

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2021

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2021

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego 2021

Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship 2021

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2021

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach. Śląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Katowice. Śląski Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Katarzyna Borkowska, Jan Fryc, Małgorzata Grotkowska, Cezary Horoń, Anna Owczarek, Zofia Płoszaj-Witkiewicz,
Michał Przybyła, Iwona Pudo

Kierujący

Supervisor

Andrzej Marks

Tłumaczenie

Translation

Cezary Horoń

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agnieszka Kaim, Monika Lichota-Czapla

ISSN 2084-7130

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie „**Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa śląskiego**”, które stanowi kompleksowe opracowanie analityczne odnoszące się do wyzwań rozwojowych kraju i województw zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. W tym podstawowym dokumencie strategicznym polityki regionalnej państwa, jako wyzwania wskazano m.in.: zmiany klimatu, przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, rozwijanie oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego, wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek, rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną oraz warunki życia w regionach, a także zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem.

Zakres przedmiotowy publikacji dostosowano do zestawu wymienionych wyzwań, tak aby zawarte w poszczególnych rozdziałach informacje pozwoliły na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych województwa śląskiego. Dane statystyczne zostały przedstawione w kilku rozdziałach tematycznych charakteryzujących powierzchnię i podział terytorialny województwa, stan środowiska, potencjał społeczny, w tym kapitał ludzki i jakość życia mieszkańców, szeroko rozumianą gospodarkę, w tym produkt krajowy brutto, koniunkturę gospodarczą, przedsiębiorczość, produkcję i usługi oraz finanse jednostek samorządu terytorialnego.

Część analityczną publikacji poprzedzono syntezą opisującą podstawowe tendencje zachodzące w poszczególnych dziedzinach społecznych i gospodarczych. Wybrane kategorie danych przedstawiono w ujęciu dynamicznym, a także w odniesieniu do całego kraju. Komentarz analityczny wzbogacono tabelaryczną i graficzną formą prezentacji danych w retrospekcji czasowej 2010-2020. Dla pełniejszego zobrazowania zróżnicowania terytorialnego, wybrane informacje statystyczne zaprezentowano na poziomie powiatów i gmin. Istotną część Raportu stanowią także tablice przeglądowe zawierające wybrane dane o województwie śląskim oraz o Katowicach w latach 2010-2020.

Mam nadzieję, że opracowanie okaże się cennym źródłem informacji, przydatnych w procesach decyzyjnych i analizach na szczeblu regionalnym, jak również umożliwi odbiorcom obserwację społecznych i gospodarczych tendencji rozwojowych w województwie śląskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, maj 2021 r.

Preface

I would like to present the following edition of a **“Report on the socio-economic situation of Śląskie Voivodship”** which is a comprehensive analytical study relating to the development challenges of the country and voivodships included in the National Strategy of Regional Development 2030. In this basic strategic document of the state's regional policy, the challenges include such areas as: climate change, counteracting the negative effects of demographic processes, development and use of human and social capital, increase in productivity and innovation of regional economies, development of infrastructure to improve competitiveness, investment attractiveness and living conditions in the regions as well as increasing the effectiveness of development management.

The subject range of the publication refers to the set of mentioned challenges so that the information contained in individual chapters allows for the effective identification of the development needs of the Śląskie Voivodship. Statistical information was presented in several thematic chapters characterising area and territorial division of the Voivodship, state of the environment, social potential including human capital and quality of life of the inhabitants, broadly understood economy including gross domestic product, business tendency, entrepreneurship, production and services as well as finances of local government units.

The analytical part of the publication was preceded by an executive summary of basic tendencies in social and economic areas. The particular data categories were presented in dynamic terms as well as in relation to the country. The analytical commentary was enriched with the tabular and graphic forms of data presentation in the extended time retrospection 2010-2020. For a more complete illustration of the territorial diversity, selected statistical information were presented at the level of powiats and gminas. An important part of the Report are also review tables containing selected data on Śląskie Voivodship and Katowice in the years 2010-2020.

I hope the publication will prove to be a source of useful information in decision-making processes and analyses on the regional level, and it will enable the consumers of statistical data to monitor social and economic development tendencies in Śląskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, May 2021

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	16
Symbols. Major abbreviations	16
Synteza	18
Executive summary	23
1. Województwo na tle kraju	28
1. Voivodship against the background of the country	28
2. Województwo na tle pozostałych województw	31
2. Voivodship against the background of other voivodships	31
3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	39
3. Area and territorial division of the Voivodship	39
4. Środowisko	40
4. Environment	40
4.1. Warunki meteorologiczne	40
4.1. Meteorological conditions	40
4.2. Powierzchnia	42
4.2. Area	42
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	44
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	44
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	49
4.4. Pollution and protection of air	49
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	50
4.5. Nature protection. Forests	50
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	54
4.6. Industrial and municipal waste	54
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	59
4.7. Economic aspects of environmental protection	59
5. Społeczeństwo	62
5. Society	62
5.1. Kapitał ludzki	62
5.1. Human capital	62
5.1.1. Demografia	62
5.1.1. Demography	62
5.1.2. Edukacja	70
5.1.2. Education	70
5.1.3. Zasoby pracy	79
5.1.3. Labour resources	79
5.2. Jakość życia	85
5.2. Quality of life	85
5.2.1. Zamożność mieszkańców	85
5.2.1. Inhabitants' wealth	85
5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	90
5.2.2. Social assistance and family support	90
5.2.3. Warunki mieszkaniowe	96
5.2.3. Housing conditions	96
5.2.4. Ochrona zdrowia	102
5.2.4. Health care	102

	Str. Page
5.2.5. Kultura	108
5.2.5. Culture	108
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	111
5.2.6. Public safety	111
5.2.7. Społeczeństwo informacyjne	114
5.2.7. Information society	114
5.2.8. Aktywność społeczna	115
5.2.8. Social activity	115
6. Gospodarka	118
6. Economy	118
6.1. Produkt krajowy brutto	118
6.1. Gross domestic product	118
6.2. Koniunktura gospodarcza	121
6.2. Business tendency	121
6.3. Przedsiębiorczość	125
6.3. Entrepreneurship	125
6.3.1. Podmioty gospodarki narodowej	125
6.3.1. Entities of the national economy	125
6.3.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	129
6.3.2. Research and development as well as innovation activity	129
6.3.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	133
6.3.3. Use of information and communication technologies in enterprises	133
6.3.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	135
6.3.4. Financial results of non-financial enterprises	135
6.3.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	138
6.3.5. Investment outlays of enterprises	138
6.4. Produkcja i usługi	142
6.4. Production and services	142
6.4.1. Rolnictwo	142
6.4.1. Agriculture	142
6.4.2. Przemysł	147
6.4.2. Industry	147
6.4.3. Budownictwo	150
6.4.3. Construction	150
6.4.4. Rynek wewnętrzny	156
6.4.4. Internal market	156
6.4.5. Transport	158
6.4.5. Transport	158
6.4.6. Energia	165
6.4.6. Energy	165
7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	168
7. Finance of local government units	168
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	168
7.1. Revenue of local government units	168
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	172
7.2. Expenditure of local government units	172
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	175
7.3. Result of budgets of local government units	175
7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności	179
7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund	179
8. Wybrane dane o województwie śląskim	180
8. Selected data on Śląskie Voivodship	180
9. Wybrane dane o Katowicach	184
9. Selected data on Katowice	184

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	1	28
Selected data for Poland and the Voivodship	1	28
Warunki meteorologiczne	2	40
Meteorological conditions	2	40
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	3	42
Geodetic area by land use	3	42
Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	4	44
Water consumption by needs during the year	4	44
Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	5	46
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	5	46
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	6	49
Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality	6	49
Odpady przemysłowe	7	55
Industrial waste	7	55
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	8	56
Municipal waste collected separately during the year	8	56
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	9	60
Outlays on fixed assets for environmental protection and water management	9	60
Ludność	10	62
Population	10	62
Wychowanie przedszkolne	11	71
Pre-primary education	11	71
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL	12	79
Economic activity of the population aged 15 and more in the 4 quarter by LFS	12	79
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	13	86
Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	13	86
Świadczenia społeczne	14	87
Social benefits	14	87
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	15	88
Average monthly available income	15	88
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)	16	88
At-risk-of-poverty rates	16	88
Świadczenie wychowawcze	17	90
Child-raising benefit	17	90
Świadczenia pomocy społecznej	18	90
Social assistance benefits	18	90
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	19	91
Beneficiaries of social assistance at domicile	19	91
Żłobki i kluby dziecięce	20	93
Nurseries and children's clubs	20	93
Zasoby mieszkaniowe	21	96
Dwelling stocks	21	96
Wodociągi	22	99
Water supply system	22	99
Kanalizacja	23	99
Sewage system	23	99

Spis tablic (cd.)

List of tables (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	24	102
Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	24	102
Placówki opieki zdrowotnej	25	103
Health care facilities	25	103
Instytucje kultury	26	108
Cultural institutions	26	108
Wypadki drogowe oraz ich skutki	27	112
Road accidents and their results	27	112
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	28	114
Households with access to the Internet at home and Internet users	28	114
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	29	116
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	29	116
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	30	122
General business climate indicator by kind of activity	30	122
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	31	126
Entities of national economy in the REGON register	31	126
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)	32	129
Intramural expenditures on research and development by source of funds (current prices)	32	129
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	33	132
Innovative enterprises by types of introduced innovations	33	132
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	34	137
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	34	137
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	35	140
Investment outlays (current prices)	35	140
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	36	142
Yields of selected agricultural crops	36	142
Przemysł	37	147
Industry	37	147
Budownictwo.....	38	150
Construction	38	150
Budownictwo mieszkaniowe	39	154
Residential construction	39	154
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	40	157
Indices of retail sales of goods (current prices)	40	157
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	41	159
Public roads by type of surface	41	159
Drogi publiczne o twardej nawierzchni	42	160
Hard surface public roads	42	160
Komunikacja miejska	43	163
Urban transport	43	163
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach	44	164
Passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice	44	164
Przewozy ładunków żeglugą śródlądową według relacji przewozów	45	165
Inland waterways transport of goods by origin/destination	45	165
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.....	46	166
Consumers and consumption of electricity in households	46	166

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	Nr No	Str. Page
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	47	169
Revenue of budgets of local government units	47	169
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	48	173
Expenditure of budgets of local government units	48	173
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	49	176
Result of budgets of local government units	49	176
Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.	50	177
Debt of local government units in 2019	50	177
Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2019 r.	51	179
The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2019	51	179
Wybrane dane o województwie śląskim	52	180
Selected data on Śląskie Voivodship	52	180
Wybrane dane o Katowicach	53	184
Selected data on Katowice	53	184

Spis wykresów

List of graphs

	Nr No	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w 2019 r.	1	31
Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2019	1	31
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.	2	32
Natural increase per 1000 population in 2020	2	32
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. ...	3	32
Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020	3	32
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.	4	37
Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020	4	37
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)	5	37
Intramural expenditures on research and development per capita in 2019 (current prices)	5	37
Średnie miesięczne temperatury powietrza	6	41
Average monthly air temperatures	6	41
Średnie miesięczne opady atmosferyczne	7	41
Average monthly atmospheric precipitation	7	41
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	8	43
Land reclaimed and managed during the year	8	43
Struktura ścieków wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi	9	46
Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground ...	9	46

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2019 r.	10	53
Structure of area of special nature value under legal protection in 2019	10	53
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	11	55
Industrial waste generated during the year per capita	11	55
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	12	57
Municipal waste collected during the year per capita	12	57
Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2019	13	61
Structure of outlays on fixed assets by source of financing in years 2010-2019	13	61
Liczba ludności w latach 2000, 2010, 2015 i 2020 oraz prognoza do 2030 i 2040 r.	14	63
Population in 2000, 2010, 2015 and 2020 and projection until 2030 and 2040	14	63
Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030	15	65
Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030	15	65
Indeks starości w latach 2010-2020	16	66
Ageing index in 2010-2020	16	66
Mediana wieku ludności	17	66
Median age of population	17	66
Małżeństwa zawarte i rozwody w latach 2010-2020	18	67
Marriages contracted and divorces in 2010-2020	18	67
Ruch naturalny ludności w latach 2010-2020	19	68
Vital statistics of population in 2010-2020	19	68
Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2010-2020	20	68
Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2010-2020	20	68
Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	21	71
Structure of children attending pre-primary education establishments	21	71
Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL)	22	73
Structure of population by education level (LFS)	22	73
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	23	73
Pupils and graduates of primary schools	23	73
Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20	24	75
Structure of students of post-primary schools by types in the 2019/20 school year	24	75
Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2018/19.....	25	76
Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2018/19 school year	25	76
Absolwenci według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2018/19	26	78
Graduates by broad fields of education in the 2018/19 academic year	26	78
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	27	80
Activity rate by quarters	27	80
Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2020	28	82
Registered unemployment rate in 2010-2020	28	82
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	29	86
Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	29	86

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.	30	89
Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2019	30	89
Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie w 2019 r.	31	91
Reasons of assigning social assistance to a family in 2019	31	91
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	32	94
Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	32	94
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	33	103
Doctors and nurses per 10 thousand population	33	103
Struktura lekarzy specjalistów	34	104
Structure of medical specialists	34	104
Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.	35	106
Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2019	35	106
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r.	36	109
Events organized by culture institutions and event participants in 2019	36	109
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	37	114
Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	37	114
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	38	115
Individuals using e-government services during the last 12 months	38	115
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	39	119
Indices of gross domestic product (current prices)	39	119
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	40	119
Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value.....	40	119
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	41	120
Gross value added by kind of activity (current prices)	41	120
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	42	121
Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	42	121
Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	43	123
General business climate indicator by kind of activity	43	123
Podmioty gospodarki narodowej	44	125
Entities of the national economy	44	125
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD	45	128
Structure of entities of the national economy by PKD sections	45	128
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca	46	130
Intramural expenditures on research and development per capita	46	130
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	47	130
Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	47	130
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	48	131
Internal R+D personnel per 1000 economically active persons	48	131
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	49	132
Share revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	49	132

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr	Str.
	No	Page
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	50	133
Enterprises with Internet access	50	133
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	51	134
Enterprises receiving orders via computer networks	51	134
Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT	52	134
Enterprises employing ICT specialists	52	134
Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	53	135
Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials	53	135
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	54	136
Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non- -financial enterprises	54	136
Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	55	140
Indices of investment outlays (current prices)	55	140
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2019 r.	56	143
The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2019	56	143
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	57	144
Cattle density per 100 ha of agricultural land	57	144
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	58	144
Pig density per 100 ha of agricultural land	58	144
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	59	145
Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	59	145
Dynamika skupu mleka	60	145
Indices of cows' milk procurement	60	145
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	61	148
Indices of sold production of industry (constant prices)	61	148
Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	62	148
Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)	62	148
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	63	149
Indices of average paid employment in industry	63	149
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD	64	149
Structure of average paid employment in industry by PKD sections	64	149
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	65	151
Indices of sold production of construction (current prices)	65	151
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	66	151
Indices of construction and assembly production (current prices)	66	151
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	67	152
Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	67	152
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	68	152
Indices of average paid employment in construction	68	152
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	69	153
Indices of the number of dwellings completed	69	153
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	70	154
Structure of dwellings completed by construction form	70	154
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	71	157
Indices of retail sales of goods (current prices)	71	157
Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	72	159
Structure of hard surface public roads	72	159
Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.	73	162
Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019	73	162

Spis wykresów (dok.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)	74	164
International passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)	74	164
Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	75	166
Structure of electricity consumption by economy sectors	75	166
Struktura wydatków budżetowych według działów w 2019 r.	76	175
Structure of budgetary expenditure by divisions in 2019	76	175
Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	77	176
Revenue, expenditure and result of budgets of local government units	77	176

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ oraz NO ₂ w 2019 r.	1	31
Concentration of suspended particulate matter PM _{2,5} , PM ₁₀ as well as NO ₂ in 2019	1	31
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	2	33
Employment rate by LFS in 2020 (annual average)	2	33
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)	3	33
Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)	3	33
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.	4	34
Average monthly available income per capita in households in 2019	4	34
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.	5	34
Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019	5	34
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r.	6	35
Dwelling stocks per 1,000 population in 2019	6	35
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.	7	35
Out-patient health care units in 2019	7	35
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)	8	36
Gross domestic product per capita in 2019 (current prices)	8	36
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r.	9	36
Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020	9	36
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r.	10	38
Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019	10	38
Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.	11	38
Energy from renewable sources in 2019	11	38
Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.	12	39
Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020	12	39

Spis map (cd.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.	13	45
Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019	13	45
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.	14	48
Population connected to wastewater treatment plants in 2019	14	48
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.	15	52
Area of special nature value under legal protection in 2019	15	52
Lesistość w 2019 r.	16	54
Forest cover in 2019	16	54
Odpady komunalne zebrane w 2019 r.	17	58
Municipal waste collected in 2019	17	58
Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020	18	64
Population changes in 2010-2020	18	64
Przyrost naturalny ludności w 2020 r.	19	67
Natural increase in 2020	19	67
Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.	20	69
Net migration of population for permanent residence in 2020	20	69
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20	21	72
Pre-primary education in the 2019/20 school year	21	72
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20	22	74
Pupils in primary schools in the 2019/20 school year	22	74
Uczelnie	23	77
Higher education	23	77
Pracujący w 2019 r.	24	81
Employed persons in 2019	24	81
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.	25	83
Registered unemployment rate in 2020	25	83
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2019 r.	26	85
Average monthly gross wages and salaries in 2019	26	85
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.	27	92
Scope of use of community social assistance in 2019	27	92
Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.	28	95
Nurseries and children's clubs in 2019	28	95
Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.	29	97
Housing conditions of population in 2019	29	97
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.	30	98
Population using water supply system in 2019	30	98
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.	31	100
Population using sewage system in 2019	31	100
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.	32	101
Population using gas supply system in 2019	32	101
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.	33	105
Out-patient health care in 2019	33	105
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona Zdrowia” w 2019 r.	34	107
Expenditures of gminas and cities with powiat status in division „Health care” in 2019	34	107

Spis map (dok.)

List of maps (cont.)

	Nr No	Str. Page
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.	35	110
Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019	35	110
Zagrożenie przestępczością w 2020 r.	36	112
Crime risk in 2020	36	112
Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.	37	113
Road safety in 2020	37	113
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.	38	116
Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2020	38	116
Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.	39	127
Entities of the national economy in 2020	39	127
Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.	40	139
Investment outlays per capita in 2019	40	139
Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.	41	155
Dwellings completed in 2020	41	155
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.	42	161
Improved hard surface communal and district roads in 2019	42	161
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.	43	167
Consumption of electricity in households in 2019	43	167
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	44	170
Own revenue of gminas budgets per capita in 2019	44	170
Dotacje budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	45	171
Grants for gminas budgets per capita in 2019	45	171
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.	46	174
Investment expenditure of gminas budgets per capita in 2019	46	174
Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2019 r.	47	178
Debt of gminas in % of revenue in 2019	47	178

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Zero: (0) (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit. zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007. categories are presented in abbreviated form according to applicable Polish Classification of Activities 2007.
*	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych. data revised.
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
zł PLN	złoty złoty
szt. pcs	sztuka piece
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
ha	hektar hectare
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót (dok.) Abbreviation (cont.)	Znaczenie (dok.) Meaning (cont.)
kw.	kwartał quarter
dm ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
ha	hektar hectare
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
Lp. No.	liczba porządkowa number
nr (Nr) No.	numer number
poz.	pozycja position
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
Dz. U.	Dziennik Ustaw
°C	stopień Celsjusza centigrade
m.in. i.a.	między innymi among others
np. e.g	na przykład for example
tj. i.e	to jest that is
MW	megawat megawatt
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
TWh	terawatogodzina terawatt-hour
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NTS	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych Social Insurance Institution
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Agricultural Social Insurance Fund
PIB NRI	Państwowy Instytut Badawczy National Research Institute
UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Przeciętne roczne temperatury powietrza w 2020 r. we wszystkich stacjach meteorologicznych w województwie śląskim były wyższe niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Jednocześnie odnotowano wzrost **rocznej sumy opadów atmosferycznych**. Miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza był sierpień, natomiast najniższe wartości odnotowano w styczniu.

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. wynosiła 1233,3 tys. ha i w porównaniu z 2019 r. i 2010 r. nie zmieniła się. Ponad połowę powierzchni gruntów stanowiły użytki rolne, a prawie 1/3 – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. ukształtowała się na poziomie 4982 ha, w tym 3564 ha przypadało na grunty zdewastowane. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się w porównaniu z 2018 r., natomiast wzrosła w stosunku do 2010 r.

Zużycie wody w województwie śląskim w 2019 r. wyniosło 362,8 hm³, z tego 193,9 hm³ wody przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 109,1 hm³ zostało wykorzystane w przemyśle, a 59,8 hm³ – w rolnictwie i leśnictwie. Zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek zużycia wody odpowiednio o: 2,7% i 9,4%.

Łączna ilość **ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia** odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2019 r. osiągnęła poziom 381,5 hm³, z tego 324,6 hm³ ścieków zostało oczyszczonych, a 56,9 hm³ odprowadzono bez oczyszczenia.

Udział **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2019 r. ukształtował się na poziomie 81,7%, tj. wyższym zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i 2010 r. odpowiednio o: 0,6 p. proc. i 9,7 p. proc.

Spośród 324 **zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza**, działających na terenie województwa śląskiego w 2019 r., 221 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 296 – zanieczyszczenia gazowe. Wielkość **emisji zanieczyszczeń pyłowych** osiągnęła poziom 5,6 tys. t, tj. o 29,3% niższy niż w 2018 r. oraz o 58,4% niższy niż w 2010 r. **Emisja zanieczyszczeń gazowych** (łącznie z dwutlenkiem węgla) wyniosła 32432,4 tys. t i w odniesieniu do 2018 r. zmniejszyła się o 10,6%, a w porównaniu z 2010 r. – o 25,3%.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 186 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, a tylko 54 spośród nich były wyposażone w **urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych**. W 2019 r. zatrzymano 1914,1 tys. t pyłów, tj. o 23,0% mniej niż w 2018 r. oraz o 45,9% mniej niż w 2010 r., a także 212,4 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. o 8,7% mniej niż w 2018 r. i o 26,8% mniej niż w 2010 r.

Obszary prawnie chronione w województwie śląskim w 2019 r. zajmowały łącznie 272,5 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały **parki krajobrazowe** (82,5%). W końcu 2019 r. **ochroną rezerwatową** objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4427,4 ha. W latach 2010-2019 powierzchnia rezerwatów wzrosła o 350,7 ha. W 2019 r. na terenie województwa śląskiego wyznaczonych było 47 **obszarów „Natura 2000”** – 6 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,1 tys. ha.

Grunty leśne w województwie śląskim według stanu w końcu 2019 r. zajmowały obszar 405,7 tys. ha, co stanowiło 32,9% ogólnej powierzchni województwa. **Powierzchnia lasów** wynosiła 395,7 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa.

W 2019 r. w województwie śląskim wytworzono 32203,1 tys. t odpadów, z tego 30502,2 tys. t **odpadów przemysłowych** i 1700,9 tys. t **odpadów komunalnych**. Najwięcej odpadów przemysłowych powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni – 21409,8 tys. t. Ilość odpadów przemysłowych wytworzonych na terenie województwa wzrosła w porównaniu z 2018 r., ale zmniejszyła się w stosunku do 2010 r. W końcu 2019 r. masa **odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów** osiągnęła poziom 464995,4 tys. t. Najwięcej odpadów komunalnych pochodziło z gospodarstw domowych – 1494,4 tys. t. Ilość zebranych w 2019 r. odpadów komunalnych zwiększyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Masa zebranych **odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania** wyniosła 684,8 tys. t.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie śląskim poniesione w 2019 r. wyniosły 1815,4 mln zł i były wyższe zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o: 21,7% i 22,5%. **Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej** w województwie śląskim (w cenach bieżących) w 2019 r. osiągnęły poziom 779,5 mln zł i wzrosły zarówno w odniesieniu do 2018 r. (o 87,0%), jak i w porównaniu z 2010 r. (ponad 3,5-krotnie).

Liczba mieszkańców województwa śląskiego systematycznie zmniejsza się. Rok 2020 był kolejnym, w którym odnotowano spadek liczby ludności w ujęciu rocznym (o 25,3 tys. osób). Na ubytek rzeczywistej ludności wpływ miał ujemny **przyrost naturalny** (minus 21903) oraz ujemne **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały** (minus 3531). Systematycznie zmniejsza się liczba mieszkańców miast, natomiast zwiększa się liczba mieszkańców wsi. W porównaniu z 2019 r. ich liczba spadła w miastach o 0,76% oraz wzrosła na wsi o 0,08%. Ludność województwa śląskiego z roku na rok starzeje się. W latach 2010-2020 mediana wieku (wiek środkowy) wzrosła z 39,7 lat do 43,0 lat.

W roku szkolnym 2019/20 w relacji do roku szkolnego 2018/19, odnotowano niewielki wzrost placówek **wychowania przedszkolnego** (o 0,8%), w tym przedszkoli (o 1,2%). Zwiększyła się liczba dzieci w przedszkolach (o 0,4%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 liczba **szkół podstawowych** dla dzieci i młodzieży zmniejszyła się (o 0,1%), natomiast liczba uczniów wzrosła (o 0,8%). W wyniku reformy systemu edukacji w roku szkolnym 2019/20 **gimnazja** dla dzieci i młodzieży uległy całkowitej likwidacji. W roku szkolnym 2019/20 odnotowano wzrost liczby **szkół ponadpodstawowych** oraz liczby uczniów. W relacji do roku szkolnego 2018/19 odnotowano spadek liczby **szkół policealnych** (o 21,2%), liczby uczniów (o 12,0%) i liczby absolwentów tych szkół (o 20,6%). W roku akademickim 2019/20 w odniesieniu do poprzedniego roku obniżyła się zarówno liczba **uczelni**, jak i liczba studentów (odpowiednio o: 11,8% i 2,1%). Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2019 r. generalnie wzrosły.

Rok 2020 r. był pierwszym, w którym sytuacja na rynku pracy w województwie śląskim pogorszyła się. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyło się w porównaniu z 2019 r. (o 2,7%). Jednocześnie, po 6. latach sukcesywnej poprawy, wzrosła liczba **bezrobotnych** oraz **stopa bezrobocia rejestrowanego** (według stanu w końcu okresu) odpowiednio o: 36,8% i 1,3 p. proc. Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2020 r. zarówno liczba **pracujących**, jak i **wskaźnik zatrudnienia** były wyższe niż przed rokiem (odpowiednio o: 1,4% i 0,8 p. proc.). Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL wzrosła w ujęciu rocznym (odpowiednio o: 29,8% i 0,7 p. proc.).

W 2020 r., w porównaniu z 2019 r., wystąpił wzrost **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto** w sektorze przedsiębiorstw (o 3,2%). Przeciętna liczba **emerytów i rencistów** zwiększyła się (o 0,2%). Wzrosła przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto zarówno wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (o 4,9%), jak i rolników indywidualnych (o 4,8%). W 2019 r. przeciętny miesięczny **dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym** był wyższy niż przed rokiem (o 8,0%).

W 2019 r. liczba osób, którym przyznano na podstawie decyzji świadczenia **pomocy społecznej** była mniejsza o 8,8% niż w roku poprzednim. Mniejsza była również liczba beneficjentów pomocy społecznej (o 10,3%). Świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. przeciętnie miesięcznie 367,6 tys. dzieci oraz w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r. – 671,3 tys. dzieci w rodzinach naturalnych. Na koniec 2019 r. liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 wzrosła w skali roku o 13,9%.

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące **warunki mieszkaniowe** w województwie śląskim w latach 2010-2019 poprawiły się. W porównaniu z 2018 r. wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę w mieszkaniu odpowiednio o: 0,2 m² i 0,4 m². Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców zwiększyła się o 4,3 i wyniosła 395,5. Coraz więcej mieszkań jest lepiej wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne, wzrósł odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej i gazowej. Długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 252,0 km, kanalizacyjnej o 464,1 km, a gazowej o 279,7 km. Zwiększyło się zużycie wody na 1 mieszkańca oraz zużycie gazu.

W końcu 2019 r., w stosunku do danych sprzed roku, odnotowano większą o 0,2% liczbę lekarzy oraz mniejszą o 0,9% liczbę pielęgniarek. W **ambulatoryjnej opiece zdrowotnej** zwiększyła się liczba przychodni o 0,3%, natomiast liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się o 15,6%. W 2019 r. udzielono o 0,1% więcej porad niż w roku poprzednim. W skali roku zmniejszyła się liczba łóżek w szpitalach ogólnych o 5,7% oraz liczba hospitalizowanych pacjentów o 4,7%.

W końcu 2019 r. **liczba instytucji kultury** była wyższa niż przed rokiem, z wyjątkiem galerii sztuki (spadek o 2) oraz teatrów i instytucji muzycznych (bez zmian). W 2019 r., w porównaniu z 2018 r., zwiększyła się liczba osób **korzystających z instytucji kultury** m.in. czytelników bibliotek publicznych (o 0,1%), zwiedzających muzea i oddziały muzealne (o 0,1%) oraz galerie sztuki (o 9,5%), widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych (o 15,4%) oraz widzów w kinach stałych (o 3,8%).

Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2020 r. w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż przed rokiem o 8,1%. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym. Wyższe były wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ogółem o 2,5 p. proc. w tym: przeciwko mieniu o 6,1 p. proc. oraz przestępstw o charakterze gospodarczym o 3,8 p. proc., natomiast niższe przestępstw o charakterze kryminalnym o 2,5 p. proc. i przestępstw drogowych o 0,3 p. proc. W 2020 r. doszło do mniejszej niż przed rokiem liczby wypadków drogowych, w których odnotowano mniejszą liczbę rannych oraz ofiar śmiertelnych.

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku udziału **gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu** (o 1,4 p. proc.). W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zwiększył się odsetek osób zamawiających zakupy przez Internet (o 3,4 p. proc.) oraz zwiększył się odsetek korzystających z Internetu w celu komunikowania się, w tym wysyłania i odbierania e-maili (o 2,5 p. proc.).

W końcu 2019 r. liczba **fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych** zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej **REGON** była większa niż przed rokiem (o 2,1%). **Aktywnie działające organizacje non-profit** zrzeszały w końcu 2018 r. mniej **członków** niż w końcu 2014 r. (o 22,2%).

Według wstępnego szacunku, wartość **produktu krajowego brutto** i poziom **PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca** w województwie śląskim w 2019 r. były wyższe niż w 2018 r. odpowiednio o: 5,9% i 6,2%. Zmniejszył się natomiast udział województwa w generowaniu PKB. Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie przewyższała przeciętną dla kraju o 2,3%.

W większości badanych obszarów przedsiębiorcy w kwietniu br. **oceniają koniunkturę** lepiej niż w kwietniu ub. roku, wyjątek stanowi sekcja zakwaterowanie i gastronomia, gdzie koniunktura oceniana jest gorzej niż przed rokiem. Najkorzystniejsze oceny koniunktury formułowane są przez firmy z sekcji informacja i komunikacja. Do głównych barier ograniczających działalność w większości badanych obszarów zaliczana jest niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

W województwie śląskim w skali roku odnotowano wzrost o 2,6% liczby **podmiotów gospodarki narodowej** w rejestrze REGON. Liczba podmiotów w **sektorze prywatnym** wzrosła w skali roku o 2,5%, natomiast w **sektorze publicznym** była mniejsza o 0,1%. W końcu 2020 r. zarejestrowano wzrost w skali roku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 2,8%, spółek handlowych o 4,1%, fundacji o 5,7% oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych o 1,4%.

W 2019 r. odnotowano wzrost **nakładów na działalność B+R** w skali roku (o 31,5%) oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca (o 32,0%). Z sektora przedsiębiorstw pochodziło najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R. Odnotowano wyższe niż przed rokiem **nakłady na innowacje** w przedsiębiorstwach przemysłowych (o 10,4%) oraz w sektorze usług (o 37,1%).

W 2020 r. zwiększył się w skali roku udział przedsiębiorstw wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na **mobilny dostęp do Internetu** (o 2,0 p. proc.) oraz zatrudniających specjalistów w dziedzinie ICT (o 4,0 p. proc.). W 2019 r. przedsiębiorstwa częściej niż w roku poprzednim korzystały z **otwartych danych publicznych** (18,3% wobec 16,8% w 2018 r.), natomiast rzadziej otrzymywały zamówienia poprzez własne strony internetowe (14,9% wobec 15,3%).

W 2020 r. w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych odnotowano niższe niż przed rokiem **wyniki finansowe brutto i netto** odpowiednio o: 76,6% i 80,0%. W skali roku obniżyły się wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto (o 1,3 p. proc.), **obrotu brutto** (o 2,5 p. proc.) i **obrotu netto** (o 2,0 p. proc.), wzrósł natomiast **wskaźnik poziomu kosztów** (o 2,5 p. proc.). Poprawiły się **wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia**, które w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły odpowiednio o: 6,4 i 4,2 p. proc.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego, na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2020 r. osiągnęły poziom 15111,0 mln zł i w porównaniu z 2019 r. zmniejszyły się o 21,8%. Wartość **zakupów inwestycyjnych** zmniejszyła się o 24,9% w skali roku. Najwięcej środków przeznaczono na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (8474,0 mln zł). Inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej liczby **nowych inwestycji** niż przed rokiem o niższej łącznej wartości kosztorysowej.

Na **rynku rolnym** w 2020 r., w odniesieniu do 2019 r., odnotowano wzrost **skupu** ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (o 52,9%), ziemniaków (o 0,6%), żywca rzeźnego (o 1,3%) oraz mleka krowiego (o 2,1%). Obniżyły się **cenę skupu** produktów roślinnych (z wyjątkiem ziarna pszenicy) oraz produktów zwierzęcych (z wyjątkiem żywca wołowego i mleka krowiego). W skali roku zmniejszyło się **pożłowie** bydła (o 0,8%) i trzody chlewnej (o 1,5%).

Wartość **globalnej produkcji rolniczej** w 2019 r. (w cenach stałych z 2018 r.) wzrosła o 17,3%, przy czym produkcja zwierzęca wzrosła o 22,3%, a produkcja roślinna – o 10,4%. W skali roku zwiększyła się także **końcowa produkcja rolnicza** (o 21,1%) oraz **towarowa produkcja rolnicza** (o 20,4%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r. (w cenach stałych) była niższa niż w roku poprzednim o 9,2% (w 2019 r. odnotowano wzrost o 2,8%). Niższe przychody ze sprzedaży wyrobów i usług odnotowano w: górnictwie i wydobywaniu (o 14,0%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 10,4%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 9,1%). W skali roku obniżyła się również wydajność pracy (o 5,5%), przy spadku przeciętnego zatrudnienia (o 3,9%) i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (o 2,3%).

W 2020 r. zanotowano spadek (w skali roku) **przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w budownictwie** o 3,9% (w cenach bieżących). Produkcja budowlano-montażowa zmniejszyła się o 3,6% (w 2019 r. wzrosła o 3,4%). Niższa niż przed rokiem była również wydajność pracy w budownictwie (o 3,1%), przy spadku przeciętnego zatrudnienia (o 0,8%).

W **budownictwie mieszkaniowym** w 2020 r. oddano do użytkowania o 30,7% więcej mieszkań niż w roku poprzednim (w 2019 r. wzrost o 12,1%). Był to kolejny rok poprawy efektów budownictwa mieszkaniowego po spadku w 2014 r. Mniejsza była przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w jednym mieszkaniu. Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania były wyposażone w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne. Utrzymał się wzrost liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym o 17,8%, natomiast zmniejszyła się liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto o 1,1%.

Wartość **sprzedaży detalicznej** ogółem w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych w 2020 r. była o 4,1% wyższa niż przed rokiem. Wzrosła również sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych (o 6,2%), w tym w jednostkach hurtowych (o 7,6%).

W 2019 r. środkami **komunikacji miejskiej** przewieziono 375,3 mln pasażerów, tj. o 7,1% mniej niż przed rokiem. **Transportem samochodowym** w komunikacji krajowej przewieziono o 28,5% mniej pasażerów, a w komunikacji międzynarodowej o 6,1% mniej. Odnotowano nieznaczny wzrost przewozu pasażerów w **transporcie lotniczym** (o 0,1%) oraz spadek przewozu ładunków w **żegludze śródlądowej** (o 69,1%).

W 2019 r. w województwie śląskim **moc zainstalowana** w elektrowniach wyniosła 7550,2 MW i była wyższa niż w 2018 r. o 3,3%. Odnotowano również wzrost **mocy osiągalnej** w elektrowniach o 3,5%, przy jednoczesnym spadku **produkcji energii elektrycznej** ogółem o 13,4% – do poziomu 21556,8 GWh. Wzrosła także liczba **odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych** o 0,3%, w których **zużycie energii elektrycznej** było wyższe niż przed rokiem o 0,6%.

Łączne **dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego** województwa śląskiego w 2019 r. wyniosły 30070,5 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 66,4%), jak i w odniesieniu do 2018 r. (o 10,3%). Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. miały dochody własne – 52,9%. Dotacje stanowiły 27,0%, a subwencja ogólna – 20,1%. Dotacje inwestycyjne miały ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżecie województwa udział ten wyniósł 44,7%, w budżetach: powiatów – 37,4%, gmin – 35,7% i miast na prawach powiatu – 30,6%.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2019 r. wyniosły 30262,9 mln zł i były wyższe o 59,7% niż w 2010 r. oraz wyższe o 9,5% niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego wydatki bieżące (w kwocie 25009,0 mln zł) stanowiły 82,6% wydatków ogółem, zaś wydatki majątkowe (w kwocie 5253,9 mln zł) – 17,4%. Zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 10,9% i 3,6%. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2019 r. 6689 zł i były wyższe niż przed rokiem o 9,9%.

W 2019 r. **budżety jednostek samorządu terytorialnego** województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy **deficytem** (w wysokości 192,5 mln zł), który był prawie o połowę niższy niż przed rokiem. Według stanu w końcu roku wzrosła wartość **zobowiązań** jednostek samorządu terytorialnego (o 8,4%), ale zmniejszył się ich udział w dochodach ogółem (o 0,5 p. proc.).

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca 2019 r. wyniosła 39859,8 mln zł i w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niższa niż przeciętna dla kraju (o 24,4%).

Executive summary

In 2020, in Śląskie Voivodship the **annual average air temperature values** in all meteorological stations were larger than average values determined for previous multi-annual periods, starting from 1971. The **annual total sum of atmospheric participations** increased. August was a month characterized by the largest average temperature, while January – by the lowest average temperature.

As of 1 January 2020, the **geodesic area** of Śląskie Voivodship was 1233.3 thousand ha and remained unchanged compared with 2019 and 2010. The area of agricultural land was above half of the total area, while the forest land as well as woodland and shrubland – almost 1/3. The area of agricultural land decreased in comparison with the previous year as well as with 2010; in the same period the built-up and urbanized area increased.

As of 31 December 2019, the **area of devastated and degraded land requiring reclamation and management** amounted 4982 ha, of which 3564 ha were devastated lands. The area of devastated and degraded land requiring reclamation and management decreased in relation to 2018 and increased in relation to 2010.

In 2019, the **consumption of water** in Śląskie Voivodship amounted to 362.8 hm³ of water, of which 193.9 hm³ was used for exploitation of water supply network, 109.1 hm³ was used in industry and 59.8 hm³ was used in agriculture and forestry. Compared with 2018 and 2010, consumption of water decreased by 2.7% and 9.4% respectively.

In 2019, the total amount of **municipal and industry wastewater requiring treatment** discharged into waters or into the ground in Śląskie Voivodship amounted to 381.5 hm³, of which 324.6 hm³ of wastewater was treated and 56.9 hm³ was discharged without treatment.

In 2019, the share of **population connected to wastewater treatment plants** in relation to the total population of Voivodship amounted to 81.7%, i.e. higher in comparison with 2018 and 2010 by 0.6 and 9.7 percentage points respectively.

Out of 324 plants of significant nuisance to air quality operating in Śląskie Voivodship in 2019, 221 emitted particulate pollutants, while 296 – gaseous pollutants. The **emission size of particulate pollutants** amounted to 5.6 thousand tonnes, i.e. 29.3% less than in 2018 and 58.4% less than in 2010. The **emission of gaseous pollutants** (including carbon dioxide) amounted to 32432.4 thousand tonnes and decreased by 10.6%, compared with 2018, and by 25.3%, compared with 2010.

The **systems to reduce the emission of particulate pollutants** were installed in 186 plants of significant nuisance to air quality, but only 54 plants were equipped with **systems to reduce the emission of gaseous pollutants**. In 2019, 1914.1 thousand tonnes of particulates was retained, i.e. 23.0% less than in 2018 and 45.9% less than in 2010; also the amount of 212.4 thousand tonnes of gaseous (excluding carbon dioxide) was retained, i.e. 8.7% less than in 2018 and 26.8% less than in 2010.

In 2019, the **legally protected areas** in Śląskie Voivodship occupied a 272.5 thousand ha, which accounted to 22.1% of the total area of the Voivodship. The **landscape parks** had the largest share in area covered by legal protection (82.5%). At the end of 2019, 65 facilities with the total area of 4427.4 ha were covered by **reserve protection**. In the years 2010-2019, the area of reserves increased by 350.7 ha. In 2019, 47 **“Natura 2000” areas** were present in Śląskie Voivodship, in which 6 areas of special bird protection, with the total area of 62.4 thousand ha, and 41 areas of special habitat protection, with the total area of 92.1 thousand ha.

As of the end of 2019, the **forest land** in Śląskie Voivodship covered area of 405.7 thousand ha, which accounted for 32.9% of the total area of the Voivodship. The **forest area** amounted to 395.7 thousand ha which accounted for 97.5% of the forest land of the Voivodship.

In 2019, 32203.1 thousand tonnes of waste were generated in Śląskie Voivodship, of which 30502.2 thousand tonnes were of **industrial waste** and 1700.9 thousand tonnes were of **municipal waste**. Most of the industrial waste were generated during process of washing and cleaning of minerals

– 21409.8 thousand tonnes. The amount of industrial waste generated in Voivodship increased in relation to 2018 but decreased in relation to 2010. At the end of 2019, the **size of waste accumulated in the plant own landfills** amounted to 464995.4 thousand tonnes. The greatest amount of municipal waste was collected from households 1494.4 thousand tonnes. The amount of municipal waste increased both in the annual terms and in relation to 2010. The **municipal waste** collected in 2019, which were **designated for landfilling**, amounted to 684.8 thousand tonnes.

The **outlays on fixed assets for environmental protection** (in current prices), incurred in Śląskie Voivodship in 2019, amounted to PLN 1815.4 million and increased both in comparison with 2018 and in relation to 2010 by 21.7% and 22.5% respectively. The **outlays on fixed assets for water management** in Śląskie Voivodship (in current prices) in 2019 amounted to PLN 779.5 million and increased both in relation to 2018 (by 87.0%) and compared to 2010 (over 3.5 times).

The **population** in Śląskie Voivodship is decreasing systematically. 2020 was another year in which the population decreased yearly (by 25.3 thousand). The reasons of population fall was negative **natural increase** (minus 21903) as well as negative **internal and international net migration for permanent residence** (minus 3531). While the urban population is falling systematically, the rural population is rising. Compared with 2019, the urban population decreased by 0.76%, while the rural population increased by 0.08%. From year to year the population of Śląskie Voivodship is getting older. In the years 2010-2020 the median age increased from 39.7 to 43.0 years.

In the school year 2019/2020, relative to the school year 2018/2019, a slight increase of the number of **pre-primary education establishments** was noted (by 0.8%), of which the number of nursery schools by 1.2%. The number of children in nursery school increased (by 0.4%). Compared with the school year 2018/2019, the number of **primary schools** for children and youth decreased (by 0.1%) while the number of pupils increased (by 0.8%). As effect of educational system reform, which was performed in 2019/2020, the **lower secondary school** for children and youth have been completely liquidated. In the school year 2019/2020, an increase in the number of **post-primary schools** and the number of pupils was recorded. In relation to the school year 2018/2019, the fall tendency was noted for the **post-secondary schools** (by 21.2%) as well as for the number of pupils (by 12.0%) and graduates (by 20.6%) attending to the schools of this type. In the academic year 2019/2020, both the number of higher education institutions and the number of students fall (by 11.8% and 2.1%, respectively), when compared with the previous academic year. In 2019, the expenditure of local government units budgets for education generally increased.

2020 was the first year in which the situation on the labour market in the Śląskie Voivodship deteriorated. Average employment in the enterprise sector decreased compared to 2019 (by 2.7%). At the same time, after 6 years of successive improvement, the **number of unemployed** and the **registered unemployment rate** (as at the end of the period) increased by 36.8% and 1.3 percentage point, respectively. According to the results of the Labour Force Survey for the fourth quarter of 2020, both the **number of employed** and the **employment rate** were higher than in the previous year (by 1.4% and 0.8 percentage point, respectively). The number of unemployed and the unemployment rate according to BAEL criteria increased in annual terms (respectively by: 29,8% and 0.7 percentage point).

In 2020, compared with 2019, the **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector rose (by 3.2%). The average number of **retirees and pensioners** increased (by 0.2%). Also the average monthly gross retirement pay and pension, both paid from non-agricultural social security system and from social insurance scheme for private farmers, increased (by 4.9% and 4.8% respectively). In 2019, the average monthly **disposable income per capita in a household**, was higher than in the year before (by 8.0%).

In 2019, the number of persons who were granted **social assistance** benefits (based on decision) was smaller by 8.8% compared with the previous year. The number of social assistance beneficiaries was also smaller (by 10.3%). The child benefit in the amount of PLN 500 per month covered an average of 367.6 thousand children per month from 1 January to 30 June, 2019 and in the period from 1 July to 31 December, 2019 – 671.3 thousand children in their own families. At the end of 2019, the number of childcare facilities for children up to the age of 3 increased by 13.9% annually.

In the years 2010-2019, all indicators characterising **housing conditions** in Śląskie Voivodship improved. Compared with 2018, the average useful floor area per dwelling and useful floor area per person increased by 0.2 m² and 0.4 m² respectively. The average number of persons per dwelling and per room decreased. The number of dwellings per 1000 inhabitants increased by 4.3 and amounted to 395.5. More dwellings had been better fitted with basic sanitary and technical installations, also the percentage of population using water supply network, sewage network and gas supply system increased. The length of water supply network increased by almost 252.0 km, the sewage network increased by 464.1 km and the gas supply system by 279.7 km. Water consumption per capita increased as well as gas consumption.

At the end of 2019, compared with the data from the previous year, a higher number of doctors (by 0.2%) and smaller number of nurses (by 0.9%) was recorded. In an **outpatient health care**, the number of outpatient departments increased by 0.3% and number of medical practices decreased by 15.6%, while doctors' consultations increased by 0.1%. During the year, the number of beds in general hospitals and the number of inpatients decreased (by 5.7% and 4.7% respectively).

At the end of 2019, the **number of cultural institutions** was higher than the year before, with the exception of art galleries (a decrease by 2) and theatres and music institutions (no changes). In 2019, compared with 2018, the number of people using cultural institutions increased, e.g. readers of public libraries (by 0.1%), museum visitors (by 0.1%), art galleries visitors (by 9.5%), spectators and listeners in theatres and music institutions (by 15.4%) and audience in indoor cinemas (by 3.8%).

The **number of crimes ascertained** by Police in completed preparatory proceedings was higher than in the previous year by 8.1%. In the total number of ascertained crimes the criminal offences predominated. The rates of detectability of delinquents in total ascertained crimes were higher by 2.5 percentage point, including against property by 6.1 percentage point, economic crimes by 3.8 percentage point, while lower the criminal offences by 2.5 percentage point and road offences by 0.3 percentage point. In 2019, less number of road accidents were presented than in the previous year, with less number of injuries and fatalities.

The results of household surveys of persons aged 16-74 in Śląskie Voivodship indicated an annual increase of the share of **households having access to the Internet** (by 1.4 percentage point). Over the last 12 months, the percentage of people ordering purchases via Internet has increased (by 3.4 percentage points) and the percentage of people using the Internet to communicate, including sending and receiving e-mails has increased (by 2.5 percentage points).

At the end of 2019, the number of **foundations, associations and social organisations** registered in the National Official Register of National Economy Entities REGON grew (by 2.1%), compared with 2018. At the end of 2018, the **number of members in active organisations and associations** was less than in 2014 (by 22.2%).

The **gross domestic product** and **GDP per capita** in Śląskie Voivodship in 2019, compared with the data for the previous year, increased by 5.9% and 6.2% respectively (according to the preliminary estimate), while the Voivodship's share in generating GDP decreased. The value of gross domestic product per capita in the Voivodship exceeded the national value by 2.3%.

In April this year, in most of researched areas, the entrepreneurs formulated better **assessments of business tendency** than in April a year ago with exception of the accommodation and food service activities, where the economic situation is assessed worse than last year. The most favorable assessments of business tendency are formulated by companies from the information and communication section. The main factors limiting activity in most of the researched areas include uncertainty of economic environment and employment costs.

In Śląskie Voivodship, according to **the National Official Register of National Economy Entities REGON**, an increase of the number of entities by 2.6% was recorded annually. The number of entities in the private sector increased annually by 2.5%, while in the **public sector** decreased by 0.1%. At the end of 2020 there was an annual increase in the number of natural persons conducting economic activity by 2.8%, commercial companies by 4.1%, foundations by 5.7% and associations and similar social organizations by 1.4%.

In 2019, the **expenditures on R&D** rose on the yearly basis (by 31.5%) as well as per capita (by 32.0%). The enterprise sector allocated the largest amount of intramural expenditures on R&D. The **expenditures on innovation** in industry and in service sector were larger (by 10.4% and 37.1% respectively), compared with the previous year.

In 2020, the share of enterprises equipping their employees with mobile devices allowing **mobile Internet access** (by 2.0 percentage points) and employing specialists in the field of ICT (by 4.0 percentage points) increased on annual basis. In 2019, enterprises used **open public data** more often than in the previous year (18.3% compared to 16.8% in 2018), while less frequently they received orders via their own websites (14.9% compared to 15.3%).

In 2020, the **gross and net financial results** of non-financial enterprises decreased by 76.6% and 80.0% respectively, compared with the previous year. Compared with the previous year, the following **profitability rates** decreased: **gross return on sales** (by 1.3 percentage point), **gross and net turnover** (by 2.5 and 2.0 percentage point respectively), while the **cost level indicator** rose by 2.5 percentage point. The **financial liquidity indicators of 1st and 2nd degree** improved, rose by 6.4 and 4.2 percentage point respectively.

The **investment outlays** in enterprises employing more than 49 people, based in the Śląskie Voivodship for new property objects and for improvement of existing ones in 2020, amounted to PLN 15111.0 million and decreased by 21.8%, in relation to 2019. The value of **investment purchases** decreased on a yearly basis (by 24.9%). The largest amount of funds was allocated to machinery, technical equipment and tools (PLN 8474.0 million). Less number of **new investments** to implement were begun by investors, with a the total estimate value smaller than in the previous year.

In the agricultural market in 2020, in relation to 2019, an increase of **procurement** of basic consumer and feed cereals (by 52.9%), potatoes (by 0.6%), livestock for slaughter (by 1.3%) and cow's milk (by 2.1%) was noted. On the other hand a decrease of the **procurement prices** of plant products (excluding wheat) and procurement prices of animal products (excluding live cattle and cow's milk) were recorded. The livestock of cattle and pigs decreased over the year (by 0.8% and 1.5% respectively). The value of **gross output** in 2019 (in constant prices from 2018) increased by 17.3%, while animal output increased by 22.3% and plant output – by 10.4%. The agricultural final output (by 21,1%) and market output (by 20,4%) also increased over the year.

The **sold production of industry** in 2020 (in constant prices) was lower than in the previous year by 9.2% (in 2019, the increase was 2.8%). Lower revenues from sale of goods and services were recorded in: mining and quarrying (by 14.0%), electricity, gas, steam and hot water supply (by 10.4%) and manufacturing (by 9.1%). On a yearly basis, the labor productivity decreased by 5.5%, with a decrease of the average paid employment by 3.9% and increase in average monthly gross salary by 2.3%.

In 2020, a decrease (in annual terms) of **revenues from sales of products and services in construction** by 3.9% was noted (in current prices). Construction and assembly production decreased by 3.6% (in 2019 was an increase by 3.4%). Labor productivity in construction was lower than a year before by 3.1%, with a decrease of the average paid employment by 0.8%.

In 2020, more flats in the **housing construction** sector were completed (by 30,7%), compared with the previous year (12.1% growth in 2019). 2020 was another year in which the effects of housing construction improved after a decrease noted in 2014. The average useful floor area of dwelling and average number of rooms in dwelling were smaller. All dwellings completed were fitted with basic technical and sanitary facilities. A continuous increase of the number of dwellings for which the permits were granted or registered with a construction project was noted (by 17.8%), while the number of dwellings in which construction started decreased (by 1.1%).

In 2020, the **value of total retail sales** in trade and non-trade enterprises rose by 4.1%, compared with the previous year. The wholesale in trade enterprises increased by 6.2%, including wholesale enterprises for which the wholesales rose also by 7.6%.

In 2019, 375.3 million passengers were transported by **urban transport**, i.e. 7.1% less than a year ago. The total number of passengers transported by domestic **road transport** fell (by 28.5%), while the number of passengers transported by international transport fell (by 6.1%). There was a slight increase of passengers transported by **air transport** (by 0.1%) and decrease of goods transported by **inland waterway transport** (by 69.1%).

In 2019, **installed capacity** in power plants in Śląskie Voivodship amounted to 7550.2 MW and was 3.3% higher than in 2018. An increase of the **maximum capacity** in the power plants by 3.5% was noted with a simultaneous decrease in the total electricity production by 13.4% to the level of 21556.8 GWh. On the other hand, the number of **electricity consumers in households** increased by 0.3%, where the **consumption of electricity** was 0.6% higher than in the previous year.

In 2019, the total **revenue of local government units** of Śląskie Voivodship amounted to PLN 30070.5 million and grew by 66.4%, compared with 2010, and by 10.3% compared with 2018. In 2019, the major part in the structure of revenues of local government units were own revenues 52.9%. The remaining parts were: grants – 27.0%, general subsidy – 20.1%. The investment grants had a large contribution to financing of investment expenditures, and their shares for voivodship budget were 44.7%, for powiats – 37.4%, for gminas – 35.7%, for cities with powiat status – 30.6%.

In 2019, the **total expenditures of local government units** in Śląskie Voivodship amounted to PLN 30262.9 million and grew by 59.7% compared with 2010, as well as by 9.5% compared with the previous year. Regarding the structure of expenditures of local government units the main shares were current expenditures, amounted to PLN 25009.0 million, which contributed to 82.6%, and property expenditures, amounted to PLN 5253.9 million, which contributed to 17.4%. Either the current expenditures and the property expenditures rose by 10.9% and 3.6% respectively, compared with the previous year. The total amount of budget expenditures per capita of local government units in Śląskie Voivodship was PLN 6689 in 2019 and rose by 9.9%, compared with the previous year.

In 2019, the **local government units budgets** of Voivodship closed the financial year with a **deficit** (with the amount of PLN 192.5 million), which was almost 50% lower than the year before. The value of **liabilities** of local government units increased by 8.4% (as at the end of the year), but their share in the total revenue decreased (by 0.5 percentage point).

The **total value of signed grant contracts/decisions on EU funding for projects**, implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2019, amounted to PLN 39859.8 million, which was less than national average per capita (by 24.4%).

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2019 (in %)	0,2	0,4
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2019 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2019 (in hm ³)	8816,0	362,8
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2019 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2019 (w hm ³)	7689,1	384,5
Ścieki komunalne oczyszczane w ciągu roku ogółem w 2019 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated during the year in 2019 (in dam ³)	1336621	156463
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2019 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2019 (tonnes/year):		
gazowych gases	198440735	32432440
pyłowych particulates	27091	5566
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2019 r. (w %) Total of legal protected area in total area in 2019 (in %)	32,3	22,1
Lesistość w 2019 r. (w %) Forest cover in 2019 (in %)	29,6	32,1
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2020 (as of 31 December)	122	364
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. Natural increase per 1,000 population in 2020	-3,2	-4,9
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2020	0,1	-0,8
Przeciętne trwanie życia w 2019 r. (w latach): Life expectancy in 2019 (in years):		
mężczyźni males	74,1	73,8
kobiety females	81,8	80,8
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^a w 2019 r. Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3–6 ^a in 2019	904	914

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nursery schools, in pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and points, including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (w %) [dane roczne] Employment rate by LFS w 2020 r. (in %) [annual data]	54,3	51,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2020 r. (w %) [dane roczne] Activity rate by LFS in 2020 (in %) [annual data]	56,1	52,6
Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (w %) [dane roczne] Unemployment rate by LFS in 2020 (in %) [annual data]	3,2	2,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2020 r. Registered unemployed persons per job offer in 2020	24	14
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w 2020 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a in 2020 (in PLN)	5411,45	5481,24
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2020 (in PLN)	2390,64	2864,70
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2019 (in PLN)	1819,14	1897,39
Wskaźniki zasięgu ubóstwa w gospodarstwach domowych w 2019 r. w % osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej: Poverty rates in households in 2019 in % of persons in households with expenditures below:		
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty line	13,0	9,1
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty line	4,2	2,3
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019 (in %)	4,6	3,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2019 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2019 (in thousand PLN)	3529011	301799
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2019 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 ^b in 2019	123,9	115,4
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r. Population per out-patient health care unit in 2019	1461	1470
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2019 r.: Medical personel per 10 thousand population in 2019:		
lekarze doctors	23,7	24,5
pielęgniarki nurses	50,3	54,7
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2019 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2019		
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2019 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2019 (in PLN)	59598	60963

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przykładowymi. c Wstępny szacunek.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Including nursery wards and workplace nurseries. c Preliminary estimate.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Śląskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	1219	1100
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2020 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2020 (as of 31 December)	21	12
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2019 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^b in 2019	8,0	6,0
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2020 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2020 (in %)	80,5	78,8
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2020 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2020 (in %)	95,6	99,2
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2020 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2020 (previous year=100; current prices)	93,9	78,2
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^d w 2020 r. (w szt.) Cattle density per 100 ha of agricultural land ^d in 2020 (in heads)	43,2	35,3
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^d w 2020 r. (w szt.) Pigs density per 100 ha of agricultural land ^d in 2020 (in heads)	77,8	54,1
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2020 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2020 (in PLN)	555212	493267
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^e w 2020 r. (w zł) Sold production of construction (current prices) per 1 average employed person in construction ^e in 2020 (in PLN)	626535	489649
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2020 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2020	5,8	4,1
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2019 r. Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in 2019	82,6	156,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2019 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2019	6,2	15,6
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2019 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2019 (in %)	15,5	4,4

a Bez podmiotów dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

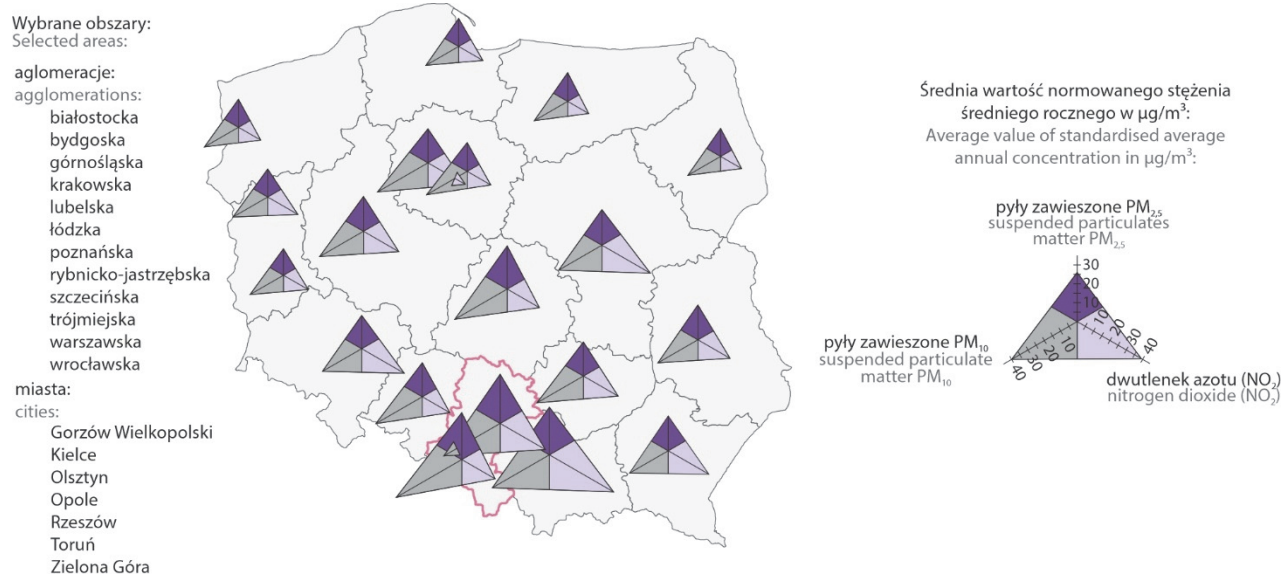
a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. d The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Rozdział 2 Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw Voivodship against the background of other voivodships

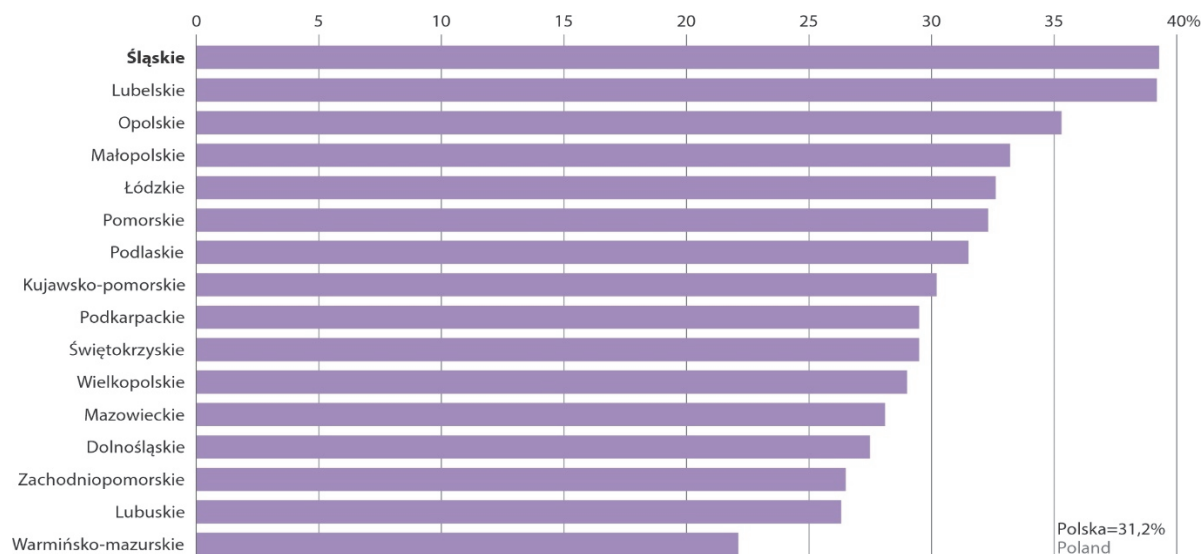
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ oraz NO₂ w 2019 r.

Map 1. Concentration of suspended particulate matter PM_{2,5}, PM₁₀ as well as NO₂ in 2019

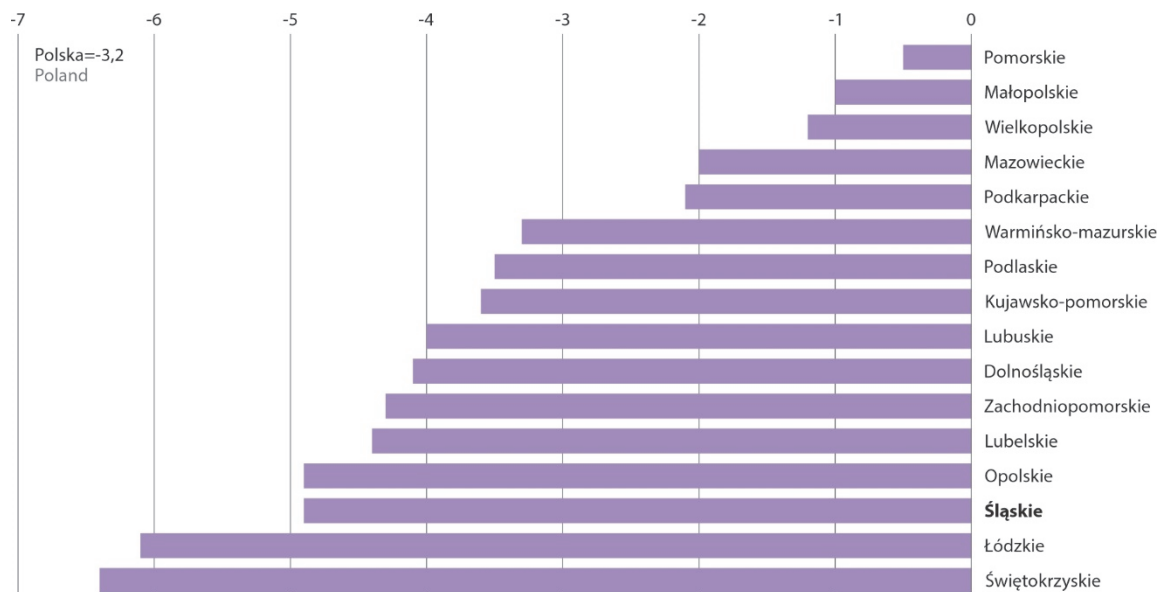

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w 2019 r.

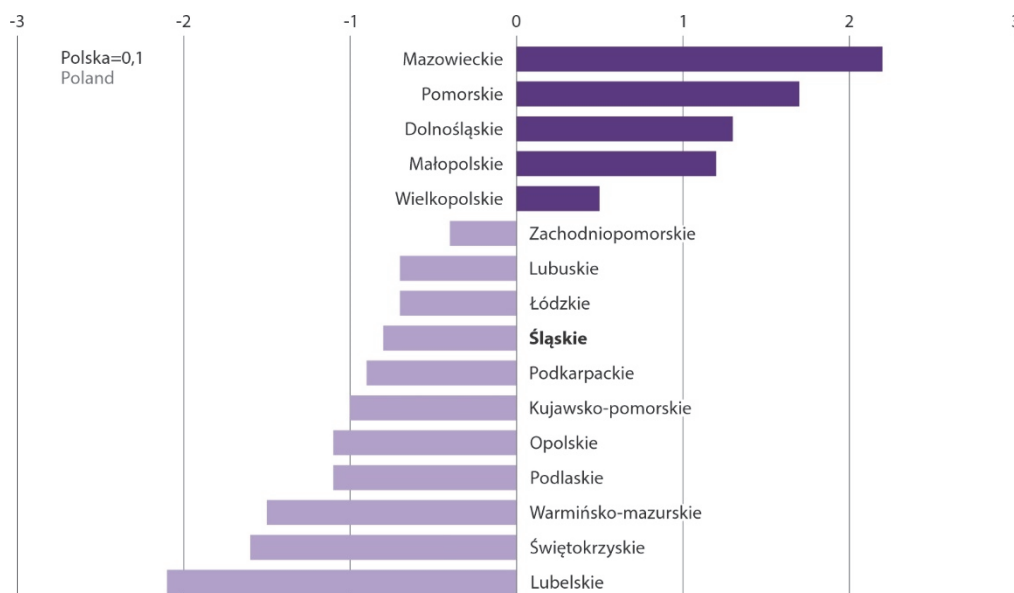
Chart 1. Municipal waste collected separately in total municipal waste collected in 2019

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2020

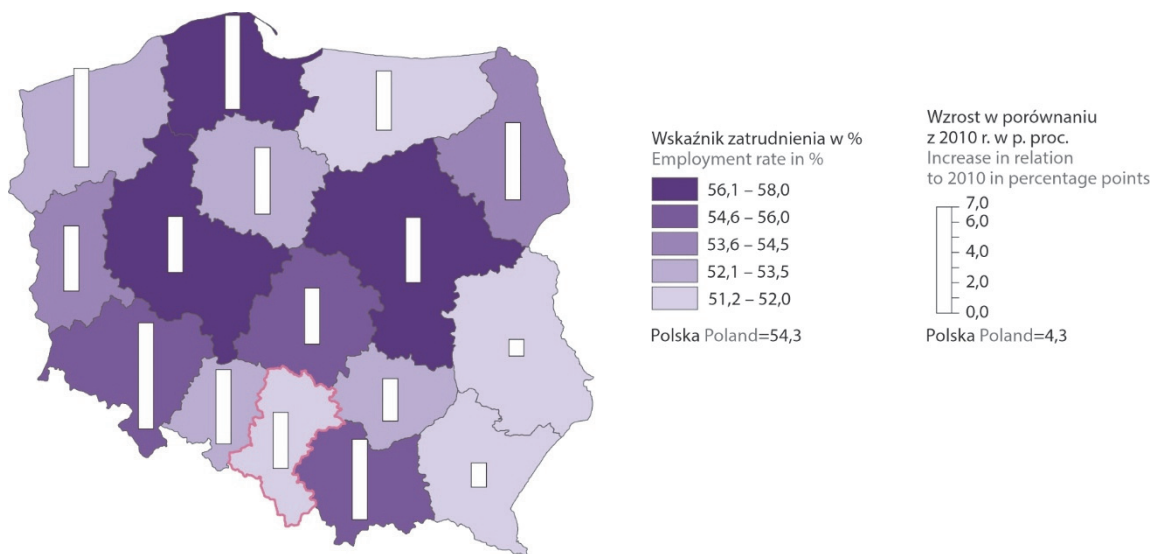

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
 Chart 3. Net internal and international migration for permanent residence per 1,000 population in 2020

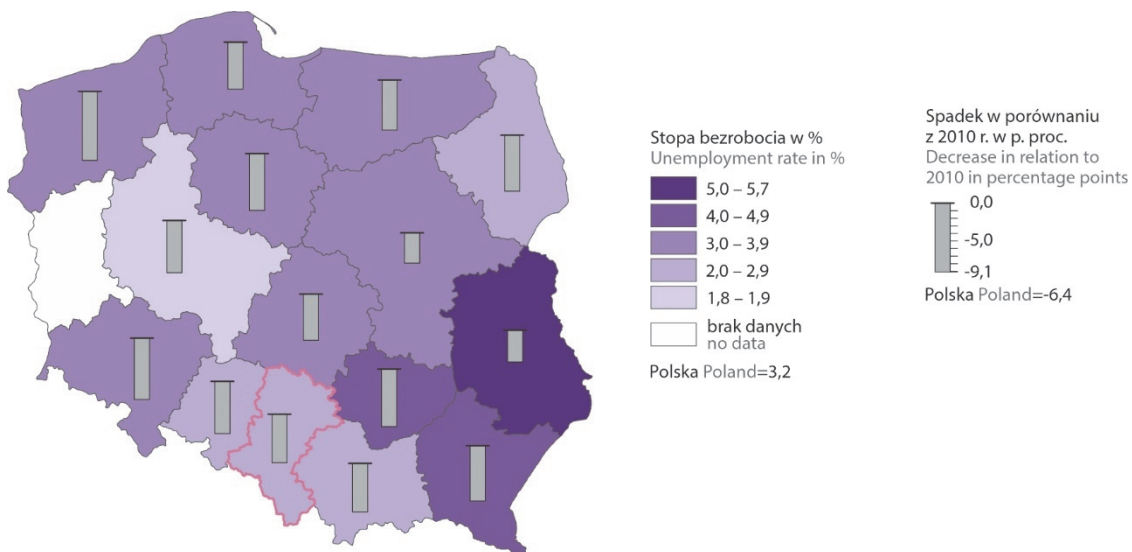
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2020 (annual average)

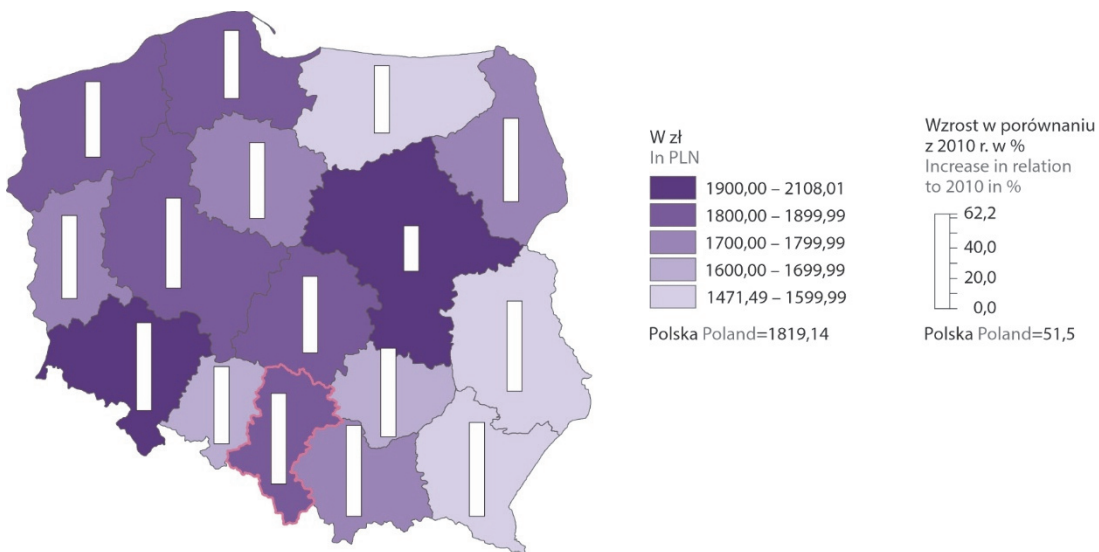
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2020 r. (przeciętne w roku)

Map 3. Unemployment rate by LFS in 2020 (annual average)

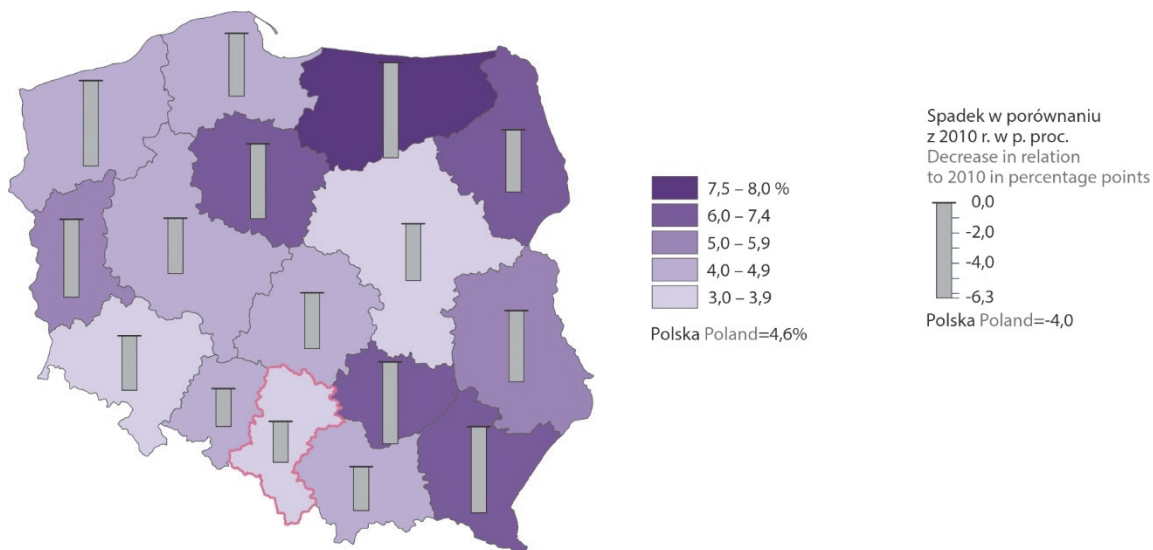
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2019

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r.

Map 5. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2019

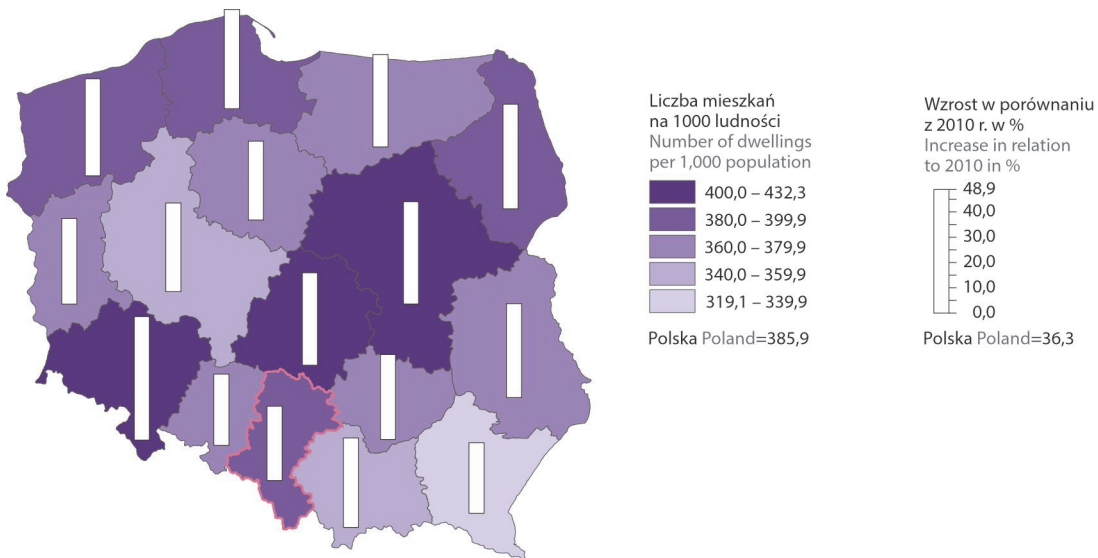

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

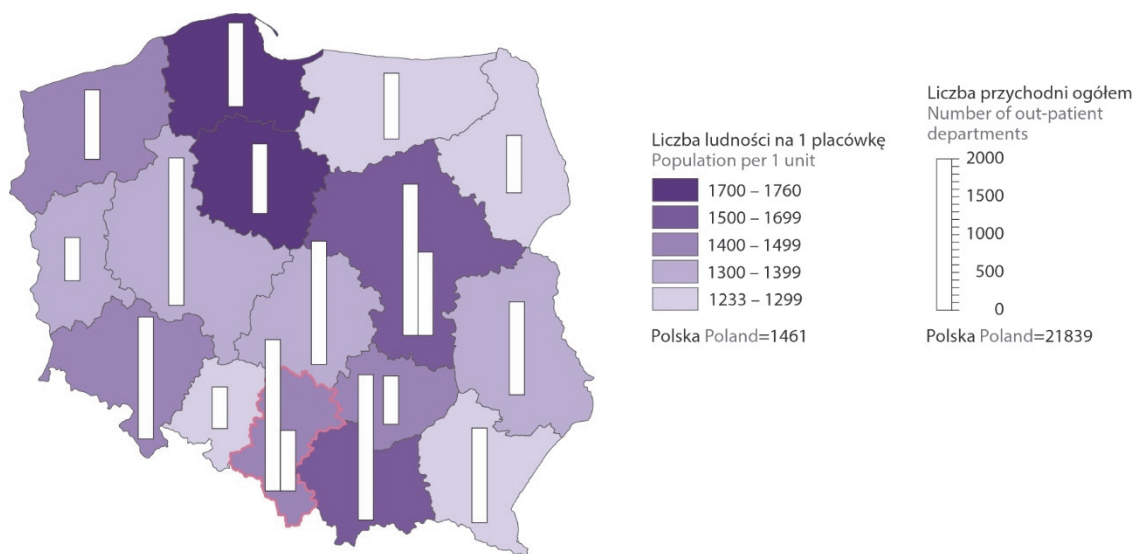
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2019
As of 31 December

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

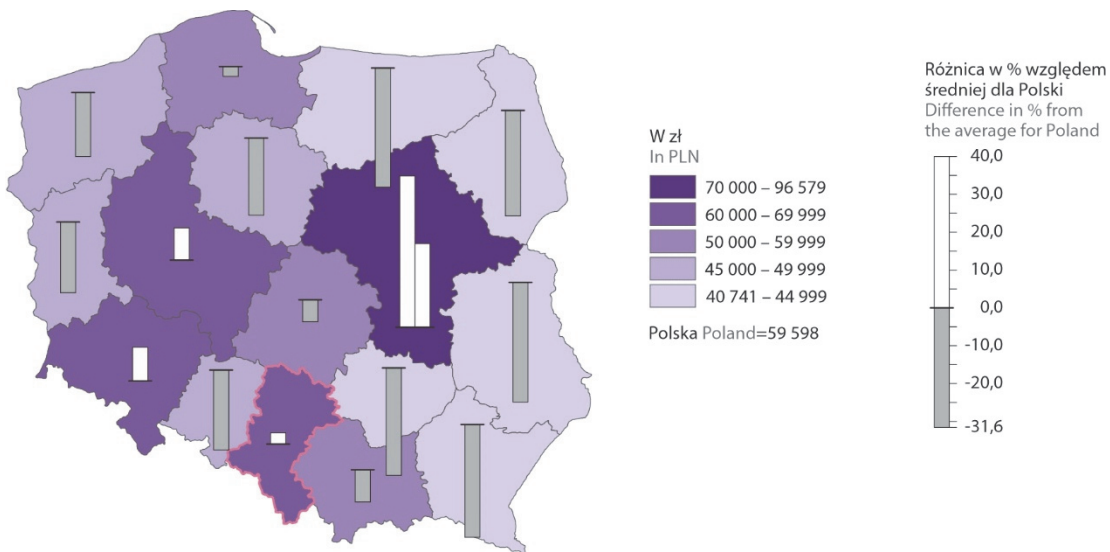
Map 7. Out-patient health care units in 2019
As of 31 December

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)

Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2019 (current prices)

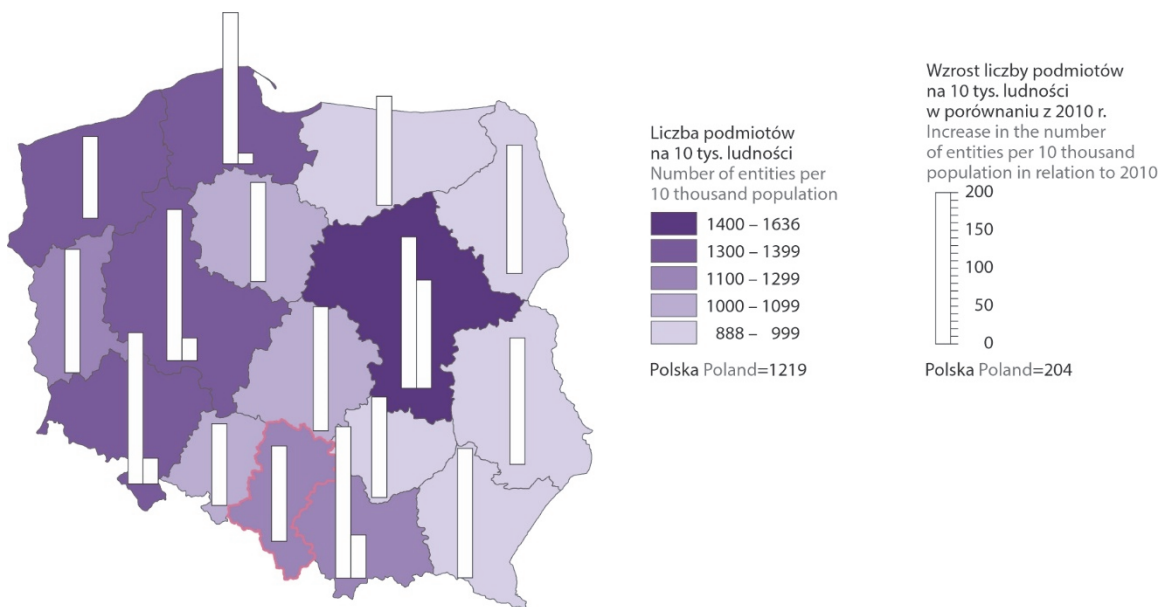
a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2020 r.

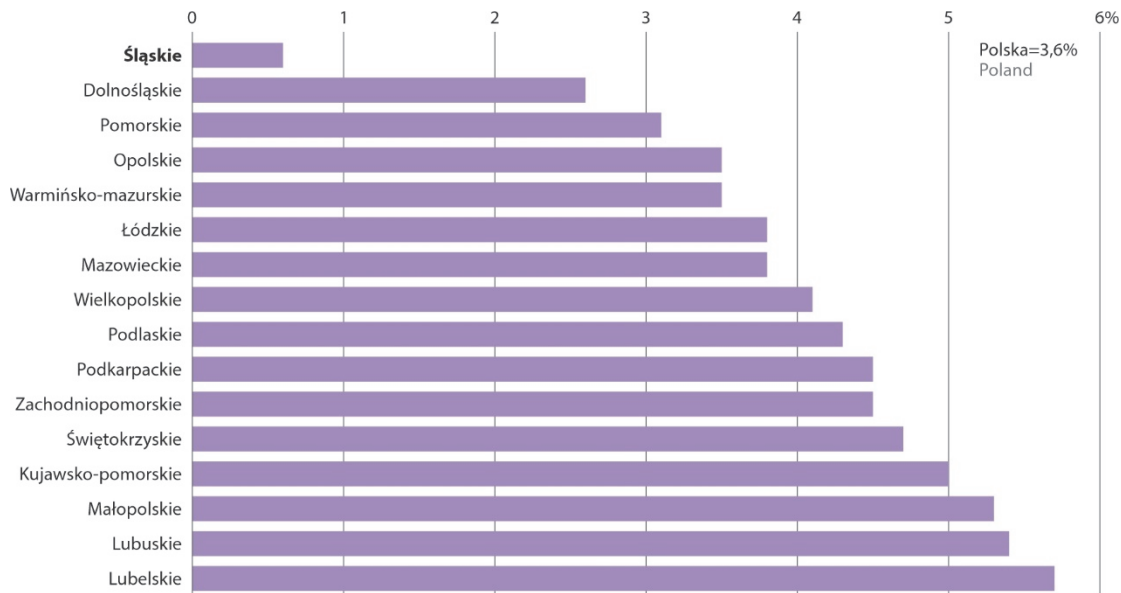
Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2020

As of 31 December

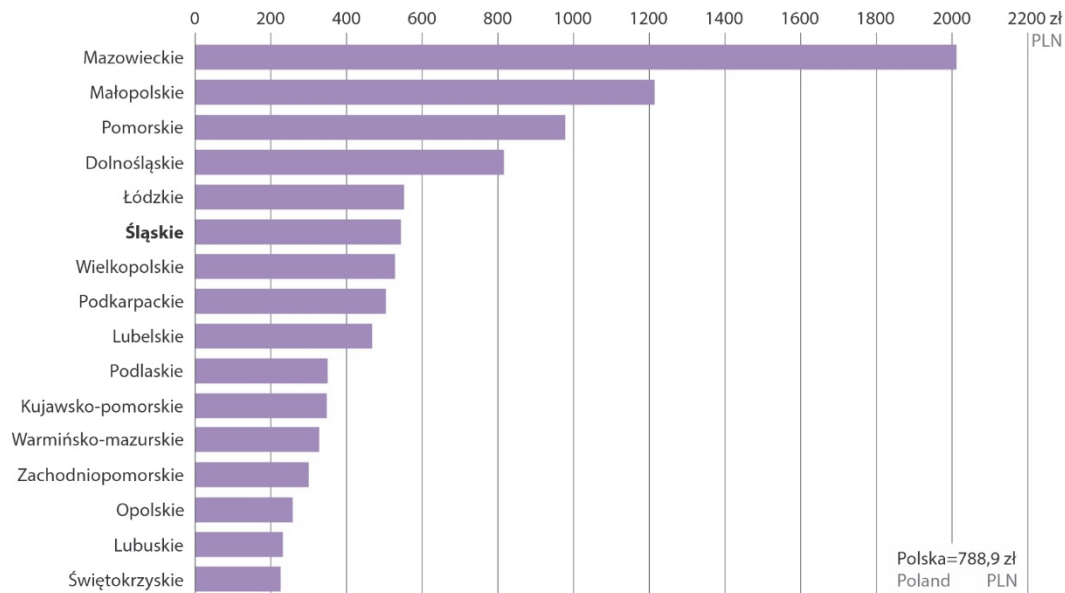

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2020 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2020

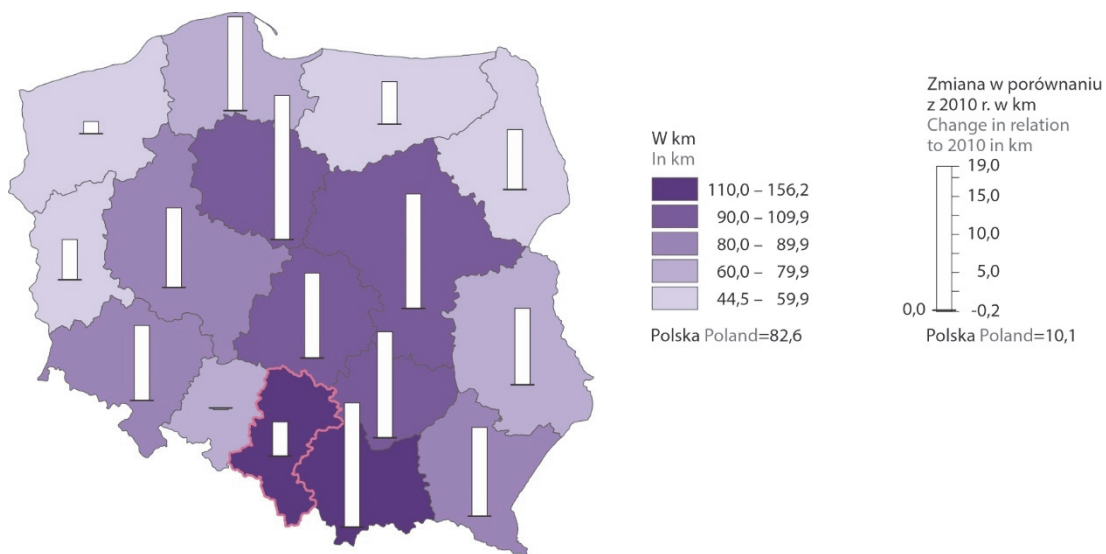

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2019 r. (ceny bieżące)

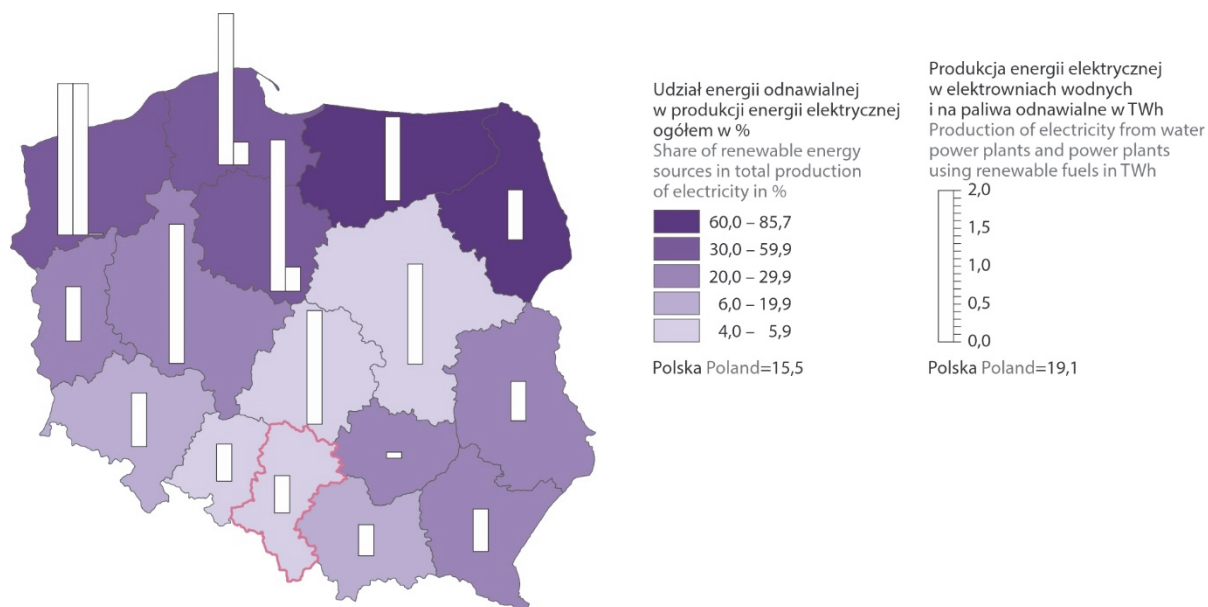
Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2019 (current prices)

Mapa 10. Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2019 r.
 Map 10. Hard surface communal and district roads per 100 km² of total area in 2019

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2019 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2019

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

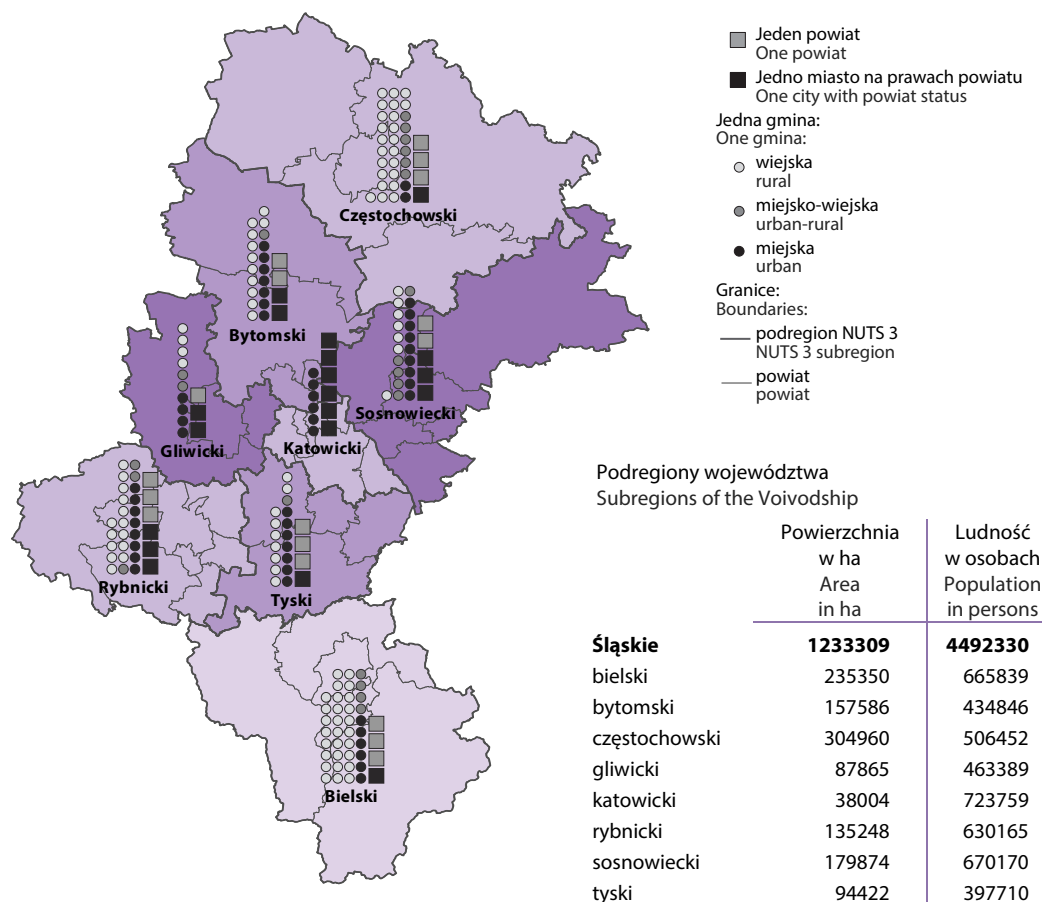
Area and territorial division of the Voivodship

Mapa 12. Podział województwa śląskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Śląskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2020

As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. województwo śląskie zajmowało powierzchnię 12333 km² (1233309 ha), co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r.) mieszkało 4492330 osób, tj. 11,7% ogółu ludności Polski. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 364 osoby na 1 km² (1. lokata w kraju). Mieszkańcy miast stanowili 76,5% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

W 2020 r. odnotowano w województwie śląskim wzrost średniej rocznej temperatury powietrza w relacji do wartości średnich wyznaczonych dla poprzednich okresów wieloletnich. Wzrosła także roczna suma opadów atmosferycznych.

Tablica 2. Warunki meteorologiczne
Table 2. Meteorological conditions

Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971-2000	1991-2000	2001-2005	2001-2010	2020
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Bielsko-Biała	8,1	8,4	8,6	8,8	9,9
Częstochowa	8,0	8,2	8,5	8,7	10,0
Katowice	8,2	8,6	8,6	8,8	9,9
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Bielsko-Biała	942	879	1007	1039	1182
Częstochowa	617	660	652	673	728
Katowice	729	728	724	770	855

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – PIB.

a Data for multi-year periods include annual averages from these periods

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – NRI.

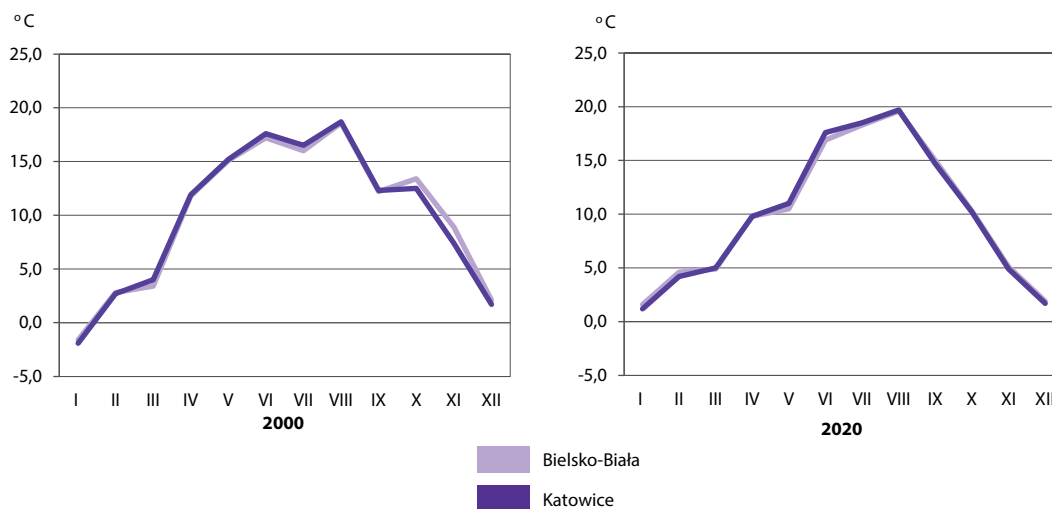
Przeciętne roczne temperatury powietrza odnotowane we wszystkich stacjach meteorologicznych w województwie śląskim w 2020 r. były wyższe niż wartości średnie wyznaczone dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najwyższą średnią roczną temperaturę powietrza zanotowano w stacji meteorologicznej w Częstochowie (10,0°C).

Średnie roczne temperatury powietrza zostały wyznaczone na podstawie średnich dobowych wartości liczonych z ośmiu obserwacji na stacjach synoptycznych IMGW, które odzwierciedlają przebieg parametrów meteorologicznych na obszarze Polski.

W 2020 r. w stacjach meteorologicznych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego odnotowano wzrost rocznej sumy opadów atmosferycznych w odniesieniu do wartości średnich wyznaczonych dla poprzednich okresów wieloletnich, począwszy od 1971 r. Najwyższą roczną sumę opadów atmosferycznych zanotowano w stacji w Bielsku-Białej (1182 mm), a najniższą – w Częstochowie (728 mm).

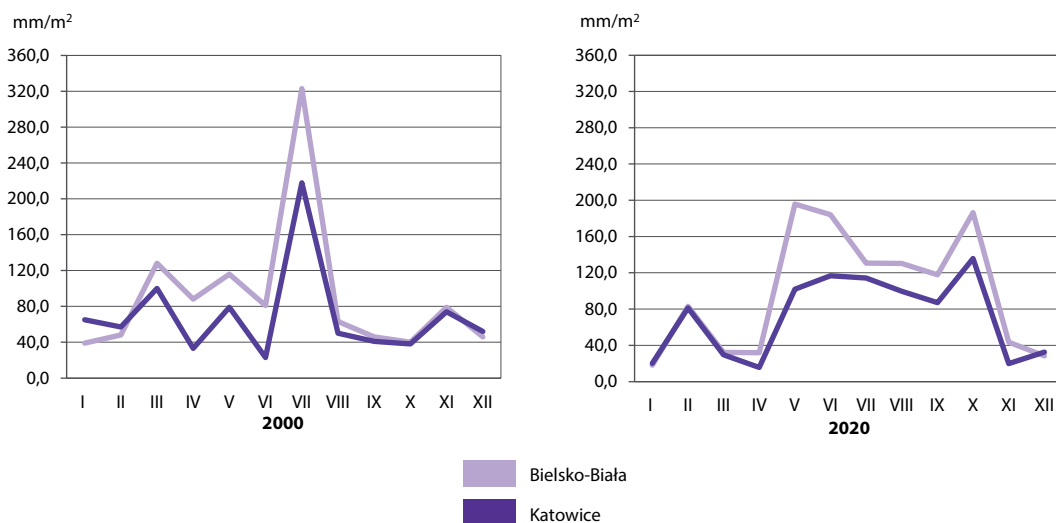
Roczne sumy opadu atmosferycznego zostały obliczone na podstawie sum dobowych w oparciu o wybrane stacje i posterunki IMGW, które oddają przestrzenne zróżnicowanie przebiegu sum opadu atmosferycznego w kraju.

Wykres 6. Średnie miesięczne temperatury powietrza
Chart 6. Average monthly air temperatures

Miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza w 2020 r. był sierpień. W stacji meteorologicznej w Katowicach zanotowano w tym miesiącu 19,7°C, a w Bielsku-Białej – 19,6°C. Najniższe wartości dotyczyły stycznia. Średnia temperatura powietrza odnotowana w tym miesiącu w Katowicach wynosiła 1,2°C, a w Bielsku-Białej – 1,6°C.

Wykres 7. Średnie miesięczne opady atmosferyczne
Chart 7. Average monthly atmospheric precipitation

Najwyższą średnią miesięczną sumę opadów atmosferycznych w 2020 r. odnotowano w maju w stacji meteorologicznej w Bielsku-Białej (195,9 mm), a następnie w październiku (186,4 mm w Bielsku-Białej i 135,9 mm w Katowicach), natomiast najniższe – w kwietniu (15,6 mm w Katowicach) i styczniu (18,2 mm w Bielsku-Białej).

4.2. Powierzchnia

4.2. Area

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim w 2020 r. pozostała na niezmiennym poziomie w porównaniu z 2019 r. i 2010 r. Ponad połowę powierzchni gruntów stanowiły użytki rolne, a prawie 1/3 – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, natomiast wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania zmniejszyła się w porównaniu z 2018 r., natomiast wzrosła w stosunku do 2010 r.

Powierzchnia geodezyjna gruntów w województwie śląskim według stanu w dniu 1 stycznia 2020 r. wynosiła 1233,3 tys. ha, co stanowiło 3,9% powierzchni kraju. Ponad połowę powierzchni gruntów (50,5%) stanowiły użytki rolne. Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione zajmowały 33,3% powierzchni województwa, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 13,2%. Grunty pod wodami powierzchniowymi, użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne stanowiły łącznie 3,0% powierzchni województwa.

W skali roku wzrosła powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 2,6 tys. ha), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 0,1 tys. ha), a także powierzchnia użytków ekologicznych (o 0,1 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych (o 2,1 tys. ha), gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 0,6 tys. ha), jak również powierzchnia nieużytków (o 0,2 tys. ha).

W odniesieniu do stanu w dniu 1 stycznia 2010 r. odnotowano wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 21,0 tys. ha), gruntów pod wodami powierzchniowymi (o 3,8 tys. ha) oraz użytków ekologicznych (o 0,3 tys. ha). Zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych i gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (o 22,5 tys. ha), nieużytków (o 1,8 tys. ha), a także powierzchnia terenów różnych (o 0,8 tys. ha).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Table 3. Geodetic area by land use
Stan w dniu 1 stycznia
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1233309	1233309	1233309	1233309	3,9
Użytki rolne Agricultural land	646076	628296	625074 ^a	622981 ^a	3,3
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and scrubland	410114	412571	411250	410684	4,3
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	15133	18366	18825	18935	3,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	141196	154129	159593 ^b	162206 ^b	9,2
Użytki ekologiczne Ecological areas	440	476	604	750	1,9
Nieużytki Wasteland	14940	14218	13300	13096	2,8
Tereny różne Miscellaneous land	5410	5253	4663	4657	5,7

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016. b Including land designated for the public roads and railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2019 r. wynosiła 4982 ha (0,4% powierzchni geodezyjnej województwa), w tym 3564 ha (71,5%) przypadało na grunty zdewastowane. Udział powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego w ogólnej powierzchni takich gruntów w kraju wyniósł 8,0%. W odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2018 r. zmniejszyła się powierzchnia gruntów zdewastowanych (o 618 ha), wzrosła natomiast powierzchnia gruntów zdegradowanych (o 331 ha). W porównaniu ze stanem w dniu 31 grudnia 2010 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych zmniejszyła się o 104 ha, a powierzchnia gruntów zdegradowanych wzrosła o 714 ha.

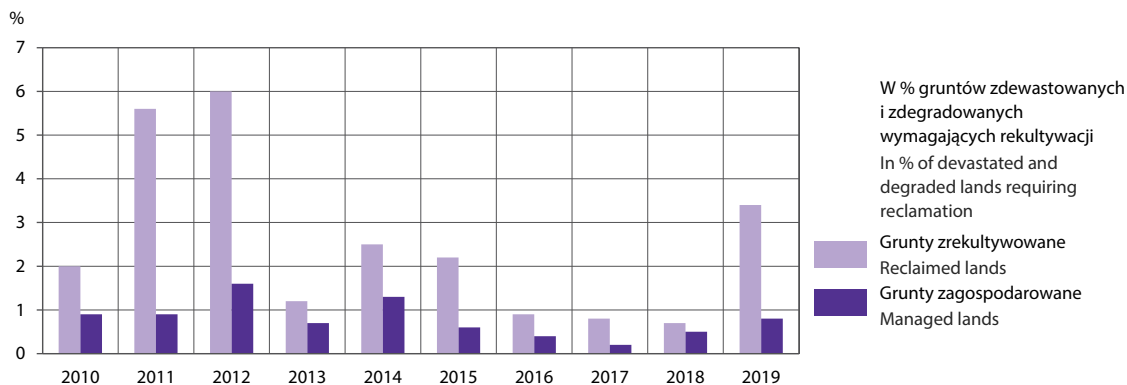
Dominującym czynnikiem wpływającym na powstawanie gruntów zdewastowanych i zdegradowanych była, podobnie jak w poprzednich latach, działalność jednostek w zakresie górnictwa i kopalnictwa surowców energetycznych oraz innych niż energetyczne. Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na skutek tej działalności wyniosła 4563 ha (91,6%) i w porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się o 290 ha.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 8. Land reclaimed and managed during the year

W 2019 r. zrekultywowano 168 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, w tym 21 ha na cele rolnicze i 28 ha na cele leśne, a także zagospodarowano 39 ha gruntów, w tym 14 ha na cele rolnicze i 25 ha na cele leśne.

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2019 r. zmniejszyło się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. Łączna ilość ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła w odniesieniu do 2018 r., ale w porównaniu z 2010 r. odnotowano jej spadek. Większość ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2019 r. została oczyszczona.

W 2019 r. w województwie śląskim zużyto 362,8 hm³ wody, z tego 193,9 hm³ (53,4%) przypadało na eksploatację sieci wodociągowej, 109,1 hm³ (30,1%) wody zostało wykorzystane w przemyśle, a 59,8 hm³ (16,5%) – w rolnictwie i leśnictwie. Zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odnotowano spadek zużycia wody odpowiednio o: 2,7% i 9,4%. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2019 r. stanowiło 4,1% zużycia wody w kraju.

Woda wykorzystywana w przemyśle pochodziła z kilku źródeł, m.in. 46,3 hm³ pozyskano z wód powierzchniowych (52,3 hm³ w 2018 r. oraz 55,7 hm³ w 2010 r.), 22,6 hm³ – z wód podziemnych (22,9 hm³ w 2018 r. oraz 23,0 hm³ w 2010 r.), a 49,3 hm³ wody pochodziło z zakupu (49,2 hm³ w 2018 r. oraz 58,7 hm³ w 2010 r.).

Głównym źródłem wody w sieci wodociągowej były wody podziemne ze względu na ich znacznie lepszą jakość. Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa śląskiego w końcu 2019 r. wynosiły 969,3 hm³ na rok, co stanowiło 5,3% zasobów takich wód w kraju. Na terenie województwa w końcu 2019 r. zlokalizowanych było 7 złóż wód mineralnych, z których pobierano 6989,1 tys. m³ wód na rok.

Tablica 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 4. Water consumption by needs during the year

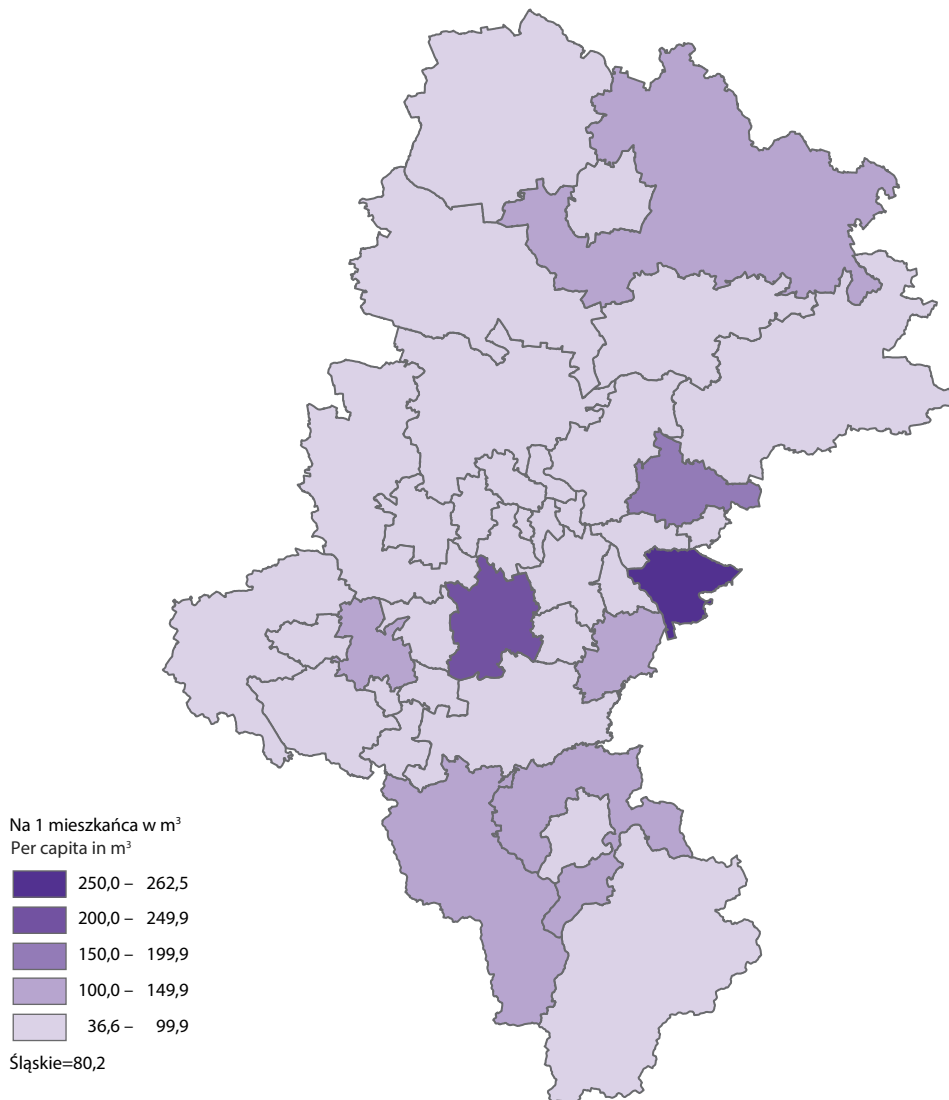
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	400,7	377,9	372,8	362,8	4,1
w tym: of which:					
przemysł industry	137,3	119,8	117,2	109,1	1,7
gospodarstwa domowe households	140,7	135,9	137,5	139,3	10,8

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie.

a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry.

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2019 r.

Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2019

Woda zużyta przez zakłady produkcyjne oraz na potrzeby ludności wraca do środowiska w postaci ścieków, które są głównym czynnikiem zanieczyszczenia i degradacji zasobów wodnych. Ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub ziemi w województwie śląskim w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 384,5 hm³. Bezpośrednio z zakładów pracy, łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także zanieczyszczonymi wodami opadowymi, odprowadzono 226,2 hm³ ścieków, natomiast siecią kanalizacyjną – 158,3 hm³ ścieków. W skali roku łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi wzrosła o 1,5%, natomiast w porównaniu z 2010 r. obniżyła się o 2,4%.

Tablica 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

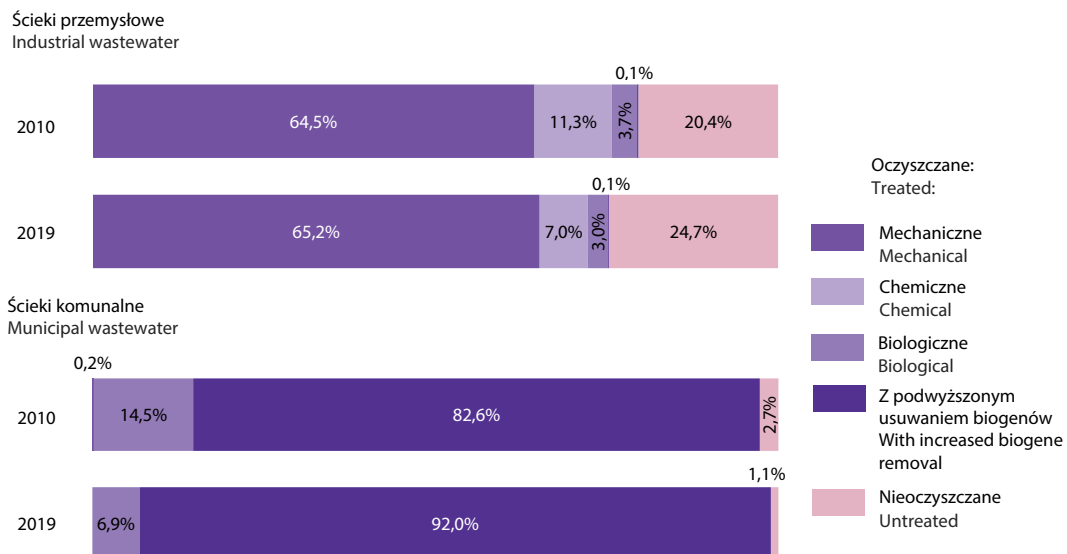
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	400	352	332	333	8,0
w tym komunalne of which municipal	212	204	201	204	6,2
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	150342,2	149305,4	155385,7	158 260,2	11,8
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	240 879	217 952	220 578	223 231	26,8
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	72,0	80,2	81,1	81,7	.

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Łączna ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi na terenie województwa śląskiego w 2019 r. osiągnęła poziom 381,5 hm³, z tego 324,6 hm³ (85,1%) ścieków zostało oczyszczonych, a 56,9 hm³ (14,9%) odprowadzono bez oczyszczenia. W oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczono 145,7 hm³ ścieków, oczyszczaniu mechanicznemu poddano 145,5 hm³ ścieków, oczyszczaniu biologicznemu – 17,8 hm³ ścieków, a chemicznemu – 15,6 hm³ ścieków.

Ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 223,2 hm³ i wzrosła w skali roku o 1,2%, natomiast w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 7,3%. Ilość ścieków komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi wyniosła 158,3 hm³ i wzrosła zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 1,8% i 5,3%.

Wykres 9. Struktura ścieków wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi
Chart 9. Structure of wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

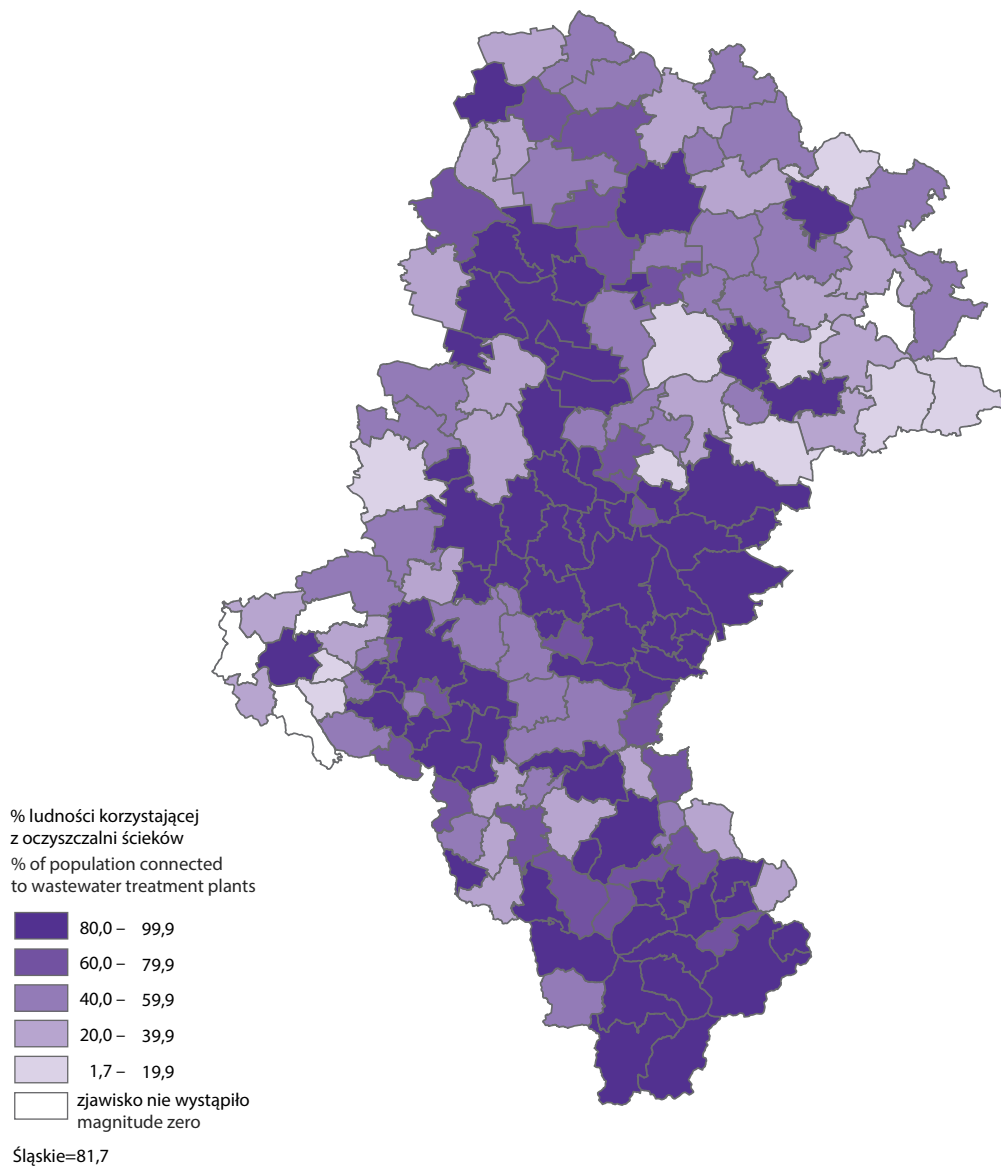
W 2019 r. w województwie śląskim pracowały 204 oczyszczalnie komunalne o łącznej przepustowości projektowej 1220,8 dam³ na dobę, z tego 113 biologicznych i 91 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ścieki przemysłowe były oczyszczane w 129 oczyszczalniach o łącznej przepustowości projektowej 774,5 dam³ na dobę, tj. w 55 oczyszczalniach mechanicznych, 23 chemicznych, 49 biologicznych oraz w 2 oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w odniesieniu do ogólnej liczby ludności województwa w 2019 r. wyniósł 81,7% i był wyższy zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i 2010 r. odpowiednio o: 0,6 p. proc. i 9,7 p. proc. Z oczyszczalni ścieków w miastach korzystało 91,3% ludności (wzrost o 0,1 p. proc. w skali roku i o 6,8 p. proc. w stosunku do 2010 r.), a na wsi – 50,0% ludności (wzrost o 2,1 p. proc. w porównaniu z 2018 r. i o 21,8 p. proc. w odniesieniu do 2010 r.).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2019 r.
 Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in 2019

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.4. Pollution and protection of air

Emisja zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych wytworzonych w 2019 r. przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza zlokalizowane na terenie województwa śląskiego zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw. Ponad 98% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych stanowił dwutlenek węgla.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano prawie 100% zanieczyszczeń pyłowych i prawie 26% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

W 2019 r. na terenie województwa śląskiego działały 324 zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza (328 w 2018 r., 343 w 2010 r.). Wśród nich 221 emitowało zanieczyszczenia pyłowe, a 296 – zanieczyszczenia gazowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza

Table 6. Emission of air pollutants from plants significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	43390,3	38759,8	36290,1	32432,4	16,3
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	92,5	63,7	38,7	29,9	16,6
metan methane	388,0	494,0	454,7	411,0	90,9
tlenki azotu nitrogen oxides	67,9	46,2	35,2	30,2	16,1
tlenek węgla carbon monoxide	137,6	161,6	151,8	130,5	44,5
dwutlenek węgla carbon dioxide	42700,5	37985,1	35599,8	31821,6	16,1
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	13,4	10,2	7,9	5,6	20,5
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	8,3	4,5	2,5	1,9	12,5
niezorganizowana unorganised	1,1	1,5	0,6	0,4	24,0

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych w 2019 r. wyniosła 5,6 tys. t (20,5% emisji krajowej), tj. o 29,3% mniej niż w 2018 r. oraz o 58,4% mniej niż w 2010 r. Duża ilość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (33,3% ogólnej emisji pyłów w województwie). Emisja zanieczyszczeń pyłowych w przeliczeniu na 1 km² powierzchni ukształtowała się na poziomie 0,5 t (0,6 t w 2018 r. i 1,1 t w 2010 r.).

Emisja zanieczyszczeń gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla) w 2019 r. wyniosła 32432,4 tys. t (16,3% emisji krajowej). Ponad 98% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych stanowił dwutlenek węgla. W odniesieniu do 2018 r. odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń gazowych o 10,6%, a w porównaniu z 2010 r. – o 25,3%. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały w 2019 r. 2629,7 t gazów (łącznie z dwutlenkiem węgla); w 2018 r. – 2942,5 t, a w 2010 r. – 3518,2 t.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 186 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (57,4%), a tylko 54 spośród nich były wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (16,7%).

W 2019 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano 1914,1 tys. t pyłów, tj. 99,7% zanieczyszczeń wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza i 212,4 tys. t gazów (bez dwutlenku węgla), tj. 25,8% zanieczyszczeń wytworzonych. W przypadku zanieczyszczeń pyłowych było to o 23,0% mniej niż w 2018 r. oraz o 45,9% mniej niż w 2010 r., natomiast odnośnie zanieczyszczeń gazowych – o 8,7% mniej niż w 2018 r. i o 26,8% mniej niż w 2010 r. W odniesieniu do kraju udział zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2019 r. wyniósł 10,8%, a udział zanieczyszczeń gazowych – 7,7%.

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w 2019 r. w procentach zanieczyszczeń wytworzonych dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wynosiły: 82,7% dla dwutlenku siarki, 44,6% dla węglowodorów, 44,3% dla tlenków azotu, 17,2% dla tlenku węgla, a 0,9% dla innych zanieczyszczeń gazowych (głównie amoniaku, dwusiarczku węgla, fluoru, siarkowodoru, związków chloroorganicznych).

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie śląskim w 2019 r. zajmowała ponad 22% powierzchni ogólnej województwa. Dominujący udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe. Grunty leśne stanowiły prawie 33% ogólnej powierzchni województwa.

Celem ochrony przyrody jest utrzymanie na obszarze chronionym naturalnych procesów przyrodniczych i trwałości ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów, kształtowanie odpowiednich postaw człowieka wobec przyrody, a także przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody.

Obszary prawnie chronione w województwie śląskim w 2019 r. zajmowały łącznie 272,5 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni ogólnej województwa. Największy udział w powierzchni obszarów objętych ochroną prawną miały parki krajobrazowe (82,5% areалу chronionego oraz 18,2% powierzchni ogólnej). W odniesieniu do 2018 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych wzrosła o 607,1 ha, natomiast w porównaniu z 2010 r. była mniejsza o 636,7 ha. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zlokalizowanych na terenie województwa śląskiego stanowiła 2,7% powierzchni takich obszarów w kraju.

W końcu 2019 r. ochroną rezerwatową objętych było 65 obiektów o łącznej powierzchni 4427,4 ha. W latach 2010-2019 powierzchnia rezerwatów wzrosła o 350,7 ha, tj. o 8,6%. Najliczniejsze w województwie były rezerваты leśne (50 obiektów), o łącznej powierzchni 2742,7 ha, chroniące ekosystemy leśne, w tym 1284,8 ha w rezerwach ścisłych. Wśród istniejących rezerwatów do ścisłej ochrony zaliczane były także rezerваты florystyczne o łącznej powierzchni 81,7 ha. Przeciętą powierzchnią rezerwatu w 2019 r. wynosiła 68,1 ha, przy czym najmniejszymi były rezerваты florystyczne (średnio 20,4 ha), a największymi – faunistyczne (średnio 394,6 ha). Największym rezerwatem na terenie województwa śląskiego jest rezerwat „Żubrowisko” w gminie Pszczyna (744,6 ha), chroniący populację żubra.

Powierzchnia parków krajobrazowych (bez powierzchni rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) w 2019 r. wynosiła 224,7 tys. ha. W odniesieniu do 2018 r. powierzchnia parków krajobrazowych pozostała na tym samym poziomie, natomiast w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 2296,5 ha. Lasy na obszarze parków krajobrazowych stanowiły 56,0% powierzchni, natomiast użytki rolne – 24,2%. Największymi pod względem powierzchni były Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (49,4 tys. ha), a następnie Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (48,0 tys. ha).

Jedną z form ochrony przyrody są pomniki przyrody. W 2019 r. tą formą ochrony objętych było 1468 cennych tworów przyrody ożywionej i nieożywionej, przede wszystkim pojedyncze drzewa, które stanowiły 80,7% ogółu pomników. Liczba pomników przyrody zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 24 i 50 tworów.

W 2019 r. na terenie województwa śląskiego wyznaczonych było 47 obszarów „Natura 2000”, z tego 6 obszarów specjalnej ochrony ptaków, o łącznej powierzchni 62,4 tys. ha (5,1% powierzchni ogólnej województwa) oraz 41 specjalnych obszarów ochrony siedlisk, o łącznej powierzchni 92,1 tys. ha (7,5% powierzchni ogólnej województwa). Udział powierzchni obszarów specjalnej ochrony ptaków zlokalizowanej w województwie śląskim w ogólnej powierzchni takich obszarów w kraju wyniósł 1,3%, natomiast udział powierzchni specjalnych obszarów ochrony siedlisk ukształtował się na poziomie 2,6%.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

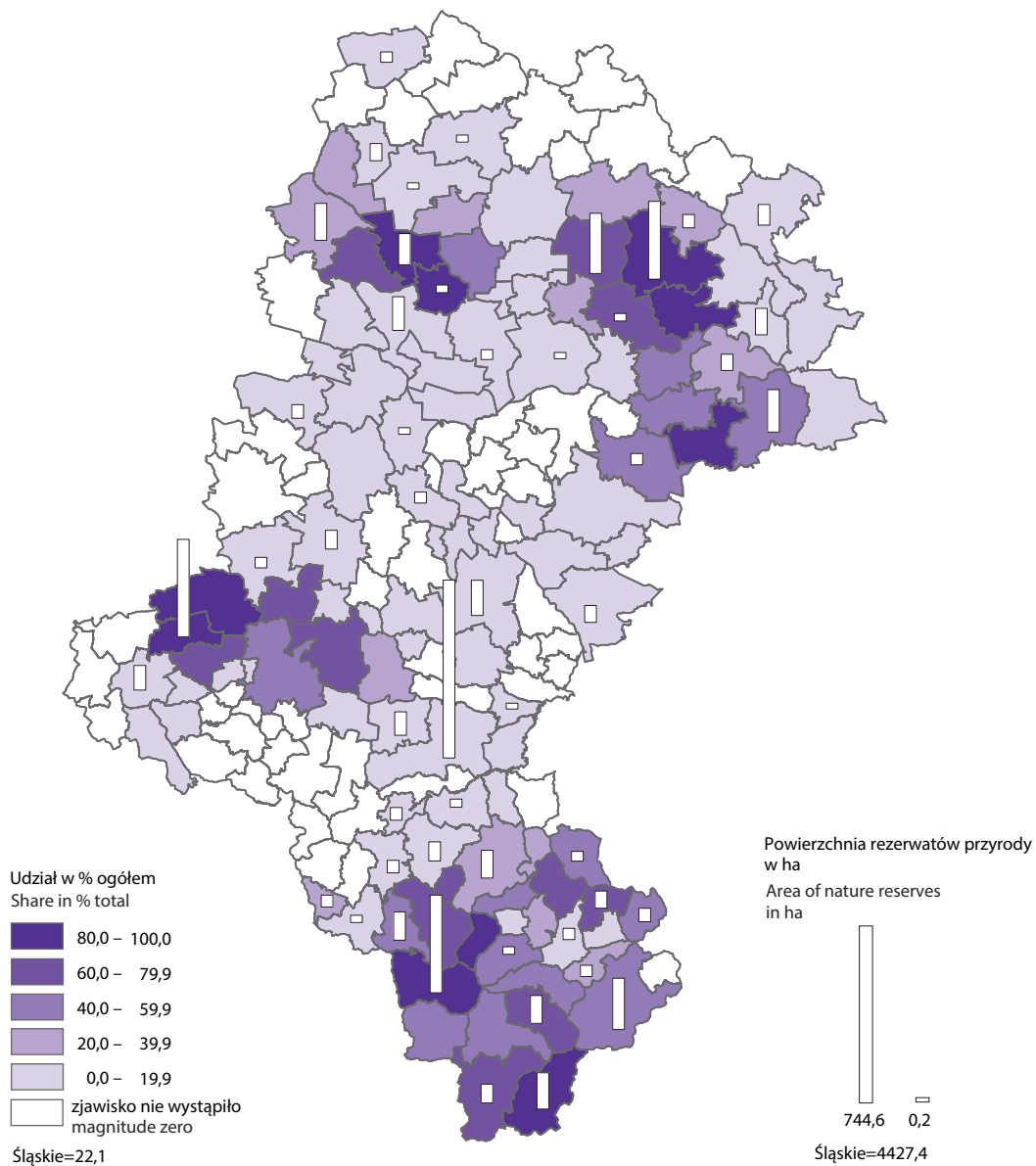
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Do terenów zieleni miejskiej ogólnodostępnej w województwie śląskim w 2019 r. należały 294 parki spacerowo-wypoczynkowe, które zajmowały powierzchnię 3521,8 ha oraz 2688 zieleńców o łącznej powierzchni 1387,1 ha. Tereny zieleni osiedlowej łącznie zajmowały obszar 4047,6 ha, a zieleń uliczna – 2679,1 ha. W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się powierzchnia zieleńców (o 152,5 ha) i parków spacerowo-wypoczynkowych (o 39,6 ha), wzrosła natomiast powierzchnia zieleni ulicznej (o 125,4 ha) oraz terenów zieleni osiedlowej (o 31,4 ha). W odniesieniu do 2010 r. zmniejszyła się powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych (o 354,0 ha) i zieleńców (o 23,7 ha), wzrosła natomiast powierzchnia zieleni ulicznej (o 698,1 ha) i terenów zieleni osiedlowej (o 15,0 ha).

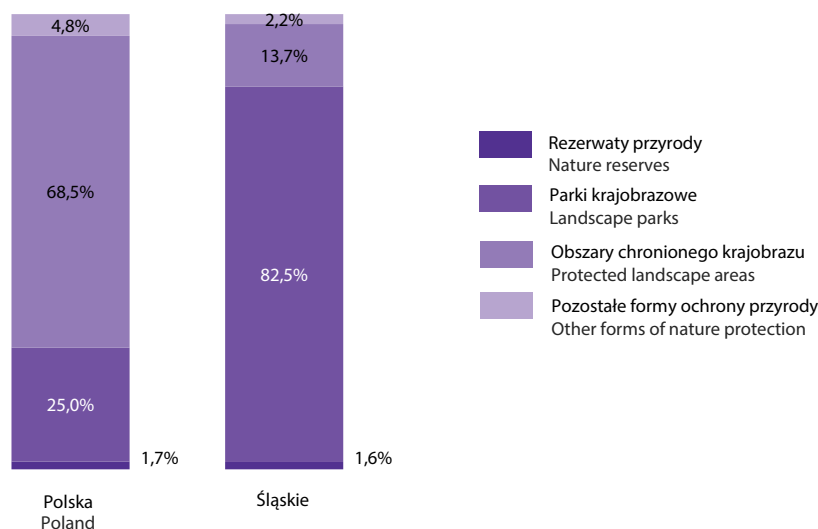
W 2019 r. na terenie województwa śląskiego zlokalizowanych było 5 ogrodów botanicznych o łącznej powierzchni 302,5 ha oraz 3 ogrody zoologiczne o łącznej powierzchni 61,1 ha. Liczba ogrodów botanicznych stanowiła 12,2% ogólnej liczby takich obiektów w kraju, natomiast liczba ogrodów zoologicznych województwa – 12,5%. Powierzchnia ogrodów botanicznych województwa zajmowała 14,7% ogólnej powierzchni takich obiektów w kraju, a powierzchnia ogrodów zoologicznych – 9,4%.

Według szacunkowych danych w końcu 2019 r. wśród ważniejszych zwierząt chronionych żyjących na terenie województwa śląskiego odnotowano 6324 bobry europejskie, 66 żubrów, 55 głuszców, 25 wilków, 24 rysie, 5 niedźwiedzi brunatnych i 1 cietrzewia.

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2019 r.
 Map 15. Area of special nature value under legal protection in 2019

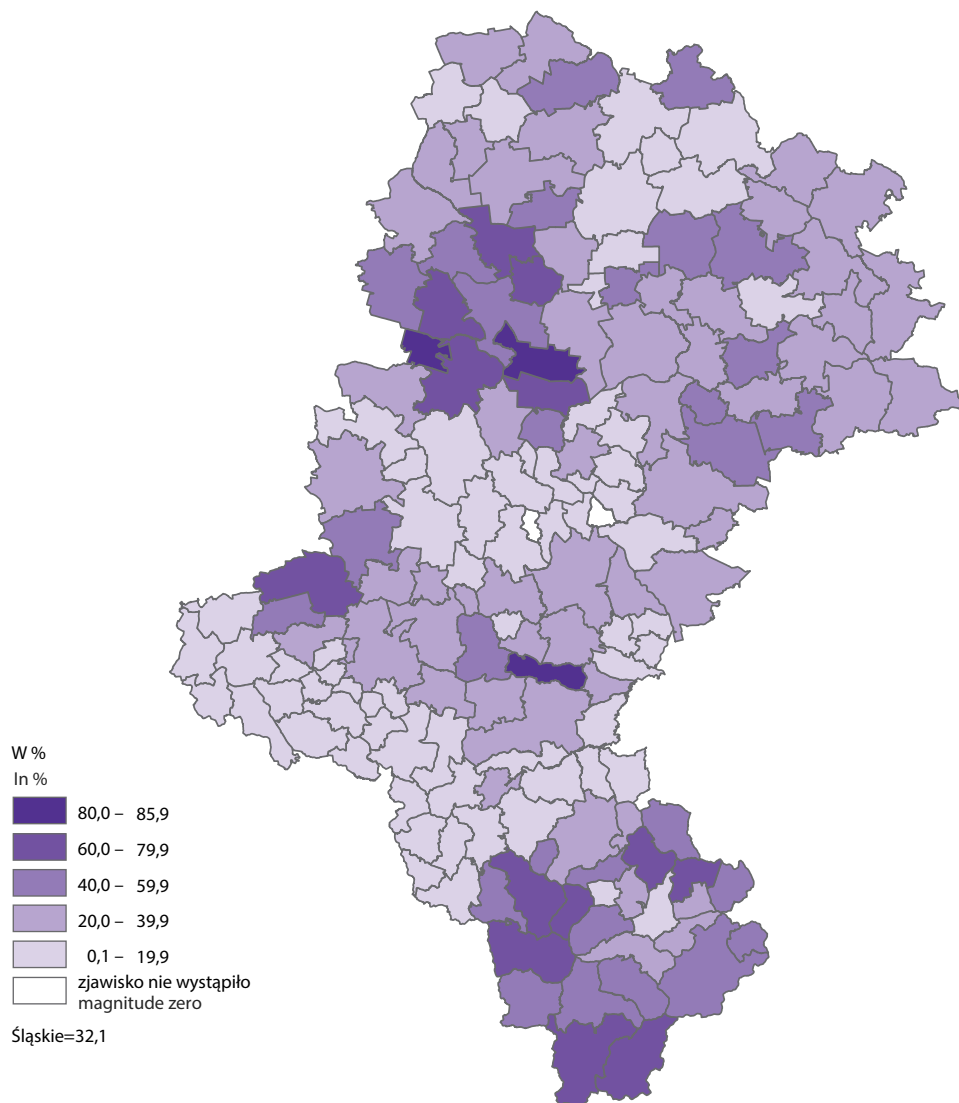
Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w 2019 r.
 Chart 10. Structure of area of special nature value under legal protection in 2019

Grunty leśne w województwie śląskim według stanu w końcu 2019 r. zajmowały obszar 405,7 tys. ha, co stanowiło 32,9% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,3% gruntów leśnych w kraju. Areał gruntów leśnych województwa wzrósł zarówno w porównaniu z końcem 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 981,9 ha i 3845,3 ha. Powierzchnia lasów wynosiła 395,7 tys. ha i stanowiła 97,5% gruntów leśnych województwa. Prawie połowa lasów w województwie śląskim to nizinne bory mieszane i lasy mieszane. Według składu gatunkowego drzewostanów ponad 51% powierzchni lasów w województwie zajmuje sosna. Powierzchnia lasów wzrosła zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2010 r. odpowiednio o: 963,3 ha i 3651,6 ha. Ponad 80% lasów stanowiły lasy publiczne. Wskaźnik lesistości ukształtował się na poziomie 32,1%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość w 2019 r.
Map 16. Forest cover in 2019

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

Odpady przemysłowe wytworzone na terenie województwa śląskiego w 2019 r. stanowiły prawie 27% takich odpadów w kraju. Ilość odpadów przemysłowych powstałych na terenie województwa w 2019 r. wzrosła w porównaniu z 2018 r., ale zmniejszyła się w odniesieniu do 2010 r. Zarówno w skali roku, jak i w stosunku do 2010 r. wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych. Większość zebranych odpadów komunalnych pochodziła z gospodarstw domowych. Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie wzrosła zarówno w odniesieniu do 2018 r., jak i w porównaniu z 2010 r.

Województwo śląskie jako region silnie zurbanizowany, o wysokim stopniu uprzemysłowienia, charakteryzuje się dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów, co w istotnym stopniu negatywnie wpływa na jakość gleb, wód oraz powietrza atmosferycznego. W 2019 r. w województwie śląskim wytworzono 32203,1 tys. t odpadów, w tym 5,3% stanowiły odpady komunalne.

Odpady niebezpieczne i inne niż niebezpieczne, z wyłączeniem odpadów komunalnych, wytworzone w 349 zakładach na terenie województwa stanowiły 26,7% ilości odpadów wytworzonych w kraju, tj. 30502,2 tys. t (o 6,4% więcej niż w 2018 r., ale o 14,1% mniej niż w 2010 r.). Najwięcej odpadów przemysłowych wytworzonych w województwie śląskim w 2019 r. powstało przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni – 21409,8 tys. t (70,2%).

Spośród łącznej ilości odpadów przemysłowych wytworzonych w 2019 r., 14206,3 tys. t (46,6%) przekazano innym odbiorcom, 13647,5 tys. t (44,7%) poddano odzyskowi, 2427,7 tys. t (8,0%) unieszkodliwiono, a 220,7 tys. t (0,7%) zmagazynowano czasowo.

Ilość odpadów nagromadzonych na składowiskach własnych zakładów w końcu 2019 r. ukształtowała się na poziomie 464995,4 tys. t (25,9% odpadów nagromadzonych w kraju), tj. niższym zarówno w porównaniu ze stanem w końcu 2018 r., jak i w końcu 2010 r. odpowiednio o: 1,9% i 25,1%. Przeważającą część odpadów nagromadzonych stanowiły odpady powstałe przy płukaniu i oczyszczaniu kopalni – 397902,0 tys. t (85,6%). Niezrekultywowana powierzchnia składowania odpadów w końcu 2019 r. zajmowała 1362,4 ha, tj. o 10,3% mniej niż w końcu 2018 r. oraz o 34,6% mniej niż w końcu 2010 r.

Tablica 7. Odpady przemysłowe

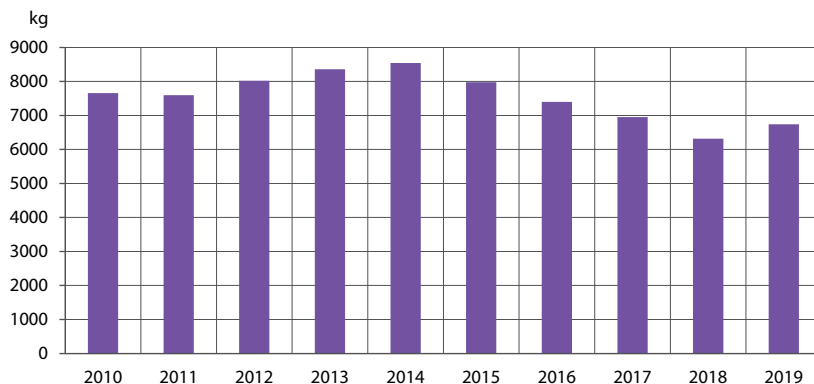
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2010	2018	2019	
	w tys. ton in thousand tonnes			w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	35507,9	28678,6	30502,2	26,7
w tym: of which:				
unieszkodliwione we własnym zakresie disposed by producers on its own	.	2186,1	2427,7	10,2
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	13922,1	14206,3	21,7
magazynowane czasowo temporarily stored	520,7	114,0	220,7	15,7
Odpady dotychczas składowane ^a (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled ^a (at the end of the year) – total	621213,4	473986,0	464995,4	25,9

a Na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.
a On own landfills and in facilities servicing the extractive industries (including heaps and settling ponds).

Wykres 11. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 11. Industrial waste generated during the year per capita

W 2019 r. w województwie śląskim z gospodarstw domowych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji oraz usług komunalnych zebrano 1700,9 tys. t odpadów komunalnych, tj. więcej niż w 2018 r. (o 2,2%) i w 2010 r. (o 23,2%). Z gospodarstw domowych pochodziło 87,9% zebranych odpadów komunalnych, tj. 1494,4 tys. t (o 2,5% więcej niż w 2018 r. oraz o 54,9% więcej niż w 2010 r.), a z innych źródeł – 12,1% zebranych odpadów komunalnych, tj. 206,5 tys. t. Odpady komunalne zebrane w województwie stanowiły 13,3% takich odpadów w kraju, w tym odpady pochodzące z gospodarstw domowych – 13,9%.

Masa zebranych w 2019 r. odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu wynosiła 659,5 tys. t i w skali roku zmniejszyła się o 5,5%. Masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do kompostowania lub fermentacji ukształtowała się na poziomie 183,6 tys. t (wzrost o 7,9%), masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do przekształcania termicznego z odzyskiem energii wyniosła 155,1 tys. t (wzrost o 21,0%), a bez odzysku energii – 17,9 tys. t (spadek o 42,2%).

Większość zebranych w 2019 r. odpadów komunalnych stanowiły odpady zmieszane – 1032,5 tys. t (60,7%), podczas gdy w 2018 r. – 1014,0 tys. t (60,9%), a w 2010 r. – 1260,1 tys. t (91,3%). Na 1 mieszkańca województwa śląskiego w 2019 r. przypadało 376 kg zebranych odpadów komunalnych ogółem, natomiast ilość zebranych odpadów komunalnych zmieszanych (bez wyselekcjonowanych) ukształtowała się na poziomie 228 kg.

Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w 2019 r. wyniosła 668,4 tys. t i wzrosła o 2,8% w odniesieniu do 2018 r. oraz ponad 5,5-krotnie w stosunku do 2010 r. Z gospodarstw domowych pochodziło 92,3% odpadów zebranych selektywnie (93,1% w 2018 r. oraz 71,3% w 2010 r.).

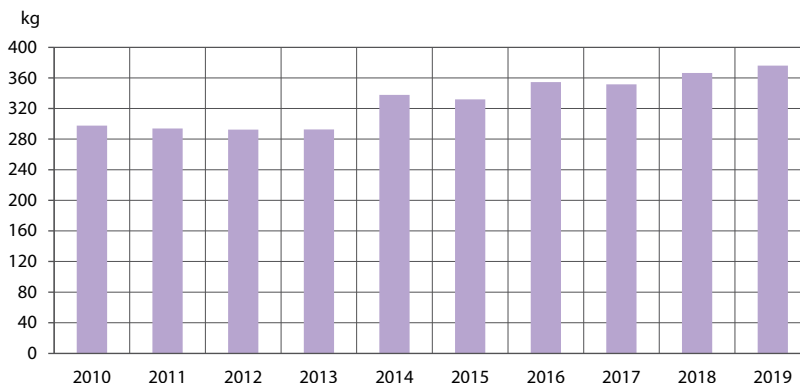
Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku

Table 8. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2010		2019			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households		
				w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total w tym: of which:	120060,6	85575,9	668431,4	16,8	616748,0	16,9
Papier i tektura Paper and cardboard	14112,5	8012,6	50493,4	14,5	39512,5	13,7
Szkło Glass	28287,9	25108,8	85405,2	14,8	78867,8	14,7
Tworzywa sztuczne Plastics	15096,8	11384,9	56196,0	14,2	51423,1	14,1
Metale Metals	1239,2	1133,3	3816,6	26,6	3606,1	27,7
Tekstylia Textiles	4235,2	4175,5	313,3	10,2	306,7	10,8
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	830,3	765,4	5004,5	12,3	4828,2	12,5

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 12. Municipal waste collected during the year per capita

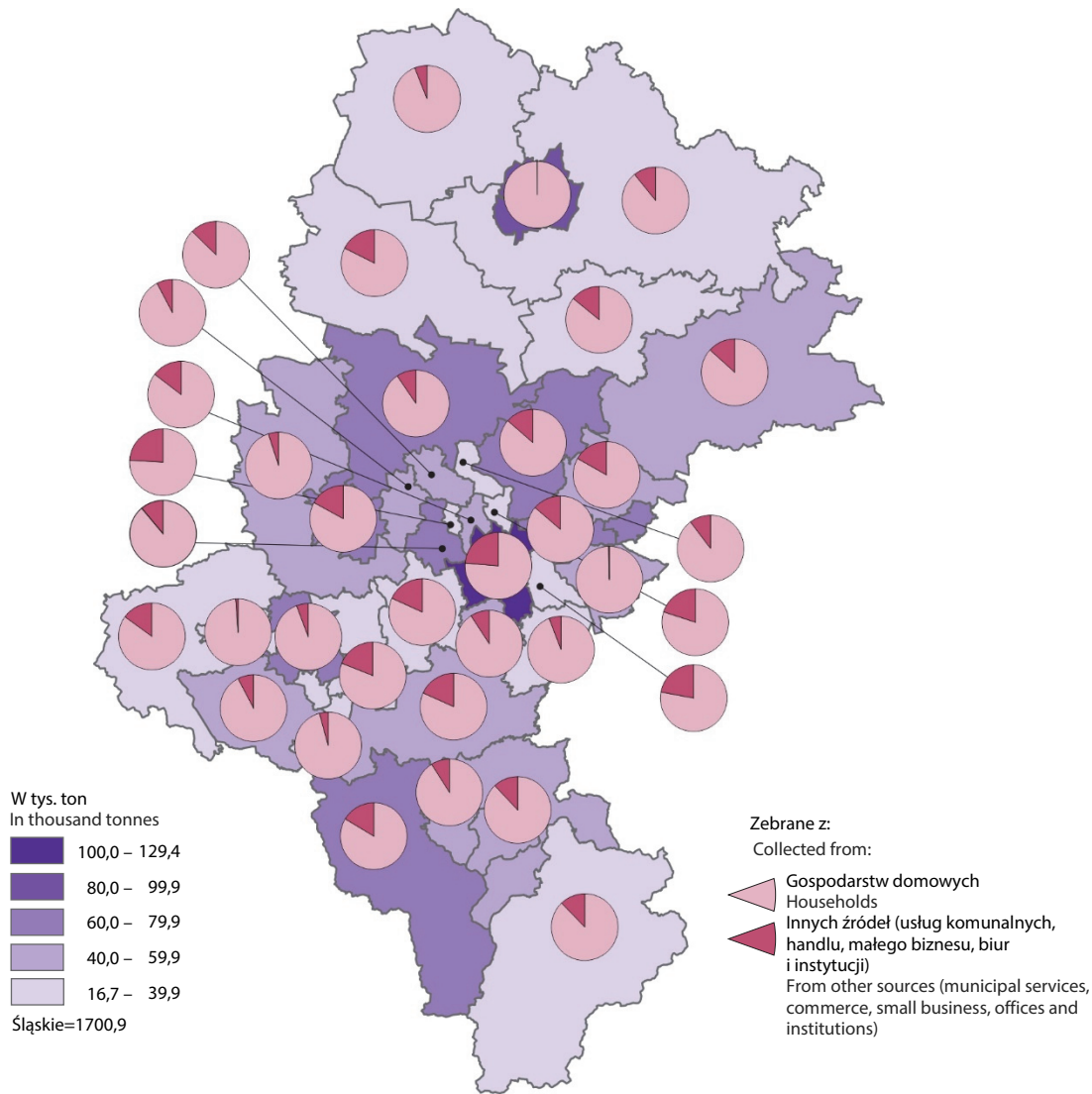
W końcu 2019 r. w województwie śląskim funkcjonowało 19 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne, o łącznej powierzchni 130,6 ha. W odniesieniu do 2018 r. liczba czynnych składowisk pozostała na niezmiennym poziomie, a w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 8 składowisk. Zrekultywowana powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne wyniosła 19,0 ha. Masa zebranych w 2019 r. odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 684,8 tys. t i w skali roku wzrosła o 7,5%. Stanowiło to 12,5% takiej masy odpadów w kraju.

W końcu 2019 r. na terenie województwa śląskiego odnotowano 481 dzikich wysypisk, na których były składowane odpady komunalne, o łącznej powierzchni 453,8 tys. m². Stanowiło to 25,7% takich wysypisk w kraju. Liczba dzikich wysypisk wzrosła zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 256), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 145). Powierzchnia dzikich wysypisk przypadająca na 100 km² powierzchni województwa w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 3679 m² i była większa zarówno w stosunku do 2018 r. (o 2982 m²), jak i w porównaniu z 2010 r. (o 1526 m²). W ciągu roku zlikwidowano 1820 dzikich wysypisk, tj. o 133 więcej niż w 2018 r. oraz o 712 więcej niż w 2010 r. Ilość odpadów komunalnych zebranych podczas likwidacji dzikich wysypisk w 2019 r. wyniosła 4,1 tys. t, tj. 0,4% mniej niż w 2018 r. i o 60,6% mniej niż w 2010 r.

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane w 2019 r.

Map17. Municipal waste collected in 2019

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.7. Economic aspects of environmental protection

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie śląskim poniesione w 2019 r. wzrosły zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Ze środków własnych sfinansowano 54,5% inwestycji. Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej były większe zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w stosunku do 2010 r. Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na inwestycje związane z budową i modernizacją zbiorników i stopni wodnych. Ze środków własnych pochodziło 25,2% poniesionych nakładów.

Konieczność zapobiegania degradacji środowiska wiąże się z ponoszeniem nakładów inwestycyjnych na metody, technologie, procesy i wyposażenie, których głównym celem jest unieszkodliwianie, monitorowanie, redukcja, zapobieganie lub eliminacja zanieczyszczeń lub strat środowiskowych wynikających z działalności gospodarczej człowieka.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (w cenach bieżących) w województwie śląskim poniesione w 2019 r. osiągnęły poziom 1815,4 mln zł, co stanowiło 14,6% krajowych nakładów przeznaczonych na ten cel. Wysokość poniesionych nakładów wzrosła zarówno w porównaniu z 2018 r., jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 21,7% i 22,5%. Ze środków własnych sfinansowano 54,5% inwestycji (60,8% w 2018 r., 38,9% w 2010 r.). Najwięcej nakładów, tj. 676,4 mln zł (37,3% wszystkich nakładów na ochronę środowiska w województwie) przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód, w tym 524,6 mln zł (28,9%) na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe. Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 669,5 mln zł (36,9%), a w gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochronę wód podziemnych i powierzchniowych zainwestowano 90,7 mln zł (5,0%). Na zmniejszanie hałasu i wibracji przeznaczono 75,5 mln zł (4,2%), a na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu – 6,2 mln zł (0,3%). Nakłady na ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2019 r. wyniosły 401,3 zł (w kraju – 323,4 zł).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie śląskim (w cenach bieżących) w 2019 r. wyniosły 779,5 mln zł i wzrosły zarówno w porównaniu z 2018 r. (o 87,0%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (ponad 3,5-krotnie). Ich udział w nakładach na gospodarkę wodną w kraju ukształtował się na poziomie 24,2%. Ze środków własnych pochodziło 25,2% poniesionych nakładów (39,0% w 2018 r., 49,8% w 2010 r.). Najwięcej środków służących gospodarce wodnej przeznaczono na inwestycje związane z budową i modernizacją zbiorników i stopni wodnych – 562,1 mln zł (72,1% wszystkich nakładów na gospodarkę wodną w województwie). Na ujęcia i doprowadzenia wody wydatkowano 198,8 mln zł (25,5%), a na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 13,3 mln zł (1,7%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2019 r. ukształtowały się na poziomie 172,3 zł (w kraju – 84,0 zł).

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a
 Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a

Wyszczególnienie Specification	2010-2019		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 mieszkańca w zł ^b per capita in PLN ^b	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total:	16061245,4	3503,2	14,7
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	5101743,0	1112,8	16,5
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of water	7164764,9	1562,8	13,1
gospodarka odpadami waste management	1146905,0	250,2	9,3
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	53630,0	11,7	3,7
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environmental protection	1919473,8	418,7	29,7
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	3961812,8	864,1	13,6
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	1573988,0	343,3	13,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	224825,6	49,0	5,1

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
 a By investment location. b Average value for a corresponding period.

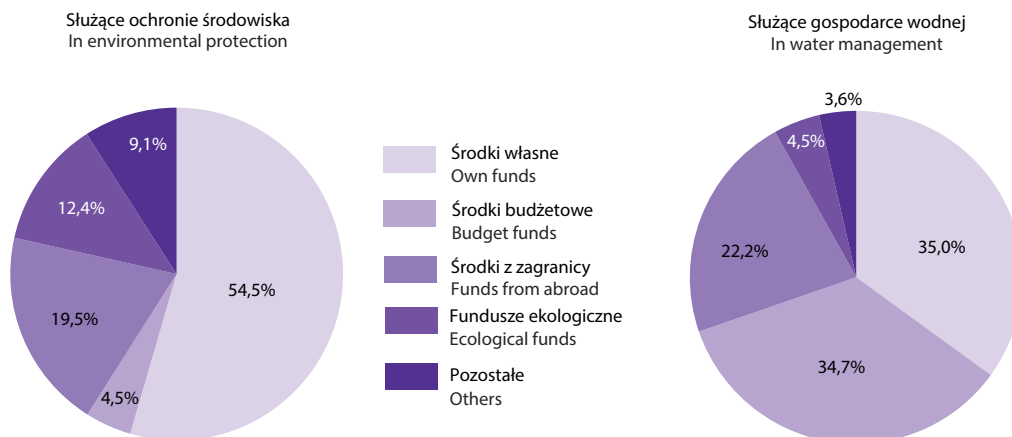
Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w zakresie ochrony środowiska w 2019 r. znalazły się m.in.:

- przekazanie do użytku 3 oczyszczalni ścieków o łącznej przepustowości 4143 m³ na dobę (1 obiekt w 2018 r., 5 obiektów – w 2010 r.);
- wybudowanie 376,4 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (343,8 km w 2018 r., 1433,4 km w 2010 r.) oraz 46,0 km sieci odprowadzającej wody opadowe (52,2 km w 2018 r., 213,4 km w 2010 r.);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o wydajności 22 t na rok (w 2018 r. – 629 t na rok, a w 2010 r. – 53 t na rok);
- przekazanie do eksploatacji urządzeń i instalacji do redukcji zanieczyszczeń gazowych o wydajności 17007 t na rok (w 2018 r. – 8767 t na rok, a w 2010 r. – 66 t na rok);

Spśród efektów rzeczowych w zakresie gospodarki wodnej uzyskanych w 2019 r. odnotowano m.in.:

- oddanie do użytku ujęć wodnych o wydajności 3697 m³ na dobę (w 2018 r. – 12964 m³ na dobę, a w 2010 r. – 13369 m³ na dobę);
- oddanie do użytku stacji uzdatniania wody o wydajności 1183 m³ na dobę (w 2018 r. – 4539 m³ na dobę, a w 2010 r. – 1308 m³ na dobę);
- wybudowanie 362,3 km sieci wodociągowej (w 2018 r. – 322,1 km, a w 2010 r. – 625,3 km);
- regulację i zabudowę rzek i potoków na odcinku 0,5 km (w 2018 r. – 0,4 km, a w 2010 r. – 2,9 km);
- wybudowanie obwałowań przeciwpowodziowych na odcinku 0,8 km (w 2018 r. i w 2010 r. – po 0,1 km).

Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2010-2019
 Chart 13. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in years 2010-2019

W końcu 2019 r. w województwie śląskim znajdowało się 1215 obiektów małej retencji wodnej o łącznej pojemności 13341,7 dm³. Wśród nich znalazły się 892 stawy rybne o łącznej pojemności 7644,1 dm³, 197 budowli piętrzących o łącznej pojemności 585,1 dm³, 116 sztucznych zbiorników wodnych o łącznej pojemności 5031,6 dm³ oraz 10 innych obiektów o łącznej pojemności 80,9 dm³.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

5.1.1. Demografia

5.1.1. Demography

Na sytuację demograficzną województwa śląskiego w 2020 r. duży wpływ miała pandemia COVID-19. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano znaczny wzrost liczby zgonów oraz spadek liczby urodzeń żywych i zawieranych małżeństw. Zarówno przyrost naturalny, jak i saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały były ujemne, co wpłynęło na dalszy spadek liczby mieszkańców. Społeczeństwo województwa starzeje się, z roku na rok wzrasta udział osób w wieku 65 i więcej lat w ogólnej liczbie populacji.

W końcu 2020 r. liczba ludności województwa śląskiego wyniosła 4492,3 tys. osób, tj. 11,7% ludności w kraju. W porównaniu z 2019 r. liczba ludności zmniejszyła się o 0,56% (w kraju była mniejsza o 0,31%), a w odniesieniu do 2010 r. spadła o 3,08%. Systematycznie obniża się liczba mieszkańców miast, a wzrasta liczba mieszkańców wsi. W porównaniu z 2010 r. liczba ludności w miastach zmniejszyła się o 4,79%, natomiast na wsi wzrosła o 2,96%.

Tablica 10. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 10. Population
As of 31 December

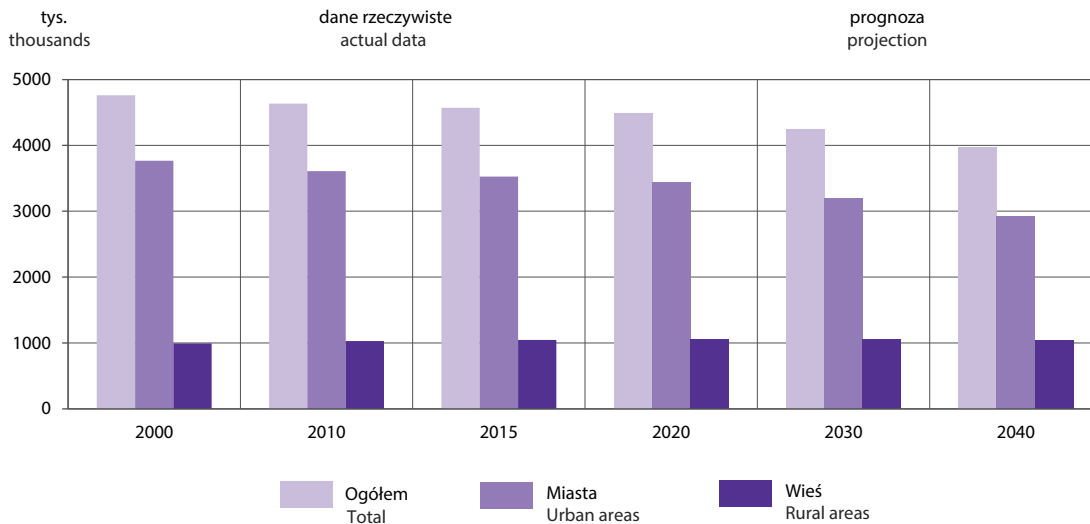
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total				
w tys. in thousands	4634,9	4570,8	4517,6	4492,3
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	12,0	11,9	11,8	11,7
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107,0	107,3	107,5	107,6
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	77,8	77,1	76,6	76,5
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	22,2	22,9	23,4	23,5
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	376	371	366	364

W przekroju terytorialnym według gmin w latach 2010-2020 największy wzrost liczby ludności odnotowano w gminie Wyry (o 21,20%) i Bojszowy (o 13,97%), a największy spadek w gminie Koniecpol (o 9,11%) oraz w Sosnowcu (o 8,93%).

Wykres 14. Liczba ludności w latach 2000, 2010, 2015, 2020 oraz prognoza do 2030 i 2040 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Population in 2000, 2010, 2015, 2020 and projection until 2030 and 2040
As of 31 December

Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowane wśród województw w kraju, w końcu 2020 r. 76,5% ludności województwa mieszkało w miastach (w kraju – 59,9%).

Pod względem gęstości zaludnienia województwo śląskie zajmuje pierwsze miejsce w kraju. W 2020 r. wskaźnik gęstości zaludnienia wyniósł 364 i był prawie trzykrotnie wyższy niż dla kraju (122).

Wśród powiatów województwa śląskiego najwięcej ludności na 1 km² przypadało w Świętochłowicach (3690) oraz w Chorzowie (3214), natomiast najmniej w powiatach: częstochowskim (88), lublinieckim (93) i kłobuckim (95).

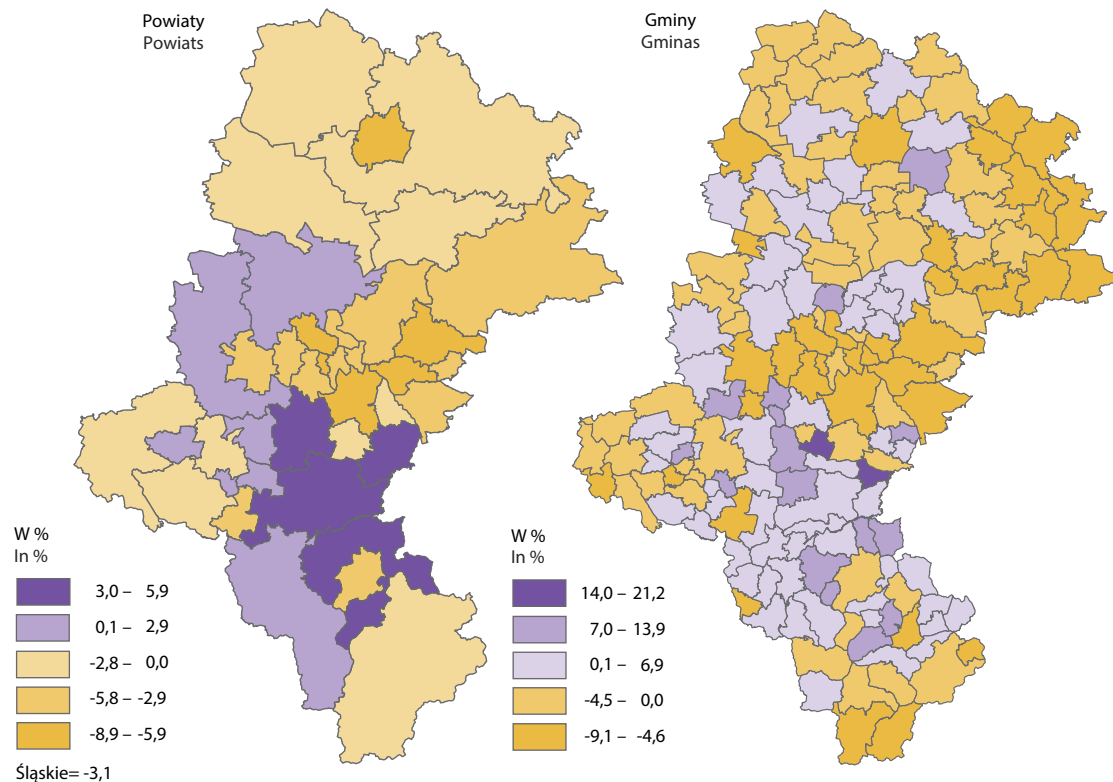
W województwie śląskim, podobnie jak w kraju, występuje przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami. W końcu 2020 r. współczynnik feminizacji wyniósł 107,6 (w kraju – 106,8), natomiast w 2010 r. ukształtował się na poziomie 107,0. Kobiety stanowiły 51,8% mieszkańców województwa.

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010-2020

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. Population changes in 2010-2020

As of 31 December

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w końcu 2020 r. ukształtowała się na podobnym poziomie jak przed rokiem i wyniosła 772,5 tys. osób, natomiast w relacji do 2010 r. zmniejszyła się o 3,4%. Udział ludności w tej grupie wieku w ludności ogółem wyniósł 17,2% (w kraju – 18,2%).

Ludność w wieku produkcyjnym liczyła 2653,1 tys. osób, tj. o 1,5% mniej niż w roku poprzednim i o 12,2% mniej niż w 2010 r. Ludność w tej grupie wieku w końcu 2020 r. stanowiła 59,1% ludności ogółem (w kraju – 59,5%).

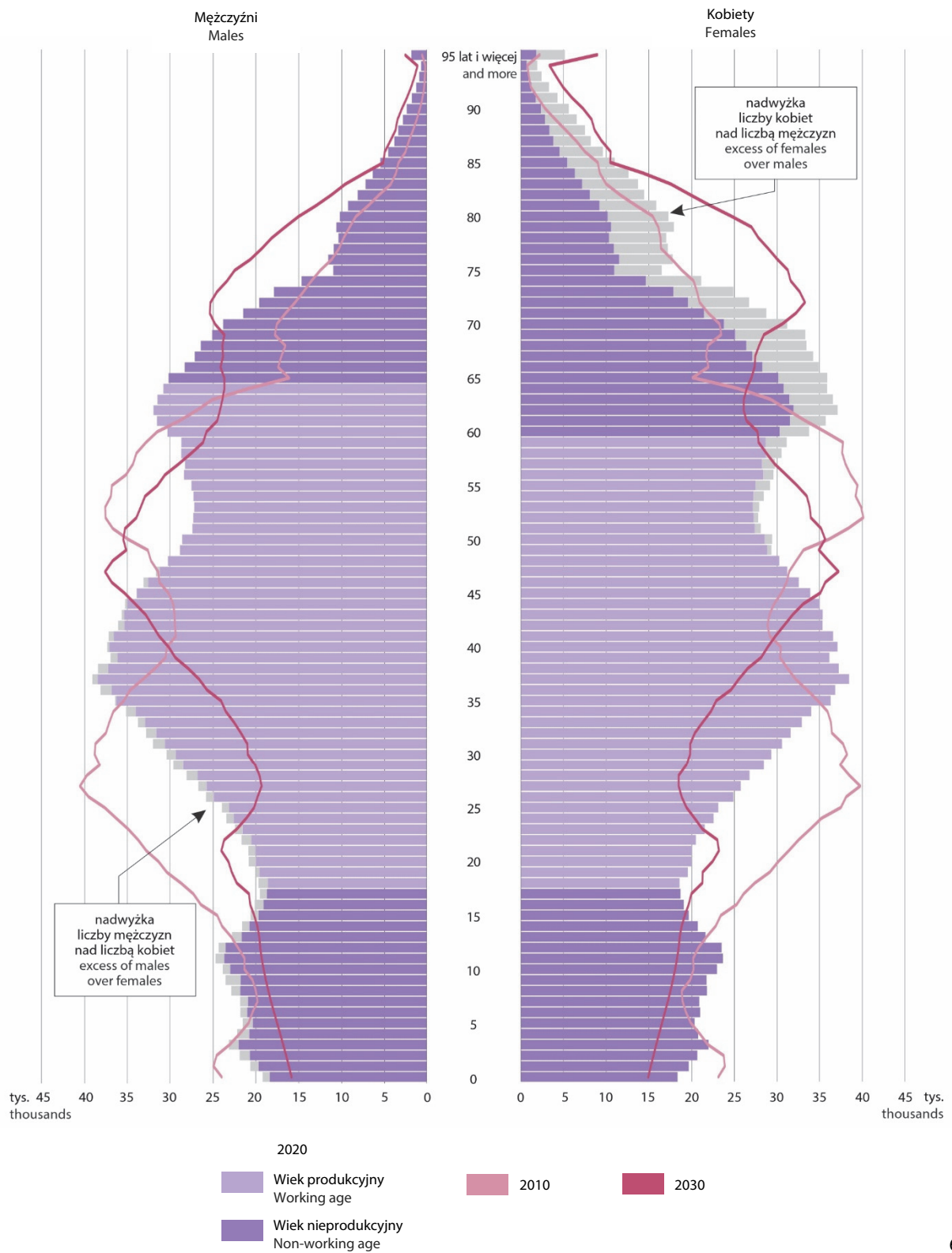
Systematycznie rośnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym. W końcu 2020 r. wyniosła 1066,7 tys. osób i wzrosła zarówno w skali roku, jak i w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o: 1,5% i 31,1%. Udział ludności w tym wieku w ludności ogółem wyniósł 23,7% (w kraju – 22,3%).

Wykres 15. Ludność według płci i wieku w latach 2010, 2020 i 2030

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age in 2010, 2020 and 2030

As of 31 December

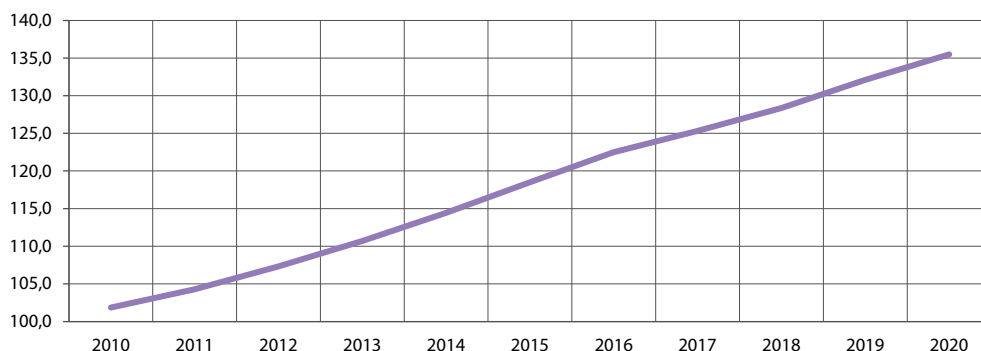
Spółeczeństwo województwa śląskiego starzeje się, co można zaobserwować analizując m.in. takie wskaźniki demograficzne, jak: współczynnik starości demograficznej, indeks starości, wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.

W końcu 2020 r. współczynnik starości demograficznej (udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności) wyniósł 19,8% (w kraju – 18,6%) i wzrósł o 0,6 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 5,6 p. proc. w stosunku do 2010 r.

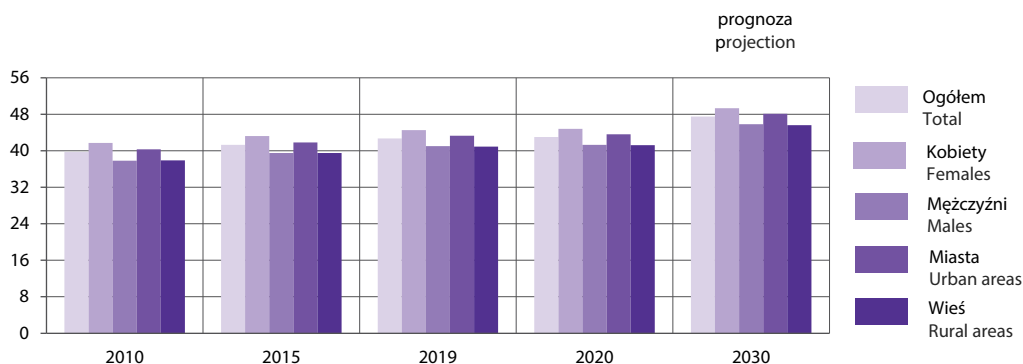
Indeks starości (liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0-14 lat) w końcu 2020 r. wyniósł 136 osób, przed rokiem – 132 osoby, a w 2010 r. – 102 osoby. W kraju był on niższy i wyniósł 121 osób.

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego (liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata) w końcu 2020 r. wyniósł 10 osób, przed rokiem również 10 osób, a w 2010 r. – 5 osób. W kraju ukształtował się na poziomie 11 osób.

Wykres 16. Indeks starości w latach 2010-2020
Chart 16. Ageing index in 2010-2020

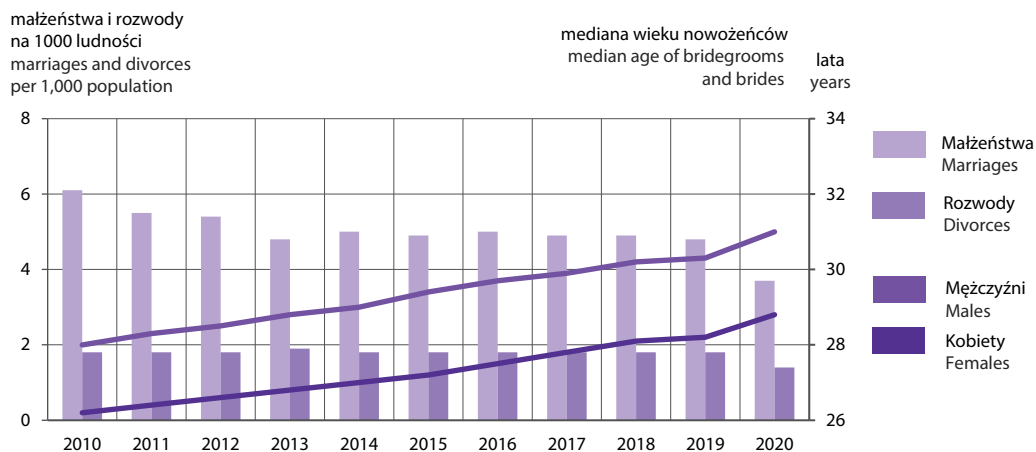
Wykres 17. Mediana wieku ludności
Chart 17. Median age of population

W 2020 r. w województwie śląskim zawarto 16529 małżeństw, tj. mniej niż w roku poprzednim o 21,8% oraz mniej w porównaniu z 2010 r. o 41,9%.

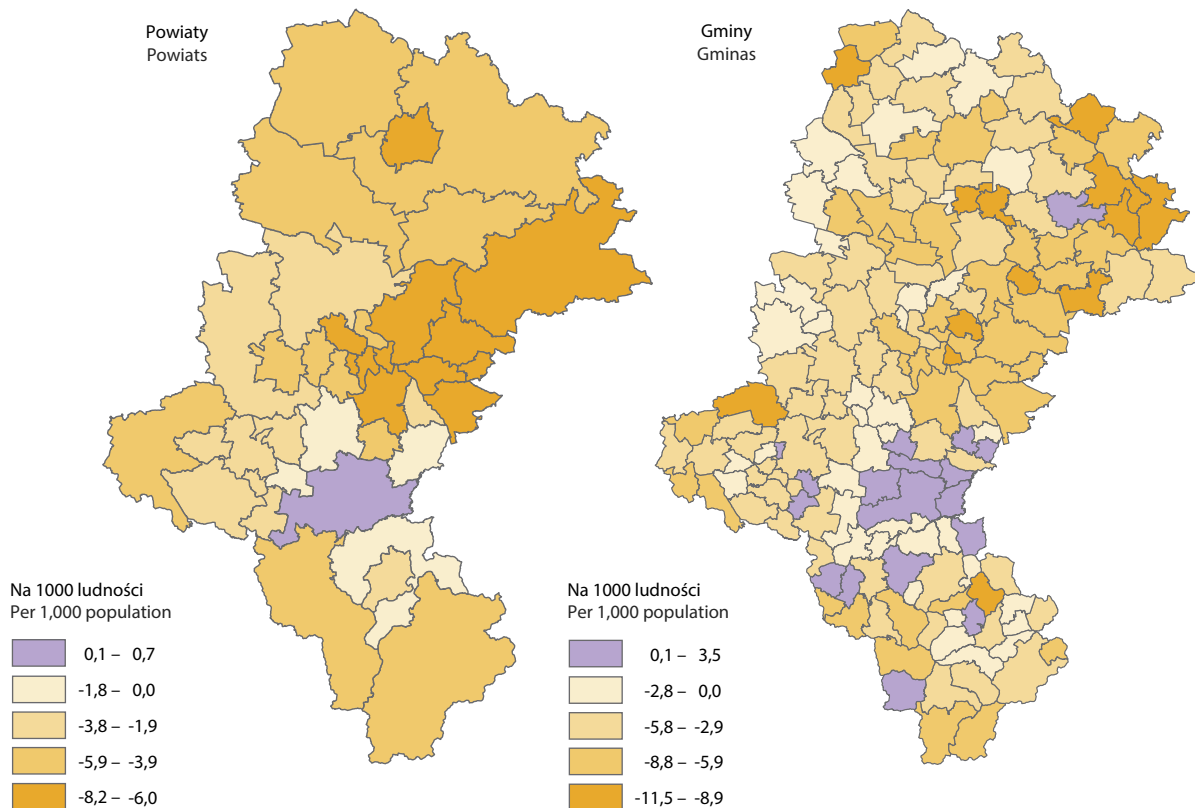
W 2020 r. rozwiódło się 6114 par małżeńskich, tj. o 23,2% mniej niż w roku poprzednim oraz o 28,3% mniej niż w 2010 r. Separację orzeczono w przypadku 120 małżeństw (o 43,4% mniej niż w roku poprzednim i o 76,7% mniej w stosunku do 2010 r.).

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody w latach 2010-2020
 Chart 18. Marriages contracted and divorces in 2010-2020

W 2020 r. odnotowano 38151 urodzeń żywych oraz 60054 zgonów, w tym 137 zgonów niemowląt. Przyrost naturalny był ujemny i wyniósł minus 21903, w roku poprzednim – minus 11258, natomiast w 2010 r. liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów o 95 osób.

Mapa 19. Przyrost naturalny ludności w 2020 r.
 Map 19. Natural increase in 2020

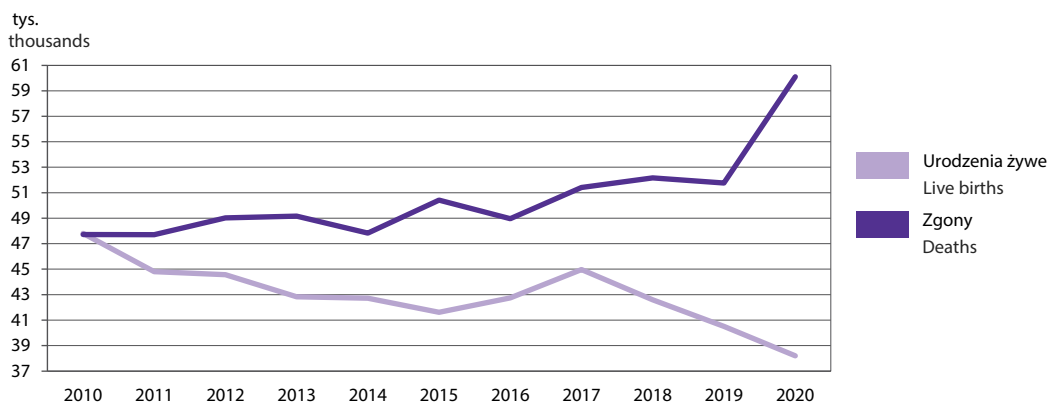
Śląskie= -4,9

Współczynnik dzietności od lat nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń. W 2020 r. wyniósł 1,324 i był niższy niż w roku poprzednim (1,360) oraz niższy niż w 2010 r. (1,341). Mediana wieku matek wyniosła 30,4 lat i była wyższa w porównaniu z 2010 r., w którym ukształtowała się na poziomie 28,6 lat.

Najczęstszymi przyczynami zgonów w 2019 r. były choroby układu krążenia oraz nowotwory. Łącznie spowodowały one prawie 70% zgonów w województwie (choroby układu krążenia – 41,9%, nowotwory – 27,4%).

Wykres 19. Ruch naturalny ludności w latach 2010-2020

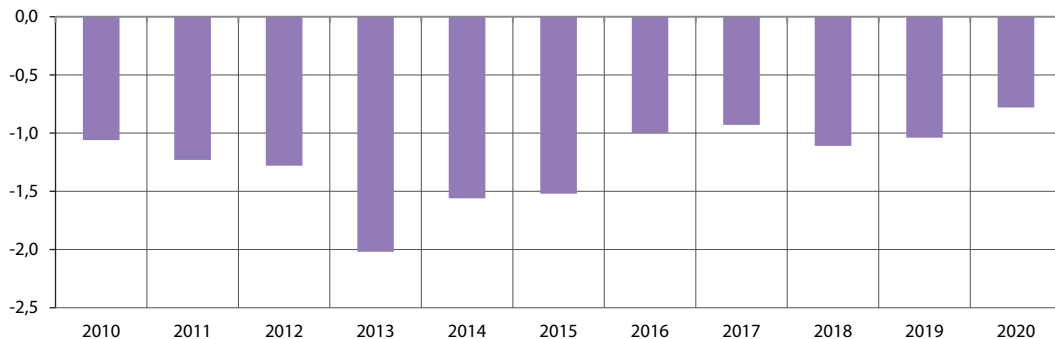
Chart 19. Vital statistics of population in 2010-2020

W 2020 r. w ruchu wewnętrznym na pobyt stały zameldowano 37579 osób, natomiast wymeldowano z pobytu stałego 40921 osób, tj. mniej niż w roku poprzednim odpowiednio o: 16,5% i 17,0%. Saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło minus 3342 osoby (w 2019 r. – minus 4275 osób). Napływ ludności z innych województw wyniósł 6504 osoby, natomiast odpływ ludności do innych województw – 9846 osób. Najwięcej osób przybyło z województwa małopolskiego (1829), również do tego województwa najwięcej osób wymeldowało się na stałe (2706). Wśród osób zameldowanych i wymeldowanych największą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, odpowiednio: 11031 i 12052.

Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2010-2020

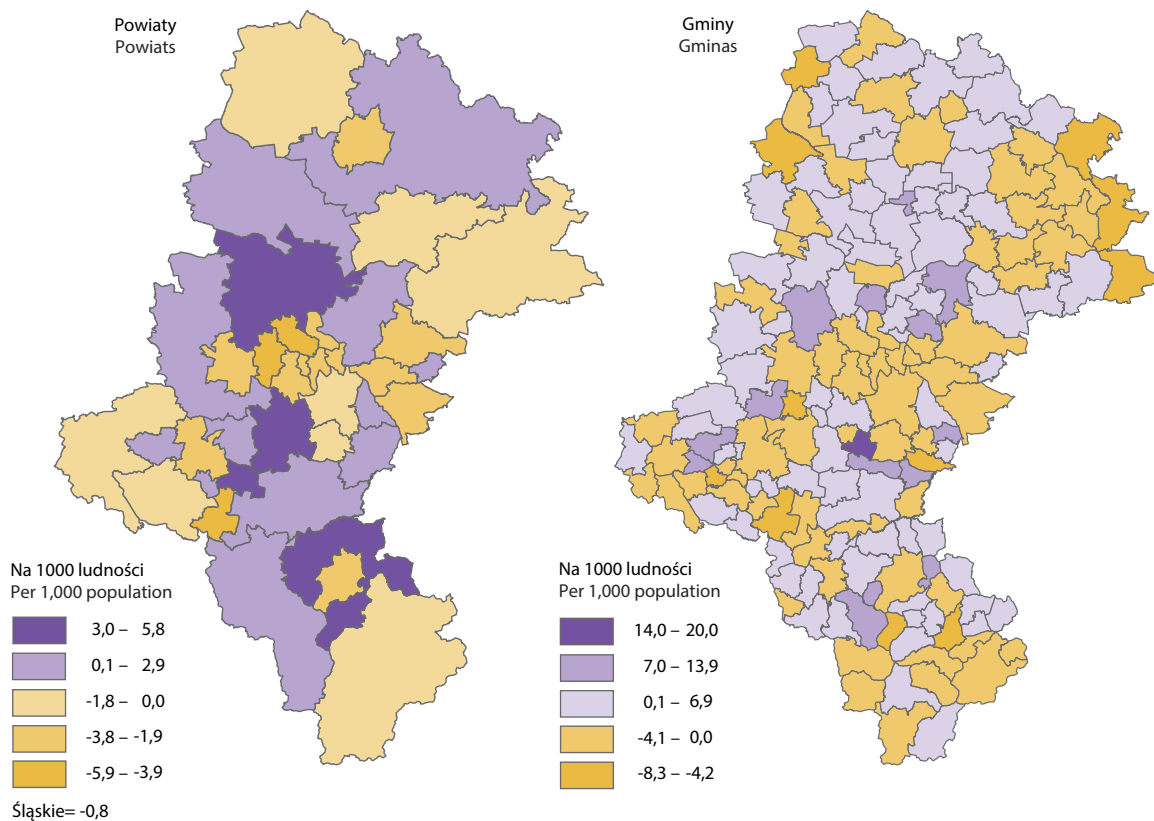
Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2010-2020

W ramach migracji zagranicznych w 2020 r. do województwa śląskiego przybyło 1226 osób, najwięcej z Wielkiej Brytanii – 307, Niemiec – 247 oraz Ukrainy – 154, a wyjechało za granicę 1415 osób, najwięcej do Niemiec – 573, Wielkiej Brytanii – 294 i Holandii – 199. Najwięcej emigrantów było w wieku 30-39 lat (460), natomiast najwięcej imigrantów w wieku 0-9 lat (523). Saldo migracji zagranicznej wyniosło minus 189 osób (wobec minus 442 osoby w 2019 r.).

Ogólne saldo migracji wewnętrznej i zagranicznej na pobyt stały w 2020 r. wyniosło minus 3531 osób (w 2019 r. – minus 4717 osób).

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2020 r.
Map 20. Net migration of population for permanent residence in 2020

5.1.2. Edukacja

5.1.2. Education

W województwie śląskim w roku szkolnym 2019/20, w relacji do roku szkolnego 2018/19, odnotowano wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego, w tym przedszkoli. Zwiększyła się liczba dzieci w przedszkolach. Liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży zmniejszyła się, natomiast liczba uczniów wzrosła. W wyniku reformy systemu edukacji w roku szkolnym 2019/20 gimnazja dla dzieci i młodzieży uległy całkowitej likwidacji, natomiast pozostały funkcjonujące gimnazja dla dorosłych. Odnotowano wzrost liczby szkół ponadpodstawowych oraz liczby uczniów. Odnotowano spadek liczby szkół policealnych oraz uczniów i absolwentów tych szkół. W odniesieniu do poprzedniego roku akademickiego obniżyła się zarówno liczba uczelni, jak i liczba studentów. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w 2019 r. wzrosły.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Wychowanie przedszkolne jest pierwszym etapem kształcenia w polskim systemie oświaty. W roku szkolnym 2019/20 w województwie śląskim funkcjonowało 1936 placówek wychowania przedszkolnego (w kraju – 22318), z tego 1568 przedszkoli (w kraju – 12911), 313 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych (w kraju – 7808), 53 punkty przedszkolne (w kraju – 1533) oraz 2 zespoły wychowania przedszkolnego (w kraju – 66). Zarówno w relacji do roku szkolnego 2018/19, jak i 2010/11 liczba placówek wychowania przedszkolnego wzrosła o 15 i 225 (odpowiednio o: 0,8% i 13,2%), w tym liczba przedszkoli o 18 i 313 (odpowiednio o: 1,2% i 24,9%). Liczba oddziałów przedszkolnych pozostała na niezmiennym poziomie w odniesieniu do 2018/19 r., natomiast w porównaniu z 2010/11 r. uległa obniżeniu o 113 (o 26,5%). Liczba punktów przedszkolnych obniżyła się w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym o 4 (tj. o 7,0%), natomiast wzrosła o 27 (tj. o 103,8%) w stosunku do 2010/11 r. Liczba zespołów wychowania przedszkolnego wzrosła o 1 (tj. o 100,0%) w relacji do 2018/19 r., natomiast uległa obniżeniu w stosunku do 2010/11 o 2 (tj. 50,0%). Placówki wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2019/20 dysponowały 148,0 tys. miejsc, w tym 99,4% miejsc posiadały przedszkola. W roku szkolnym 2019/20 spośród 159,5 tys. dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym (w kraju – 1401,0 tys.) większość uczęszczała do przedszkoli – 147,4 tys. (w kraju – 1127,7 tys.). Oddziały przedszkolne i punkty przedszkolne obejmowały odpowiednio: 11,3 tys. i 0,9 tys. dzieci (w kraju – 242,3 tys. i 29,9 tys.). W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 liczba dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego pozostała na niezmiennym poziomie, natomiast w odniesieniu do 2010/11 wzrosła o 24,4%, liczba dzieci korzystających z przedszkoli wzrosła – odpowiednio o: 0,4% i 27,3%. Zarówno w relacji do poprzedniego roku szkolnego, jak i w odniesieniu do roku szkolnego 2010/11 liczba dzieci korzystających z oddziałów przedszkolnych obniżyła się (odpowiednio o: 3,4% i 5,6%). W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba dzieci w punktach przedszkolnych była niższa o 15,2%, a w stosunku do 2010/11 była wyższa o 87,0%.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2018/19	2019/20
Placówki Establishments	1711	1831	1921	1936
miasta urban areas	1154	1257	1337	1350
wieś rural areas	557	574	584	586
w tym przedszkola of which nursery schools	1255	1457	1550	1568
w tym specjalne of which special	5	16	22	25
Miejsca Places	118327	137877	157506	147972
w tym przedszkola of which nursery schools	117700	136241	156136	147095
w tym specjalne of which special	166	344	631	704
Dzieci Children	128257	132776	159498	159549
miasta urban areas	100773	102403	121956	121656
wieś rural areas	27484	30373	37542	37893
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	34900	7481	42271	40695
5 lat 5	35242	46168	40520	41045

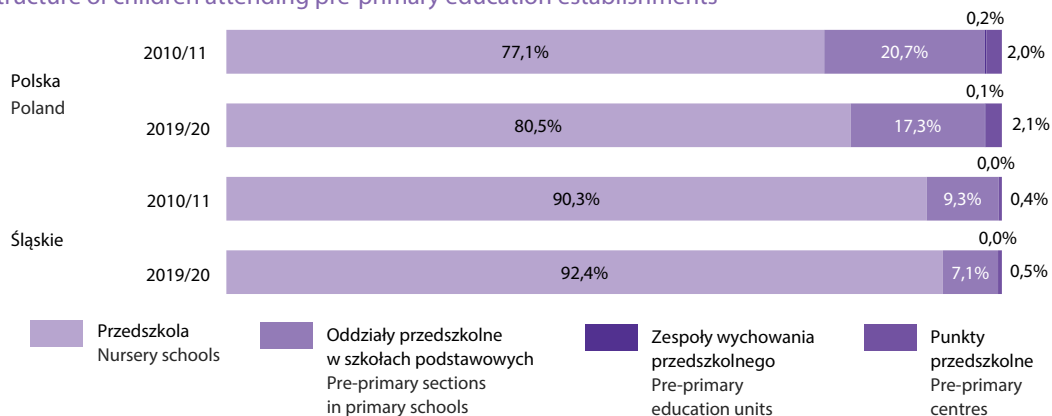
a W latach szkolnych 2015/16-2019/20 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the school years 2015/16-2019/20 school years including children staying in the units performing health care activity.

Source: data of the Ministry of National Education.

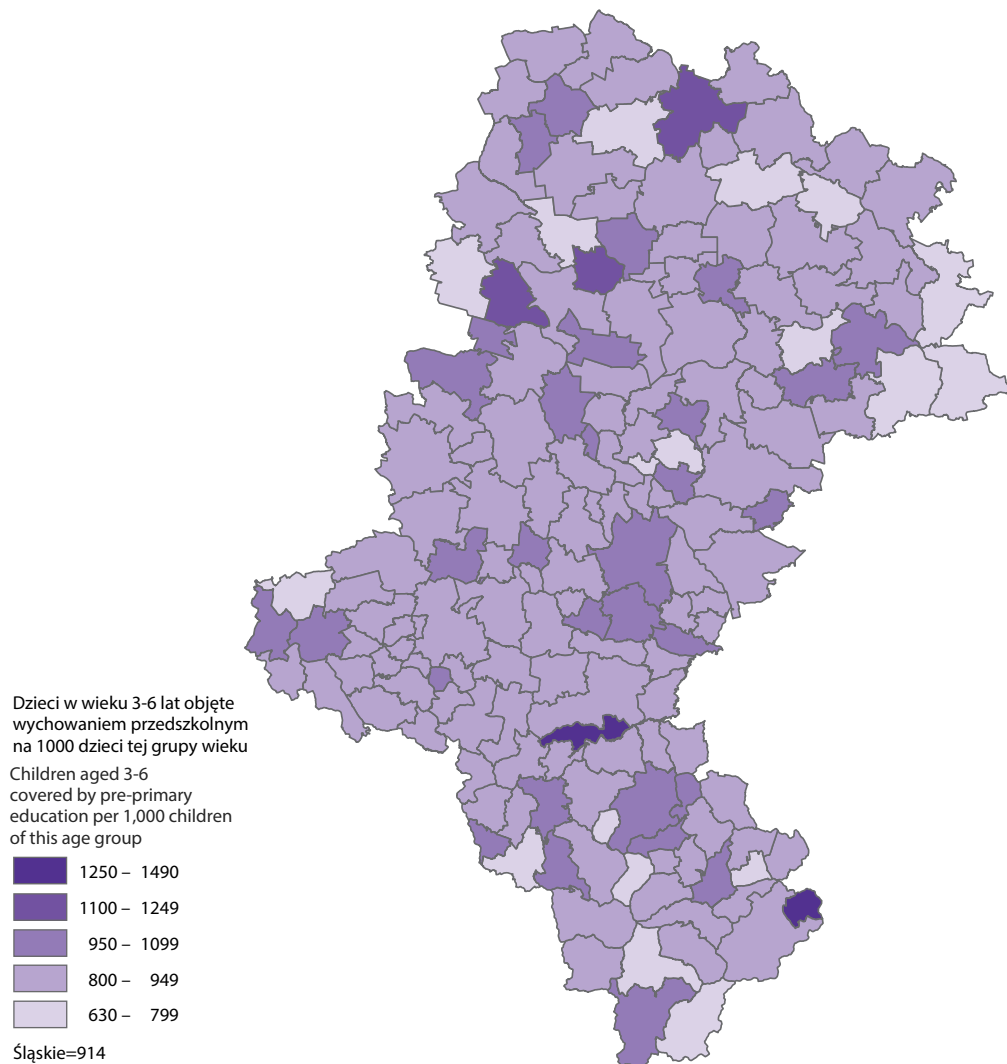
Wykres 21. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego
Chart 21. Structure of children attending pre-primary education establishments

W roku szkolnym 2019/20 spośród 159,5 tys. dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym większość (92,4%) uczęszczała do przedszkoli – 147,4 tys.

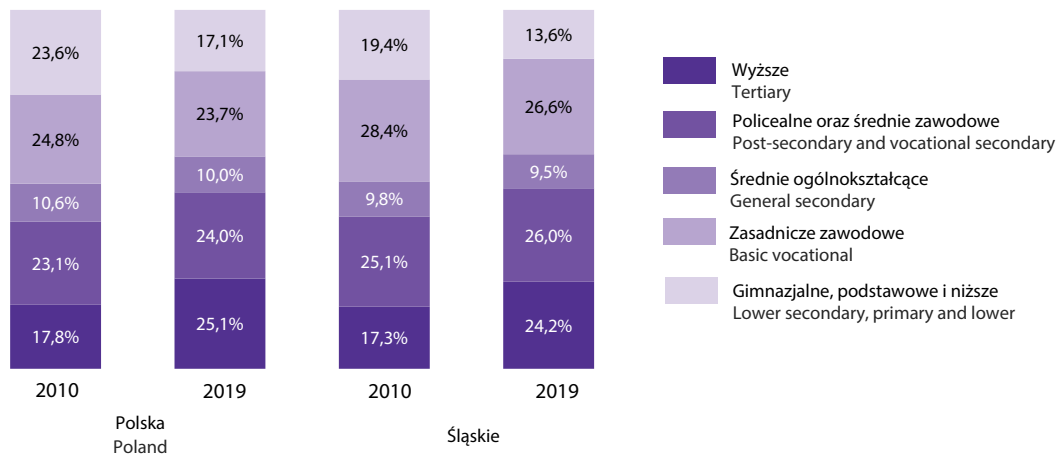
Mapa 21. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2019/20

Map 21. Pre-primary education in the 2019/20 school year

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według gmin, w roku szkolnym 2019/20 w województwie śląskim najwięcej dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na 1000 dzieci tej grupy wieku odnotowano w gminach: Goczałkowice-Zdrój (1490), Koszarawa (1392), Boronów (1211) i Lubliniec (1114), natomiast najmniej w gminach: Wojkowice (630), Włodowice (661), Mstów (698) i Ujsoły (706).

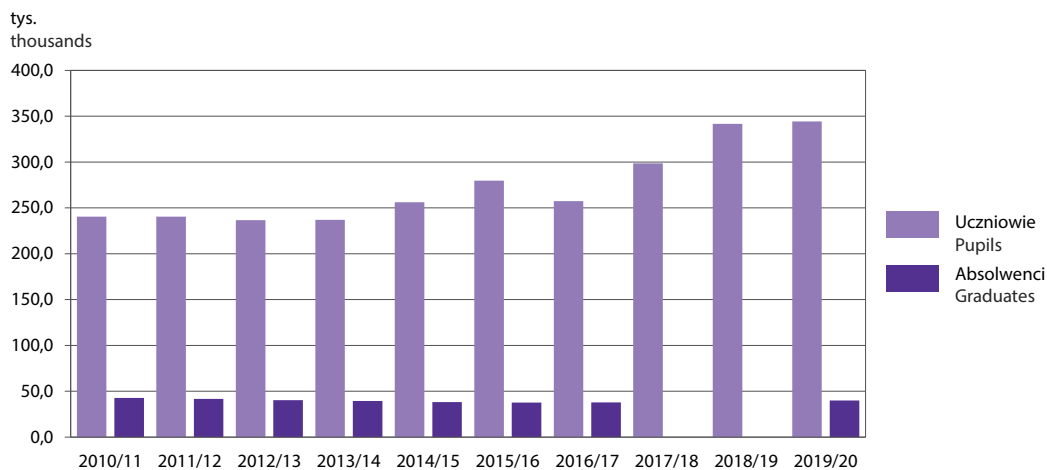
Wykres 22. Struktura ludności według poziomu wykształcenia (BAEL^a)
 Chart 22. Structure of population by education level (LFS^a)

a Dane średnioroczne.
 a Average annual data.

Według BAEL wśród ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie śląskim w 2019 r. pod względem poziomu wykształcenia dominowały osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,6%) i policealnym oraz średnim zawodowym (26,0%). W porównaniu z 2010 r. największy wzrost odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (o 33,2%), natomiast największy spadek – wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niższym (o 32,8%). W kraju w 2019 r. najczęściej ludności posiadało wykształcenie wyższe (25,1%) i to w tej grupie ludności w odniesieniu do 2010 r. nastąpił największy wzrost liczby osób (o 38,1%).

Wykres 23. Uczniowie i absolwenci^a szkół podstawowych
 Chart 23. Pupils and graduates^a of primary schools

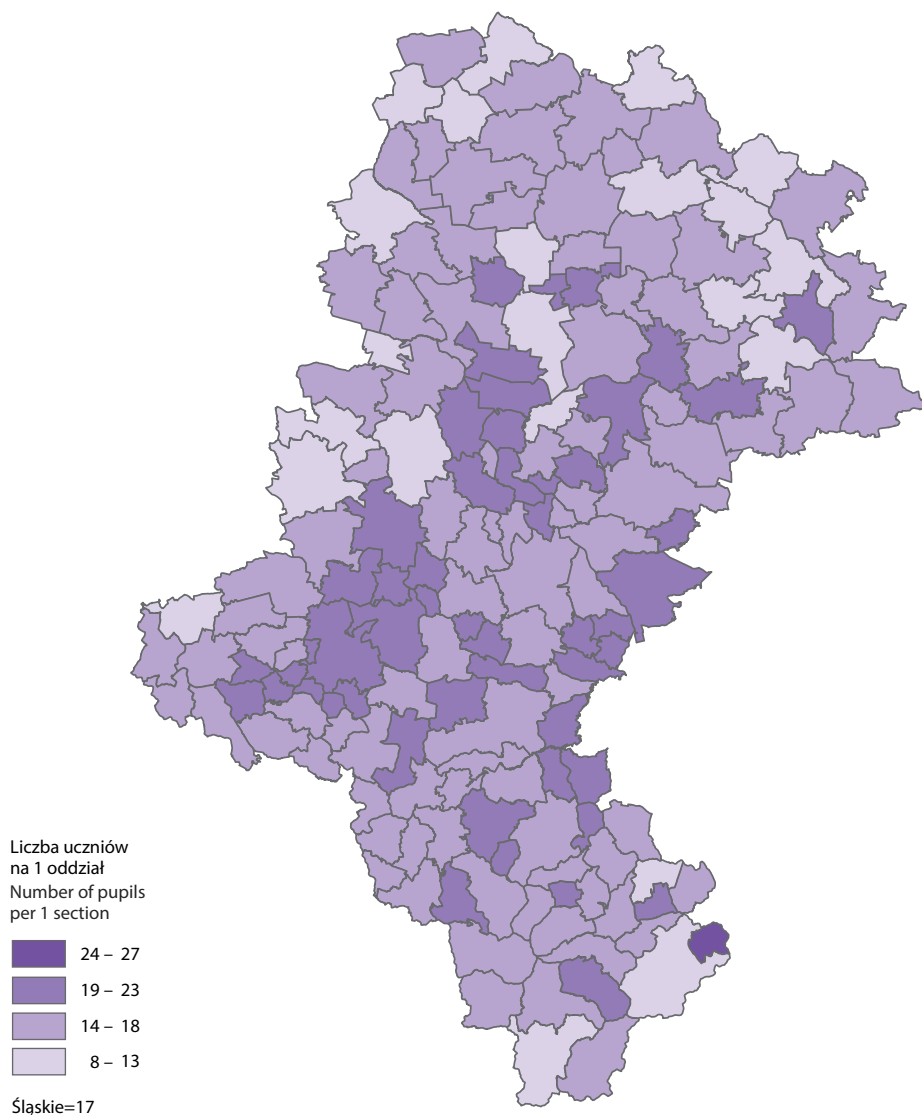

a Skutkiem wprowadzenia reformy systemu edukacji jest brak absolwentów szkół podstawowych z roku szkolnego 2016/17 i 2017/18.
 a Due to educational system reform there are no graduates of primary school in school years 2016/17 and 2017/18.

W roku szkolnym 2019/20 w województwie śląskim działało 1416 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (w kraju – 14396), w tym 101 szkół specjalnych (w kraju – 956). W porównaniu z rokiem szkolnym 2018/19 liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży nieznacznie zmniejszyła się o 0,1%, natomiast zwiększyła się liczba szkół specjalnych o 3,1%. W roku szkolnym 2019/20 w szkołach podstawowych województwa śląskiego uczyło się 343,4 tys. dzieci i młodzieży (w kraju – 3061,5 tys.), z tego w szkołach specjalnych 6,1 tys. (w kraju – 47,1 tys.). W roku szkolnym 2019/20 w porównaniu z rokiem poprzednim liczba uczniów w szkołach podstawowych wzrosła o 0,8%, w tym uczniów szkół specjalnych o 23,1%. Liczba absolwentów szkół podstawowych z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 39,9 tys.

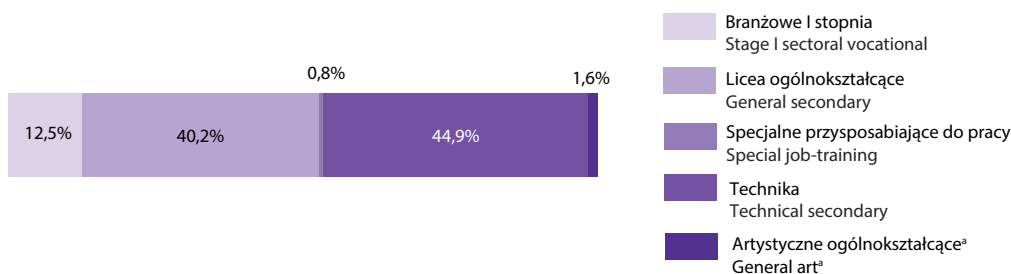
Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2019/20
Map 22. Pupils in primary schools in the 2019/20 school year

W województwie śląskim w roku szkolnym 2019/20 liczba uczniów szkół podstawowych przypadająca na 1 oddział wyniosła 17 osób. Największą liczbę uczniów w szkołach podstawowych wykazanych na 1 oddział odnotowano w gminach Koszarawa (27 osób), Sławków, Kobiór i Imielin (po 22 osoby), a najmniejszą liczbę uczniów w gminach Lelów (8 osób) oraz Rudnik i Niegowa (po 10 osób).

Rok szkolny 2019/20 był trzecim rokiem szkolnym obowiązywania nowego systemu edukacji wprowadzonego ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Głównymi założeniami reformy edukacji jest likwidacja gimnazjów i powrót do 8-letniej szkoły podstawowej, a także modyfikacja szkolnictwa zawodowego poprzez zastąpienie zasadniczych szkół zawodowych szkołami branżowymi I stopnia 3-letnią i II stopnia 2-letnią. Jednym z celów reformy jest także wydłużenie cyklu kształcenia w liceach ogólnokształcących z trzech do czterech lat i technikach z czterech do pięciu lat. W roku szkolnym 2019/20 gimnazja dla dzieci i młodzieży uległy całkowitej likwidacji, wykazano absolwentów, których liczba wynosiła 35,7 tys. W roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 7 gimnazjów dla dorosłych (w kraju – 25). W ciągu roku liczba gimnazjów pozostała na niezmiennym poziomie. Do gimnazjów uczęszczało 120 uczniów (w kraju – 427 uczniów). W relacji do roku szkolnego 2018/19 liczba gimnazjalistów zmniejszyła się o 518 uczniów. Liczba absolwentów gimnazjów z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 237 osób (w kraju – 1,9 tys.) i obniżyła się o 125 osób (o 34,5%) w stosunku do poprzedniego roku szkolnego.

Wykres 24. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2019/20
Chart 24. Structure of students of post-primary schools by types in the 2019/20 school year

a Dające uprawnienia zawodowe.
a Leading to professional certification.

W roku szkolnym 2019/20 w województwie śląskim funkcjonowały 182 branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży, do których uczęszczało 20,7 tys. uczniów. W porównaniu z 2018/19 zwiększyła się zarówno liczba szkół, jak i liczba uczniów (odpowiednio o: 5,8% i 36,1%). W roku szkolnym 2018/19 zasadnicze szkoły zawodowe ukończyło 4,2 tys. osób, tj. o 10,3% mniej niż w roku poprzednim.

W 257 liceach ogólnokształcących dla młodzieży w roku szkolnym 2019/20 kształciło się 66,3 tys. uczniów (więcej o 36,2% niż w roku szkolnym 2018/19). Szkoły dla młodzieży stanowiły 71,2% ogólnej liczby liceów ogólnokształcących. Większość uczniów liceów ogólnokształcących stanowiły kobiety (63,4%). W roku szkolnym 2018/19 licea ogólnokształcące ukończyło 14,9 tys. uczniów (mniej o 6,3% niż w poprzednim roku szkolnym), w tym kobiety stanowiły 62,8%.

W roku szkolnym 2019/20 do 48 szkół specjalnych przysposabiających do pracy uczęszczało 1,3 tys. młodzieży (wzrost o 23,3% w odniesieniu do poprzedniego roku szkolnego). Liczba absolwentów tych szkół w roku szkolnym 2018/19 wyniosła 244 osoby (spadek o 3,2%).

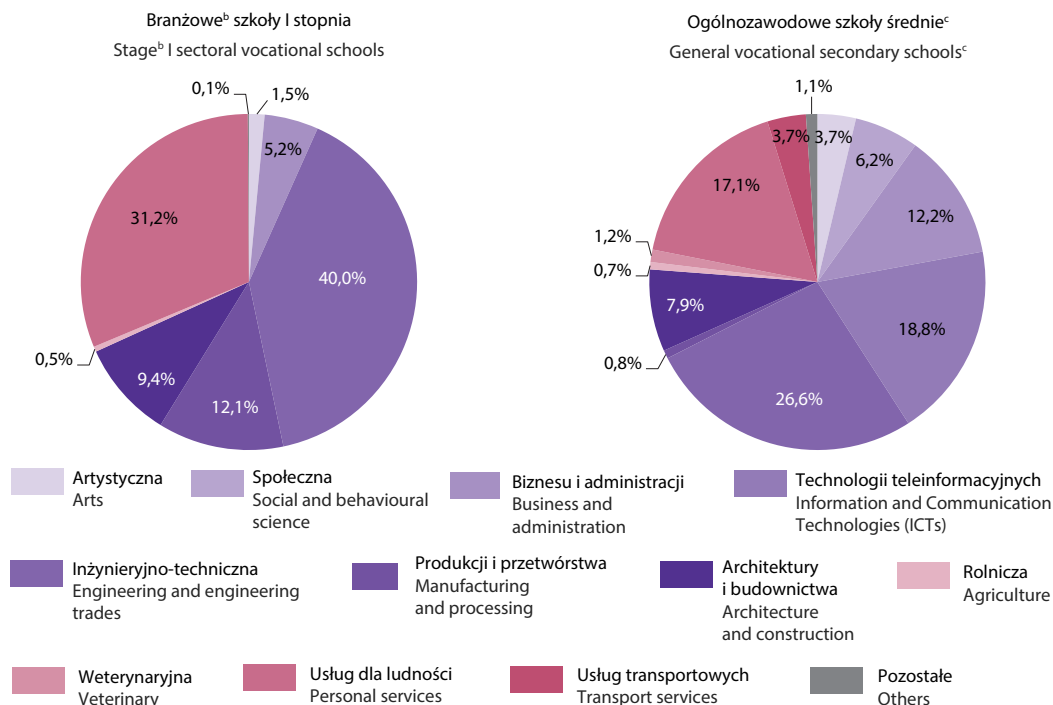
W roku szkolnym 2019/20 funkcjonowało 224 technika i 23 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W technikach kształciło się 74,0 tys. uczniów, a w ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe 2,6 tys. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba techników zwiększyła się o 2,8% oraz liczba uczniów o 28,5%. Liczba ogólnokształcących szkół artystycznych zmniejszyła się (o 4,2%), natomiast liczba uczniów zwiększyła się o 10,6%. Liczba absolwentów techników z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 12,4 tys. i w stosunku do poprzedniego roku zmniejszyła się o 2,4%, natomiast ogólnokształcące szkoły artystyczne ukończyły 393 osoby, a ich liczba w skali roku wzrosła o 6,5%.

Szkoły policealne dla młodzieży prowadzą kształcenie w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej, natomiast szkoły dla dorosłych kształcą w formie zaocznej, stacjonarnej i dziennej. Szkoły policealne kształcą młodzież w wieku 19-21 lat. Z roku na rok obniża się liczba szkół, uczniów i absolwentów.

W roku szkolnym 2019/20 na terenie województwa śląskiego w 186 szkołach policealnych (mniej o 50 szkół w skali roku) kontynuowało naukę 24,1 tys. uczniów, mniej o 3,3 tys. (o 12,0%) niż w roku szkolnym 2018/19. W szkołach policealnych dominowały kobiety (73,2%). Liczba absolwentów z roku szkolnego 2018/19 wyniosła 6,0 tys. osób i w porównaniu z rokiem poprzednim obniżyła się o 1,5 tys. (o 20,6%). W porównaniu z rokiem szkolnym 2010/11 odnotowano spadek liczby: szkół o 210 (o 53,0%), uczniów o 18,8 tys. (o 43,8%) i absolwentów o 5,6 tys. (o 48,2%).

Wykres 25. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2018/19

Chart 25. Structure of graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2018/19 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Dotyczy techników i szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe.

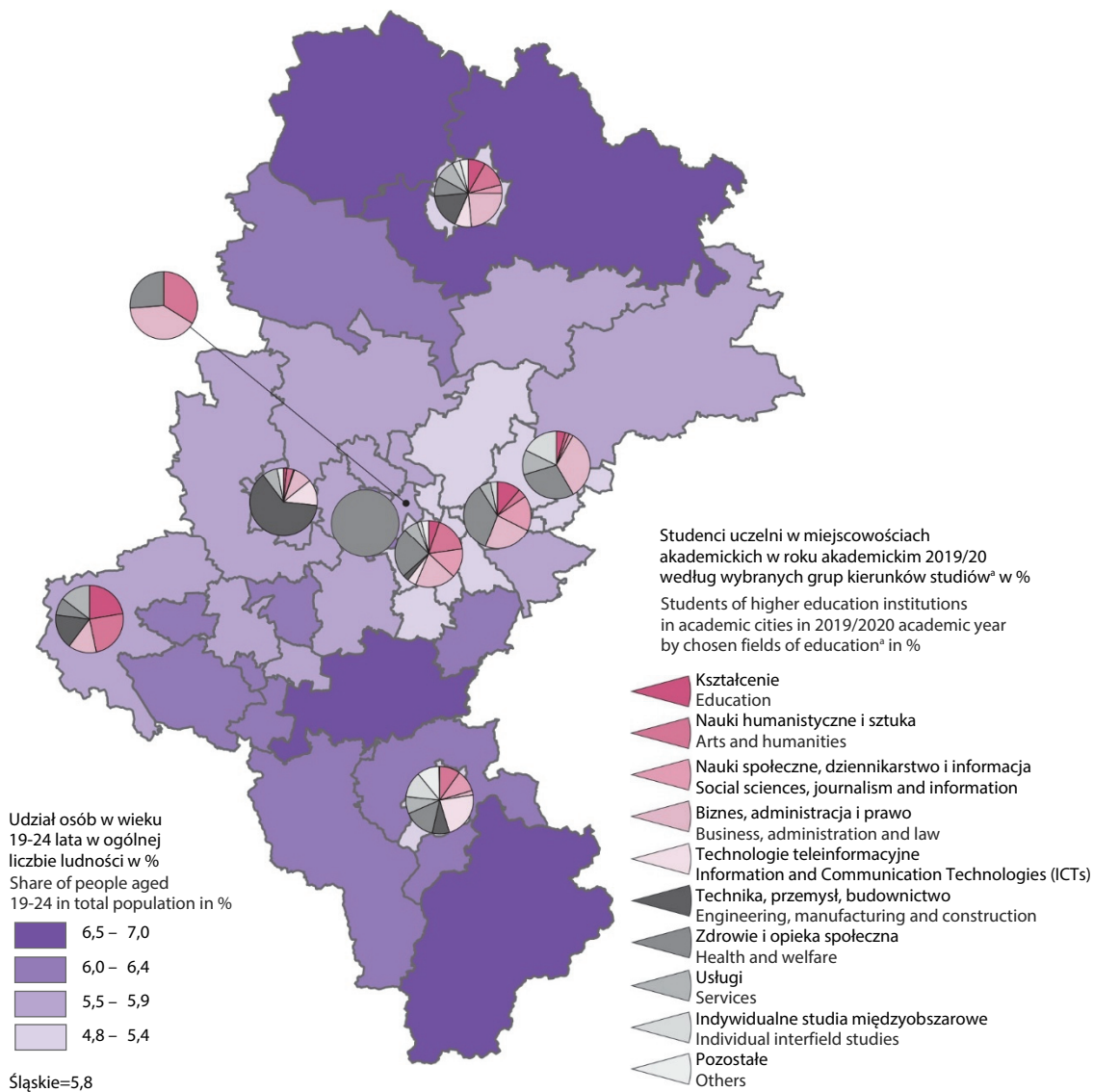
a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b Including basic vocational school sections. c Concern technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Najwięcej absolwentów szkół branżowych I stopnia dla młodzieży ukończyło kierunek z podgrup kształcenia inżynieryjno-technicznej (40,0% ogółu uczniów) oraz usług dla ludności (31,2%).

Wśród ogólnozawodowych szkół średnich dla młodzieży najwięcej absolwentów ukończyło kierunek z podgrup kształcenia inżynieryjno-technicznej (26,6% ogółu uczniów), technologii teleinformatycznych (18,8%) oraz usług dla ludności (17,1%).

W roku akademickim 2019/20 w województwie śląskim w 30 uczelniach studiowało 105,7 tys. studentów, o 2,1% mniej niż w poprzednim roku akademickim (w kraju – 1204,0 tys., o 2,1% mniej). W 11 uczelniach publicznych kształciło się 78,1 tys. osób, tj. 73,9% ogólnej liczby studentów (w poprzednim roku akademickim 75,2%), w tym 21,5 tys. osób na pierwszym roku studiów. W 19 uczelniach niepublicznych kształciło się 27,6 tys. studentów (26,1% ogólnej liczby studentów), w tym 8,1 tys. na pierwszym roku studiów. W odniesieniu do roku akademickiego 2010/11 odnotowano spadek liczby studentów (o 38,6%) wynikający ze zmian demograficznych, tj. spadku liczby osób w wieku 19-24 lata. Liczba absolwentów uczelni z roku akademickiego 2018/19 wyniosła 28,1 tys. osób i była niższa o 4,3% w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju – 313,8 tys., o 4,2% mniej).

Mapa 23. Uczelnie
Map 23. Higher education

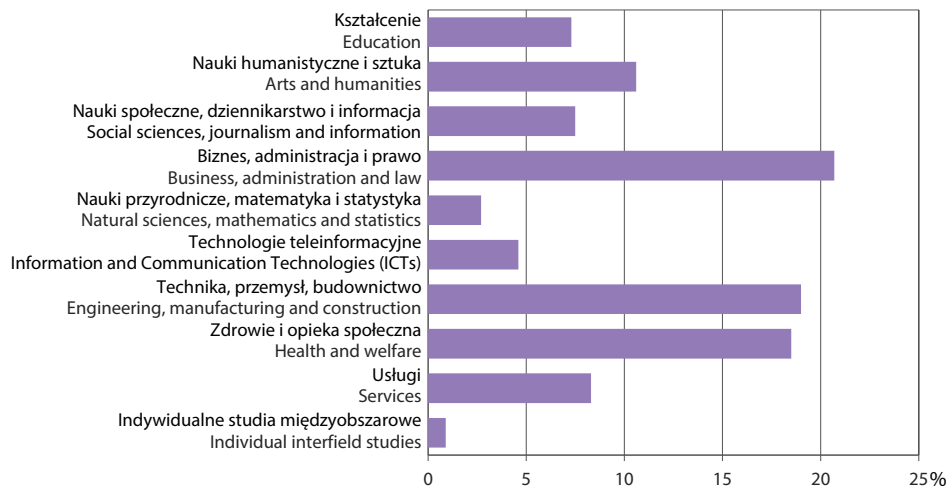
a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

W końcu 2019 r. w przekroju terytorialnym według powiatów największy udział osób w wieku 19-24 lata w ogólnej liczbie ludności odnotowano w powiecie: żywieckim (7,0%), kłobuckim (6,8%) i częstochowskim (6,6%), natomiast najmniejszy w: Dąbrowie Górniczej (4,8%), Tychach (4,9%), Sosnowcu i Katowicach (po 5,0%).

Do największych miejscowości akademickich, w których funkcjonują uniwersytety, uczelnie techniczne i ekonomiczne należą: Katowice (49,7% ogółu studiujących), Gliwice (17,1%) oraz Częstochowa (11,7%). Najczęściej wybierano kierunki z grup: biznesu, administracji i prawa (19,8% ogólnej liczby studentów), zdrowie i opieka społeczna (18,3%), technika, przemysł, budownictwo (15,3%) oraz nauki humanistyczne i sztuka (12,2%).

Wykres 26. Absolwenci według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2018/19
 Chart 26. Graduates by broad fields of education^a in the 2018/19 academic year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Liczba absolwentów w województwie śląskim zmniejszyła się z 48,8 tys. osób w roku akademickim 2010/11 do 28,1 tys. w roku akademickim 2018/19. Najwięcej absolwentów ukończyło kierunek z grup kształcenia: biznes, administracja i prawo – 5,8 tys. (spadek o 7,3% w porównaniu z rokiem akademickim 2017/18), technika, przemysł, budownictwo – 5,3 tys. (spadek o 16,3%) oraz nauki humanistyczne i sztuka – 3,0 tys. (spadek o 10,3%). Największy wzrost liczby absolwentów odnotowano w grupach kształcenia: indywidualne studia międzyobszarowe (o 84,2%) oraz zdrowie i opieka społeczna (o 17,7%). W kraju w roku akademickim 2018/19 najwięcej absolwentów odnotowano w grupie biznes, administracja i prawo 71,1 tys. (spadek o 3,5%), natomiast najmniej w grupie rolnictwo 5,9 tys. (spadek o 8,9%).

W roku szkolnym 2019/20 w województwie śląskim funkcjonowało 130 szkół dla dorosłych (spadek o 19,3% w porównaniu z rokiem poprzednim). W skład ogólnej liczby szkół wchodziły: 19 szkół podstawowych (mniej o 17,4% w odniesieniu do poprzedniego roku szkolnego), 7 gimnazjów (na niezmiennym poziomie) i 104 liceów ogólnokształcących (mniej o 20,6%). W szkołach dla dorosłych w roku szkolnym 2019/20 uczyło się 14,5 tys. osób (mniej o 13,0%). W roku szkolnym 2018/19 liczba absolwentów wynosiła 3,9 tys. osób i w porównaniu z rokiem szkolnym 2017/18 zmniejszyła się o 12,7%. Odsetek osób dorosłych (w wieku 25-64 lata) uczestniczących w kształceniu lub w szkoleniu w 2019 r. stanowił 5,0% i w porównaniu z 2018 r. spadł o 1,1 p. proc.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie w województwie śląskim w 2019 r. wyniosły ogółem 8652636,1 tys. zł (o 8,3% więcej niż w roku poprzednim). Z ogólnej kwoty przeznaczonej na cele oświaty i wychowania samorządy gmin wydatkowały 3108958,4 tys. zł (o 8,3% więcej w skali roku), miast na prawach powiatu – 4857297,0 tys. zł (o 8,1% więcej), a powiatów – 583433,9 tys. zł (o 8,9% więcej). Wydatki samorządu województwa śląskiego na ten cel wyniosły – 102946,7 tys. zł i wzrosły o 15,2%.

5.1.3. Zasoby pracy

5.1.3. Labour resources

Rok 2020 r. był pierwszym, w którym sytuacja na rynku pracy w województwie śląskim pogorszyła się. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zmniejszyło się w porównaniu z 2019 r. Jednocześnie, po 6. latach sukcesywnej poprawy, wzrosła liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego (według stanu w końcu okresu). Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2020 r. zarówno liczba pracujących, jak i wskaźnik zatrudnienia były wyższe niż przed rokiem. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według kryteriów BAEL wzrosła w ujęciu rocznym.

Według danych BAEL w IV kwartale 2020 r. liczba ludności w wieku 15 lat i więcej wyniosła 3600 tys. i obniżyła się zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. o 0,3% (w kraju na podobnym poziomie), jak i w odniesieniu do IV kwartału 2010 r. o 5,2% (w kraju o 2,3%). Województwo śląskie skupiało 11,9% ludności w wieku 15 lat i więcej w kraju. Zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 1931 tys. osób, tj. więcej niż IV kwartał 2019 r. o 2,2% (w kraju o 0,8%), ale mniej niż w IV kwartale 2010 r. o 3,1% (w kraju o 0,4%). Wśród nich pracujący stanowili 96,8%, a bezrobotni 3,2%.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale według BAEL

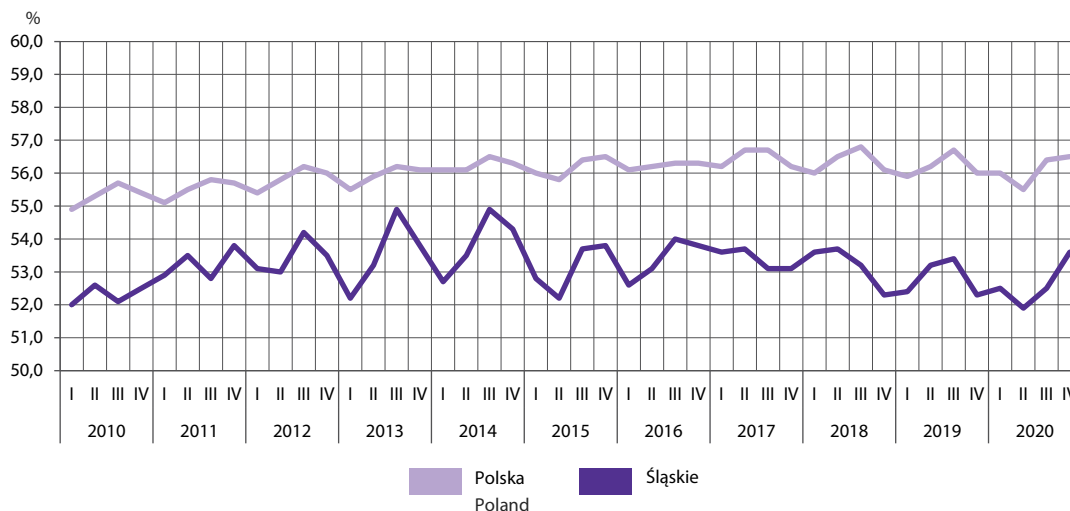
Table 12. Economic activity of the population aged 15 and more in the 4 quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1992	1858	1890	1931	17086
pracujący employed persons	1817	1745	1844	1870	16555
bezrobotni unemployed persons	175	113	47	61	531
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1803	1594	1722	1670	13170
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	52,5	53,8	52,3	53,6	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	47,9	50,6	51,1	51,9	54,7
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	8,8	6,1	2,5	3,2	3,1

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2020 r. wyniósł 53,6% (w kraju – 56,5%) i zwiększył się zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. o 1,3 p. proc. (w kraju o 0,5 p. proc.), jak i w odniesieniu do IV kwartału 2010 r. o 1,1 p. proc. (w kraju o 1,1 p. proc.). Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (61,7% wobec 46,3%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (54,0% wobec 53,5%). Biorąc pod uwagę grupy wieku ludności, najwyższy współczynnik aktywności zawodowej zanotowano wśród osób w wieku 35-44 lata (87,4%) i 25-34 lata (86,4%). Najwyższy poziom aktywności zawodowej wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym (78,2%), natomiast najniższy wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (14,3%).

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
 Chart 27. Activity rate by quarters

W IV kwartale 2020 r. pracowało 1870 tys. osób, tj. więcej niż w IV kwartale 2019 r. o 1,4% (w kraju o 0,5%) i więcej niż w IV kwartale 2010 r. o 2,9% (w kraju o 6,4%). Pracujący stanowili 51,9% ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju – 54,7%), tj. więcej zarówno w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. o 0,8 p. proc. (w kraju o 0,3 p. proc.), jak i IV kwartałem 2010 r. o 4,0 p. proc. (w kraju o 4,5 p. proc.). Wskaźnik zatrudnienia dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (59,6% wobec 44,9%) oraz wyższy dla mieszkańców wsi niż miast (52,4% wobec 51,8%).

Biorąc pod uwagę status na rynku pracy, najliczniejszą grupę wśród pracujących w IV kwartale 2020 r. tworzyli pracownicy najemni – 1637 tys. (87,5% ogółu). Pracodawcy i pracujący na własny rachunek liczyli 222 tys. Najmniej liczną grupę zawodową tworzyli pomagający członkowie rodzin 10 tys. Analizując wykonywane grupy zawodów, najwięcej osób pracowało w charakterze specjalisty (21,9% ogółu) oraz robotnika przemysłowego i rzemieślnika (15,6%), natomiast najmniej pracowało w zawodzie rolnika, ogrodnika, leśniczego i rybaka (1,7%).

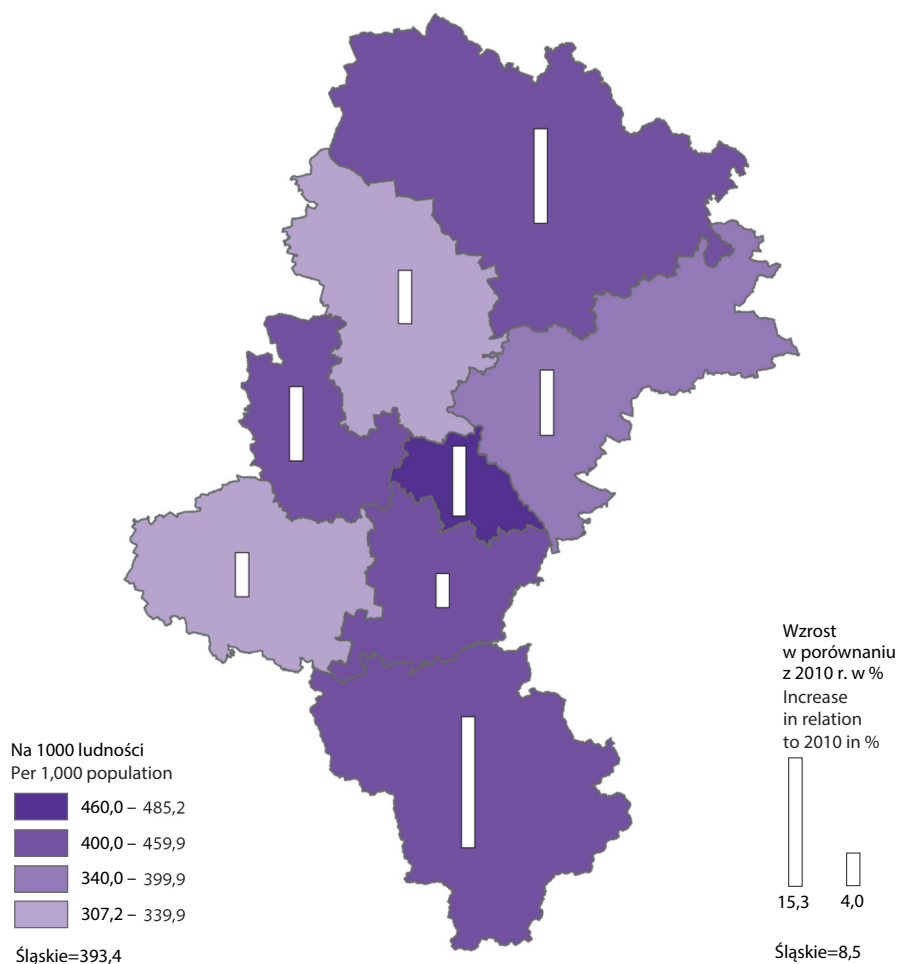
W IV kwartale 2020 r. zbiorowość bezrobotnych według BAEL liczyła 61 tys. osób i była większa w porównaniu z IV kwartałem 2019 r. o 29,8% (w kraju o 9,3%), ale mniejsza w odniesieniu do IV kwartału 2010 r. o 65,1% (w kraju o 66,8%). Stopa bezrobocia mierzona udziałem bezrobotnych w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo w IV kwartale 2020 r. wyniosła 3,2% (w kraju 3,1%) i była wyższa niż w IV kwartale 2019 r. o 0,7 p. proc. (w kraju o 0,2 p. proc.), ale niższa niż w IV kwartale 2010 r. o 5,6 p. proc. (w kraju o 6,2 p. proc.). Wyższą stopę bezrobocia zanotowano dla mężczyzn niż dla kobiet (3,4% wobec 2,9%), a także wśród mieszkańców miast niż wsi (3,2% wobec 3,1%).

Liczba biernych zawodowo w IV kwartale 2020 r. ukształtowała się na poziomie 1670 tys. osób, tj. niższym niż w IV kwartale 2019 r. o 3,0% (w kraju o 1,1%) oraz niższym niż w IV kwartale 2010 r. o 7,4% (w kraju o 4,7%). Populacja biernych zawodowo nieposzukujących pracy liczyła 1664 tys. (99,6% ogółu), tj. o 2,7% mniej niż w IV kwartale 2019 r. Głównymi przyczynami bierności zawodowej podawanymi przez nieposzukujących pracy były: emerytura (58,8% ogółu), nauka, uzupełnianie kwalifikacji (15,4%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (12,9%).

Liczba pracujących w gospodarce narodowej (bez pracujących w jednostkach budżetowych w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) według faktycznego miejsca pracy w końcu 2019 r. wyniosła 1777,2 tys. osób (11,3% ogółu pracujących w kraju) i zwiększyła się zarówno w porównaniu z końcem 2018 r. o 0,8% (w kraju o 1,1%), jak i w odniesieniu do końca 2010 r. o 8,5% (w kraju o 14,6%). Większość z nich (76,8%) pracowała w sektorze prywatnym (1365,8 tys.). W skali roku zwiększyła się liczba pracujących w sektorze publicznym i prywatnym (odpowiednio o: 0,1% i 1,0%). Najwięcej osób pracowało

w przemyśle i budownictwie 620,0 tys. osób (34,9% ogółu), tj. o 0,5% więcej niż w końcu 2018 r. W zakładach zaliczanych do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa liczba pracujących wyniosła 470,9 tys. osób i zwiększyła się w skali roku o 2,4%. Najmniej osób pracowało w działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości 61,0 tys. osób, tj. o 1,7% mniej niż w końcu 2018 r. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, najwięcej pracujących zanotowano w podregionie katowickim (353,7 tys., tj. 19,9% ogółu), a najmniej w podregionie bytomskim (134,3 tys., tj. 7,6%).

Mapa 24. Pracujący^a w 2019 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 24. Employed persons^a in 2019
As of 31 of December

a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

a Excluding budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, by actual workplace and kind of activity.

Po raz pierwszy w 2020 r. wystąpił wzrost liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia (według stanu w końcu roku), zarówno w województwie śląskim, jak i w kraju, po odnotowanym spadku liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia w latach 2014-2019 w skali roku.

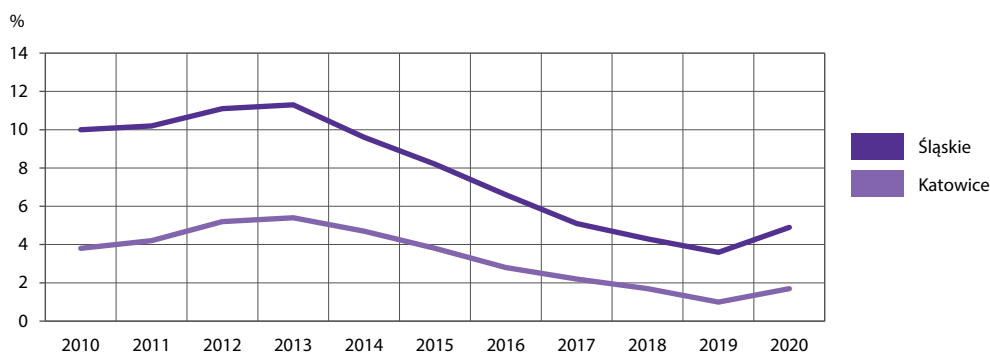
W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 91,0 tys. osób i była wyższa od zanotowanej w końcu grudnia 2019 r. o 36,8% (w kraju o 20,8%), ale niższa niż końcu grudnia 2010 r. o 49,8% (w kraju o 46,5%). W skali roku, wzrost liczby bezrobotnych wystąpił we wszystkich powiatach, w tym największy w Katowicach (o 70,1%) oraz powiecie bieruńsko-lędzińskim (o 58,5%) i mikołowskim (o 57,2%), a najmniejszy w powiecie lublinieckim (o 15,3%).

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2020 r wyniosła 4,9% (w kraju 6,2%) i była wyższa niż przed rokiem o 1,3 p. proc. (w kraju o 1,0 p. proc.), ale niższa w porównaniu ze stanem w końcu 2010 r. o 5,1 p. proc. (w kraju o 6,2 p. proc.). W rankingu województw, województwo śląskie pod względem stopy bezrobocia znalazło się na 2. miejscu. Niższą stopę bezrobocia odnotowano tylko w województwie wielkopolskim (3,7%).

Wykres 28. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2010-2020

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 28. Registered unemployment rate in 2010-2020
As of 31 December

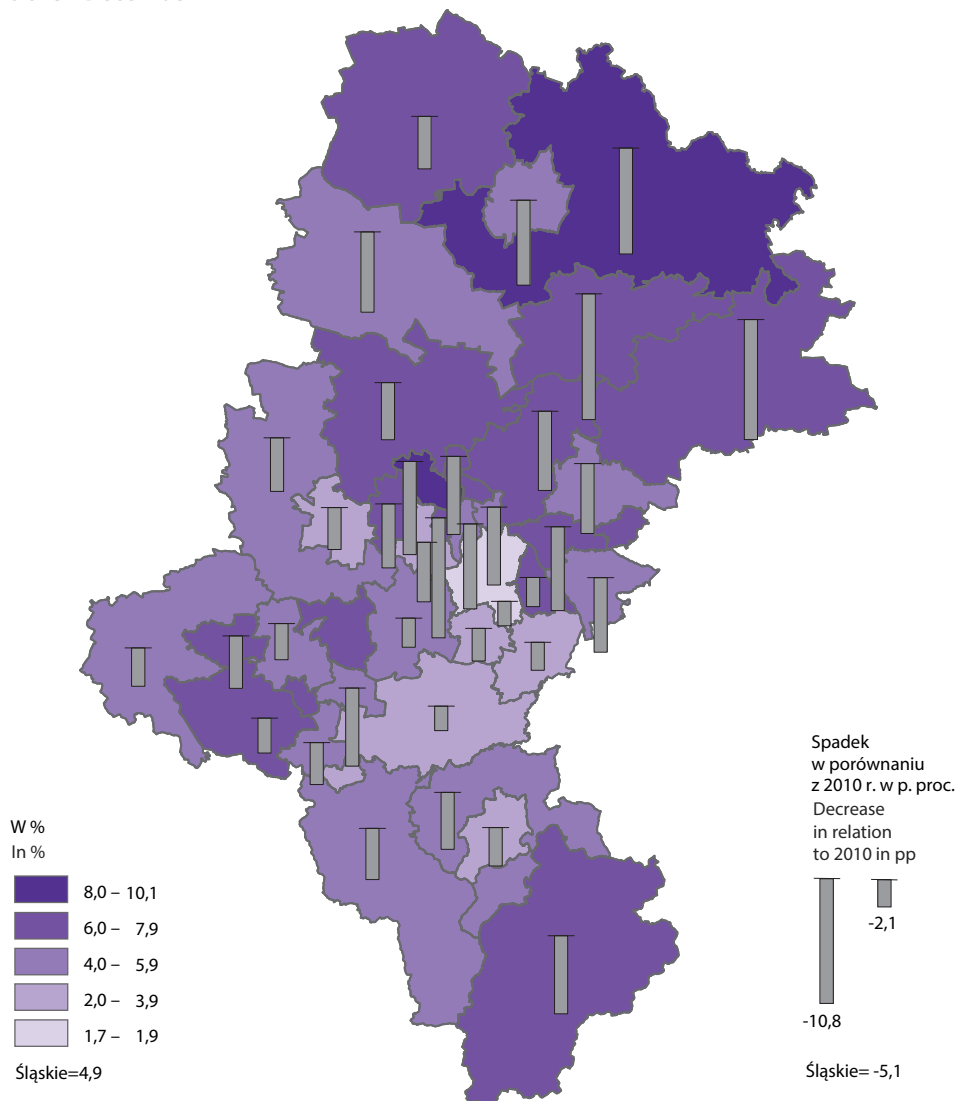
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie stopy bezrobocia w województwie. Rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą wartością stopy bezrobocia w powiatach w końcu 2020 r. wyniosła 8,4 p. proc. (przed rokiem – 7,4 proc.). Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w Bytomiu (10,1%) oraz w powiecie częstochowskim (8,2%), natomiast najniższą w Katowicach (1,7%), Bielsku-Białej i powiecie bieruńsko-lędzińskim (po 2,7%). W porównaniu ze stanem w końcu 2019 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła we wszystkich powiatach. Największy wzrost stopy bezrobocia odnotowano w powiecie będzińskim (o 2,3 p. proc.), a najmniejszy w Katowicach i Rudzie Śląskiej (po 0,7 p. proc.).

Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Registered unemployment rate in 2020

As of 31 December

W końcu grudnia 2020 r. bezrobotni bez prawa do zasiłku w województwie stanowili 83,7% ogółu (83,9% w końcu grudnia 2019 r.), a osoby poprzednio pracujące – 89,1% (89,3% przed rokiem). Osoby długotrwale bezrobotne liczyły 37,8 tys. osób, a ich udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wyniósł 41,5% i był on o 2,1 p. proc. niższy niż w końcu grudnia 2019 r. Zmniejszył się także odsetek osób niepełnosprawnych (o 2,0 p. proc. do 6,1%). Absolwenci stanowili 3,0% ogółu bezrobotnych, a ich udział w skali roku obniżył się o 0,3 p. proc.

W województwie śląskim w końcu grudnia 2020 r. w miastach mieszkało więcej bezrobotnych niż na wsi (69,5 tys. wobec 21,5 tys.). W miastach liczba bezrobotnych w skali roku zwiększyła się o 38,5%, natomiast w relacji do końca grudnia 2010 r. zmniejszyła się o 51,3%. Na wsi mieszkało więcej osób niż przed rokiem (o 31,6%), ale mniej niż w końcu grudnia 2010 r. (o 43,8%).

Bezrobocie rejestrowane dotyczyło w największym stopniu osób w wieku 35-44 lata (23,8 tys.) oraz w wieku 25-34 lata (23,5 tys.). W skali roku udział pierwszej z wymienionych grup bezrobotnych zwiększył się (o 0,9 p. proc. do 26,1%), natomiast drugiej zmniejszył się (o 0,2 p. proc. do 25,8%). Najmniejszą populację bezrobotnych tworzyły osoby najmłodsze w wieku 18-24 lata (10,0 tys.), których odsetek zwiększył się w porównaniu z końcem grudnia 2019 r. (o 0,5 p. proc. do 11,0%). Osoby starsze w wieku 55 lat i więcej liczyły 15,8 tys. osób i stanowiły 17,3% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 19,1%).

Ponad połowa bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2020 r. to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy tworzyły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe/branżowe (stanowiące odpowiednio: 26,7% i 25,1% ogółu bezrobotnych). W skali roku udział pierwszej z wymienionych grup bezrobotnych wzrósł o 0,1 p. proc., natomiast drugiej obniżył się o 0,4 p. proc. Problemy ze znalezieniem pracy posiadały również osoby z wykształceniem wyższym, których odsetek wśród ogółu bezrobotnych zmniejszył się o 0,3 p. proc.

W końcu grudnia 2020 r. w urzędach pracy zanotowano 6,6 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, tj. mniej niż przed rokiem o 16,9% (w kraju o 8,2%), ale więcej niż w końcu grudnia 2010 r. o 59,0% (w kraju o 86,7%). Na 1 ofertę pracy przypadało 14 bezrobotnych (w końcu grudnia 2019 r. – 8, a w końcu grudnia 2010 r. – 44), podczas gdy w kraju 24 osoby. W rankingu województw, województwo śląskie pod względem liczby bezrobotnych na 1 ofertę pracy znalazło się na 1. miejscu. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najmniej bezrobotnych na 1 ofertę pracy zanotowano w Świętochłowicach (1 osoba na 1 ofertę). Najtrudniejsza sytuacja miała miejsce w powiecie gliwickim i cieszyńskim, gdzie na 1 ofertę przypadało odpowiednio: 99 i 88 osób bezrobotnych.

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Zaistniała sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci, co przejawiało się m.in. otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego. Jedną z takich form było umożliwienie wykonywania pracy poza miejscem jej stałego wykonywania, czyli praca zdalna.

W końcu grudnia 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w województwie śląskim wyniósł 6,9% i był on o 3,5 p. proc. wyższy niż w końcu września 2020 r. W skali całej gospodarki wykorzystanie pracy zdalnej w celu ograniczenia zagrożenia epidemicznego pozostawało największe w jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób. Udział pracujących zdalnie w jednostkach tej wielkości wyniósł 8,0% i był on o 3,9 p. proc. wyższy niż w III kwartale 2020 r. W jednostkach zatrudniających od 10-49 osób 5,8% pracujących świadczyło pracę zdalną w związku z sytuacją epidemiczną, podczas gdy w jednostkach zatrudniających do 9 osób było 4,8% pracujących.

W IV kwartale 2020 r. w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej kontynuowano formy czasowego odosobnienia ze względu na podejrzenie zakażenia m.in. w postaci kwarantanny lub izolacji. Pracujący, którzy w końcu grudnia 2020 r. korzystali z wynagrodzenia na czas choroby lub zasiłku chorobowego z powodu objęcia kwarantanną lub izolacją stanowili 2,8% ogółu pracujących. W sektorze prywatnym na kwarantannie lub izolacji przebywało 3,0% pracujących, a w sektorze publicznym – 2,2%.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

5.2.1. Zamożność mieszkańców

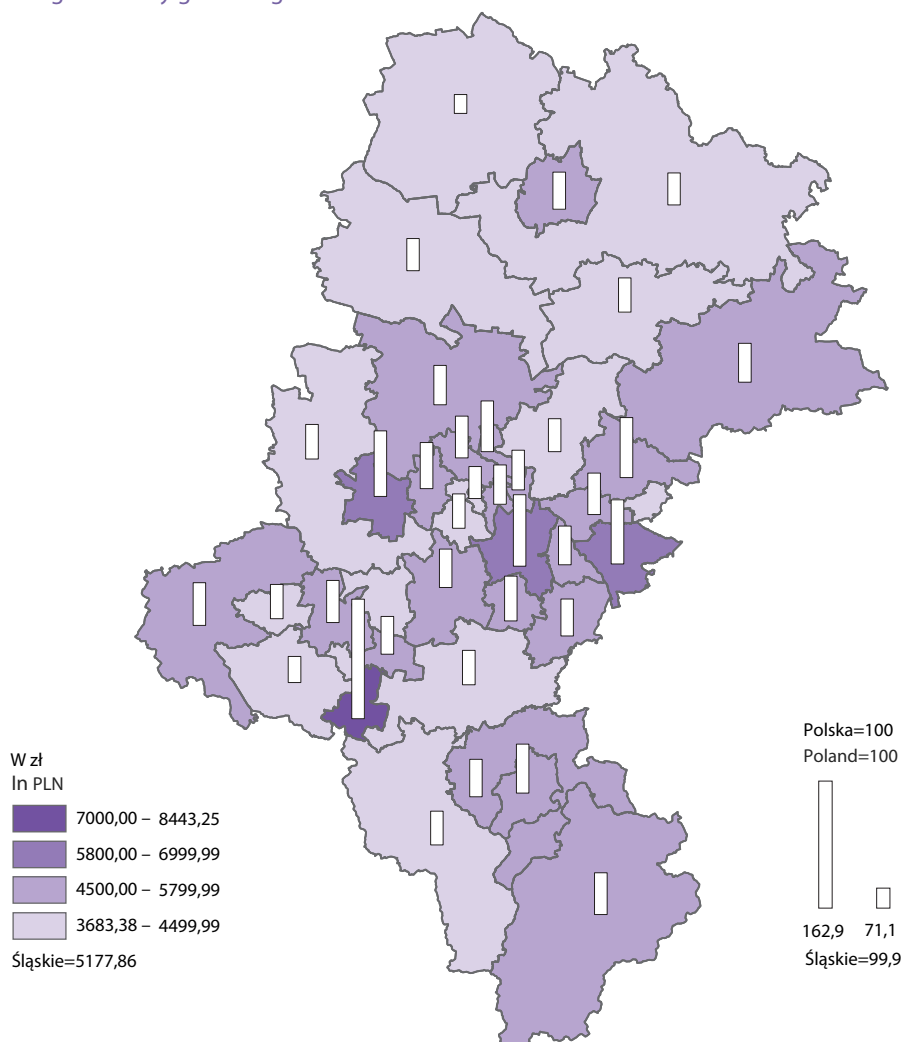
5.2.1. Inhabitants' wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie śląskim w 2020 r. było wyższe niż w 2019 r. Wzrosła także przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana zarówno z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, jak i rolników indywidualnych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczej o liczbie pracujących powyżej 9 osób w 2019 r. ukształtowało się na poziomie 5177,86 zł (w kraju – 5181,63 zł), tj. wyższym niż przed rokiem o 7,3% (w kraju o 7,2%) i wyższym niż w 2010 r. o 46,8% (w kraju o 50,8%).

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2019 r.

Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a in 2019

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych płac w województwie śląskim. Najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto zanotowano w Jastrzębiu-Zdroju (8443,25 zł) i było ono o 62,9% wyższe od średniej krajowej. W 2019 r. powiat Jastrzębie-Zdrój zajmował 1. miejsce w kraju, pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto niż średnia w kraju posiadały także miasta na prawach powiatu Katowice, Gliwice, Jaworzno, Dąbrowa Górnicza, Piekary Śląskie. Najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wystąpiło w powiecie kłobuckim (3683,38 zł) i było o 28,9% niższe od średniej krajowej.

W skali roku przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto wzrosły we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Jaworzna (spadek o 0,3%). Największy wzrost przeciętnych miesięcznych płac brutto odnotowano w Zabrze (o 10,9%), natomiast najmniejszy w powiecie lublinieckim (o 0,5%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2020 r. wyniosło 5481,24 zł i wzrosło zarówno w porównaniu z 2019 r. o 3,2% (w kraju o 4,7%), jak i w relacji do 2010 r. o 49,1% (w kraju o 57,6%). W województwie śląskim relacja przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w relacji do średniej krajowej w 2019 r. wyniosła 101,3 i pogorszyła się zarówno w porównaniu z 2019 r. o 1,4 p. proc., jak i w relacji do 2010 r. o 5,7 p. proc.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 13. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

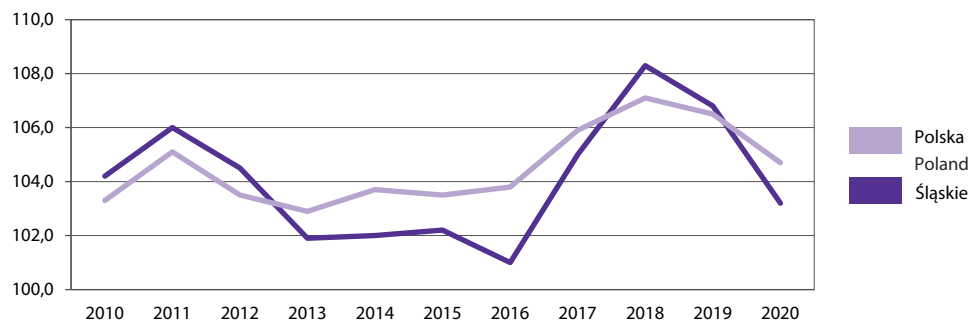
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3675,31	4329,71	5311,15	5481,24
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	107,0	105,1	102,7	101,3

Wykres 29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 29. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Previous year=100

W 2020 r., w porównaniu z 2019 r., wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto odnotowano w większości sekcji sektora przedsiębiorstw, w tym największy w informacji i komunikacji (o 10,0%). Wyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenia odnotowano także m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,4%) oraz w obsłudze rynku nieruchomości (o 6,9%).

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie w 2020 r. wyniosła 1186,6 tys., tj. więcej niż przed rokiem (o 0,2%). W porównaniu z 2010 r. ich liczba pozostała na podobnym poziomie. W kraju liczba świadczeniobiorców emerytalno-rentowych ukształtowała się na poziomie 8918,7 tys., tj. wyższym niż przed rokiem (o 0,5%) i wyższym niż w 2010 r. (o 0,6%). Udział emerytów i rencistów z terenu województwa śląskiego w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 13,3% (przed rokiem – 13,4%).

W 2020 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych otrzymało 1154,8 tys. osób (14,7% tej populacji w kraju), tj. o 0,3% więcej niż przed rokiem. Wśród nich najliczniejszą grupą byli emeryci (stanowiący 72,8% ogółu tych świadczeniobiorców). W skali roku wzrosła liczba emerytów o 1,3%, natomiast zmniejszyła się liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy o 5,8% i renty rodzinne o 0,7%. Z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2020 r. emeryturę i rentę pobierało 31,8 tys. osób (2,9% tej populacji w kraju), tj. o 4,3% mniej niż przed rokiem. Wśród nich większość stanowili emeryci (81,2% ogółu). W skali roku zmniejszyła się liczba emerytów (o 4,6%) oraz liczba osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy (o 2,9%) i renty rodzinne (o 0,3%).

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	1186,5	1147,3	1184,6	1186,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1978,16	2429,61	2731,77	2864,70
w tym emerytura of which retirement pay	2068,60	2539,29	2818,79	2948,28
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1204,18	1402,70	1458,11	1527,84
w tym emerytura of which retirement pay	1271,72	1480,79	1518,85	1581,93

W 2020 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 2864,70 zł (w kraju – 2390,64 zł) i była wyższa zarówno w porównaniu z 2019 r. o 4,9% (w kraju o 5,6%), jak i w relacji do 2010 r. o 44,8% (w kraju o 50,5%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1527,84 zł (w kraju – 1376,40 zł), tj. wyższym niż w 2019 r. o 4,8% (w kraju o 6,5%) oraz wyższym niż do 2010 r. o 26,9% (w kraju o 44,2%). Województwo śląskie zajmowało 1. miejsce w kraju, pod względem wysokości przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto wypłacanej, zarówno z ZUS, jak i z KRUS.

W porównaniu z 2019 r. zanotowano wzrost wszystkich kategorii świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, tj. renty z tytułu niezdolności do pracy o 5,6% i renty rodzinnej o 5,1% oraz emerytury o 4,6%. W analizowanym okresie wystąpił także wzrost przeciętnych świadczeń emerytalno-rentowych rolników indywidualnych, we wszystkich kategoriach świadczeń, w tym z tytułu: rent rodzinnych o 10,2%, rent z tytułu niezdolności do pracy o 7,4%, emerytur o 4,2%.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2019 r. wyniósł 1897,39 zł i wzrósł zarówno w porównaniu z 2018 r. o 8,0% (w kraju o 7,4%), jak i w relacji do 2010 r. o 60,3% (w kraju o 51,5%). Dochód rozporządzalny w województwie śląskim był o 4,3% wyższy niż w kraju. Województwo śląskie zajmowało 3. miejsce w kraju (po województwach mazowieckim i dolnośląskim), pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporzadzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1183,88	1420,54	1757,03	1897,39	1819,14
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1133,26	1366,24	1691,76	1835,71	1768,65

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki jest dochodem do dyspozycji, który gospodarstwa domowe przeznaczają na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności. W 2019 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyniósł 1835,71 zł i był wyższy zarówno w porównaniu z 2018 r. o 8,5%, jak i relacji do 2010 r. o 62,0%. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji w województwie śląskim był o 3,8% wyższy niż w kraju.

Tablica 16. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem (zasięg ubóstwa)
Table 16. At-risk-of-poverty rates

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych – o wydatkach poniżej: Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:					
relatywnej granicy ubóstwa relative poverty threshold	14,0	10,7	9,5	9,1	13,0
„ustawowej” granicy ubóstwa “legal” poverty threshold	5,8	7,8	7,4	5,7	9,0
granicy ubóstwa skrajnego extreme poverty threshold	4,5	3,4	2,9	2,3	4,2

Zasięg ubóstwa jest to odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Przyjęte granice ubóstwa ekonomicznego:

Relatywna granica ubóstwa, ustalona na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

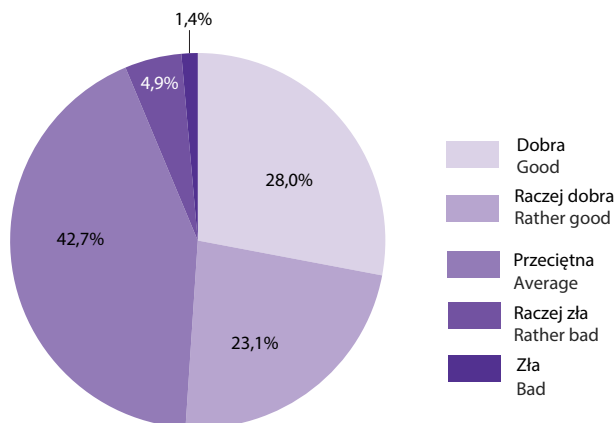
Ustawowa granica ubóstwa, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej.

Poziom minimum egzystencji, przyjmowany jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia.

W 2019 r. w stosunku do 2018 r. zaobserwowano zmniejszenie zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego na podstawie wydatków gospodarstw domowych. W kraju, podobnie jak i w województwie śląskim zanotowano spadek wskaźników określających zasięg ubóstwa materialnego rozpatrywanego w trzech wymiarach ujęciach (w odniesieniu do: granicy ubóstwa skrajnego, relatywnej granicy ubóstwa oraz granicy ustawowej).

Stopa ubóstwa skrajnego, obliczana jest jako procentowy udział osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej minimum egzystencji, w 2019 r. wyniosła 2,3% (w kraju – 4,2%) i była o 0,6 p. proc. niższa niż przed rokiem oraz o 2,2 p. proc. niższa niż w 2010 r. Ubóstwo relatywne, którego granicę ustalono na poziomie 50% średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych, w śląskim dotyczyło 9,1% osób w gospodarstwach domowych (w kraju – 13,0%). Odsetek takich gospodarstw zmniejszył się zarówno w porównaniu z 2018 r. (o 0,4 p. proc.), jak i w relacji do 2010 r. (o 4,9 p. proc.). Poniżej „ustawowej” granicy ubóstwa, tj. kwoty, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z pomocy społecznej, w województwie śląskim żyło 5,7% osób w gospodarstwach domowych (podczas gdy w kraju – 9,0%). Odsetek takich gospodarstw obniżył się zarówno w relacji do 2018 r. (o 1,7 p. proc.), jak i 2010 r. (o 0,1 p. proc.).

Wykres 30. Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2019 r.
Chart 30. Structure of subjective evaluation of material situation of household in 2019

Obserwowana w 2019 r. poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych miała wpływ na lepszą ocenę ich aktualnej sytuacji finansowej. W skali roku nadal utrzymywała się wysoka nadwyżka dochodów nad wydatkami, co pozwoliło gospodarstwom domowym na zwiększenie oszczędności.

W województwie w 2019 r., jako raczej dobrą lub dobrą swoją sytuację postrzegało 51,1% gospodarstw domowych (w kraju 48,6%), natomiast jako raczej złą albo złą – 6,3% (w kraju 7,0%). Jako przeciętną swoją sytuację materialną określiło 42,7% gospodarstw (w kraju 44,4%). W skali roku wystąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą o 3,5 p. proc. (w kraju o 4,6 p. proc.), ale spadek odsetka gospodarstw domowych postrzegających swoją sytuację jako raczej złą albo złą o 0,7 p. proc. (w kraju o 1,1 p. proc.). Zmniejszył się także udział gospodarstw domowych określających swoją sytuację jako przeciętną o 2,6 p. proc. (w kraju o 3,5 p. proc.).

5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

5.2.2. Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej. Od kilku lat zmniejsza się także liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W latach 2011-2019 zwiększała się liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2019 r. świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto przeciętnie 367,6 tys. dzieci do 18 lat w 255,3 tys. rodzin naturalnych (w kraju 3593,4 tys. dzieci), a w okresie od 1 lipca do 31 grudnia 2019 r., gdy świadczenie przysługiwało również na pierwsze dziecko, bez limitu dochodowego – 671,3 tys. dzieci do 18 lat (w kraju – 6070,2 tys. dzieci). Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych w 2019 r. wyniosły 3285,2 mln zł (10,8% takich wydatków w kraju).

Tablica 17. Świadczenie wychowawcze
Table 17. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2017	2018	2019
Wydatki na świadczenie wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1712610	2338482	2248006	3285176
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving child-raising	265879	265061	250614	255281 ^b
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	381490	380151	360611	<u>367612^c</u> 671295

a-c Dane dotyczą okresu: a – od 1 kwietnia do 31 grudnia, b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c – w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a-c Data refer to the period from 1 April to 31 December b from 1 January to 30 June. From 1 July no information is collected on the number of families receiving child benefit c in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

W 2019 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 84,7 tys. rodzin (w 2018 r. – 46,4 tys.), które stanowiły ponad 9% takich rodzin w kraju. W przekroju terytorialnym według powiatów, najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny mieszkało w powiatach: cieszyńskim (5,3% ogółu takich rodzin w województwie), bielskim (5,2%) i żywieckim (5,1%), natomiast najmniej odnotowano w Świętochłowicach (0,7%) i w Piekarach Śląskich (1,0%).

Tablica 18. Świadczenia pomocy społecznej
Table 18. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (real number of person total)	185627	159016	109985	100291
Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	367413,9	334633,6	306956,4	301798,8
pomoc pieniężna financial assistance	291536,7	254316,3	211868,8	203069,8
pomoc niepieniężna non-financial assistance	75877,1	80317,3	95087,7	98729,0
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	400,3	347,4	242,3	221,7

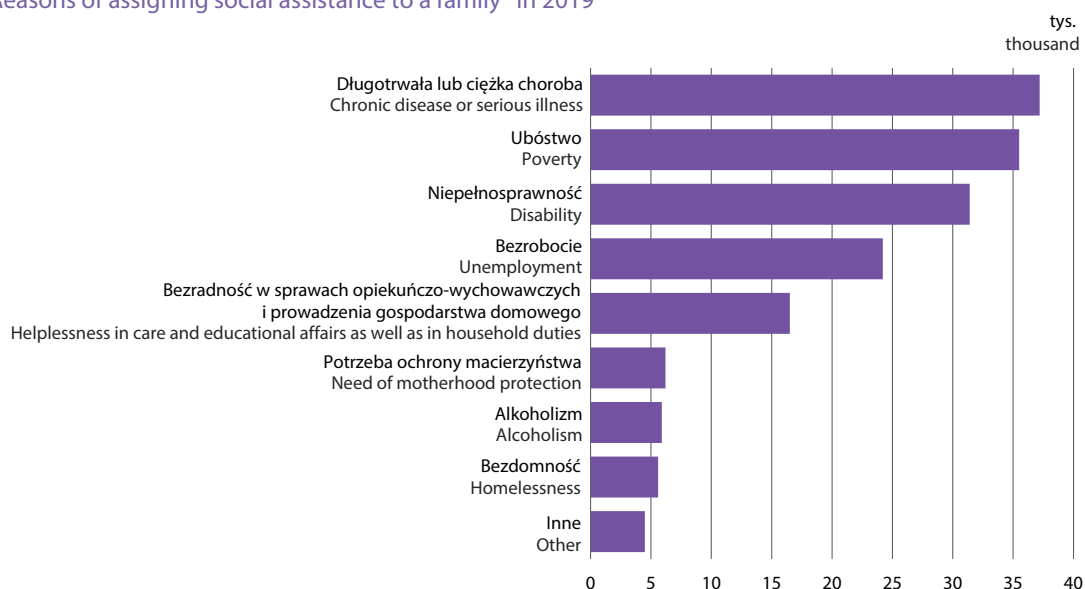
W 2019 r. świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano 100,3 tys. osób (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania), tj. o 8,8% mniej niż w 2018 r. oraz o 46,0% mniej w porównaniu z 2010 r. Osoby pobierające świadczenia w województwie śląskim stanowiły 8,3% takich osób w kraju.

Wskaźnik osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2019 r. wyniósł 222 osoby na 10 tys. ludności (w kraju był większy i wyniósł 314 osób).

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego, a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie, na pomoc społeczną w 2019 r. wydano łącznie 301798,8 tys. zł, tj. o 1,7% mniej niż w 2018 r. oraz o 17,9% mniej niż w 2010 r. Wydatki województwa śląskiego w ramach pomocy społecznej stanowiły 8,6% takich wydatków w kraju.

Wykres 31. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinie^a w 2019 r.

Chart 31. Reasons of assigning social assistance to a family^a in 2019

a Na podstawie decyzji.
a Based on the decisions.

W 2019 r. najwięcej rodzin otrzymało pomoc społeczną z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby – 37,2 tys. (w 2018 r. – 37,0 tys.) oraz ubóstwa – 35,5 tys. (w 2018 r. – 41,4 tys.).

W 2019 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 137,6 tys. osób. W porównaniu z 2018 r. ich liczba była mniejsza o 10,3%, a w stosunku do 2010 r. mniejsza o 48,2%.

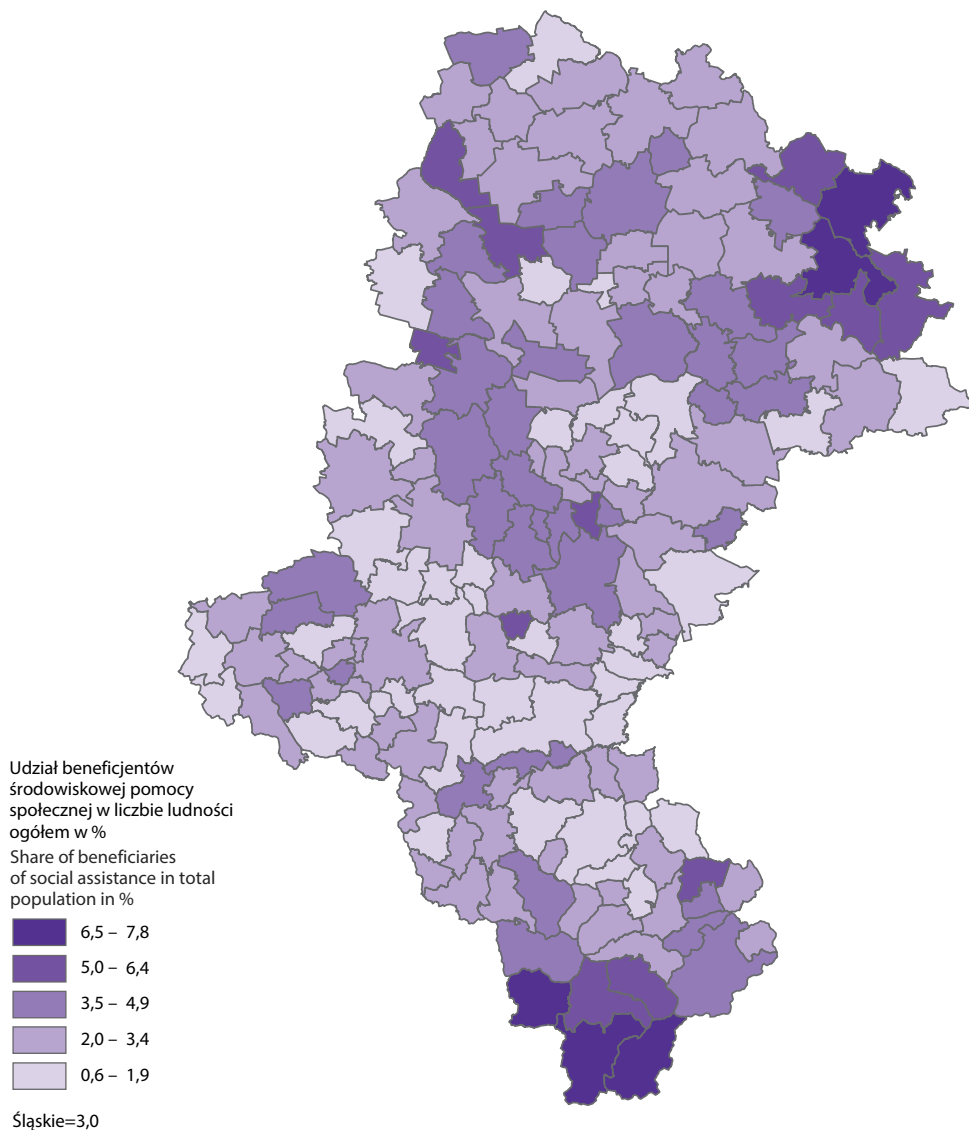
Tablica 19. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

Table 19. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	100861	93312	73516	69061
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	265433	222202	153398	137589
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	572,4	485,4	337,9	304,1

Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2019 r. wyniósł 3,0%. Najczęściej z pomocy społecznej korzystała ludność gmin: Rajcza (7,8% ogólnej liczby mieszkańców), Ujsoły (7,4%) oraz Istebna (7,2%). Najmniejszy udział w ludności ogółem mieli beneficjenci w gminach: Sośnicowice (0,6%), Pawłowice (0,8%) oraz Ornontowice i Gierałtowice (po 0,9%).

Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2019 r.
Map 27. Scope of use of community social assistance in 2019

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zmianami).

Na koniec 2019 r. w województwie śląskim funkcjonowało 419 (w kraju – 4358) placówek opieki nad dziećmi do lat 3, tj. o 13,9% więcej niż w 2018 r. oraz prawie 6-krotnie więcej niż w 2011 r. Liczba miejsc w omawianych placówkach wyniosła 16,6 tys. (w kraju – 159,9 tys.) i w porównaniu z 2018 r. wzrosła o 15,2%, a w stosunku do 2011 r. zwiększyła się ponad 4-krotnie. W placówkach przebywało w ciągu roku 23,1 tys. dzieci (w kraju – 222,2 tys.), tj. o 14,3% więcej niż w 2018 r. i prawie 4-krotnie więcej niż w 2011 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20. tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (tekst jednolity Dz. U. z 6 marca 2018 r. poz. 603). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1. roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2018	2019
Żłobki Nurseries	50	177	309	350
w tym publiczne of which public	40	69	89	88
Oddziały żłobkowe Nursery wards	13	1	1	1
Kluby dziecięce Children's clubs	8	38	58	68
w tym publiczne of which public	1	4	7	11
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	3,5	7,6	13,3	15,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,2	0,7	1,1	1,3
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	5,8	11,4	18,7	21,3
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,3	0,9	1,5	1,9

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.

U w a g a. W 2011 r. działało 18 innych jednostek prowadzących działalność gospodarczą polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, w których było 0,4 tys. miejsc i przebywało w ciągu roku 0,6 tys. dzieci.

a Including nursery wards.

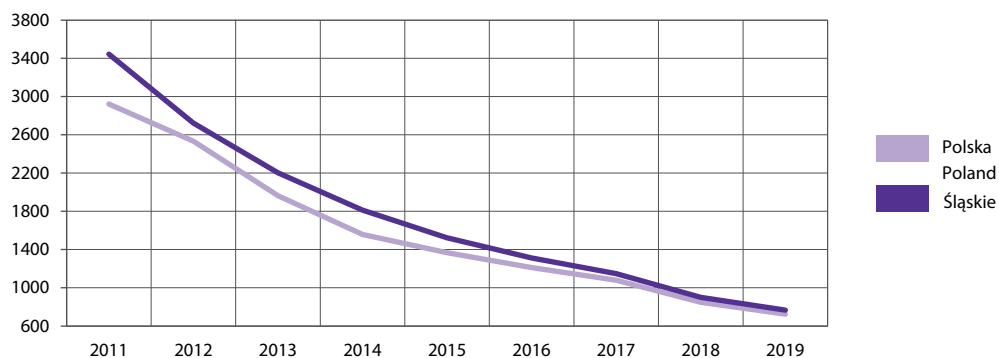
N o t e. In 2011, there were 18 other entities conducting economic activity in the care of children up to the age of 3, in which were 0.4 thousand places and 0.6 thousand children during the year.

Żłobki i oddziały żłobkowe na koniec 2019 r. stanowiły 83,8% (w kraju – 83,9%) placówek opieki nad dziećmi do 3. roku życia, natomiast kluby dziecięce – 16,2% (w kraju – 16,1%).

Wykres 32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych

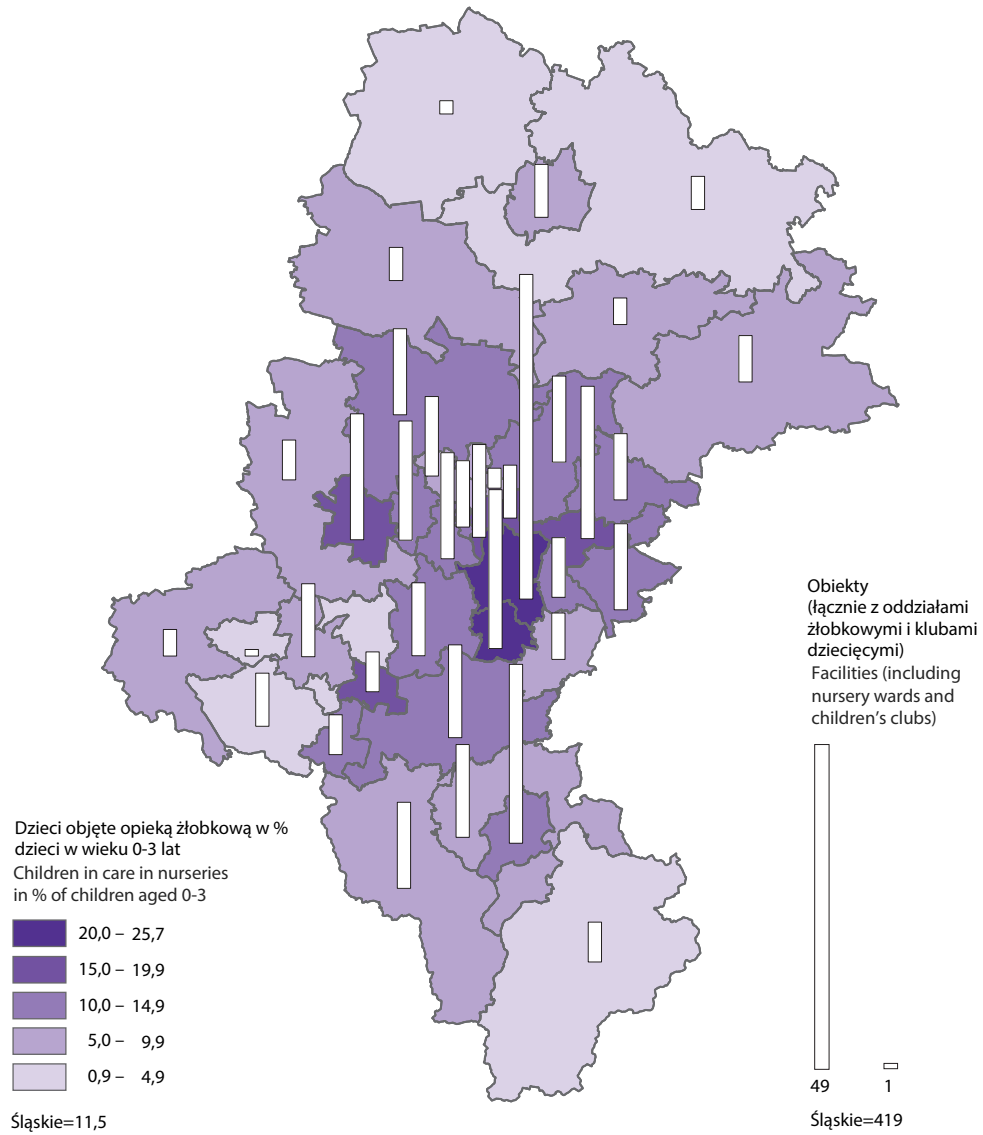
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs
As of 31 December

W przekroju terytorialnym według powiatów, na koniec 2019 r. największy odsetek dzieci objętych opieką żłobkową wśród dzieci do lat 3 odnotowano w: Katowicach (25,7%), Tychach (21,8%) oraz Sosnowcu (19,8%), natomiast najmniejszy w powiecie rybnickim (0,9%) i kłobuckim (1,4%).

Mapa 28. Żłobki i kluby dziecięce w 2019 r.
 Map 28. Nurseries and children's clubs in 2019

5.2.3. Warunki mieszkaniowe

5.2.3. Housing conditions

Wszystkie wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe ludności w województwie śląskim w latach 2010-2019 poprawiły się. Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 osobę. Zmniejszyła się przeciętna liczba osób przypadających na 1 mieszkanie oraz na 1 izbę. Coraz więcej mieszkań jest lepiej wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Odnotowano wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 ludności.

Zasoby mieszkaniowe w województwie śląskim w końcu 2019 r. liczyły 1786,7 tys. mieszkań i stanowiły 12,1% ogółu wszystkich mieszkań w kraju. W porównaniu z 2018 r. ich liczba wzrosła o 0,7% (w kraju o 1,4%). W porównaniu z końcem 2010 r. przybyło 5,3% mieszkań (w kraju o 10,0%). Zasoby mieszkaniowe zlokalizowane w miastach stanowiły 81,3% wszystkich zasobów (w kraju 67,6%). Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wyniosła 127804,8 tys. m², w miastach 94287,7 tys. m², a na wsi 33517,1 tys. m². W porównaniu z 2018 r. i 2010 r. powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem wzrosła odpowiednio o: 1,1% i 9,1% (w kraju o: 1,6% i 13,1%). Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wyniosła w 2019 r. 71,5 m² (w kraju 74,4 m²), w miastach 64,9 m², a na wsi 100,6 m². W porównaniu 2018 r. i 2010 r. przeciętna powierzchnia 1 mieszkania ogółem wzrosła odpowiednio o: 0,2 m² oraz 2,5 m² (w kraju o: 0,2 m² i 2,1 m²).

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 28,3 m² (w kraju 28,7 m²) i w porównaniu z końcem 2018 r. i 2010 r. wzrosła odpowiednio o: 0,4 m² i 3,0 m². Wskaźnik ten był wyższy na wsi (31,7 m²) niż w miastach (27,2 m²). W zasobach mieszkaniowych znajdowało się 6738,7 tys. izb (w kraju 56611,6 tys.), z czego 5163,9 tys. w miastach, a na wsi 1574,8 tys. W porównaniu z 2018 r. i 2010 r. ich liczba ogółem wzrosła odpowiednio o: 0,9% i 6,7%. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wyniosła 3,77 (w kraju 3,82), w miastach 3,55, a na wsi 4,73. Przeciętnie na 1 izbę przypadało 0,67 osób (w końcu 2018 r. 0,68, w końcu 2010 r. 0,73), a na 1 mieszkanie 2,53 osób (w końcu 2018 r. 2,56, w końcu 2010 r. 2,73). Na 1000 mieszkańców przypadało 395,5 mieszkań (w kraju 385,9), w miastach 420,0, a na wsi 315,3. W porównaniu z końcem 2018 r. i 2010 r. wskaźnik ten zwiększył się odpowiednio o: 4,3 i 29,5 mieszkania. Najwięcej mieszkań na 1000 mieszkańców zanotowano w Katowicach (500,0), Chorzowie (498,1) i Siemianowicach Śląskich (468,4), a najmniej w powiecie pszczyńskim (296,5), bielskim (308,6) i bieruńsko-łędzkim (315,6).

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks

As of 31 December

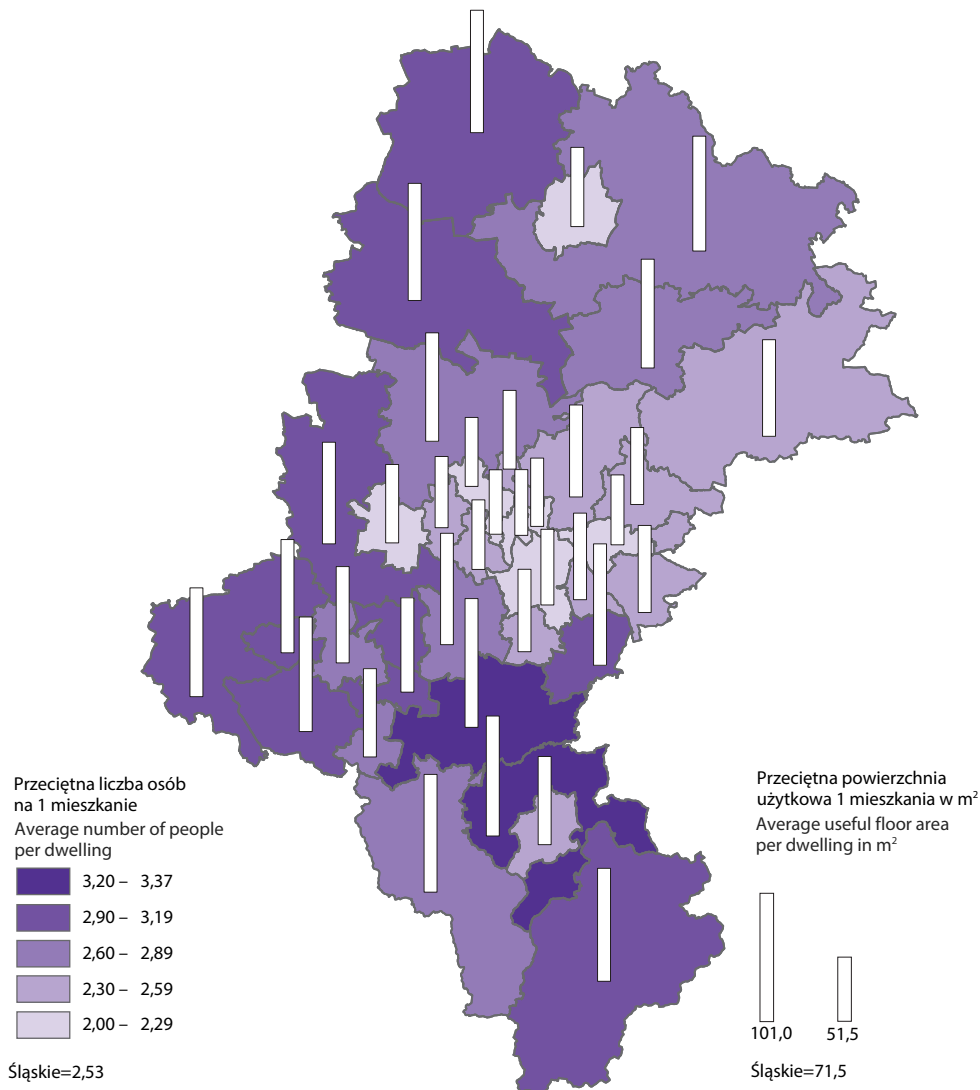
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Mieszkania Dwellings	1696602	1740320	1773511	1786677
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	366,0	380,7	391,2	395,5
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,72	3,75	3,77	3,77
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	69,0	70,4	71,3	71,5
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,73	2,63	2,56	2,53

Mapa 29. Warunki mieszkaniowe ludności w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 29. Housing conditions of population in 2019

As of 31 December

W końcu 2019 r. w miastach w wodociąg wyposażonych było 99,4% mieszkań (utrzymał się poziom z 2018 r., natomiast w porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost o 0,1p. proc.), łazienkę – 94,8% (utrzymał się poziom z 2018 r., natomiast więcej niż w 2010 r o 0,3 p. proc.), centralne ogrzewanie – 82,2% (więcej o: 0,1 p. proc. i 1,3 p. proc.), gaz z sieci – 72,5% (więcej o 0,3 p. proc., na tym samym poziomie jak w 2010 r.). Na obszarach wiejskich wskaźniki te były nieco niższe i tak wodociąg posiadało 96,3% mieszkań (bez zmian w porównaniu z 2018 r. natomiast wzrost od 2010 r. o 0,4 p. proc.), łazienkę – 90,4% (więcej o: 0,1 p. proc. i 1,0 p. proc.), centralne ogrzewanie – 82,3% (więcej o: 0,2 p. proc., 1,7 p. proc.), gaz z sieci – 33,1% (więcej o 1,3 p. proc. i 3,0 p. proc.).

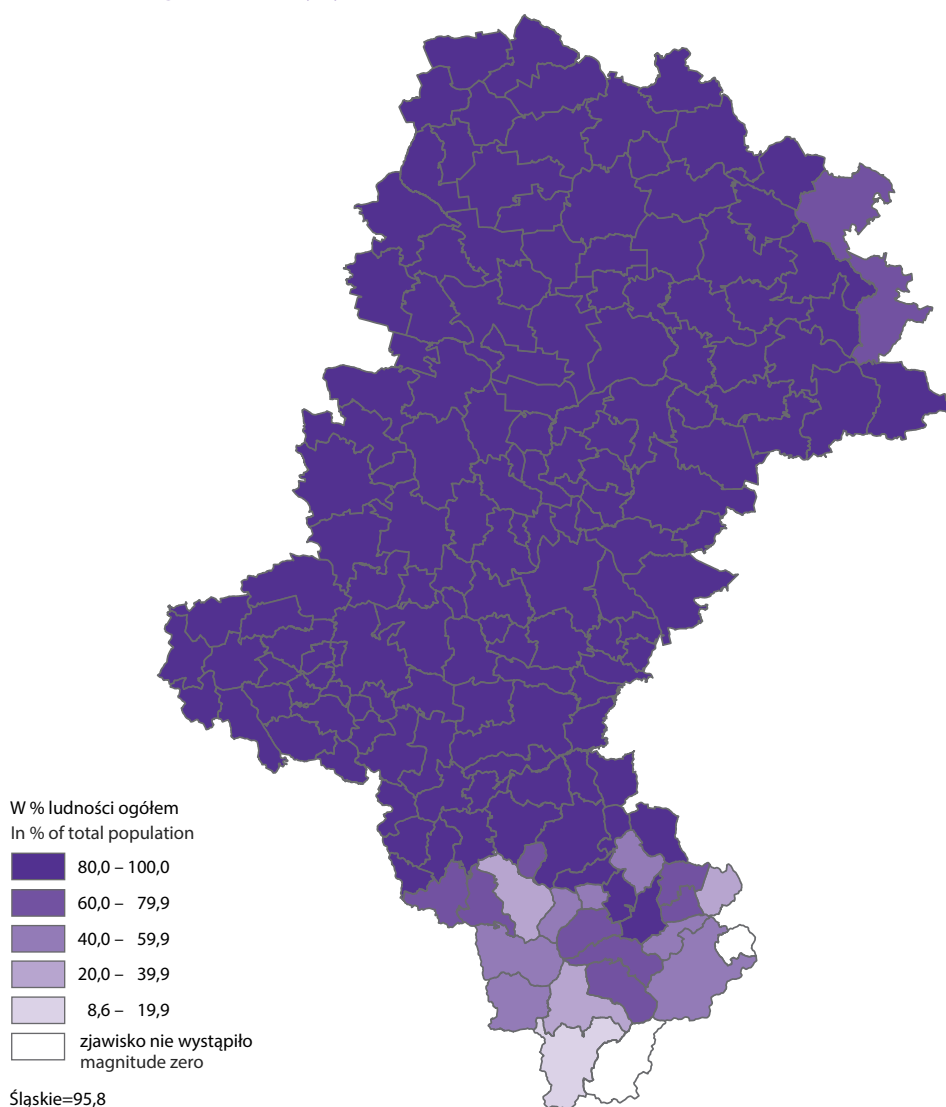

Długość sieci wodociągowej rozdzielczej w 2019 r. wyniosła 21926,9 km (w kraju 310897,6 km), co stanowiło 7,1% sieci w kraju. W porównaniu z 2018 r. odnotowano przyrost sieci o 1,2%, tj. 252,0 km (w kraju o 1,0%, tj. 3207,2 km). W stosunku do 2010 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 10,8%, tj. 2140,3 km (w kraju o 13,9%, tj. 38009,6 km). W miastach długość sieci wyniosła 11604,9 km i wzrosła w stosunku do 2018 r. o 1,9%, tj. o 213,5 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 0,4%, tj. o 38,5 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych w 2019 r. było 636,0 tys., z tego 375,6 tys. w miastach i 260,4 tys. na wsi. W porównaniu z 2018 r. na wsi odnotowano wzrost liczby przyłączy o 1,6%, natomiast w miastach o 1,3%.

Korzystający z sieci wodociągowej w 2019 r. stanowili 95,8% ludności ogółem, 98,2% w miastach i 88,2% na wsi. W porównaniu z 2018 r. odsetek osób korzystających z sieci wodociągowej ogółem oraz w miastach pozostał na tym samym poziomie. W kraju wskaźniki te były niższe i wynosiły odpowiednio: 92,2% dla ogółu, 96,6% w miastach i 85,5% na wsi.

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2019 r.

Map 30. Population using water supply system in 2019

Tablica 22. Wodociągi
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 22. Water supply system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	19786,6	21055,4	21674,9	21926,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	563896	608146	627069	636015
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	140,7	135,9	137,5	139,3

Długość sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wyniosła 17141,6 km (w kraju 165098,8 km), co stanowiło 10,4% sieci w kraju. W porównaniu z 2018 r. odnotowano przyrost sieci o 2,8%, tj. 464,1 km (w kraju o 2,8%, tj. 4427,4 km). W stosunku do 2010 r. przyrost sieci w województwie wyniósł 50,3%, tj. 5738,3 km (w kraju o 53,6%, tj. 57589,7 km). W miastach długość sieci wyniosła 10898,6 km i wzrosła w stosunku do 2018 r. o 2,3%, tj. o 248,3 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 3,6%, tj. o 215,8 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w 2019 r. było 431,1 tys., z tego 292,3 tys. w miastach i 138,8 tys. na wsi. W porównaniu z 2018 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy zarówno w miastach (o 2,3%), jak i na wsi (o 4,2%).

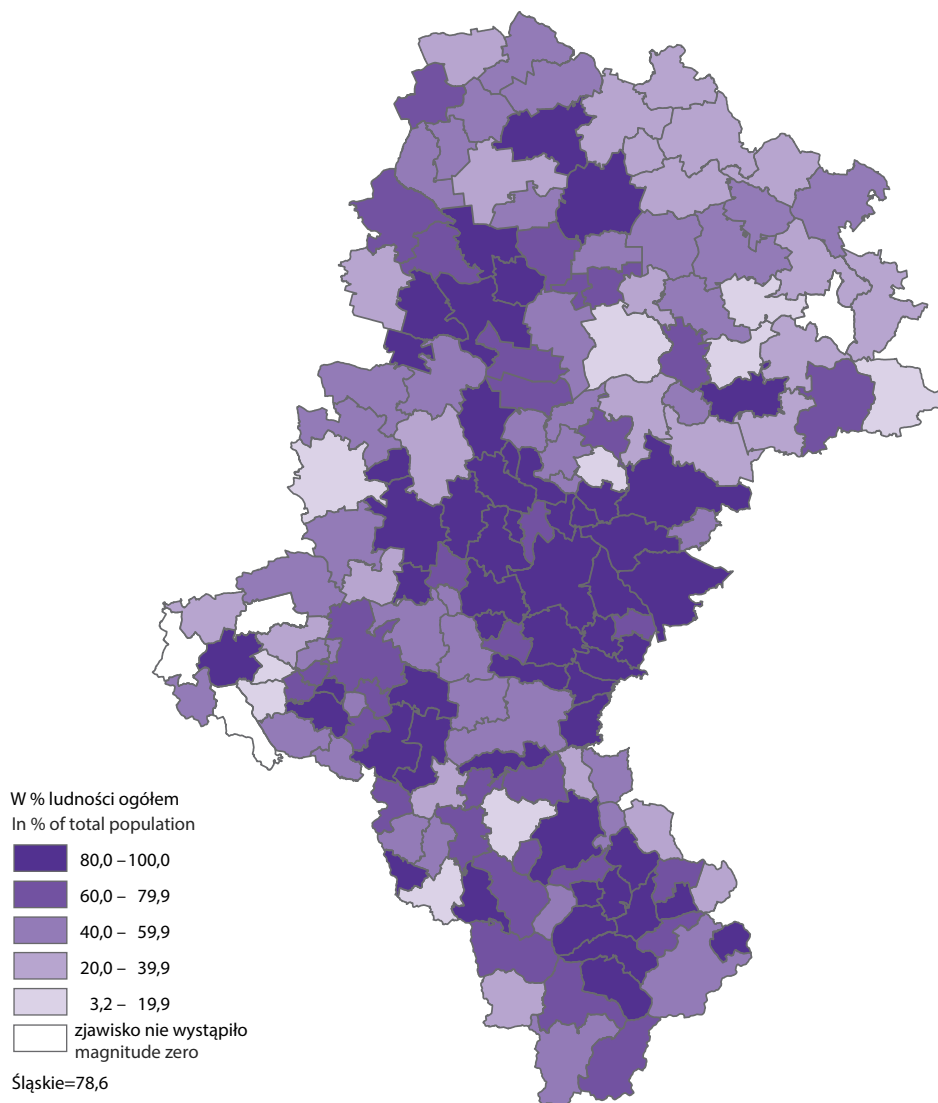
Korzystający z sieci kanalizacyjnej w 2019 r. stanowili 78,6% ludności ogółem, 87,8% w miastach i 48,5% na wsi. W porównaniu z 2018 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miastach o 0,2 p. proc. i na wsi o 0,9 p. proc. W kraju wskaźniki te wynosiły: 71,2% dla ogółu ludności, 90,5% w miastach i 42,2% na wsi (wzrost w skali roku w miastach o 0,2 p. proc. i na wsi o 0,9 p. proc.).

Tablica 23. Kanalizacja
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 23. Sewage system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	11403,3	15557,3	16677,5	17141,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	266800	377586	419044	431079
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	150,3	149,3	155,4	158,3
w tym oczyszczane of which treated	146,3	148,6	154,1	156,5

a Łącznie z kolektorami.
 a Including collectors.

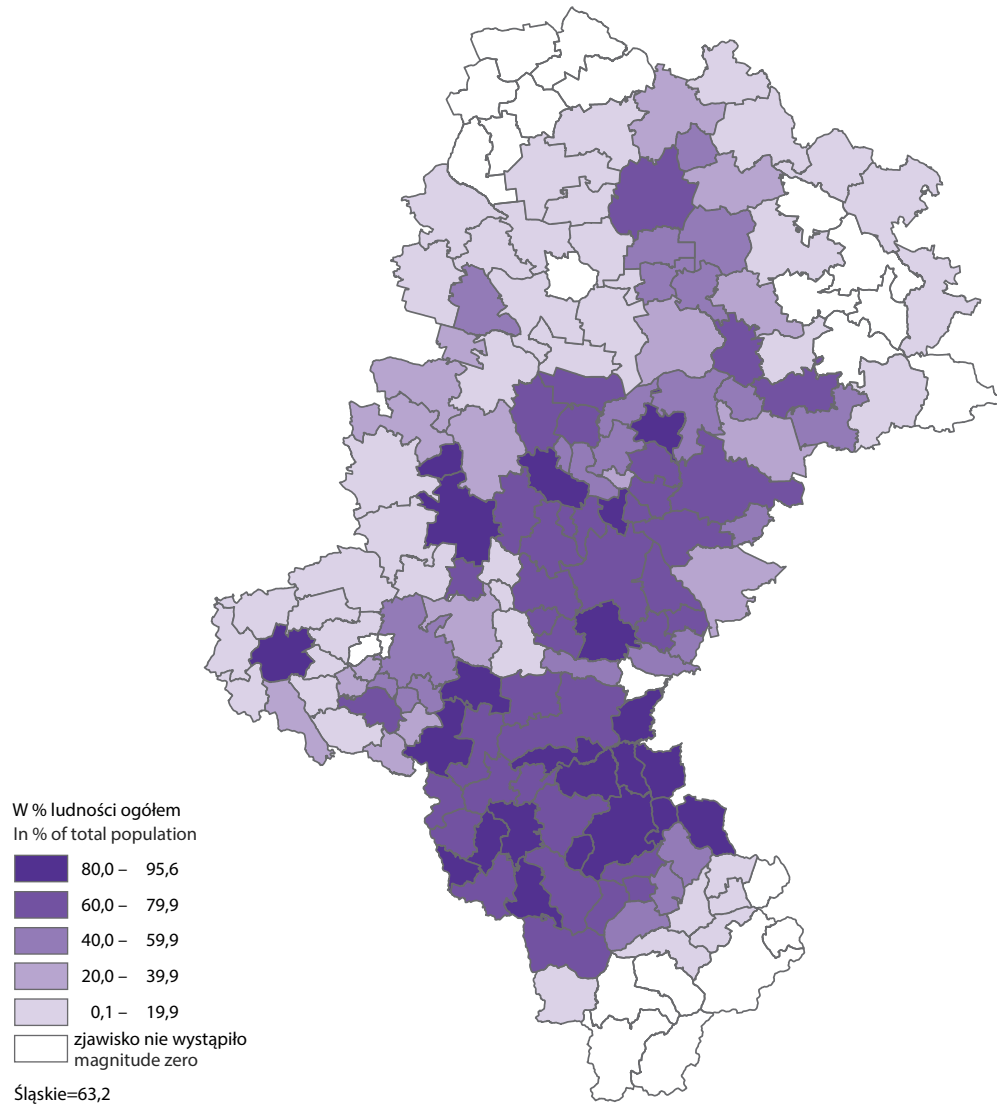
Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2019 r.
 Map 31. Population using sewage system in 2019

Długość sieci gazowej w 2019 r. wyniosła 17889,0 km (w kraju 157868,5 km), co stanowiło 11,3% sieci w kraju. W porównaniu z 2018 r. odnotowano przyrost sieci o 1,6%, tj. 279,7 km (w kraju o 2,3%, tj. 3488,5 km). W stosunku do 2010 r. długość sieci w województwie wzrosła o 11,2%, tj. 1806,7 km (w kraju o 18,6%, tj. 24741,1 km). W miastach długość sieci wyniosła 10812,0 km i wzrosła w stosunku do 2018 r. o 2,0%, tj. o 208,7 km. Sieci przybyło również na terenach wiejskich o 1,0%, tj. o 71,0 km. Przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w 2019 r. było 401,5 tys., z tego 275,3 tys. w miastach i 126,2 tys. na wsi. W stosunku do 2018 r. odnotowano wzrost liczby przyłączy w miastach o 3,3%, na wsi o 3,4%.

Korzystający z sieci gazowej w 2019 r. stanowili 63,2% ludności ogółem, w miastach – 71,9% i na wsi – 34,6%. W porównaniu z 2018 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci gazowej w miastach o 0,3 p. proc., na wsi o 1,4 p. proc. W kraju wskaźniki te były niższe i wyniosły 52,9% dla ogółu ludności, w miastach – 71,4% i na wsi – 25,2% (wzrost w skali roku w miastach o 0,2 p. proc., na wsi o 1,2 p. proc.).

Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2019 r.
 Map 32. Population using gas supply system in 2019

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan w dniu 31 grudnia

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	16082,3	16904,1	17609,3	17889,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	329600	347665	388685	401494
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	1048,9	1061,8	1090,7	1108,5
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	.	4665,6	5399,5	5553,2
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	.	1019,2	1189,3	1227,5

a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

5.2.4. Ochrona zdrowia

5.2.4. Health care

W 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba lekarzy, natomiast zmniejszyła się liczba pielęgniarek i położnych pracujących bezpośrednio z pacjentem. W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej odnotowano większą liczbę przychodni, przy jednoczesnym spadku liczby praktyk lekarskich; wzrosła liczba udzielonych porad lekarskich. W stacjonarnej opiece zdrowotnej zmniejszyła się liczba łóżek w szpitalach ogólnych oraz liczba hospitalizowanych pacjentów.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 25. Health care facilities
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2018	2019
Przychodnie Out-patient departments	2737	2814	2790	2797
Praktyki lekarskie ^a Medical practices ^a	509	425	327	276
Porady udzielone ^b w tys: Consultations provided ^b in thousands:				
lekarskie ^c doctors ^c	33795,7	35699,4	36322,3	36345,5
stomatologiczne dental	3970,7	4078,0	4208,1	4206,7
Szpitala ogólne General hospitals	134	152	157	136

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku; łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year; including consultations provided in admission rooms for non-hospitalized patients.

Lekarze, pielęgniarki oraz inny personel medyczny są ważnym elementem systemu ochrony zdrowia. Na koniec 2019 r. w województwie śląskim bezpośrednio z pacjentem pracowało 11,1 tys. lekarzy (12,2% pracujących lekarzy w kraju) oraz 1,4 tys. lekarzy dentyistów (10,4% pracujących lekarzy dentyistów w kraju). Liczba lekarzy zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim oraz w relacji do 2012 r. odpowiednio o: 0,2% i 2,6%.

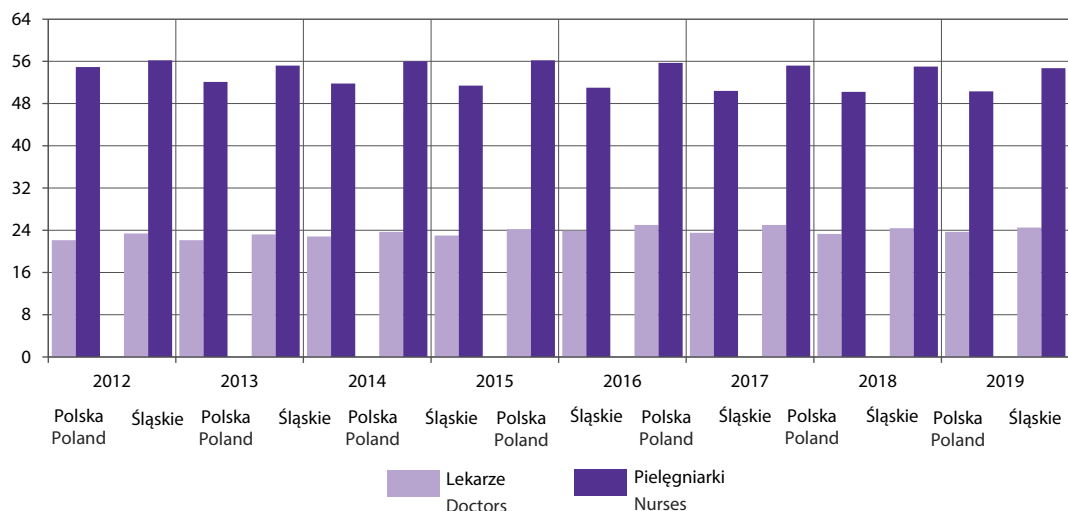
Liczba pracujących pielęgniarek wyniosła 24,7 tys. (12,8% pracujących pielęgniarek w kraju), położnych – 2,7 tys. (12,0% pracujących położnych w kraju). Liczba pielęgniarek była mniejsza o 0,9% niż przed rokiem oraz mniejsza o 4,8% w porównaniu z 2012 r.

Liczba fizjoterapeutów w końcu 2019 r. wyniosła 3,2 tys. osób (11,1% fizjoterapeutów w kraju), tj. o 0,3% mniej niż przed rokiem, ale o 15,9% więcej niż w 2012 r.

W 2019 r. (według stanu na koniec roku) pracowało 3,4 tys. farmaceutów (12,2% farmaceutów w kraju), tj. o 0,1% więcej niż przed rokiem oraz o 8,3% więcej w porównaniu z 2012 r.

Wykres 33. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności
 Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors and nurses per 10 thousand population
 As of 31 December

Od 2017 r. zmniejsza się liczba pracujących lekarzy specjalistów, na koniec 2019 r. wyniosła ona 7,3 tys. (12,0% lekarzy specjalistów w kraju). Stanowili oni 66,0% ogółu lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem. Ich liczba była niższa o 3,4% niż przed rokiem oraz niższa o 0,7% w relacji do 2012 r. Najwięcej lekarzy specjalistów pracowało w takich dziedzinach medycyny, jak: choroby wewnętrzne (12,4% specjalistów ogółem) i medycyna rodzinna (8,0%).

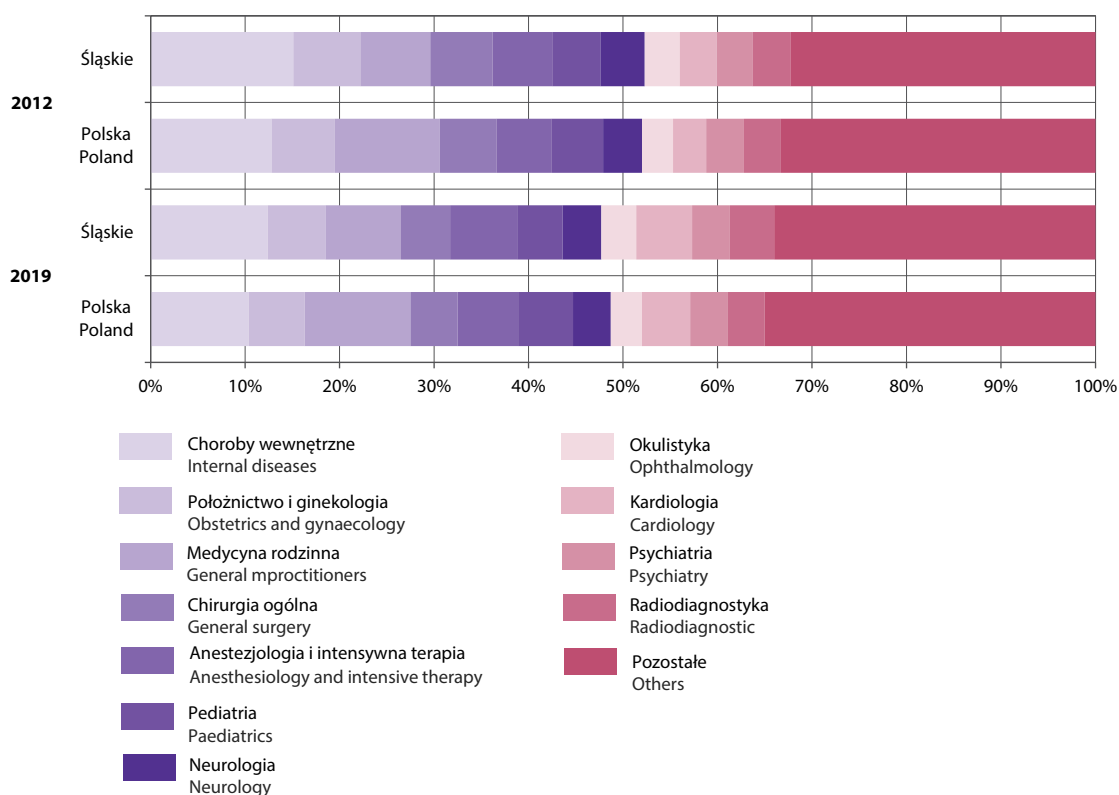
W końcu 2019 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej funkcjonowało 2,8 tys. przychodni (12,8% przychodni w kraju), tj. o 0,3% więcej niż przed rokiem oraz o 2,2% więcej w stosunku do 2012 r.

Liczba praktyk lekarskich wyniosła 276 (6,2% praktyk lekarskich w kraju), były to głównie praktyki stomatologiczne – 257. Liczba praktyk lekarskich ogółem, podobnie jak w kraju, wykazuje tendencję malejącą. W porównaniu z 2018 r. zmniejszyła się o 15,6%, a w porównaniu z 2012 r. była mniejsza o 45,8%.

Wykres 34. Struktura lekarzy specjalistów

Stan w dniu 31 grudnia

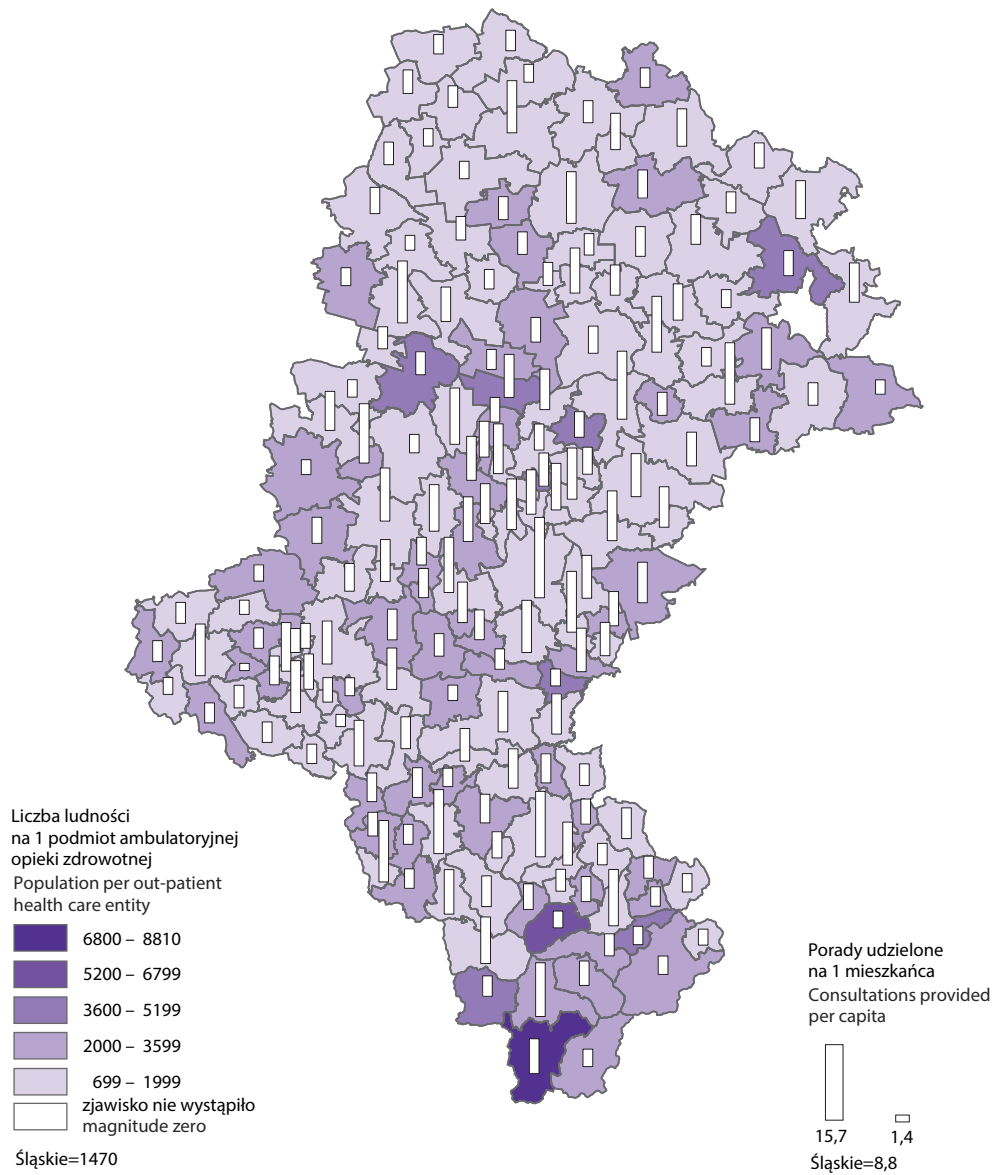
Chart 34. Structure of medical specialists
As of 31 December

Ogółem w 2019 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 40,6 mln porad (łącznie z poradami udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych). Udzielone porady stanowiły 12,2% porad w kraju). Liczba porad wzrosła zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w odniesieniu do 2012 r. odpowiednio o: 0,1% i 7,4%.

Przeciętna liczba porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 9,0 (w kraju – 8,6). Najwięcej porad na 1 mieszkańca udzielono w Katowicach (15,7).

Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2019 r.
 Chart 33. Out-patient health care in 2019

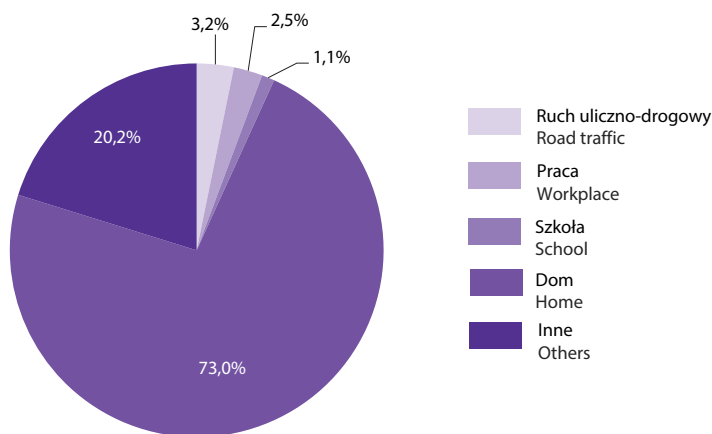

W województwie śląskim na koniec 2019 r. funkcjonowało 136 stacjonarnych szpitali ogólnych (w kraju – 890), dysponujących 23,3 tys. łóżek (w kraju – 166,8 tys.). W okresie ostatnich kilku lat obserwuje się tendencję malejącą liczby łóżek, która w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 5,7%, a w relacji do 2012 r. spadła o 10,4%.

W 2019 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowano 875,0 tys. pacjentów (bez ruchu międzyoddziałowego), tj. 11,7% w skali kraju. Liczba pacjentów zmniejszyła się zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i z 2012 r. odpowiednio o: 4,7% i 6,9%.

Wykres 35. Struktura wyjazdów jednostek systemu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w 2019 r.

Chart 35. Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2019

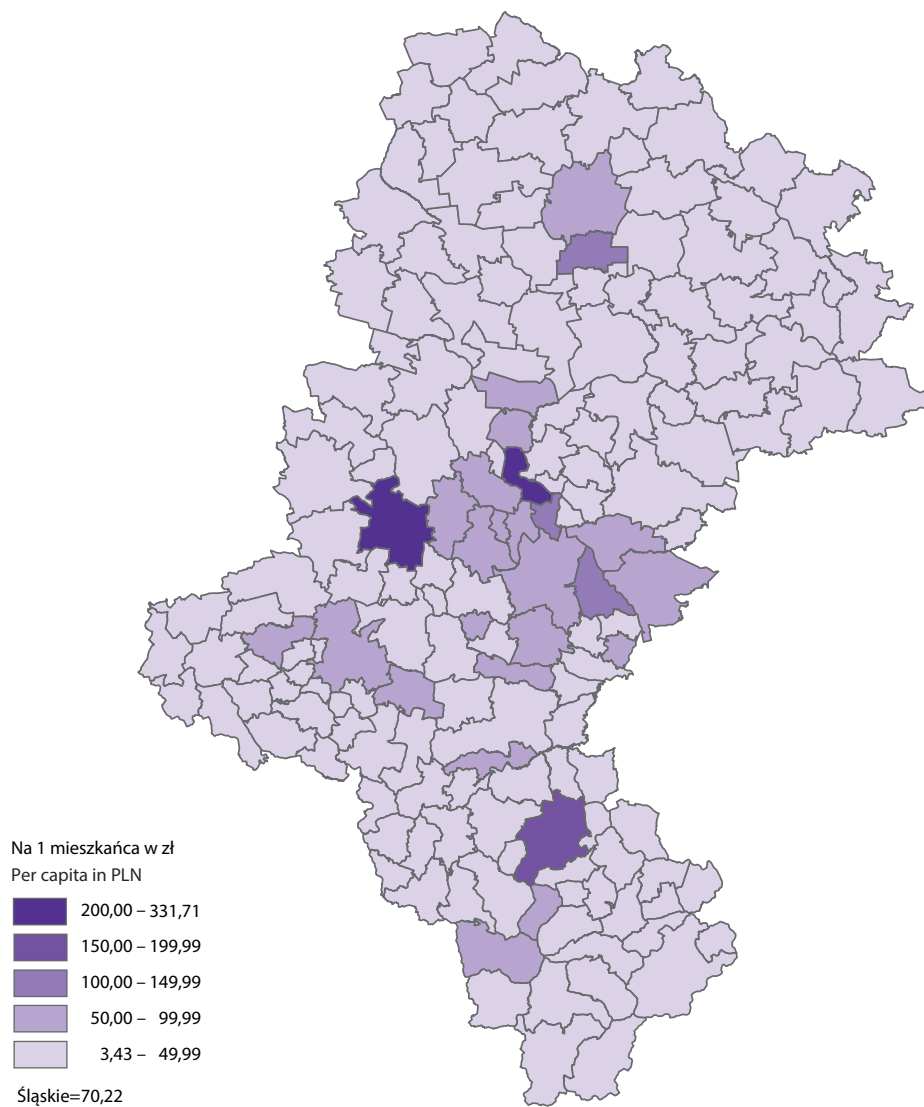

W ramach systemu ratownictwa medycznego w końcu 2019 r. świadczeń medycznych udzielały 162 zespoły, w tym 41 specjalistycznych (w kraju odpowiednio 1577 i 369). Liczba zespołów ogółem była na tym samym poziomie jak przed rokiem, natomiast w porównaniu z 2012 r. wzrosła o 8.

W 2019 r. liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych wyniosła 413,2 tys. (13,2% udzielonych świadczeń w kraju) i ukształtowała się na podobnym poziomie jak przed rokiem; w stosunku do 2012 r. wzrosła o 19,6%. Najwięcej świadczeń udzielono osobom w domu (72,7% ogółu).

Oprócz wymienionych wyżej zespołów ratownictwa medycznego w końcu 2019 r. działało 14 szpitalnych oddziałów ratunkowych (w kraju – 237), 11 izb przyjęć (w kraju – 155) i 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego (w kraju – 21).

Mapa 34. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2019 r.
 Chart 34. Expenditures of gminas and cities with powiat status in division “Health care” in 2019

W 2019 r. gminy (łącznie z miastami na prawach powiatu) wydały na ochronę zdrowia 317,7 mln zł, co stanowiło prawie 17% takich wydatków w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim ich wartość wzrosła o 7,0%.

5.2.5. Kultura

5.2.5. Culture

W końcu 2019 r. liczba instytucji kultury w województwie śląskim była wyższa niż przed rokiem, z wyjątkiem galerii sztuki oraz teatrów i instytucji muzycznych. W 2019 r., w porównaniu z 2018 r., zwiększyła liczba osób korzystających z instytucji kultury m.in. czytelników bibliotek publicznych, zwiedzających muzea i oddziały muzealne oraz galerie sztuki, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz widzów w kinach stałych.

W końcu 2019 r. w województwie śląskim działało 800 placówek bibliotecznych (777 bibliotek publicznych i filii oraz 23 punkty biblioteczne). Przeciętnie na 1 placówkę biblioteczną przypadało 5647 osób (w kraju – 4324 osoby). W 2019 r. w bibliotekach publicznych i punktach bibliotecznych zarejestrowano 758,2 tys. czytelników, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem i o 14,1% mniej niż w 2010 r. Czytelnicy wypożyczyli na zewnątrz 13668,2 tys. wol., tj. o 0,1% więcej niż w 2018 r. Jeden czytelnik wypożyczył średnio w ciągu roku 18,0 wol. (w kraju – 17,2 wol.).

Na terenie województwa w końcu 2019 r. działalność wystawienniczą prowadziły 74 muzea i oddziały muzealne. Na 1 placówkę muzealną (łącznie z oddziałami) przypadało 61,0 tys. osób (w kraju – 40,0 tys. osób). Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 1514,4 tys. osób i było to o 0,1% więcej niż przed rokiem i o 36,6% więcej niż w 2010 r. Ofertę muzeów i oddziałów muzealnych uzupełniało 39 galerii sztuki (przed rokiem – 41), które przygotowały 463 wystawy (przed rokiem – 476). Pomimo tego, że liczba wystaw zmniejszyła się w skali roku, to liczba zwiedzających wzrosła z 398,3 tys. w 2018 r. do 436,2 tys. w 2019 r.

Tablica 26. Instytucje kultury

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Cultural institutions

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	848	819	805	800
Muzea i oddziały muzealne Museum with branches	55	68	69	74
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	223 ^a	241	249	252
Kluby i świetlice Clubs and community centres	127 ^a	125	123	121
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	5466	5581	5632	5647

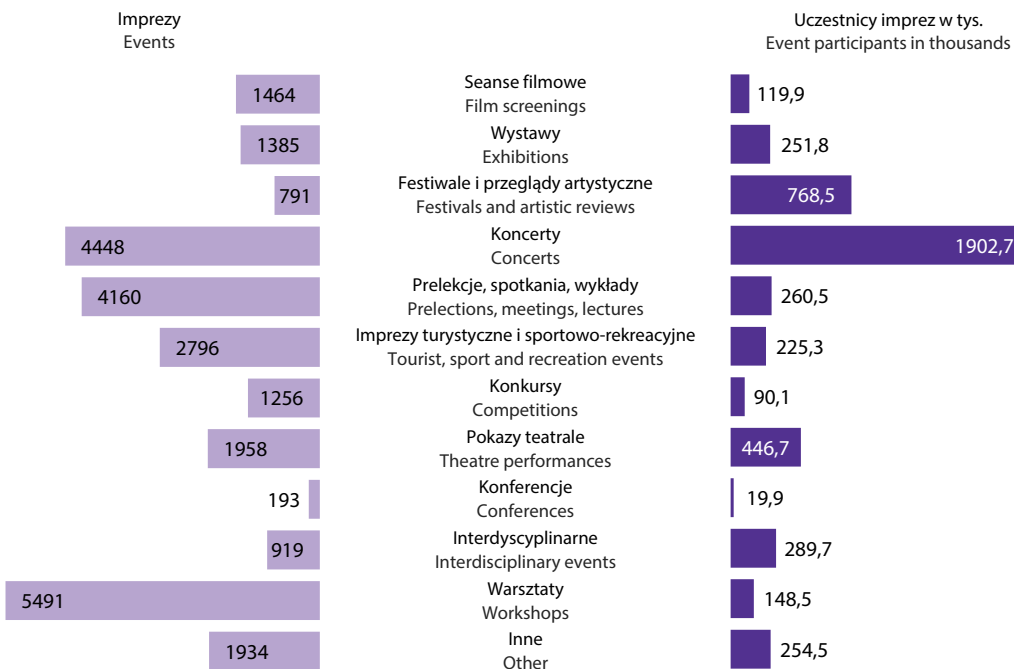
a Dane za 2011 r.

a Data for 2011.

W województwie w końcu 2019 r. funkcjonowały 22 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny (przed rokiem – 22). W ciągu 2019 r. teatry i instytucje muzyczne zorganizowały na terenie województwa 8051 przedstawień i koncertów (przed rokiem – 7162), w których uczestniczyło 1869,8 tys. widzów i słuchaczy (przed rokiem – 1620,4 tys.). W relacji do 2010 r. wzrosła liczba przedstawień i koncertów (o 22,3%) oraz widzów i słuchaczy (o 31,9%).

W końcu 2019 r. w województwie śląskim działało 55 kin stałych (przed rokiem – 51), które posiadały 41,5 tys. miejsc na widowni (przed rokiem – 40,5 tys.). Średnio na 1 kino przypadało 140,8 tys. widzów (w kraju – 118,0 tys.). W ciągu 2019 r. w kinach stałych odbyło się 319,5 tys. seansów, tj. więcej niż w 2018 r. o 3,8% i więcej niż w 2010 r. o 3,5%. Na seanse w 2019 r. przyszło 7745,6 tys. widzów, tj. więcej niż przed rokiem o 3,8% i więcej niż w 2010 r. o 41,8%.

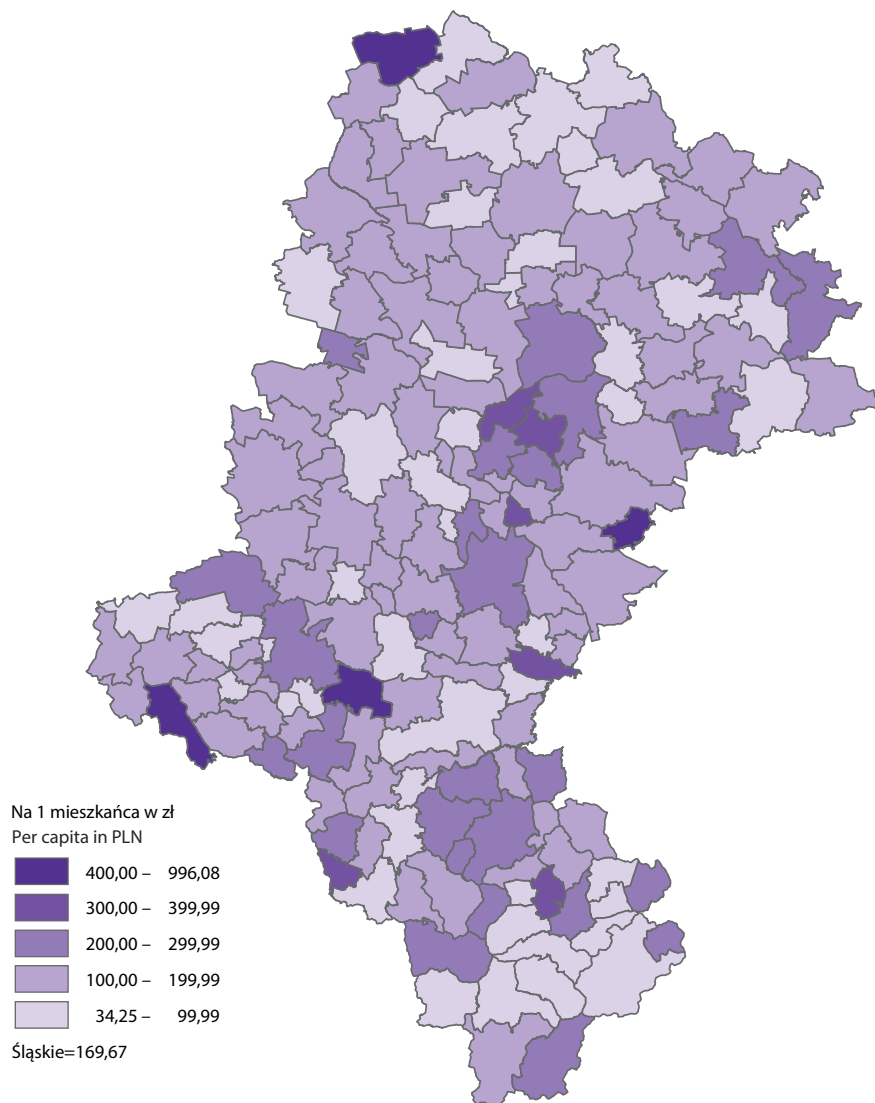
Wykres 36. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2019 r.
 Chart 36. Events organised by culture institutions and event participants in 2019

W końcu 2019 r. w województwie śląskim znajdowały się 252 centra, domy i ośrodki kultury oraz 121 klubów i świetlic. W ciągu 2019 r. instytucje tego typu zorganizowały 26,8 tys. imprez (przed rokiem – 26,4 tys.), w których wzięło udział 4778,0 tys. osób (przed rokiem – 4619,7 tys.). We wszystkich instytucjach działało 1840 grup artystycznych (przed rokiem – 1873), które zrzeszały 33,9 tys. członków (przed rokiem – 34,4 tys.). W centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadzone były zajęcia tematyczne w 3152 kołach (klubach), w których brało udział 66,1 tys. osób (przed rokiem odpowiednio: 3040 kół i 70,7 tys.). Ww. instytucje kultury zorganizowały także 635 kursów o różnej tematyce (przed rokiem – 557), które ukończyło 10,3 tys. osób (przed rokiem – 9,5 tys.).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2019 r.

Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2019

W 2019 r. wydatki jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (łącznie z transferami) wyniosły 961,4 mln zł (3,2% wydatków ogółem), tj. więcej niż w 2018 r. i 2010 r. (odpowiednio o: 8,8% i 34,7%). Z budżetu jednostek samorządu terytorialnego najwięcej środków wydano na funkcjonowanie domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic (257,9 mln zł) oraz bibliotek (203,9 mln zł). Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 212,51 zł (w kraju – 251,11 zł). Wskaźnik ten w 2018 r. wyniósł 194,61 zł, a w 2010 r. – 153,88 zł.

5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne

5.2.6. Public safety

Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż przed rokiem. W ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych był wyższy w porównaniu z poprzednim rokiem, doszło również do mniejszej liczby wypadków drogowych.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Komendę Główną Policji w 2020 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na terenie województwa śląskiego ukształtowała się na poziomie 117,6 tys., tj. wyższym niż w 2019 r. i w 2015 r. odpowiednio o: 8,1% i 0,4%. W kraju odnotowano spadek liczby przestępstw stwierdzonych o 3,9% w porównaniu z 2019 r. oraz spadek o 4,3% w stosunku do 2015 r. Udział przestępstw stwierdzonych na terenie województwa śląskiego w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w kraju wyniósł 15,4%.

Liczba przestępstw o charakterze kryminalnym wyniosła 61,6 tys. i stanowiła 52,4% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych. Liczba tego rodzaju przestępstw zmniejszyła się w skali roku o 7,7% i w porównaniu z 2015 r. o 14,6%. Analogicznie w kraju odnotowano spadek liczby przestępstw kryminalnych o 7,3% w porównaniu z 2019 r. oraz spadek o 10,1% w stosunku do 2015 r. W województwie śląskim 96,1% przestępstw o charakterze kryminalnym stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu. Liczba tych przestępstw ukształtowała się na poziomie 59,2 tys. i wzrosła w odniesieniu do 2019 r. o 12,9%, ale zmniejszyła się w porównaniu z 2015 r. o 8,4%.

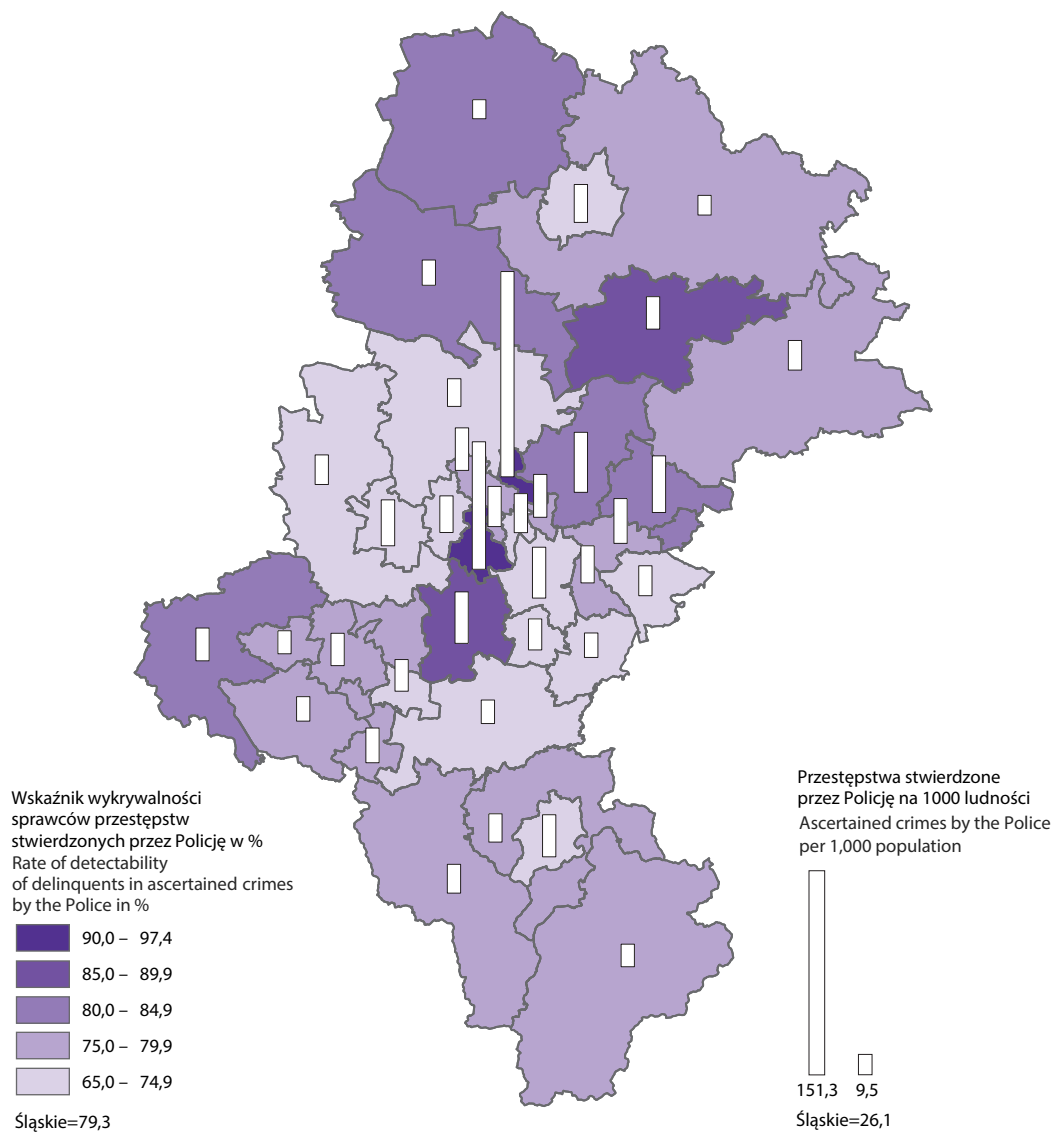
Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła 45,9 tys. (39,0% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych), tj. więcej niż przed rokiem o 51,8% i więcej niż w 2015 r. o 45,0%. W kraju odnotowano wzrost liczby przestępstw o charakterze gospodarczym o 5,8% w skali roku oraz wzrost o 18,1% w porównaniu z 2015 r.

W 2020 r. na terenie województwa śląskiego stwierdzono 6,3 tys. przestępstw drogowych, tj. mniej niż przed rokiem o 16,8% i mniej niż w 2015 r. o 31,4%. W kraju liczba przestępstw drogowych zmalała zarówno w odniesieniu do 2019 r. (o 6,7%), jak i w porównaniu z 2015 r. (o 12,9%).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym odnotowano w Katowicach (11,6% ogółu tego rodzaju przestępstw w województwie), Sosnowcu (5,9%) i Częstochowie (5,7%). Przestępstwa o charakterze gospodarczym najczęściej popełniano w Rudzie Śląskiej (22,6%) i Piekarach Śląskich (16,5%). W stolicy województwa zarejestrowano również najwięcej przestępstw drogowych (5,7%).

W 2020 r. wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych ogółem wyniósł 79,3% (76,8% w 2019 r., 68,4% w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym ukształtował się na poziomie 68,3% (68,7% przed rokiem, 54,0% w 2015 r.), o charakterze gospodarczym – 90,5% (86,7% w 2019 r., 90,1% w 2015 r.), drogowych wyniósł 98,5% (98,8% w 2019 r., i podobnie w 2015 r.). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw przeciwko mieniu wyniósł 66,9% (60,8% przed rokiem, 52,4% w 2015 r.). Najwyższe wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2020 r. odnotowano w miastach na prawach powiatu: Piekary Śląskie (97,4%), Ruda Śląska (95,4%) i w powiecie mikołowskim (89,1%), natomiast najniższe w powiecie tarnogórskim (65,0%) oraz w miastach na prawach powiatu: Katowice (66,8%), Chorzów (67,2%).

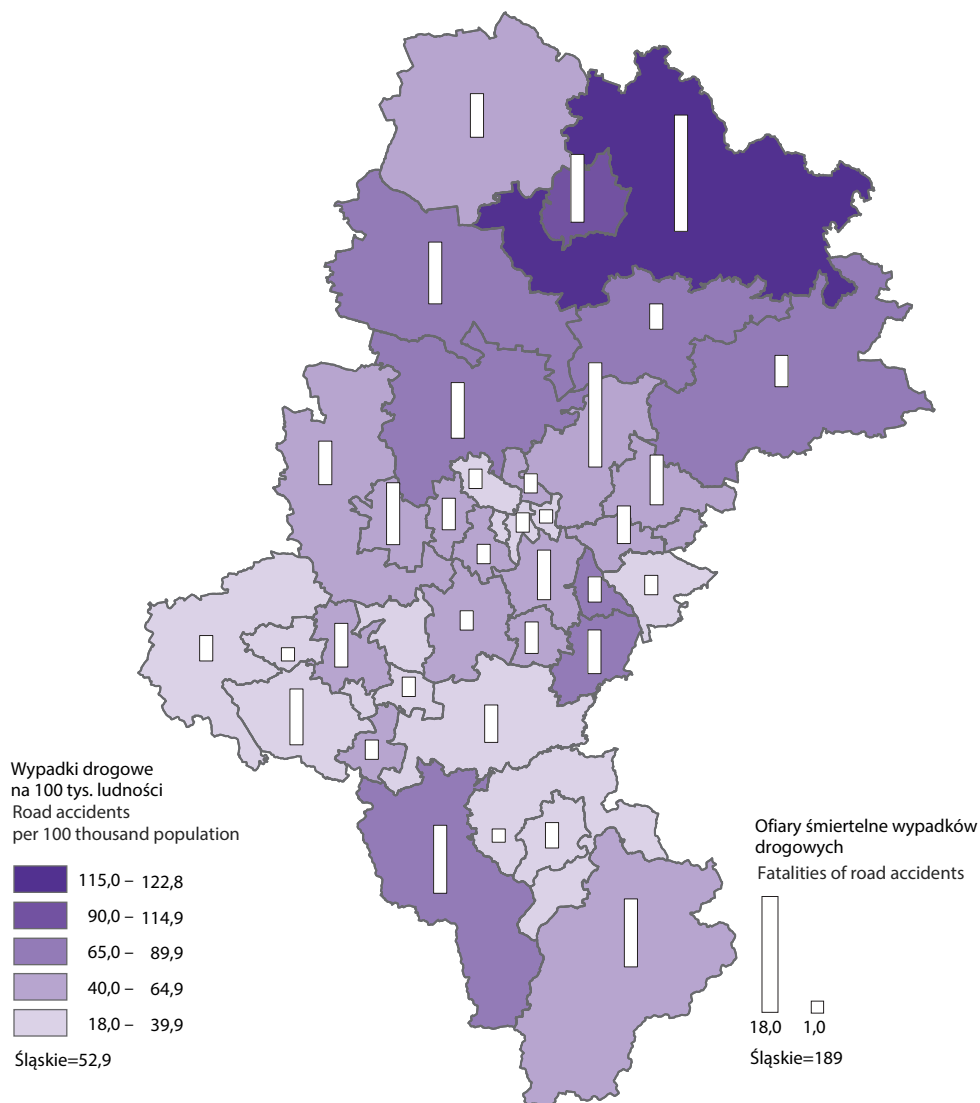
Mapa 36. Zagrożenie przestępczością w 2020 r.
Map 36. Crime risk in 2020

Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki
Table 27. Road accidents and their results

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2019	2020
Wypadki Accidents	5015	3792	2965	2383
Ofiary śmiertelne Fatalities	352	255	199	189
Ranni Injured	6132	4584	3561	2715

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach w 2020 r.
Map 37. Road safety in 2020

W 2020 r. w województwie śląskim Komenda Główna Policji zarejestrowała w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolidacji 2383 wypadków drogowych (10,1% ogólnej liczby wypadków w kraju), tj. o 19,6% mniej niż przed rokiem i o 37,2% mniej niż w 2015 r. W wyniku wypadków drogowych 189 osób poniosło śmierć (199 osób przed rokiem, 255 osób w 2015 r.), a 2715 osób odniosło obrażenia ciała, tj. mniej niż w 2019 r. i 2015 r. odpowiednio: o 23,8% i 40,8%. W kraju odnotowano 23540 wypadków drogowych, tj. mniej niż w roku ubiegłym i 2015 r. odpowiednio o: 22,3% i 28,6%. Wskaźnik liczby wypadków drogowych na 100 tys. ludności wyniósł 52,9 (w kraju 61,4) i był niższy niż w 2019 r. i 2015 r. kiedy osiągnął wartość (65,5 i 82,8). Najwyższe wskaźniki odnotowano w powiecie częstochowskim (122,8), Częstochowie (105,8) i powiecie cieszyńskim (74,2), najniższe w Siemianowicach Śląskich (18,0), Chorzowie (26,1) i powiecie bielskim (27,7). Przeciętna liczba rannych na 100 wypadków drogowych w województwie wyniosła 113,9 (w kraju 112,4), najwięcej w powiecie rybnickim (139,1), częstochowskim (135,8) i będzińskim (132,2), a najmniej w powiecie pszczyńskim (87,5), Siemianowicach Śląskich (91,7) i Tychach (98,0). Ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych było 7,9 (w kraju 10,6), najwięcej w powiecie będzińskim (17,8) i lublinieckim (17,6). W Świętochłowicach w 2020 r. nie odnotowano w wypadkach drogowych ofiar śmiertelnych.

5.2.7. Społeczeństwo informacyjne

5.2.7. Information society

Wyniki badań gospodarstw domowych osób w wieku 16-74 lata w województwie śląskim wskazują na wzrost w skali roku liczby gospodarstw domowych korzystających z Internetu, w tym głównie za pośrednictwem łączy szerokopasmowych. W ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zwiększyła się liczba osób zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego oraz zwiększyła się liczba osób korzystających z Internetu w celu komunikowania się, w tym wysyłania i odbierania e-maili.

Od lat systematycznie rośnie udział gospodarstw posiadających dostęp do Internetu. W 2020 r. dostęp do Internetu w domu posiadało 90,3% gospodarstw domowych (90,4% w kraju), co oznacza wzrost o 1,4 p. proc. w ciągu roku oraz wzrost na przestrzeni pięciu lat o 17,0 p. proc. Gospodarstwa domowe z dostępem do Internetu korzystały z niego głównie poprzez połączenia szerokopasmowe; wskaźnik ten dla nich wyniósł 88,9% (89,6% w kraju) i wzrósł w skali roku o 4,7 p. proc. Osoby korzystające z Internetu w ciągu ostatnich 3 miesięcy stanowiły 86,2% (83,2% w kraju) badanej populacji w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 2,6 p. proc. w ciągu roku. W tej grupie wiekowej udział osób korzystających regularnie wzrósł o 2,4 p. proc. do 84,1% (81,4% w kraju).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

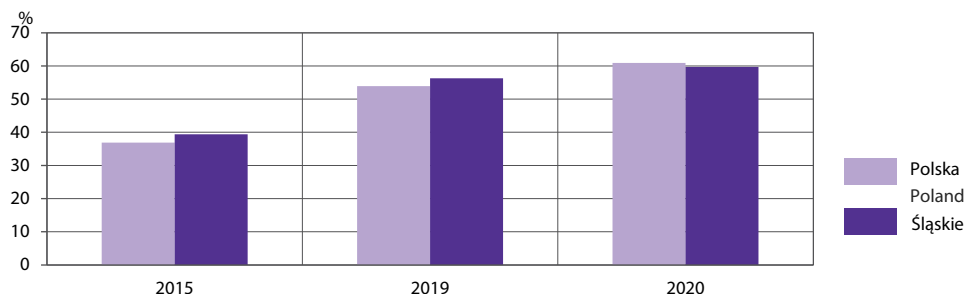
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	73,3	88,9	90,3
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet	72,0	87,6	89,7
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	64,5	81,7	84,1

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

Biorąc pod uwagę korzystanie z Internetu w celach prywatnych w 2020 r. najczęściej wykonywanymi czynnościami w województwie śląskim było wysyłanie i odbieranie e-maili (np. Poczta WP, Onet, Poczta Interia, Gmail) – 70,1% badanej populacji (65,9% w kraju), tj. wzrost o 2,5 p. proc. w skali roku oraz czytanie on-line wiadomości, gazet lub czasopism – 67,9% (65,4% w kraju) – wzrost o 1,2 p. proc. Wśród osób korzystających z Internetu 59,7% (60,9% w kraju) dokonywało zakupów przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 3,4 p. proc. więcej niż w 2019 r. i o 20,3 p. proc. więcej niż w 2015 r.

Wykres 37. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

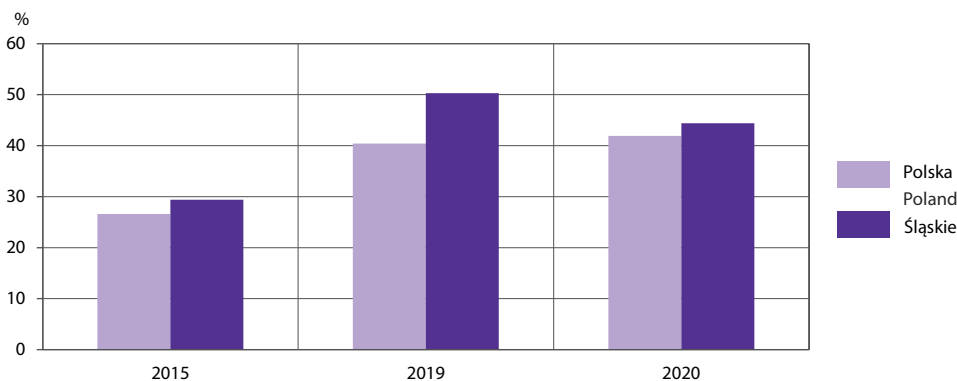

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W 2020 r. z usług administracji publicznej przez Internet korzystało 44,4% (41,9% w kraju) populacji osób w wieku 16-74 lata. Wskaźnik ten w porównaniu z rokiem poprzednim obniżył się o 5,9 p. proc., ale w relacji do 2015 r. wzrósł o 15,0 p. proc. Niższy niż w 2019 r. o 6,2 p. proc. był odsetek osób, które deklarowały wysyłanie wypełnionych formularzy i wyniósł 36,2% (33,5% w kraju). Większy niż przed rokiem, natomiast o 2,3 p. proc. był odsetek osób korzystających z Internetu w celu wyszukiwania informacji na stronach administracji publicznej, który ukształtował się na poziomie 28,0% (27,2% w kraju).

Wykres 38. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W związku z zagrożeniem epidemiologicznym w 2020 r. w województwie śląskim 97,8% (98,4% w kraju) osób w wieku 16–74 lata śledziło informacje dotyczące COVID-19. Najpopularniejszym źródłem informacji wśród respondentów była telewizja, z której korzystało 82,7% osób (86,7% w kraju) oraz strony internetowe – 67,7% (68,5% w kraju). Uwzględniając stopień dokładności śledzenia informacji o COVID-19, zauważyć można, że prawie połowa osób w wieku 16–74 lata deklarowała, że śledziła je dość uważnie, a prawie 32% bardzo dokładnie. Ponad 16% (15,3% w kraju) pracujących skorzystała z możliwości pracy zdalnej podczas epidemii COVID-19, a odsetek osób, które skorzystały z możliwości opieki nad dzieckiem w wieku do 8 lat w związku z zamknięciem z powodu COVID-19 żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły wyniósł 5,0% (4,2% w kraju).

5.2.8. Aktywność społeczna

5.2.8. Social activity

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON w województwie śląskim w końcu 2020 r. była wyższa niż przed rokiem. Aktywnie działające organizacje non-profit zrzeszały w końcu 2018 r. mniej członków niż w 2016, jak i w 2014 r.

W końcu 2020 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym pomiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 13,1 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 2,1% więcej niż w końcu 2019 r. (w kraju o 2,5%) oraz o 41,7% więcej niż w końcu 2010 r. (w kraju o 44,0%). Biorąc pod uwagę liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, województwo śląskie zajmowało 4. miejsce w kraju, po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim, a liczba podmiotów zarejestrowanych stanowiła 8,7% w skali kraju. Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie 29,3 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (w kraju – 39,3). Omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie wyższym niż przed rokiem i wyższym niż w końcu 2010 r.

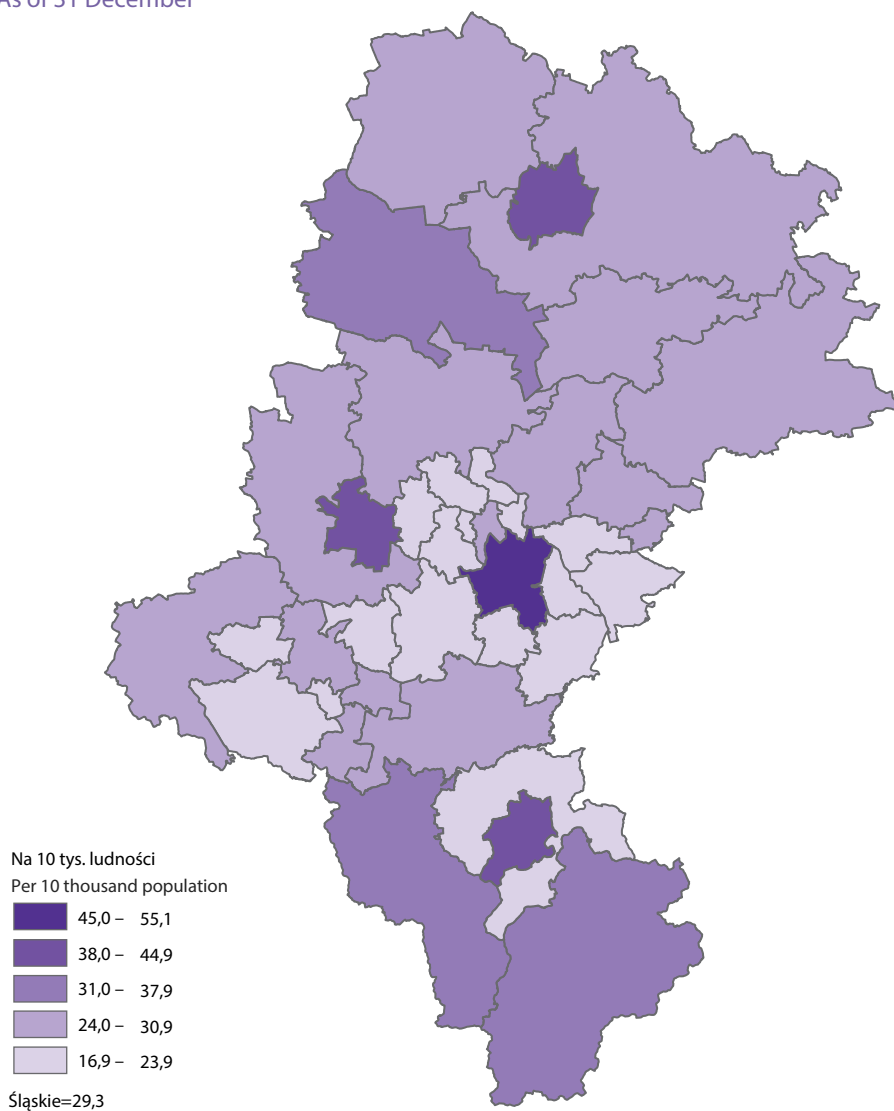
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON
Stan w dniu 31 grudnia

Table 29. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem Total	9279	11859	12870	13146
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	20,0	25,9	28,5	29,3

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2020
As of 31 December

Wśród fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w końcu 2020 r. najliczniejszą grupę tworzyły stowarzyszenia i organizacje społeczne (10,8 tys., 81,9% ogółu), których liczba wzrosła zarówno w porównaniu z końcem 2019 r. o 1,4% (w kraju o 1,7%), jak i 2010 r. o 28,2% (w kraju o 30,8%). Liczba fundacji ukształtowała na poziomie 2,4 tys., tj. wyższym niż przed rokiem o 5,7% (w kraju o 5,8%) i wyższym niż w końcu 2010 r. o 169,5% (w kraju o 142,1%).

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, największą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w rejestrze REGON w końcu 2020 r. odnotowano w Katowicach (1,6 tys.) i Częstochowie (0,9 tys.), najmniej w Świętochłowicach i Piekarach Śląskich (po 0,1 tys.). W skali roku wzrost liczby ww. podmiotów odnotowano we wszystkich powiatach, z wyjątkiem powiatu rybnickiego (spadek o 1,2%). W największym stopniu wzrosła liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Mysłowicach (o 5,0%), Dąbrowie Górniczej (o 4,6%) oraz w Chorzowie (o 4,5%).

Wskaźniki kapitału stowarzyszeniowego odnoszą się do dobrowolnego uczestnictwa (aktywności, zaangażowania) w mniej lub bardziej sformalizowanych organizacjach (świeckich organizacjach pozarządowych oraz wspólnotach, organizacjach lub grupach religijnych, a także związkach zawodowych i innych organizacjach pracowników, organizacjach samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, spółdzielniach, wspólnotach mieszkaniowych, partiach politycznych, inicjatywach będących częścią działalności instytucji publicznych). Wskaźnik ten obliczono jako udział osób w wieku 16 lat i więcej, które zadeklarowały zaangażowanie w co najmniej jednym rodzaju stowarzyszenia.

W 2018 r. na terenie województwa śląskiego aktywnie działało 7,9 tys. organizacji non-profit (tj. stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych, fundacji, społecznych podmiotów wyznaniowych oraz organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego), co stanowiło 8,9% w skali w kraju. W rankingu województw, województwo śląskie pod względem liczby organizacji non-profit znalazło się na 4. miejscu w kraju (po województwach mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim). Na 10 tysięcy ludności przypadało w województwie śląskim 17 organizacji non-profit (w kraju – 23). Omawiany wskaźnik był najniższym wśród wszystkich województw w kraju.

Wśród organizacji non-profit najliczniejszą były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (6,2 tys.), a następnie fundacje (1,3 tys.). W badanej zbiorowości co 9 jednostka w województwie posiadała status organizacji pożytku publicznego (w kraju – co 10). Z kolei podmioty ekonomii społecznej stanowiły 99,3% aktywnych organizacji non-profit.

Aktywnie działające organizacje non-profit zrzeszały w końcu 2018 r. 0,7 mln członków, przy czym 97,9% stanowiły osoby fizyczne. Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła – 6,3 tys., a osoby prawne – 0,3 tys. Terytorialny zasięg działalności omawianych organizacji obejmował m.in. obszar: gminy (22,7%), województwa (22,2%), powiatu (21,4%).

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W województwie śląskim w 2019 r., w porównaniu z danymi sprzed roku, zanotowano wzrost wartości produktu krajowego brutto oraz poziomu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca (według wstępnego szacunku). Zmniejszył się natomiast udział województwa w generowaniu PKB. Wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w województwie przewyższała przeciętną dla kraju.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku, w 2019 r. wartość PKB w cenach bieżących wyniosła 275804 mln zł i była wyższa w porównaniu z 2018 r. o 5,9% (w kraju o 7,8%). Udział województwa śląskiego w tworzeniu krajowego PKB wyniósł 12,1% i zmniejszył się o 0,2 p. proc. w relacji do 2018 r. oraz o 0,8 p. proc. w relacji do 2010 r.

PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 r. wyniósł 60963 zł i zwiększył się zarówno w porównaniu z 2018 r., jak w relacji do 2010 r. odpowiednio o: 6,2% i 51,8%. Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie śląskim przewyższała średnią dla kraju o 2,3% (w 2018 r. o 3,9%, a w 2010 r. o 6,9%).

Województwo śląskie zajmowało 4 lokatę pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca (po województwach: mazowieckim, dolnośląskim i wielkopolskim). Wartość PKB na 1 mieszkańca województwa śląskiego stanowiła 63,1% poziomu tego wskaźnika dla mieszkańca województwa mazowieckiego, w którym odnotowano najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca.

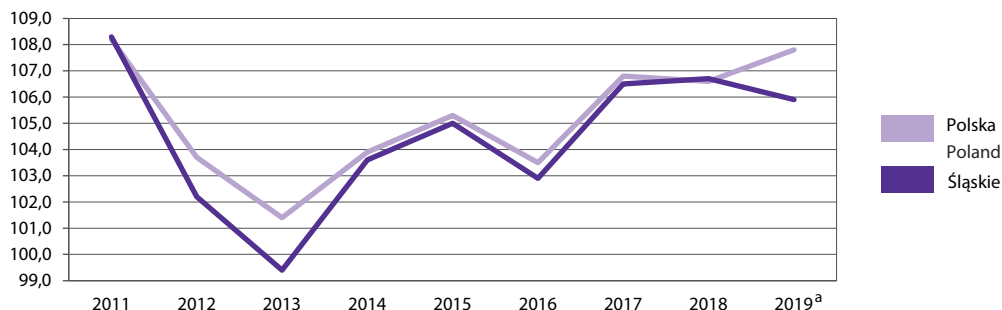
Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie w 2019 r. wyrażona w PPS (standardzie siły nabywczej) stanowiła 74% średniej Unii Europejskiej (w 2018 r. – 74%, a w 2010 r. – 68%).

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

W 2018 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu PKB województwa były zróżnicowane od 6,9% w podregionie bytomskim do 21,0% w podregionie katowickim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 7,1% do 21,3%). Wartość PKB wytworzonego w podregionie katowickim była ponad 3-krotnie wyższa niż w podregionie bytomskim. W podregionie katowickim wypracowano 2,6% krajowej wartości PKB, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2010 r.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według podregionów, najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie katowickim (74576 zł), a najniższy w podregionie bytomskim (40707 zł). Najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca w podregionie bytomskim stanowił 54,6% wartości PKB na 1 mieszkańca podregionu katowickiego.

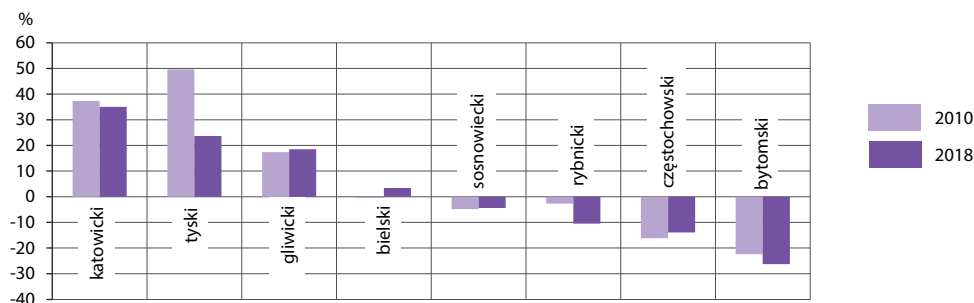
Wartość PKB na 1 mieszkańca przekraczającą przeciętną w województwie zanotowano w podregionach: katowickim o 30,0% (w 2010 r. o 28,4%), tyskim o 19,0% (w 2010 r. o 39,9%), gliwickim o 14,1% (w 2010 r. o 9,8%). Natomiast w pozostałych 5 podregionach wartość PKB na 1 mieszkańca kształtowała się na poziomie od 70,9% średniej wojewódzkiej w podregionie bytomskim do 99,6% średniej wojewódzkiej w podregionie bielskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 72,6% do 93,0%).

Poziom PKB na 1 mieszkańca powyżej średniej krajowej odnotowano m.in. w podregionach katowickim o 35,0% (w 2010 r. o 37,3%), tyskim o 23,7% (w 2010 r. o 49,6%). Wartość PKB na 1 mieszkańca poniżej średniej krajowej wystąpiła m.in. w podregionach bytomskim o 26,3% (w 2010 r. o 22,4%) i częstochowskim o 13,9% (w 2010 r. o 16,2%).

Wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczony na poziomie podregionów dla województwa śląskiego w 2018 r. wyniósł 15,9% (w 2010 r. – 18,1%).

Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

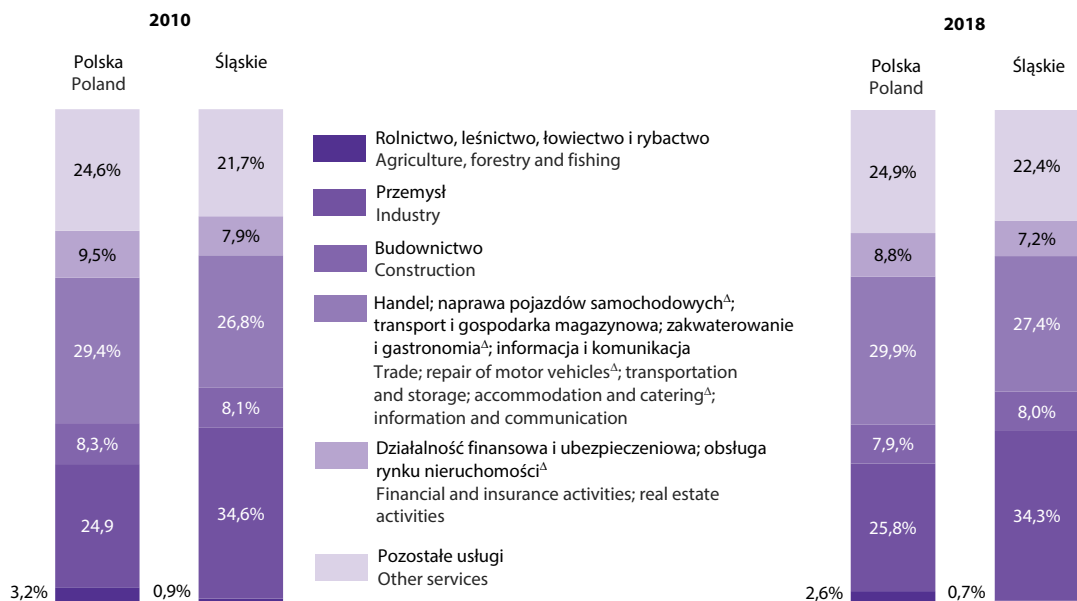

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) w cenach bieżących w 2018 r. wyniosła 228103 mln zł i była o 39,2% wyższa w porównaniu z 2010 r. Największy udział w tworzeniu WDB posiadały jednostki prowadzące działalność w przemyśle (34,3%), który obniżył się zarówno w relacji do 2017 r. i 2010 r. (odpowiednio o: 0,6 p. proc. i 0,3 p. proc.). Jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji wypracowały 27,4% WDB województwa (w 2017 r. 26,9%, a w 2010 r. 26,8%). Najmniejszy udział w tworzeniu WDB odnotowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (0,7% w 2018 r. wobec 0,9% zarówno w 2017 r., jak i w 2010 r.).

Wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego w 2018 r. wyniosła 134054 zł, tj. o 35,4% więcej niż w 2010 r. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w województwie śląskim przewyższała średnią dla kraju o 8,6% (w 2010 r. o 7,6%).

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity (current prices)

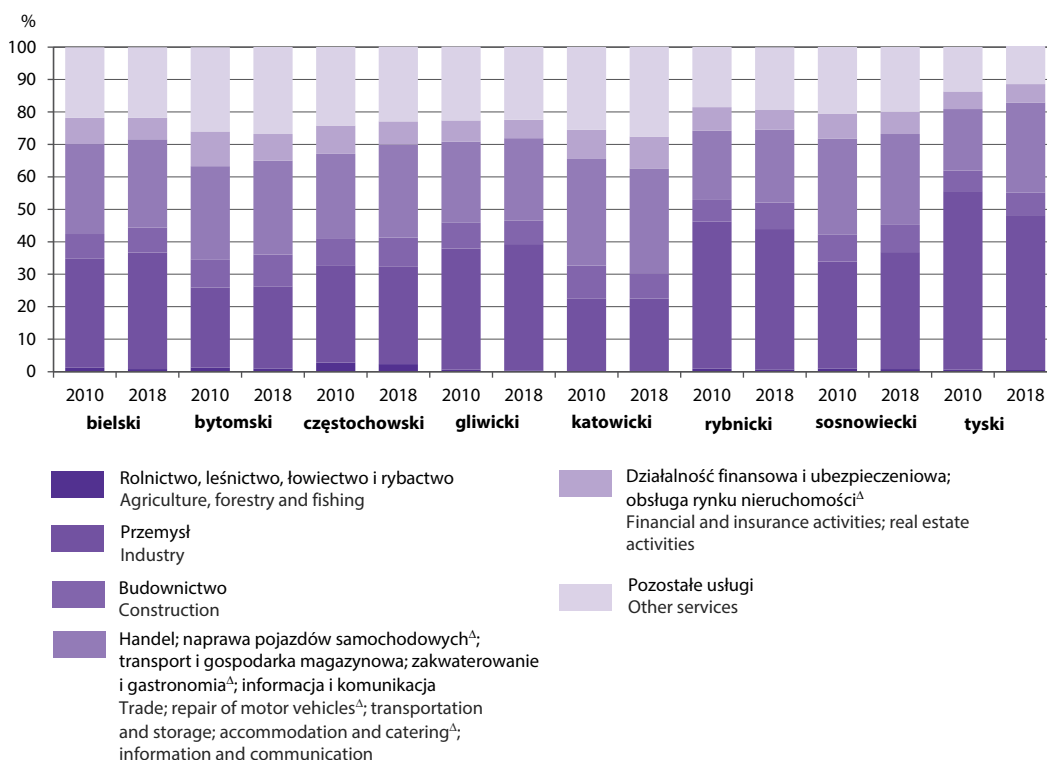

W przekroju podregionów w 2018 r. zanotowano znaczne zróżnicowanie udziałów jednostek przemysłowych w generowaniu WDB od 22,4% w podregionie katowickim do 47,7% w podregionie tyskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 22,5% do 55,0%). Odsetek jednostek prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu WDB kształtował się na poziomie od 22,7% w podregionie rybnickim do 32,3% w podregionie katowickim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 19,0% do 32,8%). Udziały jednostek rolniczych w przekroju regionów były zróżnicowane od 0,1% w podregionie katowickim do 2,3% w podregionie częstochowskim (w 2010 r. w tych samych podregionach od 0,1% do 2,8%).

Najwyższy poziom WDB na 1 pracującego wśród podregionów w 2018 r. zanotowano w podregionie gliwickim (146858 zł), natomiast najniższy w podregionie częstochowskim (110421 zł). W porównaniu z 2010 r. wartość dodana brutto na 1 pracującego w ww. podregionach wzrosła odpowiednio o: 38,8% i 39,7%. Najniższy poziom WDB na 1 pracującego w podregionie częstochowskim stanowił 75,2% WDB na 1 pracującego podregionu gliwickiego.

Wartość dodaną brutto na 1 pracującego powyżej średniej krajowej uzyskano w 6 podregionach, np. w: gliwickim o 19,0% (w 2010 r. o 15,0%), tyskim o 16,4% (w 2010 r. o 26,5%) i rybnickim o 14,3% (w 2010 r. o 13,0%). W 2018 r. poziom WDB na 1 pracującego poniżej średniej krajowej odnotowano w podregionie częstochowskim o 10,6% (w 2010 r. o 14,1%) i bytomskim o 1,8% (w 2010 r. o 3,5%).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 42. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W większości badanych obszarów przedsiębiorcy kwietniu br. oceniają koniunkturę lepiej niż w kwietniu ub. roku, wyjątek stanowi sekcja zakwaterowanie i gastronomia, gdzie koniunktura oceniana jest gorzej niż przed rokiem. Najkorzystniejsze oceny koniunktury formułowane są przez firmy z sekcji informacja i komunikacja. Do głównych barier ograniczających działalność w większości badanych obszarów zaliczana jest niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz koszty zatrudnienia.

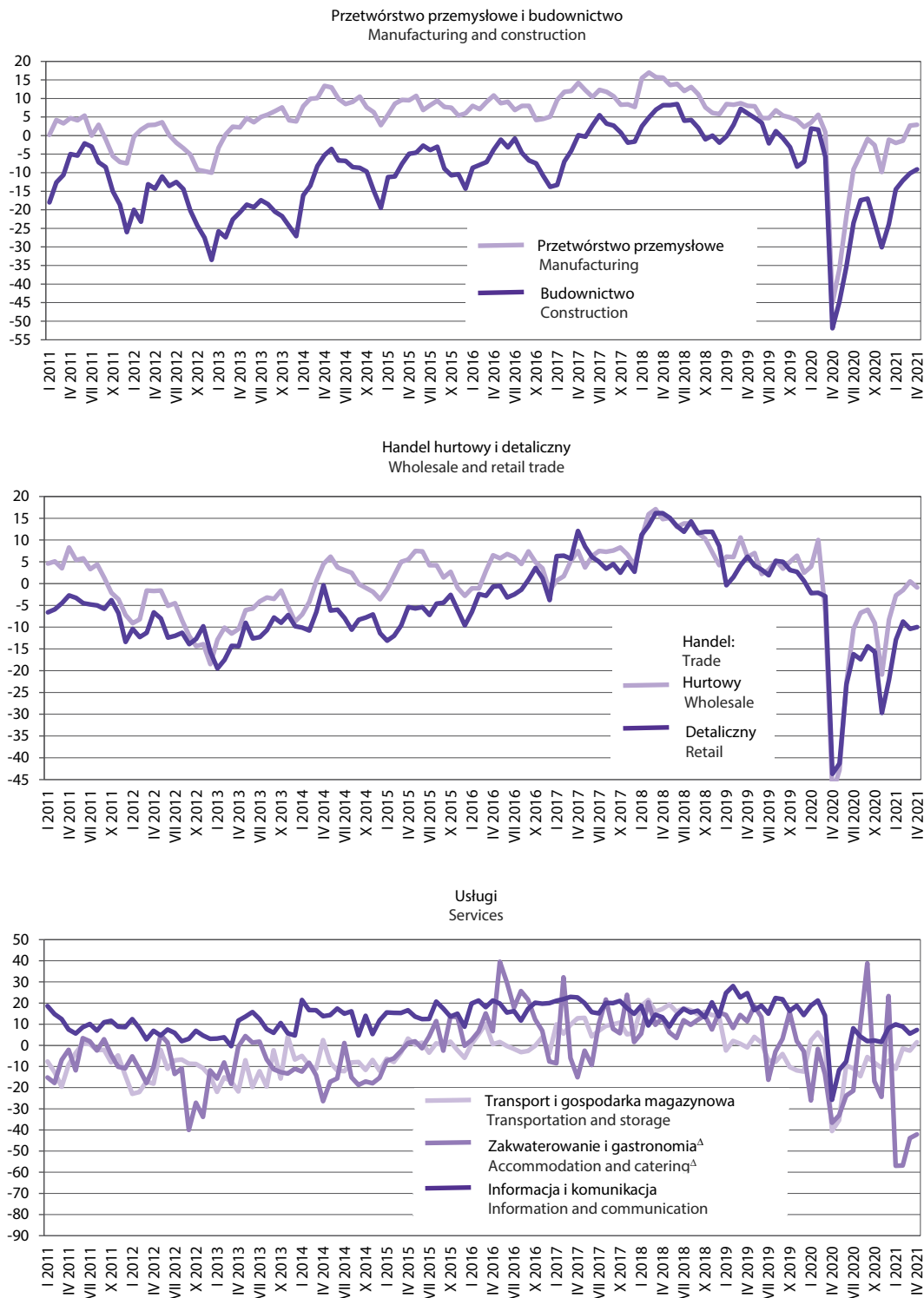
Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 30. General business climate indicator by kind of activity

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury General business climate indicator	I 2011	I 2016	I 2020	I 2021	IV 2021	IV 2021 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	0,2	8,0	3,5	-2,0	2,9	-4,0
Budownictwo Construction	-18,0	-8,7	1,9	-14,5	-9,1	-13,7
Handel hurtowy Wholesale trade	4,6	-1,1	3,9	-2,7	-0,9	1,3
Handel detaliczny Retail trade	-6,6	-6,5	-2,2	-12,9	-10,0	-8,3
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-7,6	0,6	2,3	-11,1	1,5	-0,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	-15,2	2,5	-26,1	-56,9	-42,1	-39,2
Informacja i komunikacja Information and communication	18,6	19,8	18,8	9,9	7,3	11,7

W kwietniu br. w prawie wszystkich badanych rodzajach działalności wskaźniki ogólnego klimatu koniunktury wskazywały na polepszenie w ocenie przedsiębiorstw koniunktury w województwie śląskim w porównaniu z analogicznym miesiącem ub. roku. Wyjątek stanowią przedsiębiorstwa działające w sekcji zakwaterowanie i gastronomia, gdzie odnotowano pogorszenie koniunktury w odniesieniu do ub. roku, a wskaźnik ogólnego klimatu ukształtował się tam na poziomie minus 42,1 wobec minus 36,6 w kwietniu 2020 r. Znaczne polepszenie ocen wystąpiło w przetwórstwie przemysłowym, gdzie wskaźnik ogólnego klimatu ukształtował się na poziomie plus 2,9, tj. wyższym o 48,0 p. proc. niż w kwietniu ub. roku, w transporcie i gospodarce materiałowej – wzrost o 42,0 p. proc. do poziomu plus 1,5 oraz w informacji i komunikacji – wzrost o 33,0 p. proc. do poziomu plus 7,3. W pozostałych badanych obszarach mimo utrzymującego się ujemnego poziomu (poniżej średniej długookresowej) wskaźnika koniunktury gospodarczej również odnotowano poprawę ocen koniunktury – w handlu hurtowym wzrost o 47,3 p. proc. do poziomu minus 0,9, w budownictwie wzrost o 42,8 p. proc. do minus 9,1 i w handlu detalicznym wzrost o 33,7 p. proc. do poziomu minus 10,0.

Wykres 43. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Chart 43. General business climate indicator by kind of activity

W kwietniu 2021 r., podobnie jak w analogicznym miesiącu ub. roku w większości badanych obszarów, spośród barier ograniczających działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa najczęściej wskazywały na niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. W skali roku znaczenie tej bariery wzrosło w większości rodzajów działalności, a w największym stopniu w zakwaterowaniu i gastronomii, natomiast znaczenie tej bariery zmniejszyło się w transporcie i gospodarce magazynowej oraz w informacji i komunikacji. Wśród innych barier najczęściej wymienianych przez przedsiębiorstwa należały koszty zatrudnienia (największe w transporcie i gospodarce magazynowej) oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu (największe w informacji i komunikacji).

W kwietniu br. w sekcji przetwórstwo przemysłowe najczęściej wskazywane przez przedsiębiorstwa bariery ograniczające działalność gospodarczą była niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 43,7% (63,3% w kwietniu 2020 r.), ponadto koszty zatrudnienia – 39,6% (40,7% przed rokiem) oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 39,1% (39,1% w kwietniu ub. roku).

Główne bariery jakie zgłaszały jednostki w sekcji budownictwo to niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 60,2% (70,5% w kwietniu 2020 r.), koszty zatrudnienia – 56,0% (63,2% przed rokiem) i wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 47,1% (47,4% przed rokiem).

Dla jednostek w grupie handel hurtowy zgłaszających bariery w prowadzeniu działalności do najbardziej uciążliwych można zaliczyć: niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 77,0% (74,8% w kwietniu 2020 r.), niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 51,6% (47,9% w analogicznym miesiącu ub. roku) oraz koszty zatrudnienia – 45,3% (42,9% w kwietniu 2020 r.).

W obszarze działalności obejmującej handel detaliczny największe trudności dla jednostek zgłaszających bariery stanowią: niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 59,8% (53,8% w kwietniu 2020 r.), jak również koszty zatrudnienia – 56,8% (50,9% w analogicznym miesiącu ub. roku) i wysokie obciążenie na rzecz budżetu – 43,9% (45,3% przed rokiem).

Głównymi barierami ograniczającymi działalność gospodarczą przedsiębiorstw w sekcji transport i gospodarka magazynowa były: koszty zatrudnienia – 66,0% (72,5% w analogicznym miesiącu ub. roku), niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 59,5% (72,0% w kwietniu 2020 r.), jak również wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 43,7% (51,3% w kwietniu 2020 r.).

Do czynników najbardziej ograniczających działalność przedsiębiorstw w sekcji zakwaterowanie i usługi gastronomiczne w kwietniu br. należy zaliczyć niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 70,3% (29,8% w kwietniu 2020 r.) oraz koszty zatrudnienia – 52,1% (27,9% przed rokiem).

Dla jednostek z sekcji informacja i komunikacja największymi barierami ograniczającymi działalność gospodarczą były: koszty zatrudnienia – 55,7% (56,5% przed rokiem), wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 53,1% (48,6% przed rokiem) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 45,6% (59,1% w kwietniu 2020 r.).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

6.3.1. Podmioty gospodarki narodowej

6.3.1. Entities of the national economy

W województwie śląskim odnotowano wzrost w skali roku liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON. Liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym wzrosła, natomiast w sektorze publicznym obniżyła się. W zbiorowości podmiotów przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowiły 72,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów ogółem.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

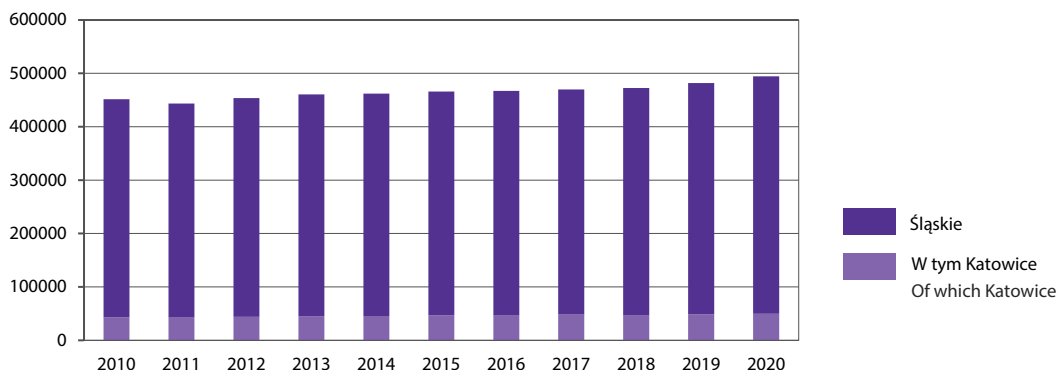
W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. w województwie śląskim w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej REGON wpisanych było 494,3 tys. osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), tj. więcej o 12,5 tys. (o 2,6%) niż w końcu 2019 r. oraz o 42,6 tys. (o 9,4%) więcej niż w końcu 2010 r. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru stanowiła 10,6% ogółu podmiotów w kraju. Województwo śląskie pod względem liczby podmiotów zajmowało 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim. Biorąc pod uwagę formę własności, sektor prywatny skupiał 472,6 tys. podmiotów gospodarczych, a ich liczba wzrosła w relacji do stanu w końcu 2019 r. o 11,5 tys., tj. o 2,5%. W sektorze tym 75,3% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W sektorze publicznym działało 14,9 tys. podmiotów, tj. mniej o 0,1% niż w końcu 2019 r.

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy
As of 31 December

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
 Table 31. Entities of national economy in the REGON register

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	451635	465779^a	481757^a	494282^a	10,6
sektor publiczny public sector	16551	16032	14906	14890	13,3
sektor prywatny private sector	435084	447042	461090	472631	10,6
z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Partnerships & companies	68139	83948	87944	90070	10,6
Fundacje Foundations	884	1678	2254	2382	7,9
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	8395	10181	10616	10764	8,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	342941	334531	346148	355904	10,7

a W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

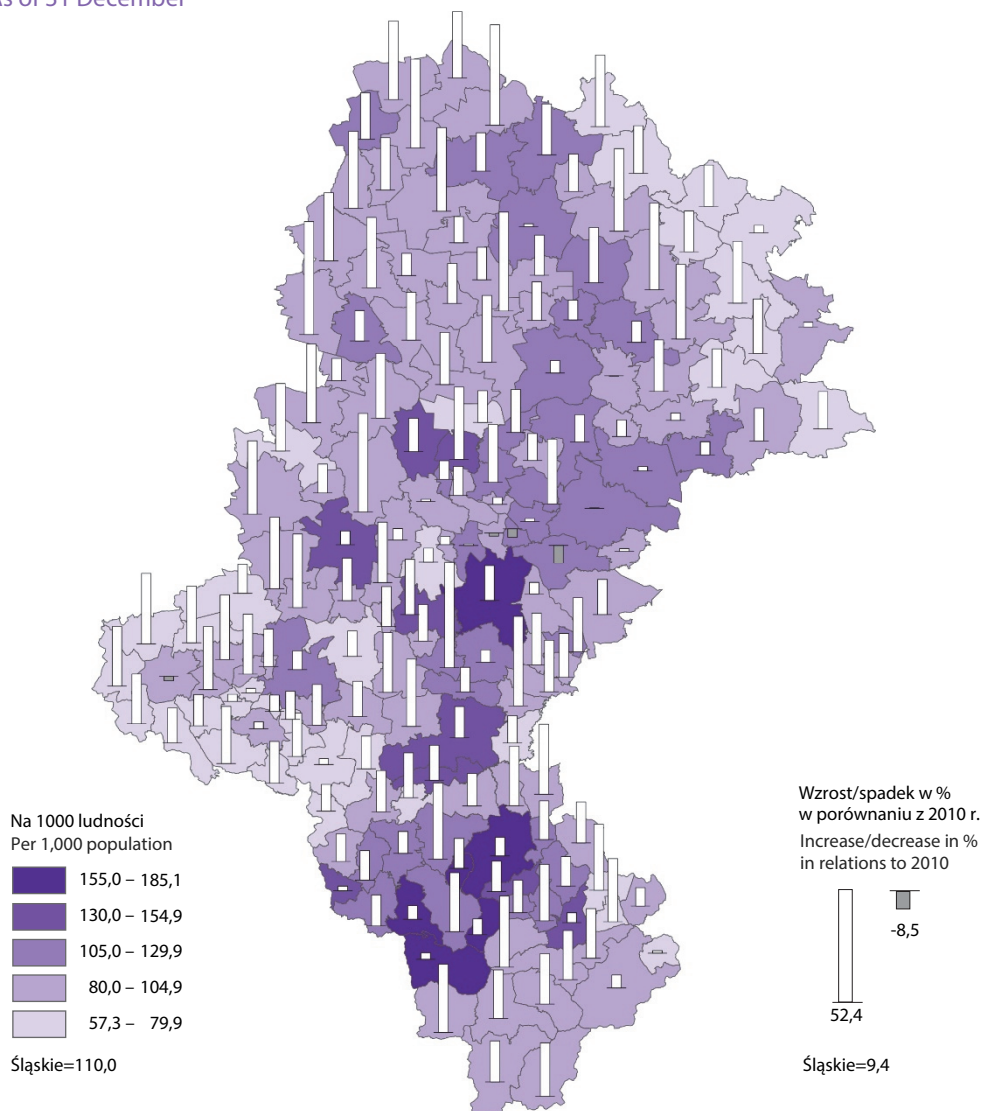
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według gmin, w końcu 2020 r. w relacji do stanu w końcu 2019 r. wzrost liczby podmiotów odnotowano w 164 gminach, najwyższy w Ujsołach (o 10,7%), natomiast spadek w 2 gminach: Dąbrowa Zielona (o 1,2%) i Rydułtowy (o 0,1%). W gminie Jejkowice liczba podmiotów utrzymała się na poziomie sprzed roku. Największą liczbę podmiotów przypadającą na 1000 ludności odnotowano w: Szczyrku (185,1), Katowicach (171,2) i Wiśle (161,4), najmniejszą w gminach: Krzanowice (57,3), Kruszyna (60,2) i Pszów (63,1).

Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Entities of the national economy in 2020

As of 31 December

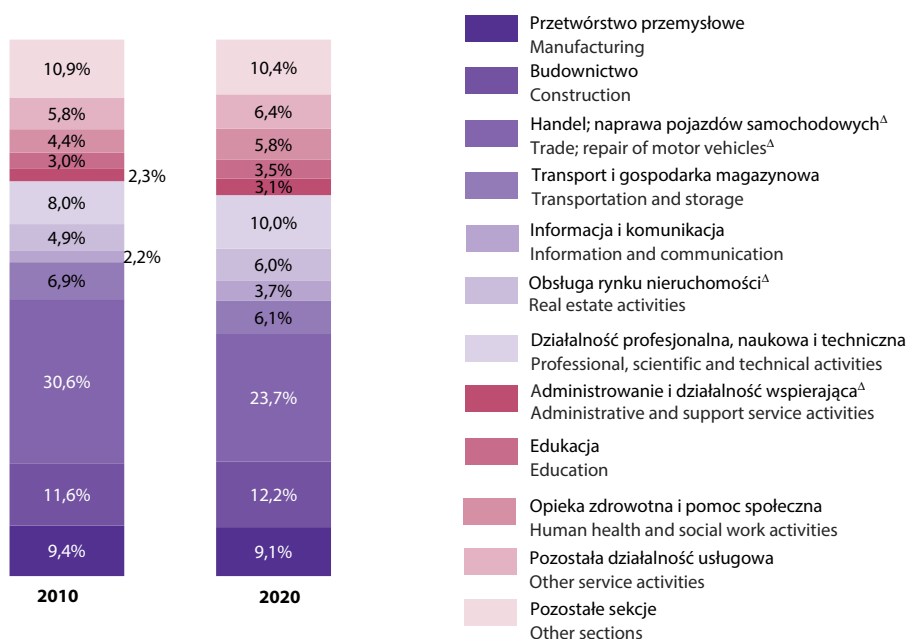
W 2020 r. do rejestru REGON wpisano 30,8 tys. nowych podmiotów, tj. mniej niż w 2019 r. i 2010 r. odpowiednio o: 16,5% i 33,7%. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów – 24,8 tys. (80,5%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (spadek o: 18,5% i 31,9% w stosunku do 2019 r. i 2010 r.), 4,2 tys. to spółki handlowe. W 2020 r. z rejestru REGON wyrejestrowano 17,7 tys. podmiotów, tj. mniej o 34,2% niż w 2019 r. i mniej o 30,6% niż w 2010 r. Wśród wyrejestrowanych podmiotów 14,4 tys. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (spadek w stosunku do 2019 r. i do 2010 r. odpowiednio o: 38,0% i 39,4%), a 2,1 tys. to spółki handlowe.

Rozpatrując liczbę podmiotów w rejestrze REGON pod względem rodzaju prowadzonej działalności najliczniejszą grupę stanowiły jednostki należące do sekcji: handel; naprawa pojazdów samochodowych (117,3 tys.), budownictwo (60,3 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (49,4 tys.) oraz przetwórstwo przemysłowe (45,2 tys.). W skali roku w większości sekcji odnotowano wzrost liczby podmiotów m.in. w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,3%), informacja i komunikacja (o 7,0%), budownictwo (o 5,4%); spadek odnotowano m.in. w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 2,1%).

Wykres 45. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Structure of entities of the national economy by PKD sections
As of 31 December

Biorąc pod uwagę formę prawną w 2020 r. w ogólnej liczbie podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba wyniosła 355,9 tys., tj. 72,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w województwie śląskim. Ich liczba wzrosła zarówno w relacji do stanu w końcu 2019 r. jak i 2010 r. odpowiednio o: 2,8% i 3,8%. Pozostałe 138,4 tys. podmiotów to osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej; ich liczba wzrosła w porównaniu z 2019 r. o 2,0%, a w relacji do 2010 r. o 27,3%. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. rejestr REGON obejmował: 54,3 tys. spółek handlowych (więcej o 4,1% niż w końcu 2019 r.), 35,6 tys. spółek cywilnych (na poziomie podobnym jak w roku poprzednim), 4 przedsiębiorstwa państwowe (na tym samym poziomie), 0,8 tys. spółdzielni (mniej o 4,8%), 2,4 tys. fundacji (więcej o 5,7%) oraz 10,8 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych (więcej o 1,4%).

W 2020 r. w grupie spółek handlowych, spółki kapitałowe liczyły 45,4 tys., a spółki osobowe – 9,0 tys.; ich liczba w skali roku wzrosła odpowiednio o: 4,5% i 1,7%. Wśród spółek kapitałowych większość stanowiły spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które liczyły 44,3 tys. (wzrost o 4,7%), natomiast wśród spółek osobowych spółki jawne – 4,5 tys. (spadek o 1,4%).

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych 23,1% (o 0,9 p. proc. mniej niż w 2019 r.), działalność profesjonalna naukowa i techniczna 12,4% (o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem), budownictwo 12,1% (o 0,1 p. proc. więcej).

W 2020 r. wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym 87,8% (o 6,4 p. proc. więcej niż w 2010 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym 10,7% (o 5,0 p. proc. mniej niż w 2010 r.), państwowych osób prawnych 0,7% (o 0,8 p. proc. mniej niż w 2010 r.), samorządu terytorialnego 0,6% (o 0,2 p. proc. mniej niż w 2010 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,4 p. proc. mniej niż w 2010 r.).

6.3.2. Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

6.3.2. Research and development as well as innovation activity

W 2019 r. odnotowano wzrost nakładów wewnętrznych na działalność B+R w skali roku oraz w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Najwięcej nakładów wewnętrznych na działalność B+R pochodziło z sektora przedsiębiorstw. Nakłady poniesione na innowacje w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz w sektorze usług były wyższe niż w roku poprzednim.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

W województwie śląskim w 2019 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową (B+R) wyniosła 2461,3 mln zł (8,1% poniesionych nakładów na B+R w kraju) i wzrosła w skali roku o 31,5% oraz prawie 3-krotnie w odniesieniu do 2010 r. W strukturze nakładów na działalność B+R według sektorów finansujących dominowały środki sektora przedsiębiorstw (50,3%) oraz sektora rządowego (39,1%).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditures^a on research and development by source of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	848,8	1352,2	1871,2	2461,3
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	507,0	515,8	648,9	963,5
Przedsiębiorstw Business enterprise	234,4	605,5	952,5	1236,8
Szkolnictwa wyższego Higher education	17,0	36,9	73,0	68,6
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	3,8	2,4	2,8	3,3
Zagranica Rest of the world	86,7	191,7	194,0	189,1

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Without depreciation of fixed assets.

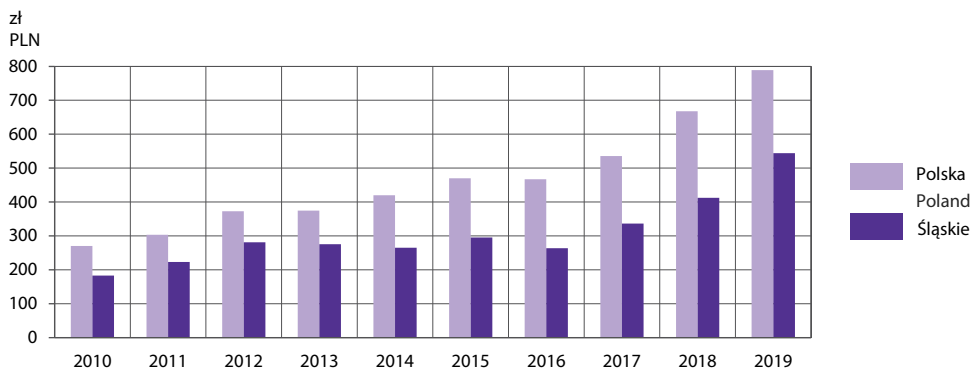
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2019 r. wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 544,1 zł, tj. o 32,0% więcej niż przed rokiem, przy czym wartość tego wskaźnika dla kraju ukształtowała się na poziomie 788,9 zł i była wyższa o 18,2% niż 2018 r.

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

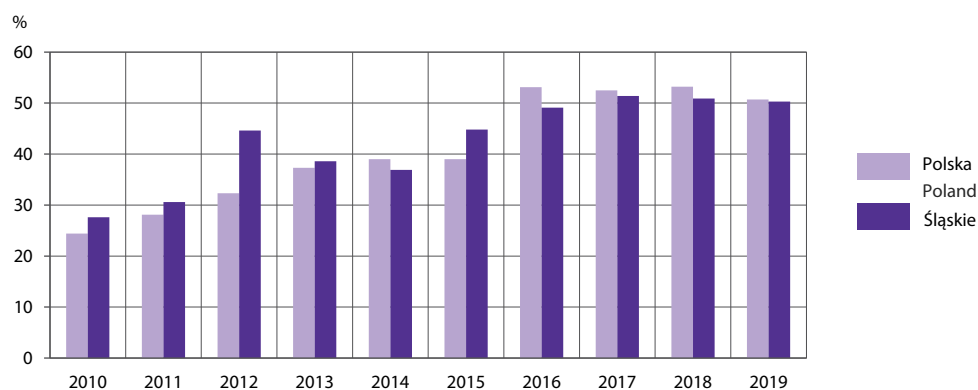
Chart 46. Intramural expenditures on research and development per capita

Biorąc pod uwagę sektory finansujące, najwyższą wartością nakładów wewnętrznych na działalność B+R odznaczał się sektor przedsiębiorstw, w którym przeznaczono w 2019 r. na prowadzenie projektów B+R 1236,8 mln zł, tj. 8,1% nakładów wewnętrznych sektora przedsiębiorstw poniesionych w kraju (15348,4 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim wartość tych nakładów była większa o 29,8% i ponad 5-krotnie większa niż w 2010 r.

Wykres 47. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 47. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

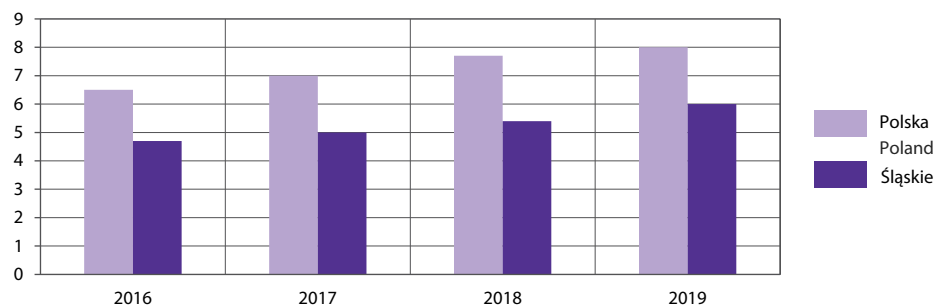

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2019 r. faktyczne zaangażowanie personelu wewnętrznego w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 11452,9 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 8,3%. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w ekwiwalentach pełnego czasu pracy) przypadający na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 6,0 EPC, przed rokiem 5,4 EPC (8,0 EPC w kraju).

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie śląskim odsetek przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną (wprowadzonych na rynek w latach 2017-2019) w przedsiębiorstwach przemysłowych ogółem wyniósł 14,0% (14,4% w kraju), natomiast w sektorze usług wskaźnik ten kształtował się na poziomie 7,4% (8,5% w kraju).

W 2019 r. nakłady na innowacje przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 3646,4 mln zł (15,7% poniesionych nakładów w kraju) i były wyższe o 10,4% w porównaniu z poprzednim rokiem. W sektorze usług w grupie analizowanych przedsiębiorstw nakłady te oszacowano na poziomie 805,3 mln zł (5,2% nakładów w kraju), tj. wyższym o 37,1% niż w 2018 r.

Wdrożenie innowacji wprowadzonych w latach 2017-2019 wykazało 18,6% przedsiębiorstw przemysłowych w województwie (18,9% w kraju) i 8,9% przedsiębiorstw z sektora usług (11,9% w kraju).

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych województwa śląskiego, w latach 2017-2019 najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w dziale wydobywanie węgla kamiennego i brunatnego (lignitu) – 53,8% oraz 50,0% przedsiębiorstw w dziale produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej. Wysoki odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych dotyczył również m.in. działów produkcja pozostałego sprzętu transportowego – 44,4% oraz produkcja maszyn i urządzeń – 36,4%.

W województwie śląskim tylko 2,9% przedsiębiorstw przemysłowych zaliczanych do działu produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny wykazało wdrożenie innowacji w latach 2017-2019.

W sektorze usług najwięcej przedsiębiorstw, które w latach 2017-2019 wprowadziło nowe lub ulepszone produkty lub procesy biznesowe, odnotowano w działach: badania naukowe i prace rozwojowe – 51,9%, działalność związana z oprogramowaniem i doradztwo w zakresie informatyki – 33,0% oraz produkcja filmów, programów telewizyjnych i nagrań – 28,6%.

W badanym okresie, wśród przedsiębiorstw usługowych w województwie śląskim w dziale transport lądowy i rurociągowy odnotowano tylko 0,8% przedsiębiorstw innowacyjnych.

Tablica 33. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 33. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008-2010	2013-2015	2016-2018	2017-2019	2017-2019 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	20,32	19,58	25,50	18,60	18,90
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	14,71	14,44	18,00	12,30	13,60
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	15,25	13,59	21,10	15,50	15,30
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	12,42	6,65	15,60	8,90	11,90
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	7,46	2,80	8,60	6,50	6,40
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	9,56	5,26	13,30	7,30	10,30

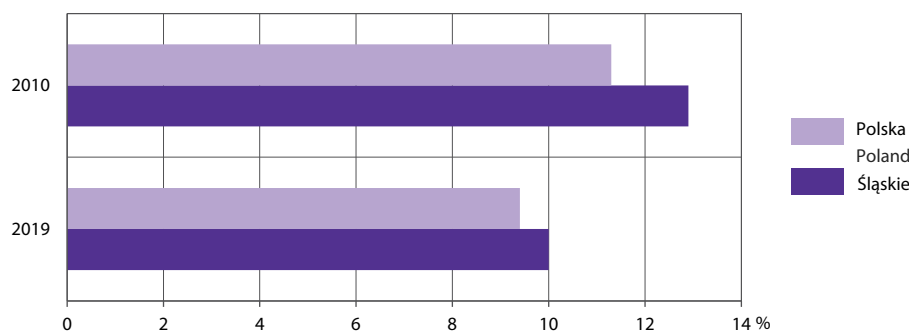
^a W latach 2008-2010, 2013-2015, dane dotyczą innowacji procesowych, od 2016-2018 – innowacji procesów biznesowych.
In the years 2008-2010, 2013-2015, the data relate to process innovations, from 2016-2018 – to business process innovations.

Udział przychodów netto przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych (wprowadzonych na rynek w latach 2017-2019) w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 10,0% (9,4% w kraju), w tym udział dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku na którym działa przedsiębiorstwo ukształtował się na poziomie 3,5% (3,3% w kraju), natomiast dla produktów przeznaczonych tylko dla przedsiębiorstwa – 6,6% (6,1% w kraju).

Dla przedsiębiorstw sektora usług udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł 1,8% (3,0% w kraju), udział ten dla produktów innowacyjnych przeznaczonych dla rynku wyniósł 0,7%, natomiast tylko dla przedsiębiorstwa ukształtował się na poziomie 1,2% (w kraju – 1,0% dla rynku i 2,0% tylko dla przedsiębiorstwa).

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

6.3.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

6.3.3. Use of information and communication technologies in enterprises

W 2020 r. zwiększył się w skali roku udział przedsiębiorstw wyposażających swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu oraz zatrudniających specjalistów w dziedzinie ICT. W 2019 r. przedsiębiorstwa częściej niż w roku poprzednim korzystały z otwartych danych publicznych, natomiast rzadziej otrzymywały zamówienia poprzez strony internetowe.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

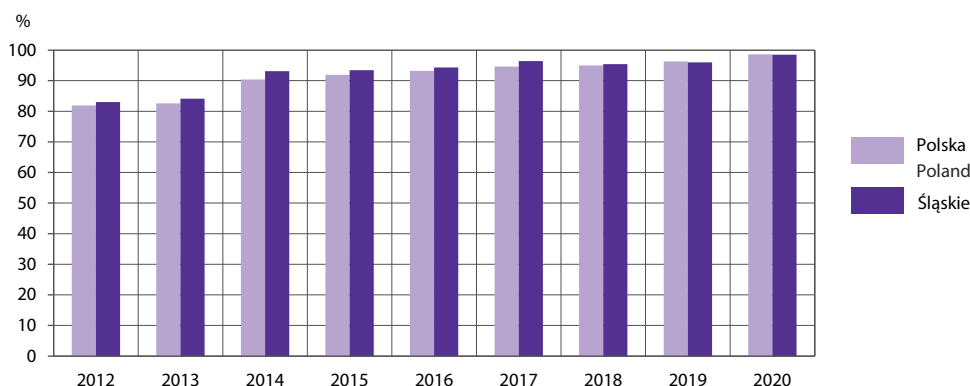
W 2020 r. 80,2% przedsiębiorstw deklarowało wyposażenie swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (w kraju 78,3%), tj. więcej o 2,0 p. proc w skali roku. Wśród pracujących 24,5% zostało wyposażonych w urządzenia przenośne umożliwiające mobilny dostęp do Internetu (w kraju 30,1%).

Dostęp do Internetu poprzez łącza szerokopasmowe w 2020 r. posiadało 98,5% przedsiębiorstw (w kraju 98,6%) i udział ten wzrósł w skali roku o 2,5 p. proc. Ze stałego łącza szerokopasmowego korzystało 87,1% przedsiębiorstw (w kraju 85,3%), tj. mniej o 1,1 p. proc w porównaniu z poprzednim rokiem. Najczęściej wykorzystywane były łącza szerokopasmowe o prędkości przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s – 28,4% oraz przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s – 26,5%, wobec 24,3% i 18,5% w roku poprzednim.

W 2020 r. z ogółu przedsiębiorstw z dostępem do Internetu, 74,1% przedsiębiorstw posiadało własną stronę internetową (w kraju 71,3%), tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Własna strona internetowa była wykorzystywana najczęściej w celu prezentowania produktów, towarów lub usług oraz cenników przez 69,4% przedsiębiorstw w województwie (w kraju 66,8%), tj. o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu

Chart 50. Enterprises with Internet access

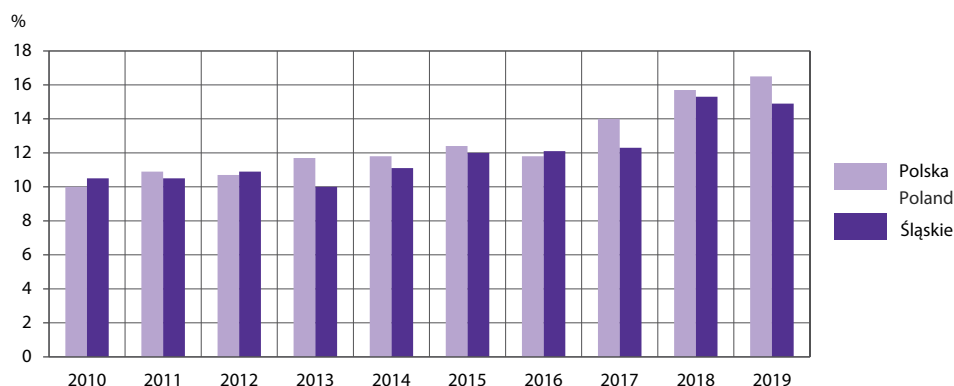
Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia za pośrednictwem sieci komputerowych w 2019 r. wyniósł 14,9% wobec 15,3% w roku poprzednim (w kraju 16,5%). Przedsiębiorstwa częściej prowadzą sprzedaż elektroniczną poprzez własne strony internetowe lub aplikacje mobilne – 10,8%, niż wykorzystując wiadomości typu EDI – 3,2% (w 2018 r. odpowiednio: 10,9% i 4,0%).

Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z transakcji e-handlu wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających handel elektroniczny od handlu tradycyjnego zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

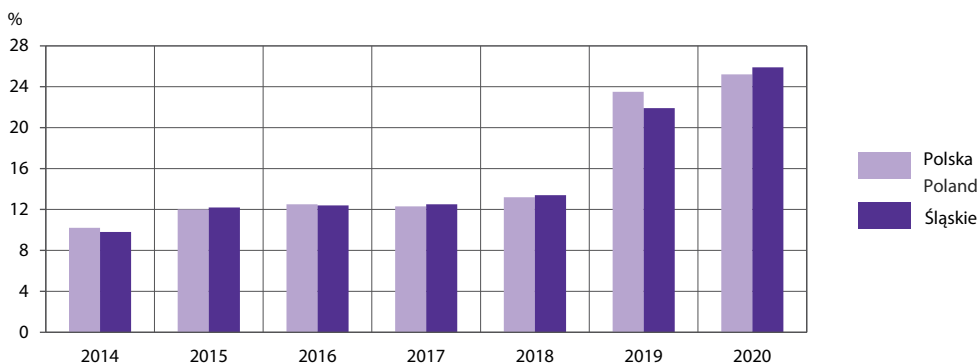
Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2019 r. 18,3% przedsiębiorstw w celach biznesowych wykorzystywało otwarte dane publiczne (w kraju 17,5%), w tym największym zainteresowaniem cieszyły się zagadnienia z kategorii gospodarka i finanse (15,4%).

Z roku na rok przybywa przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów w dziedzinie ICT, w 2020 r. było ich 25,9% (25,2% w kraju), tj. więcej o 4,0 p. proc. w porównaniu z 2019 r. W ramach podnoszenia kwalifikacji przedsiębiorstwa te zapewniają swoim pracownikom szkolenia podnoszące umiejętności z zakresu ICT. W 2019 r. w województwie takie szkolenia przeprowadziło 18,0% przedsiębiorstw (w kraju 17,8%). Szkolenia zapewniono zarówno specjalistom ICT (7,5%), jak i pozostałym pracownikom (16,2%).

Wykres 52. Przedsiębiorstwa zatrudniające specjalistów ICT

Chart 52. Enterprises employing ICT specialists

6.3.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

6.3.4. Financial results of non-financial enterprises

W 2020 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw (o liczbie pracujących 50 i więcej osób, prowadzących księgi rachunkowe) były niższe od uzyskanych w 2019 r. Zmniejszyły się wskaźniki rentowności: sprzedaży brutto, obrotu brutto oraz obrotu netto.

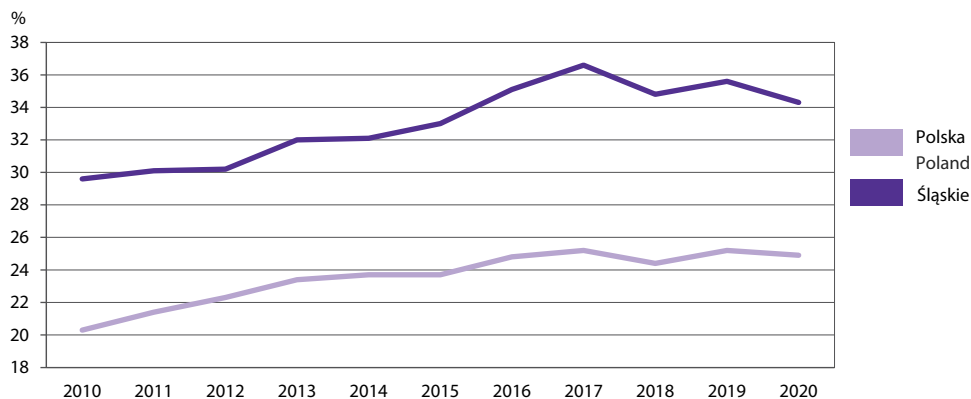
Przychody z całokształtu działalności w 2020 r. wyniosły 336016,2 mln zł i były niższe w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,1%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 323215,4 mln zł i były niższe niż przed rokiem o 7,1%. Spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów odnotowano m.in. w: zakwaterowaniu i gastronomii (o 24,6%), górnictwie i wydobywaniu (o 19,2%), budownictwie (o 10,3%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 10,1%). Wzrost przychodów wystąpił m.in. w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 14,1%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 10,1%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport 2020 r. wyniosła 110881,3 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 10,4%. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 34,3% i w skali roku spadł o 1,3 p. proc. W strukturze przychodów ze sprzedaży na eksport przychody netto ze sprzedaży produktów stanowiły 88,4%, a przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów – 11,6%.

Wykres 53. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 53. Share of revenue from sale of products, goods and materials for export in total revenue from sale of products, goods and materials

Koszty z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw w 2020 r. wyniosły 333235,8 mln zł i były o 3,7% niższe niż w roku poprzednim. W strukturze rodzajowej kosztów największy udział miały materiały i energia – 49,1% (o 2,9 p. proc. mniej niż w roku poprzednim), usługi obce – 18,7% (o 0,6 p. proc. więcej) oraz wynagrodzenia – 17,0% (o 1,0 p. proc. więcej). Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów ukształtowały się na poziomie 316828,5 mln zł i zmniejszyły się w skali roku o 5,8%. Spadek kosztów odnotowano m.in. w: zakwaterowaniu i gastronomii (o 15,8%), budownictwie (o 11,2%), przetwórstwie przemysłowym (o 9,1%) oraz w informacji i komunikacji (o 9,0%).

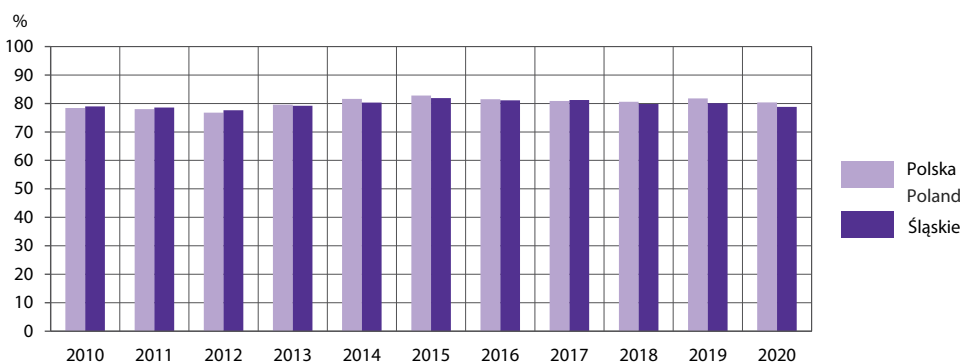
Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

W 2020 r. wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 6386,9 mln zł i zmniejszył się w odniesieniu do 2019 r. o 44,7%. Niższy niż w roku poprzednim był wynik z pozostałej działalności operacyjnej (371,1 mln zł wobec 731,6 mln zł) oraz wynik na operacjach finansowych (minus 3977,7 mln zł wobec minus 377,2 mln zł). W rezultacie wynik finansowy brutto osiągnął wartość 2780,4 mln zł, tj. o 76,6% mniejszą niż w 2019 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto zmniejszyły się w skali roku o 63,6% (do 898,5 mln zł). Wynik finansowy netto wyniósł 1881,9 mln zł i był niższy o 80,0% od wyniku osiągniętego rok wcześniej. Niższy wynik finansowy netto odnotowano m.in. w górnictwie i wydobywaniu (minus 4326,8 mln zł wobec minus 1232,4 mln zł w 2019 r.) oraz w przetwórstwie przemysłowym (4227,3 mln zł wobec 7464,4 mln zł), natomiast wyższy m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (1806,2 mln zł wobec 1165,2 mln zł).

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W 2020 r. w skali roku odnotowano pogorszenie wskaźnika poziomu kosztów (wzrost o 2,5 p. proc.) oraz wskaźnika rentowności obrotu netto (spadek o 2,0 p. proc.). Spadek wskaźnika rentowności obrotu netto wystąpił m.in. w górnictwie i wydobywaniu (z minus 4,9% do minus 20,3%), natomiast wzrost m.in. w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (z minus 3,4% do 0,9%). Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia były wyższe odpowiednio o: 6,4 i 4,2 p. proc.

W 2020 r. podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych województwa śląskiego były gorsze od wskaźników dla takich przedsiębiorstw w kraju.

Tablica 34. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
 Table 34. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,0	97,5	96,7	99,2	95,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,2	3,4	3,3	2,0	4,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,0	2,5	3,3	0,8	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,2	1,9	2,6	0,6	3,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	39,0	31,8	33,4	39,8	43,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	103,5	91,7	92,2	96,4	103,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec 2020 r. wyniosła 138907,1 mln zł i była wyższa o 6,1% niż przed rokiem, przy czym inwestycje krótkoterminowe były wyższe o 24,6%, zapasy – o 1,5%, a należności krótkoterminowe – o 0,2%, zmniejszyły się natomiast krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe (o 16,6%). W strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 24,2% do 28,5%), natomiast zmniejszył się udział należności krótkoterminowych (z 42,8% do 40,4%), zapasów (z 30,4% do 29,1%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 2,6% do 2,1%). W strukturze zapasów zwiększył się udział materiałów (z 34,4% do 34,7%) oraz towarów (z 29,3% do 29,7%), zmniejszył się natomiast udział półproduktów i produktów w toku (z 17,6% do 16,9%) oraz produktów gotowych (z 16,5% do 15,9%).

Zobowiązania dług- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec 2020 r. wyniosły 145543,9 mln zł i były wyższe o 5,4% niż przed rokiem. Zobowiązania krótkoterminowe stanowiły 68,2%, a długoterminowe – 31,8% ogółu zobowiązań. Ich wartość w skali roku wzrosła odpowiednio o: 4,4% i 7,7%. Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem (101,0% wobec 101,3%).

W porównaniu z 2019 r. wskaźniki sprawności działania przedsiębiorstw uległy wydłużeniu o 4 dni i wyniosły: cykl rotacji zapasów – 45 dni, cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług – 52 dni oraz cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług – 53 dni.

6.3.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

6.3.5. Investment outlays of enterprises

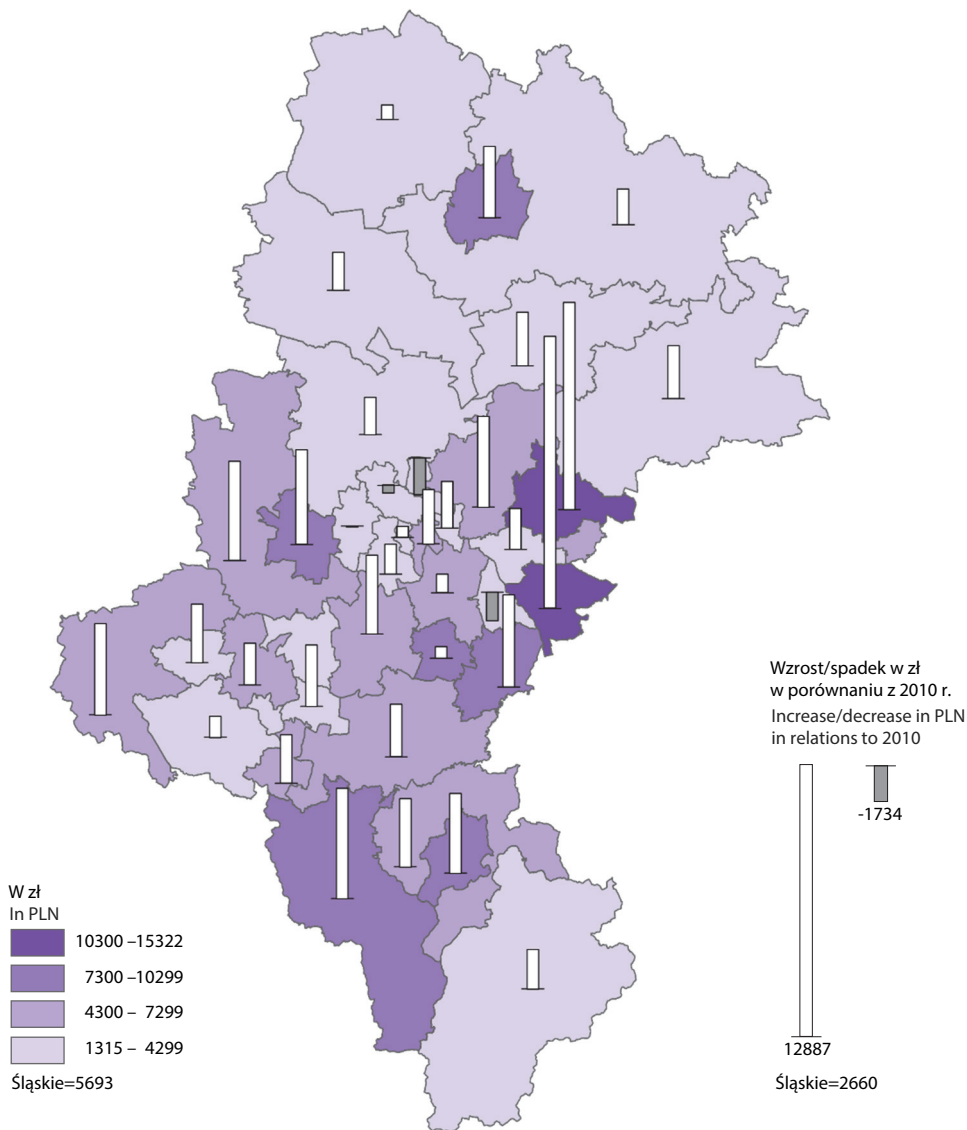
Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2020 r. były niższe od uzyskanych przed rokiem, ale wyższe niż w 2010 r. W odniesieniu do 2019 r. inwestorzy rozpoczęli realizację mniejszej ilości nowych inwestycji o niższej łącznej wartości kosztorysowej.

Wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, według lokalizacji inwestycji (w cenach bieżących) w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 25754,1 mln zł, tj. o 8,5% wyższym niż w 2018 r. oraz o 83,1% wyższym w porównaniu z 2010 r. Udział nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa zlokalizowane w województwie śląskim w ogólnej wartości takich nakładów w kraju w 2019 r. wyniósł 12,9%.

Biorąc pod uwagę strukturę poniesionych nakładów inwestycyjnych według sekcji, największy udział miały przedsiębiorstwa przemysłowe prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (40,3%), następnie podmioty należące do sekcji górnictwo i wydobywanie (13,9%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (12,4%). Znaczny udział w nakładach inwestycyjnych miały również przedsiębiorstwa specjalizujące się w transporcie i gospodarce magazynowej (9,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (8,0%) oraz w budownictwie (4,7%).

Wzrost poziomu wydatków inwestycyjnych w odniesieniu do 2018 r. odnotowano m.in. w sekcjach: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 93,5%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 80,4%), górnictwo i wydobywanie (o 19,5%), obsługa rynku nieruchomości (o 18,1%). Spadek wydatków inwestycyjnych w skali roku zanotowano m.in. w sekcjach: budownictwo (o 39,7%), pozostała działalność usługowa (o 17,3%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 8,5%) oraz informacja i komunikacja (o 7,8%).

Mapa 40. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 40. Investment outlays per capita in 2019

Nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób, mających siedzibę na terenie województwa śląskiego w 2020 r. wynosiły 15111,0 mln zł (w cenach bieżących) i w skali roku zmniejszyły się o 21,8%, ale w porównaniu z 2010 r. wzrosły o 53,1%. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych ukształtowała się na poziomie 149828,6 mln zł i w porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się o 6,1%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. wzrosła o 67,9%.

Z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych poniesionych przez badane przedsiębiorstwa w 2020 r. na budynki i budowlę przeznaczono 5365,0 mln zł, tj. o 16,4% mniej niż w 2019 r., ale o 39,0% więcej niż w 2010 r. Wydatki na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia wyniosły 8474,0 mln zł i w porównaniu z 2019 r. zmniejszyły się o 24,8%, natomiast w odniesieniu do 2010 r. wzrosły o 60,5%, a na środki transportu – 1168,5 mln zł, tj. mniej niż przed rokiem (o 25,5%), ale więcej niż w 2010 r. (o 73,8%). Łączna wartość zakupów inwestycyjnych wyniosła 9642,5 mln zł i w stosunku do poprzedniego roku zmniejszyła się o 24,9%, natomiast w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 62,0%. Udział tych zakupów w nakładach ogółem wyniósł 63,8% i w skali roku zmniejszył się o 2,6 p. proc., a w odniesieniu do 2010 r. wzrósł o 3,5 p. proc.

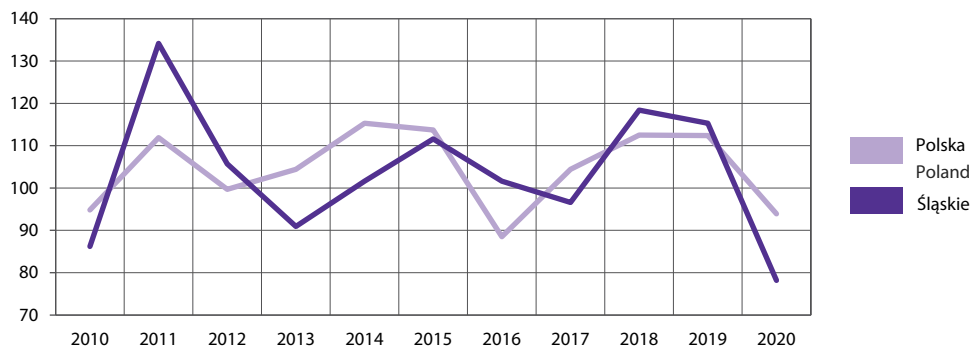
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 35. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)

Table 35. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w mln z ł Total in million PLN	9872,7	14432,0	19335,7	15111,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	11,1	10,6	12,1	10,1
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	39,1	35,5	33,2	35,5
Zakupy Purchases	60,3	63,7	66,4	63,8
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	53,5	56,1	58,3	56,1
środków transportu transport equipment	6,8	7,6	8,1	7,7

Spadek wartości nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2020 r., w porównaniu z 2019 r., odnotowano w większości sekcji m.in. w: informacji i komunikacji (o 33,0%), górnictwie i wydobywaniu (o 32,5%), przetwórstwie przemysłowym (o 29,2%), obsłudze rynku nieruchomości (o 23,1%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 22,1%).

Wartość nakładów inwestycyjnych w skali roku wzrosła w sekcjach: działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 79,7%), administrowanie i działalność wspierająca (o 66,1%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 29,1%), edukacja (o 10,2%) oraz budownictwo (o 9,8%).

W 2020 r. inwestowano głównie w przedsiębiorstwach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, na które przypadało 41,1% ogółu poniesionych nakładów, a następnie w jednostkach należących do sekcji górnictwo i wydobywanie (18,0%). W strukturze nakładów według sekcji w skali roku najbardziej zmniejszył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa należące do sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 4,2 p. proc.), natomiast najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie budownictwa (o 2,3 p. proc.).

W 2020 r. inwestorzy rozpoczęli realizację 4808 nowych inwestycji (środków trwałych w budowie), tj. o 150 mniej niż w 2019 r. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 3586,5 mln zł i była o 20,2% niższa niż przed rokiem. Inwestycje dotyczące ulepszenia środka trwałego, tj. przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji lub modernizacji, stanowiły 32,5% inwestycji nowo rozpoczętych (38,5% w 2019 r.), a ich wartość kosztorysowa ukształtowała się na poziomie 1414,9 mln zł i w skali roku zmniejszyła się o 10,9%.

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

6.4.1. Rolnictwo

6.4.1. Agriculture

W 2020 r., w porównaniu z 2019 r., odnotowano wzrost skupu ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych, ziemniaków, żywca rzeźnego oraz mleka krowiego. Obniżyły się ceny skupu produktów roślinnych (z wyjątkiem ziarna pszenicy) oraz produktów zwierzęcych (z wyjątkiem żywca wołowego i mleka krowiego). W skali roku zmniejszyło się pogłowie bydła i trzody chlewnej.

Produkcja roślinna uzyskana w 2019 r. była niższa niż przed rokiem. Gorsze było plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz ziemniaków.

W 2019 r., w odniesieniu do 2018 r., odnotowano wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych). W skali roku zwiększyła się także końcowa produkcja rolnicza oraz towarowa produkcja rolnicza.

Tablica 36. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych^a

Table 36. Yields of selected agricultural crops^a

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	2019 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	32,1	37,3	37,5	38,0	36,7
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	30,2	35,9	35,9	35,4	35,2
w tym: of which:					
pszenica wheat	35,7	43,5	43,0	42,9	43,9
żyto rye	23,5	26,6	26,7	26,3	27,2
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	18,0	28,7	22,3	27,0	27,1
Ziemniaki ^b Potatoes ^b	184	163	236	162	214
Buraki cukrowe Sugar beets	454	585	695	701	575

a Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą w końcu czerwca 2021 r. b Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych; w 2010 r. bez upraw w ogrodach przydomowych.

a Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

b Including kitchen gardens; in 2010 excluding kitchen gardens.

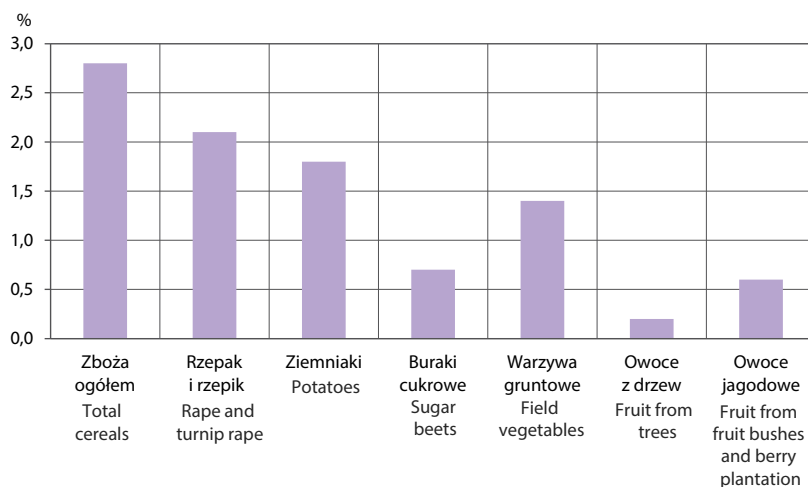
Powierzchnia zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2019 r. wynosiła 193,8 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 1,5%. Plonowanie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ukształtowało się na poziomie 35,4 dt z 1 ha i było gorsze niż przed rokiem (o 1,4%). Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie w odniesieniu do średnich plonów w kraju były wyższe o 0,6%. Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2019 r. oszacowano na 685,2 tys. t (2,7% zbiorów krajowych), tj. o 0,1% mniej niż przed rokiem.

Powierzchnia uprawy pszenicy wynosiła 68,9 tys. ha i zmniejszyła się o 1,1% w porównaniu z rokiem poprzednim, a uzyskane plony ukształtowały się na poziomie 42,9 dt z 1 ha, tj. o 2,3% niższym od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie pszenicy było o 0,2% niższe niż w 2018 r. Zbiory pszenicy w 2019 r. wynosiły 295,5 tys. t i były o 1,3% mniejsze niż przed rokiem.

Uprawa żyta zajmowała powierzchnię 20,7 tys. ha, tj. o 9,6% mniejszą niż w roku poprzednim. Plony wyniosły 26,3 dt z 1 ha, tj. o 3,3% mniej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie żyta było niższe o 1,5% w porównaniu z poprzednim rokiem. Zbiory żyta w 2019 r. oszacowano na 54,6 tys. t, tj. o 10,8% mniej niż w 2018 r.

Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2019 r.

Chart 56. The Voivodship's share in domestic production of selected agricultural and horticultural crops in 2019

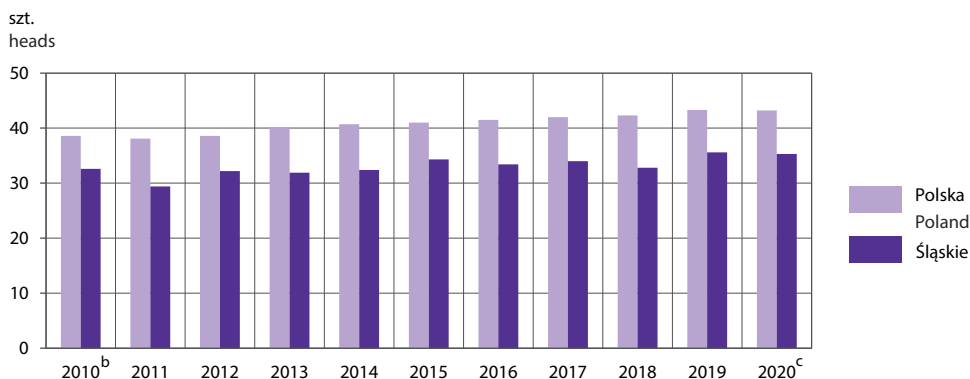
Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2019 r. ukształtowała się na poziomie 18,1 tys. ha i zmniejszyła się o 28,2% w porównaniu z poprzednim rokiem. Plony wyniosły 27,0 dt z 1 ha, tj. o 0,4% mniej od przeciętnych plonów w kraju. Plonowanie rzepaku i rzepiku wzrosło o 21,1% w odniesieniu do 2018 r. Zbiory rzepaku i rzepiku w 2019 r. oszacowano na 48,9 tys. t (2,1% zbiorów krajowych), tj. o 13,3% mniej niż rok wcześniej.

Uprawa ziemniaków, łącznie z powierzchnią ziemniaków w ogrodach przydomowych, w 2019 r. zajmowała powierzchnię 7,4 tys. ha, tj. o 1,5% mniejszą niż w roku poprzednim. Z 1 ha zebrano 162 dt ziemniaków, tj. o 31,4% mniej niż w 2018 r. Uzyskane plony ziemniaków były o 24,3% niższe od średnich plonów w kraju. Produkcja ziemniaków w województwie wyniosła 120,4 tys. t (1,8% produkcji krajowej) i była o 32,5% mniejsza niż przed rokiem.

Uprawa buraków cukrowych w 2019 r. zajmowała powierzchnię 1,5 tys. ha, tj. o 13,5% mniejszą w porównaniu z rokiem poprzednim. Plony wyniosły 701 dt z 1 ha, tj. o 21,9% więcej od przeciętnych plonów w kraju. W skali roku plonowanie buraków cukrowych wzrosło o 0,9%. Zbiory oszacowano na 103,7 tys. t (0,7% produkcji krajowej), tj. o 12,7% mniej niż w 2018 r.

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych^a

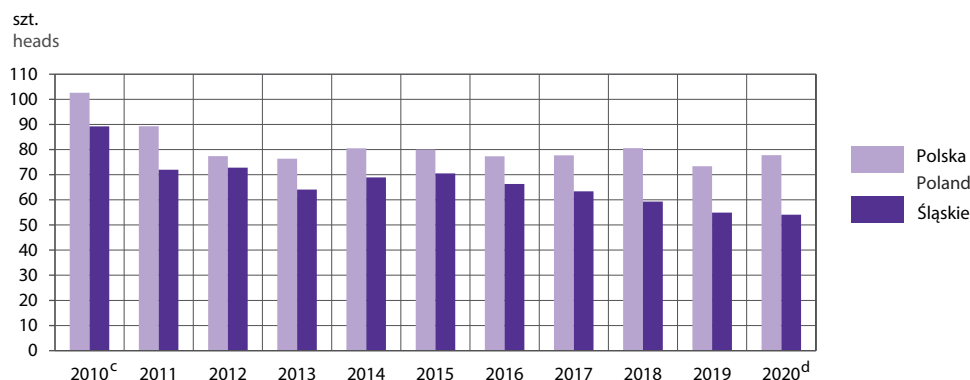
Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land^a
As of 1 June

a Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów). b Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia bydła w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą w końcu czerwca 2021 r.

a Since 2010, the holders of agricultural land not conducting agricultural activities and the holders of agricultural land of less than 1 ha conducting agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds) have not been included in agricultural surveys. b Data of the Agricultural Census as of 30 June. c The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Pogłowie bydła w województwie śląskim w czerwcu 2020 r. ukształtowało się na poziomie 127,8 tys. szt., co stanowiło 2,0% pogłowia bydła w kraju. Liczebność stada zmalała w skali roku o 0,8%, a w porównaniu z 2010 r. o 1,2%. W kraju odnotowano spadek pogłowia bydła w odniesieniu do 2019 r. (o 0,2%), natomiast wzrost w porównaniu z 2010 r. (o 10,8%). Spośród pogłowia bydła 38,2% stanowiły krowy, w tym 91,2% – krowy mleczne, dla kraju odsetki te wyniosły odpowiednio: 38,9% i 89,9%.

Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych^a Stan w dniu 1 czerwca^b**Chart 58. Pig density per 100 ha of agricultural land^a**As of 1 June^b

a Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów). b Do 2013 r. stan w końcu lipca. c Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. d Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia trzody chlewnej w dniu 1 czerwca 2020 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2019 r. Wstępne informacje wynikowe za 2020 r., obliczone na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020, dostępne będą w końcu czerwca 2021 r.

a Since 2010, the holders of agricultural land not conducting agricultural activities and the holders of agricultural land of less than 1 ha conducting agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds) have not been included in agricultural surveys. b Until 2013, as of the end of July. c Data of the Agricultural Census as of 30 June. d The data on agricultural land as of June 1, 2019 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2020. Preliminary data for 2020, calculated on the basis of the 2020 Agricultural Census, will be available at the end of June 2021.

Pogłowie trzody chlewnej w czerwcu 2020 r. wyniosło 195,9 tys. szt., w tym 17,5 tys. szt., tj. 8,9%, stanowiły lochy. Udział trzody chlewnej województwa w krajowym pogłowie tych zwierząt wyniósł 1,7%. W porównaniu ze stanem w czerwcu 2019 r. wielkość stada świń zmniejszyła się o 1,5% (w kraju odnotowano wzrost o 6,0%).

W 2020 r. skupiono 170,4 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,6% skupu w kraju. Wartość skupu była wyższa zarówno w porównaniu z poprzednim rokiem (o 52,9%), jak i w odniesieniu do 2010 r. (o 46,0%). W kraju także odnotowano wzrost skupu w skali roku (o 33,2%) i w porównaniu z 2010 r. (o 29,3%).

Skup ziemniaków wyniósł 6,9 tys. t i był o 0,6% wyższy w porównaniu z poprzednim rokiem i ponad 4-krotnie wyższy niż w 2010 r. (w kraju odnotowano wzrost skupu ziemniaków zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. odpowiednio o: 24,3% i 69,5%).

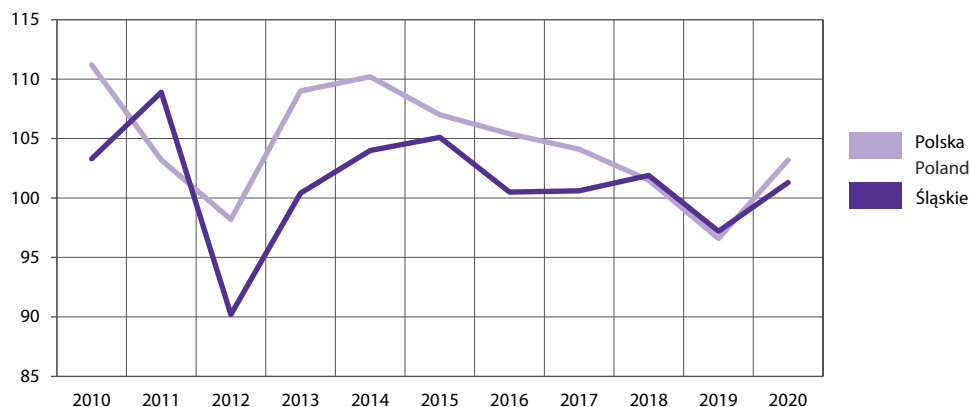
W 2020 r. skupiono 175,4 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. więcej niż w 2019 r. (o 1,3%) i w 2010 r. (o 9,3%). Stanowiło to 3,1% skupu żywca rzeźnego w kraju. Żywca wołowego skupiono 38,4 tys. t, tj. o 70,3% więcej niż przed rokiem i o 63,4% więcej niż w 2010 r., żywca wieprzowego – 42,8 tys. t, tj. mniej niż w 2019 r. (o 2,4%) i w 2010 r. (o 14,2%). Do skupu dostarczono 92,9 tys. t żywca drobiowego, tj. o 11,7% mniej niż w 2019 r., ale o 8,6% więcej niż w 2010 r.

Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

Previous year=100

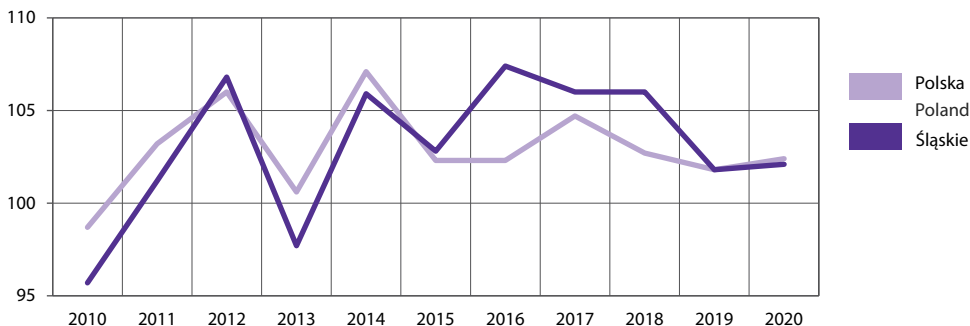
Skup mleka krowiego w 2020 r. wyniósł 258,4 mln litrów (stanowiło to 2,1% ogółu mleka skupionego w kraju) i był wyższy niż przed rokiem i w 2010 r. odpowiednio o: 2,1% i 44,1%. W kraju odnotowano wzrost skupu zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i w porównaniu z 2010 r. odpowiednio o: 2,4% i 38,2%.

Wykres 60. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of cows' milk procurement

Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętna cena skupu ziarna pszenicy w województwie śląskim w 2020 r. wyniosła 76,42 zł za 1 dt (w kraju – 75,11 zł) i była wyższa niż przed rokiem i w 2010 r. odpowiednio o: 9,0% i 27,5%. Średnia cena skupu ziarna żyta ukształtowała się na poziomie 56,45 zł za 1 dt (w kraju – 56,79 zł) i była niższa niż w 2019 r. (o 11,0%), ale wyższa niż w 2010 r. (o 35,3%). Za ziemniaki w skupie płacono średnio 83,43 zł za 1 dt (w kraju – 44,98 zł), tj. o 39,1% mniej niż przed rokiem, ale o 3,8% więcej niż w 2010 r.

Cena skupu żywca wołowego wynosiła 5,92 zł za 1 kg (w kraju – 6,39 zł) i była wyższa w porównaniu z ceną uzyskaną w 2019 r. (o 1,5%) i w 2010 r. (o 33,0%). Cena żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 4,95 zł za 1 kg (w kraju – 5,22 zł) i w odniesieniu do 2019 r. spadła o 7,2%, a w stosunku do 2010 r. wzrosła o 31,0%. Cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,21 zł za 1 kg (w kraju – 3,52 zł) i była niższa w porównaniu z ceną zanotowaną w poprzednim roku (o 9,7%) i w 2010 r. (o 0,3%). Za 1 l mleka krowiego w skupie płacono średnio 1,35 zł (w kraju – 1,38 zł), tj. więcej niż w 2019 r. i 2010 r. odpowiednio o: 0,2% i 31,6%.

Wartość produkcji globalnej w 2019 r., w odniesieniu do poprzedniego roku (w cenach stałych), wzrosła o 17,3%, przy czym produkcja zwierzęca wzrosła o 22,3%, a produkcja roślinna – o 10,4%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 10810 zł (w 2018 r. – 8758 zł, a w 2010 r. – 5524 zł). W analizowanym roku udział województwa śląskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,4%.

Wartość produkcji końcowej w 2019 r. wzrosła w skali roku o 21,1%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 9430 zł (w 2018 r. – 7475 zł, a w 2010 r. – 4478 zł).

W 2019 r. w towarowej produkcji rolniczej odnotowano wzrost produkcji ogółem (o 20,4%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość omawianej produkcji wyniosła 8849 zł (w 2018 r. – 7040 zł, a w 2010 r. – 3962 zł). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja zwierzęca, której udział ukształtował się na poziomie 68,4% (o 1,4 p. proc. mniej niż w 2018 r.), natomiast udział produkcji roślinnej wyniósł 31,6% (o 1,4 p. proc. więcej).

Udział towarowej produkcji rolniczej w końcowej produkcji rolniczej województwa w 2019 r. wyniósł 93,8% (w 2018 r. – 94,2%, a w 2010 r. – 88,5%).

Udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 3,5%, a w produkcji towarowej – 3,6%.

6.4.2. Przemysł

6.4.2. Industry

W 2020 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana przemysłu była niższa niż w roku poprzednim. Zanotowano również spadek wydajności pracy, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia oraz wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2020 r., w województwie śląskim osiągnęła wartość 214959,8 mln zł (w cenach bieżących) i była o 9,2% (w cenach stałych) niższa niż w roku poprzednim, ale o 7,6% wyższa niż w 2015 r. W kraju również odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do 2019 r. (o 1,0%) oraz wzrost w porównaniu z 2015 r. (o 19,8%). Województwo śląskie wytworzyło w 2020 r. 14,2% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu zajmując 2. lokatę w kraju po województwie mazowieckim.

W województwie śląskim w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2020 r., w relacji do analogicznych okresów 2019 r., obserwowano niższą produkcję sprzedaną przemysłu odpowiednio: w I kwartale – o 0,9%, w I półroczu – o 16,0%, w okresie trzech kwartałów – o 12,0% oraz na przestrzeni roku – o 9,2%.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

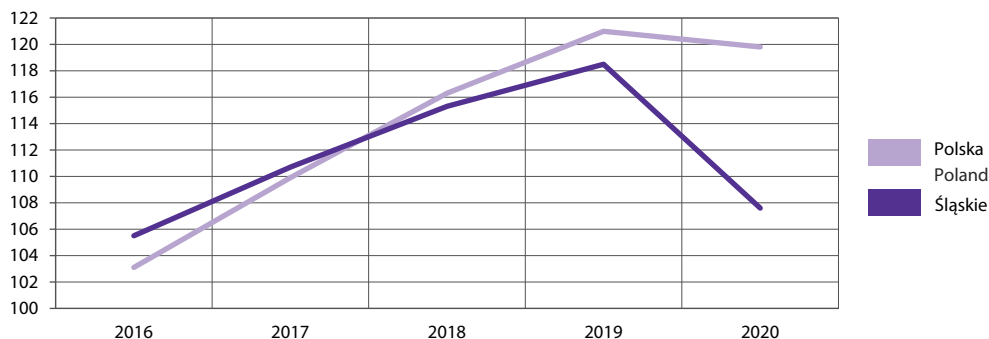
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	175963,6	194586,6	240961,7	214959,8
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	18,6	16,3	15,7	14,2
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	77,2	83,3	85,3	85,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	437,8	426,8	453,4	435,8

Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

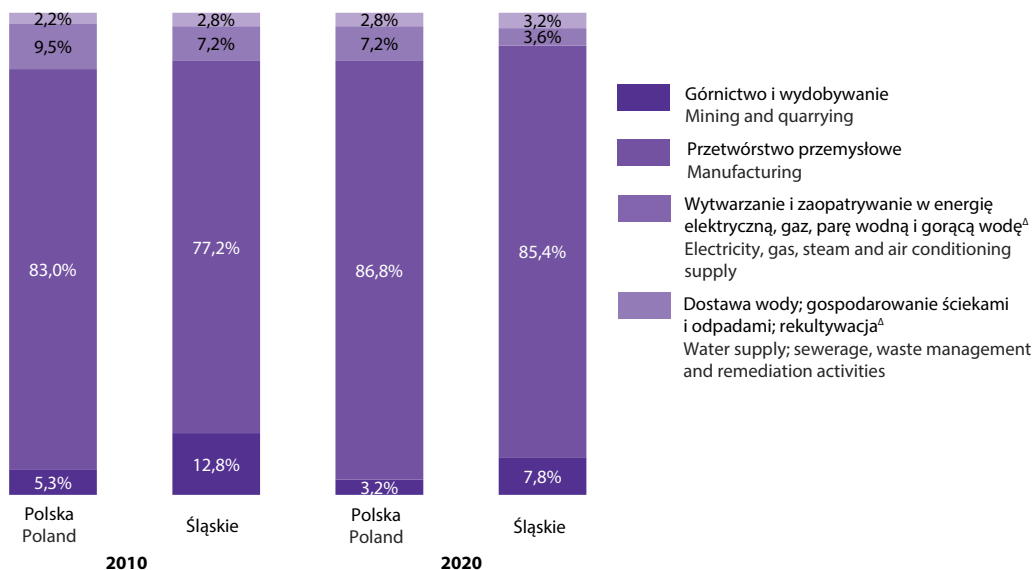

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2020 r. w poszczególnych sekcjach kształtowała się następująco:

- w przetwórstwie przemysłowym wyniosła 183657,6 mln zł i była niższa w porównaniu z 2019 r. o 9,1% (w cenach stałych),
- w górnictwie i wydobywaniu – 16767,5 mln zł (spadek o 14,0%),
- w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 7653,4 mln zł (spadek o 10,4%),
- w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – 6881,2 mln zł (wzrost o 1,4%).

Wykres 62. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 62. Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)

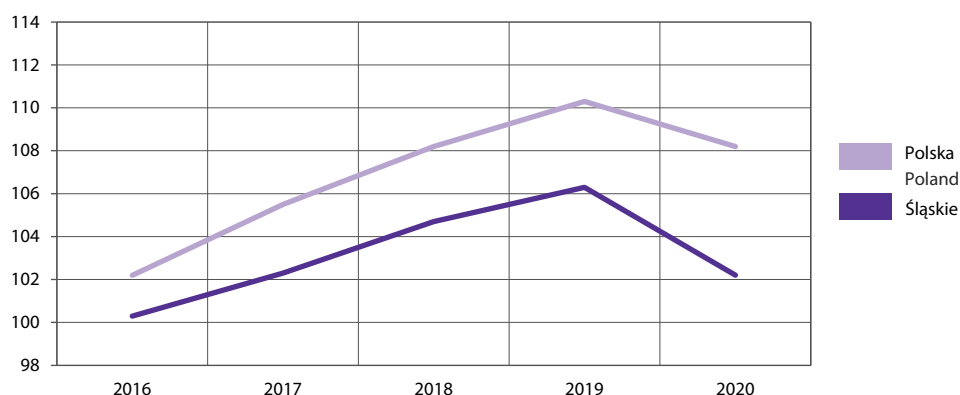
Wśród działów przetwórstwa przemysłowego (którego udział w produkcji sprzedanej przemysłu wyniósł 85,4%) niższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja m.in.: pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 21,6%), metali (o 16,0%), maszyn i urządzeń (o 12,3%), urządzeń elektrycznych (o 5,1%), wyrobów z metali (o 4,0%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 2,9%) oraz artykułów spożywczych (o 1,8%). Wzrost wystąpił m.in. w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 1,8%). Spadek odnotowano również wśród działów innych sekcji należących

do przemysłu, m.in. w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (lignitu) – o 15,1% oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 10,4%.

W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 435,8 tys. osób, tj. niższym o 3,9% w porównaniu z 2019 r. W kraju przeciętna liczba zatrudnionych w przemyśle obniżyła się w ujęciu rocznym o 1,3%. Spadek przeciętnej liczby zatrudnionych w województwie śląskim odnotowano w: górnictwie i wydobywaniu (o 5,1%), przetwórstwie przemysłowym (o 3,9%) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,6%). Wyższe niż przed rokiem przeciętne zatrudnienie wystąpiło w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,1%).

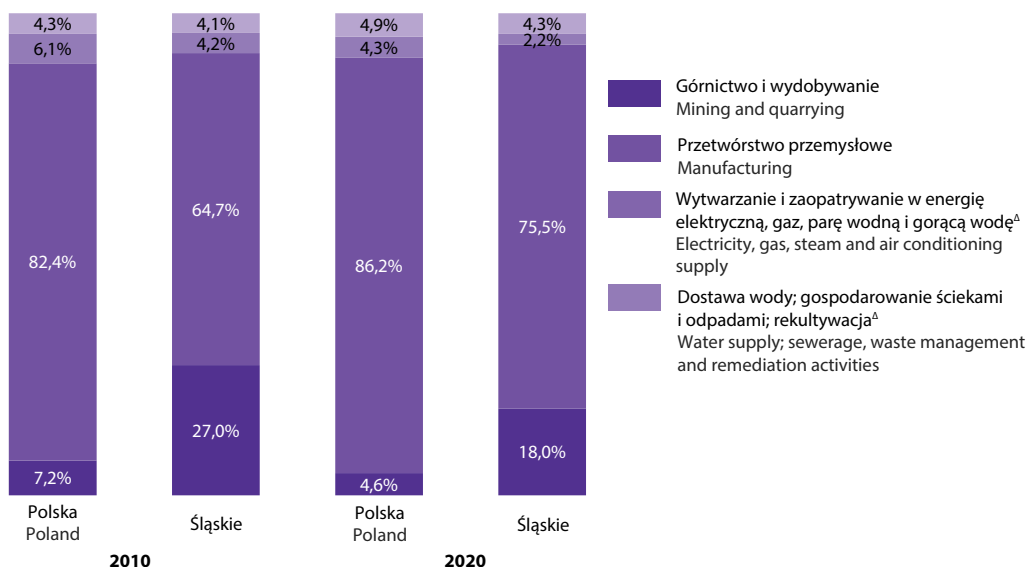
Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle
2015=100

Chart 63. Indices of average paid employment in industry
2015=100

Wykres 64. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD

Chart 64. Structure of average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2020 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w województwie śląskim była niższa (w cenach stałych) niż przed rokiem (o 5,5%), natomiast w kraju odnotowano jej wzrost (o 0,9%).

6.4.3. Budownictwo

6.4.3. Construction

W 2020 r. w województwie śląskim odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w porównaniu z rokiem poprzednim. Niższa niż przed rokiem była również wartość produkcji budowlano-montażowej. Odnotowano także spadek wydajności pracy w budownictwie, przy spadku przeciętnego zatrudnienia. Wzrosła liczba mieszkań oddanych do użytkowania.

W 2020 r. w województwie śląskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 26676,1 mln zł, tj. o 3,9% niższym w stosunku do 2019 r. (w 2019 r., w porównaniu z 2018 r., odnotowano wzrost o 3,6%). W kraju natomiast odnotowano wzrost w skali roku zarówno w 2020 r., jak i w 2019 r. odpowiednio o: 0,4% i 10,6%. W 2020 r. w województwie śląskim wytworzono 10,0% krajowej produkcji sprzedanej budownictwa (3. lokata w kraju – po województwach mazowieckim i wielkopolskim).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

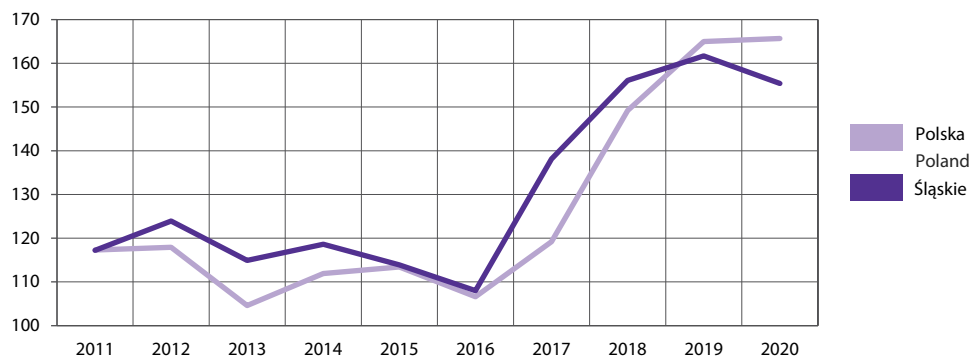
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	17182,9	19556,9	27760,5	26676,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	10,7	10,7	10,5	10,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	56,5	56,7	45,6	45,7
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	61,6	54,1	54,9	54,5

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2010=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices)

2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

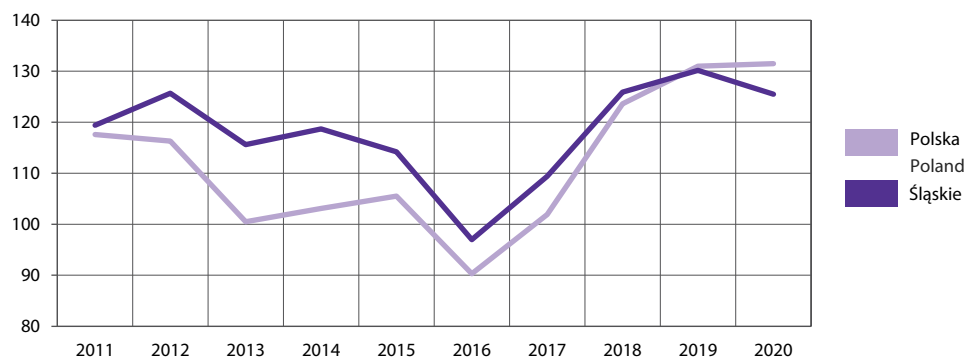
W województwie śląskim produkcja budowlano-montażowa w 2020 r. wyniosła 12198,1 mln zł (45,7% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i obniżyła się w skali roku o 3,6%, w 2019 r. odnotowano wzrost o 3,4%. W kraju wzrost produkcji budowlano-montażowej odnotowano zarówno w 2020 r., jak i w 2019 r. odpowiednio o: 0,4% i 6,0%. Pod względem udziału w produkcji budowlano-montażowej kraju, województwo śląskie zajęło 2. lokatę wśród województw (udział wyniósł 11,2%).

Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

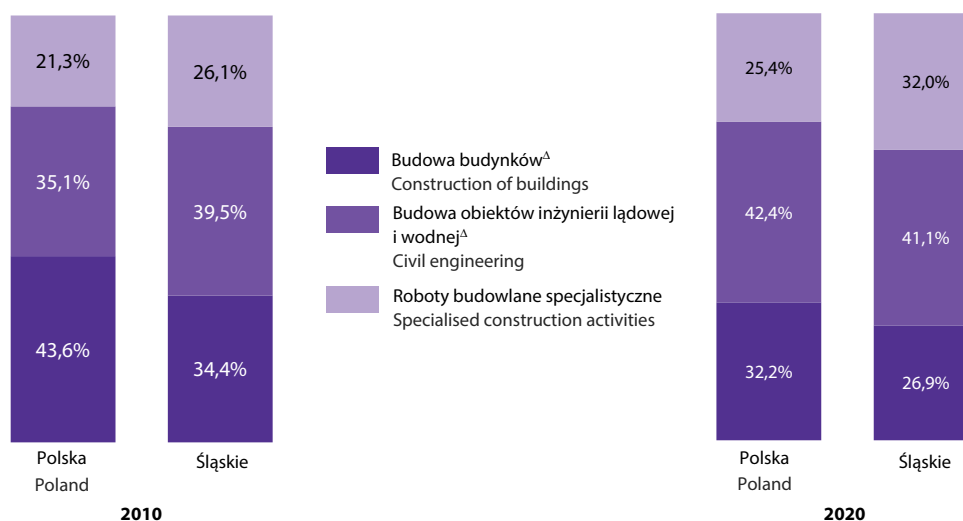

W 2020 r. spadek produkcji budowlano-montażowej w ujęciu rocznym odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków (o 17,0%). W przedsiębiorstwach wykonujących głównie

roboty budowlane specjalistyczne oraz zajmujących się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej odnotowano wzrost odpowiednio o: 4,4% i 0,9%.

W 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze produkcji budowlano-montażowej obniżył się udział przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków (o 4,3 p. proc. do 26,9%). Wzrost natomiast udział przedsiębiorstw wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 2,4 p. proc. do 32,0%) oraz specjalizujących się głównie w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,9 p. proc. do 41,1%). W porównaniu ze strukturą produkcji budowlano-montażowej w 2010 r. spadek odnotowano w przedsiębiorstwach zajmujących się głównie budową budynków (o 7,5 p. proc.), natomiast wzrost w jednostkach wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 5,9 p. proc.) oraz specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,6 p. proc.).

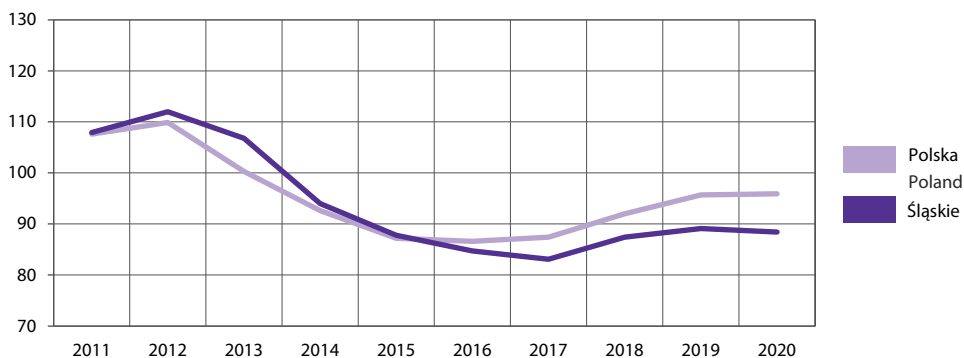
Wykres 67. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 67. Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

Spadkowi produkcji sprzedanej budownictwa w 2020 r., w porównaniu z 2019 r., towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji o 0,8%. W kraju przeciętne zatrudnienie w budownictwie zwiększyło się o 0,2%.

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
2010=100

Chart 68. Indices of average paid employment in construction
2010=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, była w województwie śląskim niższa (w cenach bieżących) niż przed rokiem (o 3,1%), natomiast w kraju odnotowano jej wzrost (o 0,2%).

W 2020 r. w województwie śląskim oddano do użytkowania 18275 mieszkań, tj. o 30,7% więcej niż przed rokiem (w 2019 r. wzrost o 12,1%) i o 79,1% więcej niż w 2010 r. Mieszkania oddane w miastach stanowiły 78,0%, a na wsi – 22,0%. W kraju liczba oddanych mieszkań wzrosła o 6,5% w odniesieniu do roku poprzedniego (przed rokiem wzrost o 12,1%) i o 62,6% w porównaniu z 2010 r.

Najwięcej mieszkań zostało oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 9874, tj. o 60,0% więcej niż w 2019 r., z czego 97,6% to mieszkania wybudowane w miastach oraz w budownictwie indywidualnym – 7832, tj. o 5,5% więcej niż w 2019 r. (48,3% to mieszkania przekazane na wsi).

W strukturze mieszkań oddanych do użytkowania, w porównaniu z 2019 r., zwiększył się udział mieszkań budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem (o 9,9 p. proc.), społecznego czynszowego (o 0,2 p. proc.), spółdzielczego i komunalnego (po 0,1 p. proc.). Mniejszy był udział budownictwa indywidualnego (o 10,2 p. proc.).

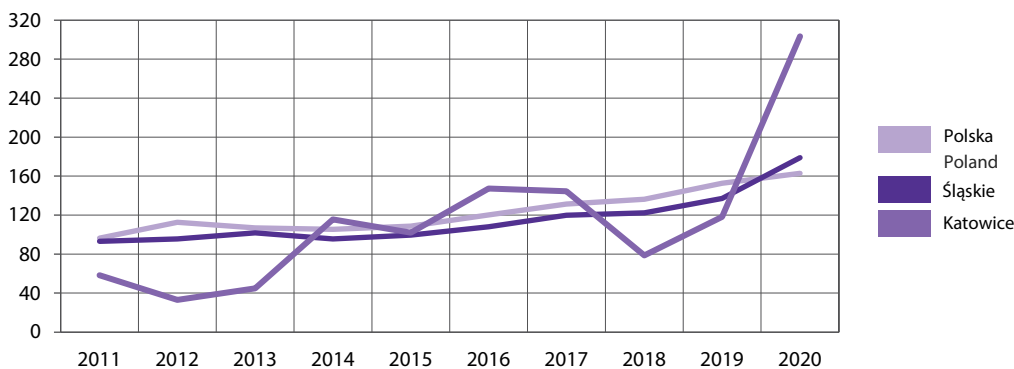
Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny województwa według powiatów, najwięcej mieszkań przekazano do użytkowania w: Katowicach (18,9% ogółu mieszkań oddanych w województwie), Gliwicach (7,0%), Bielsku-Białej (5,8%) oraz Tychach (4,7%), a najmniej w: Piekarach Śląskich (0,5%), Jastrzębiu-Zdroju (0,6%), Świętochłowicach i powiecie myszkowskim (po 0,8%). Więcej mieszkań niż przed rokiem oddano do użytkowania w dwudziestu trzech powiatach. Największy wzrost odnotowano w: Świętochłowicach (o 386,2%), Katowicach (o 156,8%), Żorach (o 78,7%) oraz Tychach (o 78,6%).

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

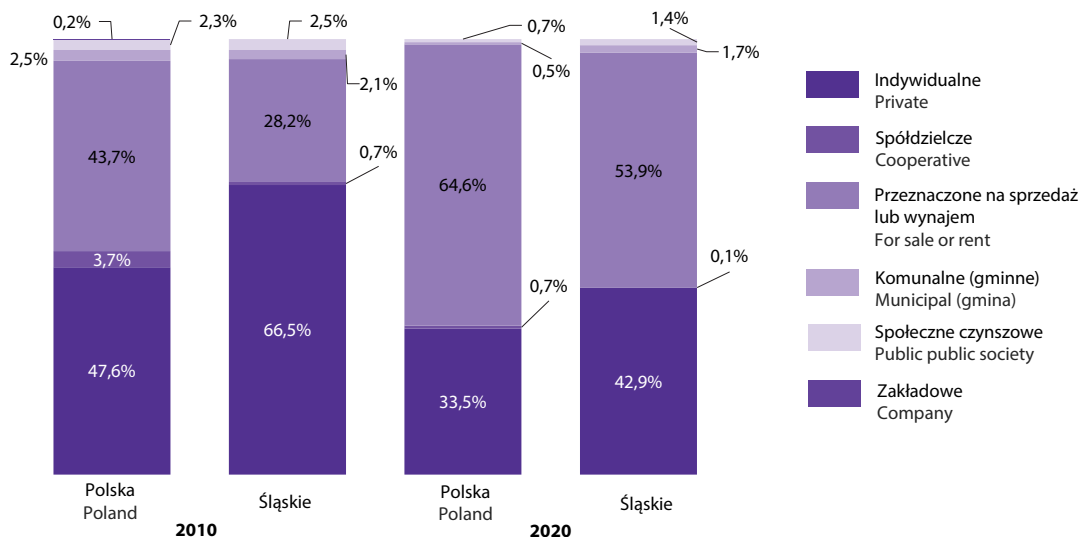

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,2	2,2	3,1	4,1	5,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	127,1	119,8	107,3	95,9	88,7
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings which received construction permits or which were registered with a construction project per 1,000 population	3,0	3,0	4,5	5,3	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings whose construction started per 1,000 population	2,6	2,4	3,9	3,9	5,8

Wykres 70. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 70. Structure of dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie śląskim w 2020 r. wyniosła 95,9 m² i była większa od przeciętnej krajowej o 7,2 m². W stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek przeciętnej powierzchni użytkowej o 11,4 m² (w kraju wzrost o 0,1 m²), a w porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia była mniejsza o 31,2 m² (w kraju o 17,4 m²).

Najwięcej mieszkań z dużą przeciętną powierzchnią użytkową 1 mieszkania oddano w budownictwie indywidualnym i wyniosła ona 141,7 m², natomiast najmniejsze mieszkania powstały w budownictwie komunalnym (50,5 m²). Mieszkania o największej przeciętnej powierzchni użytkowej wybudowano w 2020 r. w powiatach: zawierciańskim (160,3 m²), kłobuckim (151,8 m²), będzińskim (146,4 m²) i bieruńsko-łędzińskim (146,2 m²), gdzie przeważało budownictwo indywidualne. Najmniejszą przeciętną powierzchnią użytkową posiadały mieszkania oddane w: Katowicach (55,8 m²), Gliwicach (69,5 m²), Sosnowcu (73,0 m²) i Bielsku-Białej (74,0 m²), gdzie przeważało budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.

Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r. posiadały 73625 izb, 52084 w miastach i 21541 na wsi. Przeciętne mieszkanie to 4,0 izby (3,7 w miastach i 5,4 na wsi), tj. mniej niż przeciętne mieszkanie w 2019 r. o 0,3 izby.

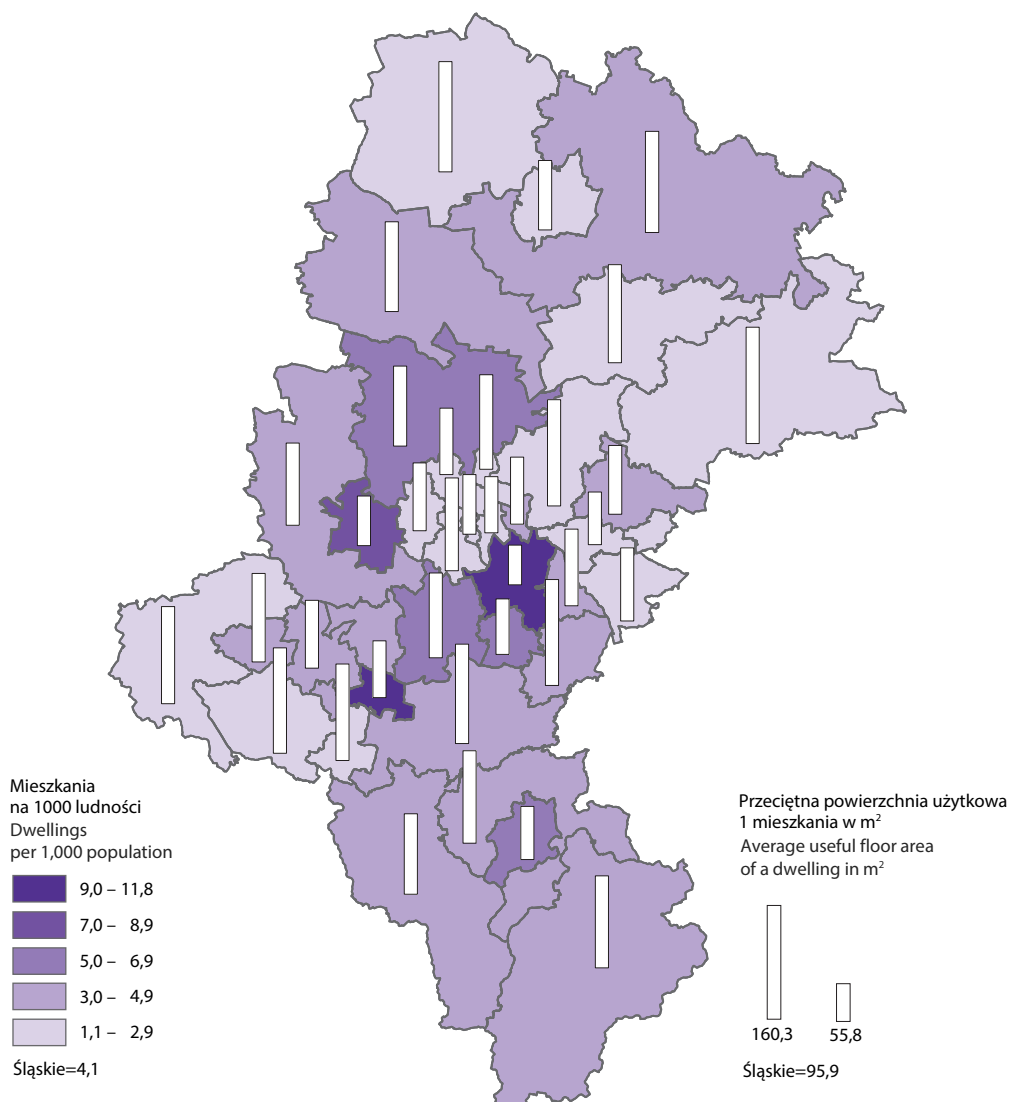
Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r. zarówno w miastach, jak i na wsi były wyposażone w wodociąg, kanalizację i centralne ogrzewanie. Gaz z sieci posiadało 39,7% mieszkań (42,2% w miastach, 30,8% na wsi). Ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej miało 36,3% mieszkań (46,5% w miastach).

W 2020 r. w województwie śląskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na budowę 24040 mieszkań, tj. o 17,8% więcej niż rok wcześniej i o 70,3% więcej niż w 2010 r. (w kraju wzrost odpowiednio o: 2,9% i 57,9%).

Pozwolenia na budowę największej liczby mieszkań wydano inwestorom budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (60,4% ogółu mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia) oraz indywidualnym (39,3%). Budownictwo społeczne czynszowe stanowiło (0,2%) mieszkań, a komunalne i spółdzielcze (po 0,1%).

Mapa 41. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.

Map 41. Dwellings completed in 2020

Większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym odnotowano w dwudziestu sześciu powiatach województwa, w tym w czternastu miastach na prawach powiatu. Największy wzrost miał miejsce w: Piekarach Śląskich (o 139,9%), Chorzowie (o 117,2%), Jaworznie (o 88,0%) i Częstochowie (o 70,8%). Największy spadek miał miejsce w Świętochłowicach (o 66,1%), Mysłowicach (o 48,7%) i Żorach (o 30,3%).

W 2020 r. w województwie śląskim rozpoczęto budowę 17586 mieszkań, tj. o 1,1% mniej niż w 2019 r. (w kraju mniej o 5,7%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto o 47,4% (w kraju wzrost o 41,6%).

W budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem rozpoczęto budowę 8987 mieszkań, w indywidualnym – 8390 mieszkań, społecznym czynszowym – 125 i w komunalnym – 84. Nie rozpoczęto budowy mieszkań w budownictwie spółdzielczym i zakładowym. W odniesieniu do 2019 r. w dwudziestu powiatach odnotowano wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto. Największy wzrost odnotowano w: Sosnowcu (o 108,2%), Piekarach Śląskich (o 92,6%), Zabrze (o 72,4%) i Dąbrowie Górniczej (o 65,0%). Najwięcej mieszkań rozpoczęto budować w 2020 r. w Katowicach (9,2% ogółu rozpoczętych inwestycji), Sosnowcu (7,8%), Bielsku-Białej (6,1%), Gliwicach (5,3%) oraz Częstochowie (5,0%), a najmniej w: Bytomiu (0,5%), Świętochłowicach (0,5%) oraz w Jastrzębiu-Zdroju (0,8%).

6.4.4. Rynek wewnętrzny

6.4.4. Internal market

W 2020 r. w województwie śląskim odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej oraz sprzedaży hurtowej w skali roku zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych. Rok 2020 był ósmym z kolei, w którym odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej w województwie (po spadku w 2012 r.).

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) w województwie śląskim zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2020 r. zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 4,1% (wobec wzrostu o 13,5% w 2019 r.). W porównaniu z 2010 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 85,6%. W kraju ukształtowała się na poziomie o 2,6% niższym niż w roku w poprzednim (wobec wzrostu o 6,7% w 2019 r.).

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

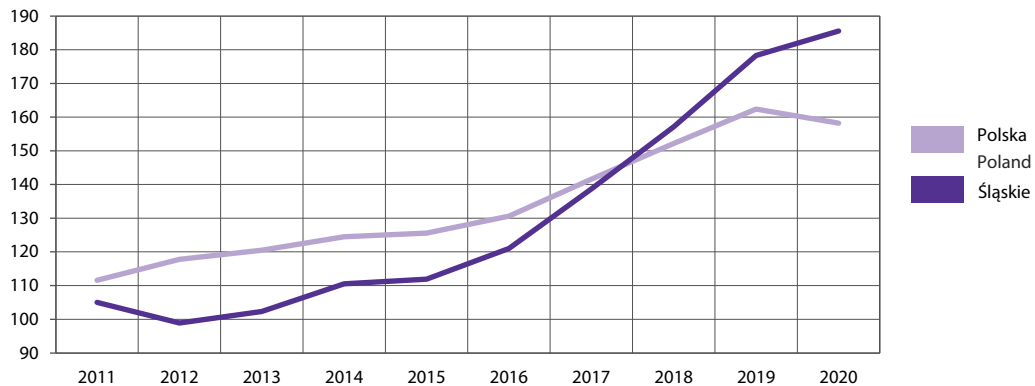
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	98,5	101,3	113,5	104,1	97,4
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	103,3	104,7	104,7	95,9	86,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	136,4	84,4	136,5	94,2	83,4
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	100,7	103,3	107,9	104,4	102,8
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	115,4	99,5	109,6	104,4	101,0
Tekstyliia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	106,1	110,4	108,6	86,2	82,7
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	101,6	103,8	108,9	98,8	105,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	87,8	139,8	108,8	112,7	96,7
Pozostałe Others	81,5	84,9	111,5	89,8	92,3

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2010=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices)
2010=100

W 2020 r. w województwie śląskim wyższą sprzedaż niż w roku poprzednim odnotowano m.in. w przedsiębiorstwach grupowanych w kategoriach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 12,7%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe oraz farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (po 4,4%). Spadek sprzedaży detalicznej odnotowano m.in. w grupach: tekstylia, odzież, obuwie (o 13,8%), paliwa stałe, ciekłe i gazowe (o 5,8%), pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 4,1%) oraz meble, RTV, AGD (o 1,2%).

W 2020 r. w ogólnej wartości sprzedaży detalicznej w województwie największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – 24,7% (udział ten utrzymał się na poziomie sprzed roku), a następnie paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 16,4% (o 1,7 p. proc. mniej), pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami – 13,3% (o 1,2 p. proc. mniej) oraz prasą, książkami, pozostałą sprzedażą w wyspecjalizowanych sklepach – 10,9% (o 0,8 p. proc. więcej).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W województwie śląskim w 2020 r. sprzedaż hurtowa towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych, w tym w jednostkach hurtowych, była wyższa niż w roku poprzednim odpowiednio o: 6,2% i 7,6% (w kraju sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych obniżyła się o 0,9%, natomiast w jednostkach hurtowych była wyższa o 0,3%). Podobne tendencje w województwie śląskim odnotowano w 2019 r., wówczas sprzedaż hurtowa w skali roku wzrosła zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i w jednostkach hurtowych po 2,1% (w kraju sprzedaż hurtowa wzrosła odpowiednio o: 6,6% i 5,0%).

W 2020 r. w województwie, w porównaniu z poprzednim rokiem, w jednostkach hurtowych zwiększyła się wartość sprzedaży hurtowej m.in.: kosmetyków i wyrobów farmaceutycznych (o 51,7%), narzędzi technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyn, urządzeń i dodatkowego wyposażenia (o 45,1%), wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 6,3%) oraz produktów rolnych i żywych zwierząt (o 4,1%). Odnotowano natomiast spadek m.in. sprzedaży realizowanej na zlecenie (o 23,9%), żywności (o 10,2%) oraz AGD, RTV, artykułów użytku domowego (o 5,9%).

6.4.5. Transport

6.4.5. Transport

W 2019 r. środkami komunikacji miejskiej przewieziono mniej pasażerów niż przed rokiem. Spadek przewozu pasażerów zanotowano również w transporcie samochodowym, wzrost natomiast w transporcie lotniczym. Mniej niż przed rokiem przewieziono ładunków w żegludze śródlądowej.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1440) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia
Table 41. Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	25683,8	25416,6	24756,4	25142,3
o nawierzchni twardej hard surface	21263,7	21648,6	21741,9	22037,4
ulepszonej improved	19593,5	20288,4	20469,5	20835,3
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	4420,1	3768,0	3014,5	3104,9

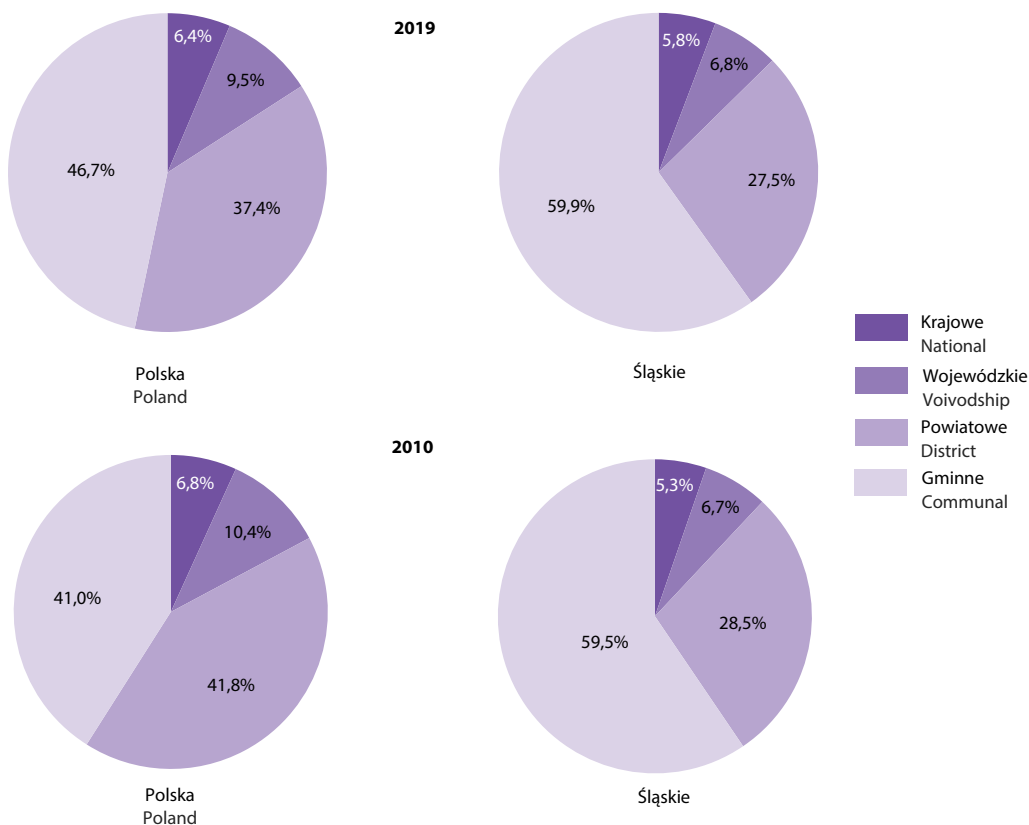
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2019 r. według stanu w końcu roku w województwie śląskim długość dróg publicznych wyniosła 25142,3 km, w tym 87,7% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 12,3% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dróg publicznych o nawierzchni twardej odnotowano 22037,4 km (o 1,4% więcej w porównaniu z końcem ub. roku oraz o 3,6% więcej niż w 2010 r.), z czego 94,5% stanowiły drogi publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej (94,1% w 2018 r. i 92,1% w 2010 r.).

Pod względem gęstości dróg publicznych o nawierzchni twardej województwo śląskie charakteryzowało się najwyższym wskaźnikiem w kraju. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 178,7 km dróg publicznych o nawierzchni twardej (w kraju – 98,2 km), tj. o 2,4 km więcej niż w 2018 r. oraz o 6,3 km więcej niż w 2010 r.

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia
Chart 72. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

W 2019 r. długość dróg krajowych o nawierzchni twardej wyniosła 1267,1 km (na 100 km² powierzchni województwa – 10,3 km), natomiast dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej – 1504,8 km (12,2 km na 100 km²). W województwie dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej było 19265,5 km, a ich gęstość na 100 km² powierzchni wyniosła 156,2 km.

Łączna długość dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej wyniosła 3104,7 km i była dłuższa o 90,4 km niż w 2018 r., natomiast krótsza o 1315,2 km niż w 2010 r. Na 100 km² powierzchni województwa przypadło 25,2 km (w kraju 37,7 km) dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów gęstość dróg jest wyraźnie zróżnicowana, najwyższy wskaźnik odnotowano w Częstochowie (112,0 km), a najniższy w powiecie wodzisławskim (4,3 km).

Udział dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg w 2019 r. wyniósł 13,9%, przed rokiem – 13,7%, a w 2010 r. – 19,1%.

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Ogółem w km Total in km	21263,7	21648,6	21741,9	22037,4
na 100 km ² per 100 km ²	172,4	175,5	176,3	178,7
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	19593,5	20288,4	20469,5	20835,3
ekspresowe expressways	102,5	130,9	132,5	132,5
autostrady motorways	107,4	176,4	174,9	213,8

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

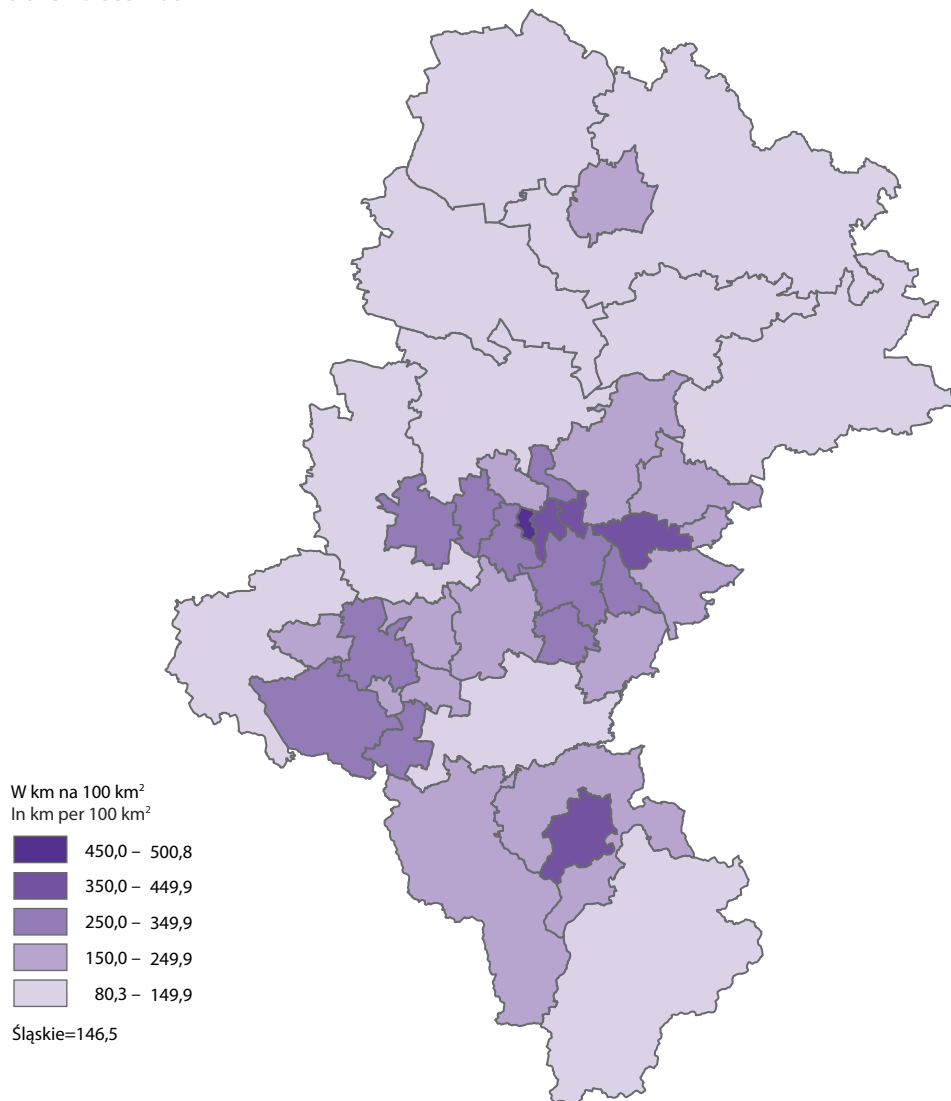
W końcu 2019 r. długość autostrad w województwie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 38,9 km i wyniosła 213,8 km (107,4 km w 2010 r.), ich długość na 1000 km² powierzchni województwa wyniosła 17,3 km (8,7 km w 2010 r.). W porównaniu z 2018 r. długość dróg ekspresowych (jedno i dwujezdniowych) pozostała na niezmiennym poziomie i w końcu 2019 r. wyniosła 132,5 km (102,5 km w 2010 r.), a na 1000 km² powierzchni województwa przypadło 10,7 km (8,3 km w 2010 r.).

Mapa 42. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 42. Improved hard surface communal and district roads in 2019

As of 31 December

W województwie śląskim w 2019 r. regularna komunikacja autobusowa w ruchu krajowym i międzynarodowym realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej) prowadzona była na 306 liniach krajowych o ogólnej długości 10052 km (w 2018 r. 481 linii krajowych – 19361 km) oraz na 1 linii międzynarodowej o długości 1314 km (w 2018 r. 2 linie – 2613 km).

W ogólnej liczbie linii krajowych dominowały linie podmiejskie, które stanowiły 86,6% (w 2018 r. – 86,3%).

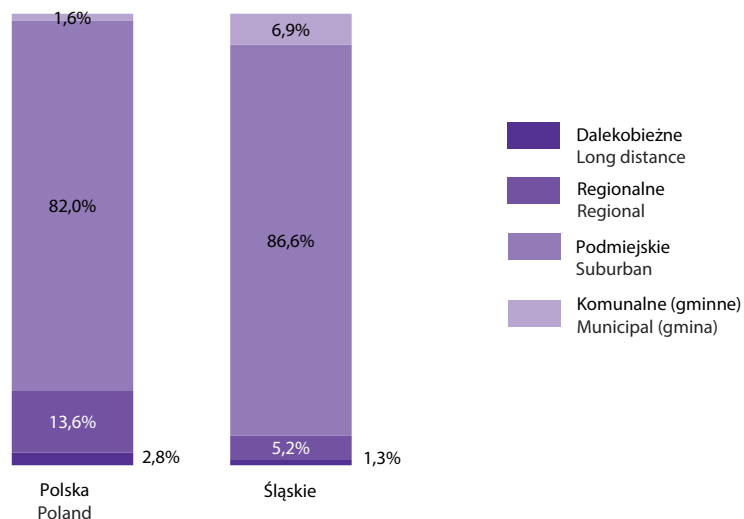

W 2019 r. transportem samochodowym przewieziono łącznie 15,6 mln pasażerów, tj. o 28,3% mniej niż przed rokiem. W tym z taboru autobusowego w komunikacji krajowej skorzystało 15,4 mln pasażerów, tj. o 28,5% mniej niż przed rokiem (mniejsza była również praca przewozowa w pasażerokilometrach – o 9,1%), natomiast z komunikacji międzynarodowej – 185,4 tys. pasażerów, tj. o 6,1% mniej niż w 2018 r. (wzrost pracy przewozowej o 4,0%). Średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej wyniosła 40,6 km, a w komunikacji międzynarodowej 1578,2 km.

Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2019
As of 31 December

W 2019 r. komunikacja miejska realizowana była przez przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej na ogólnej długości linii komunikacyjnych 12093 km, tj. mniejszej o 2,6% niż w 2018 r., natomiast większej o 7,4% niż w 2010 r. Komunikacja miejska dysponowała większą niż przed rokiem liczbą autobusów – o 25 szt. (o 1,4%), mniejszą liczbą tramwajów – o 8 szt. (o 2,3%) oraz większą liczbą taboru trolejbusów o 3 szt. (o 14,3%) .

Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 375,3 mln pasażerów, tj. o 7,1% mniej niż w 2018 r. oraz o 18,6% mniej niż w 2010 r.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	11257	12829	12411	12093
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	10839	12353	11942	11615
linii tramwajowych tram lines	346	395	388	365
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	1983	1937	1846	1871
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	889	1340	1478	1574
tramwaje trams	394	368	350	342
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	17	66	71	73
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	221992	216663	199062	197867
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	107963	147073	158363	165973
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	51666	54039	51555	50559
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adjusted to carrying the disabled persons	3485	14146	15170	15560
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	461,0	416,7	403,8	375,3
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	99,4	91,0	88,9	83,0

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

W końcu 2019 r. długość linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych w województwie wyniosła 1925 km i była krótsza o 18 km (o 0,9%) w porównaniu z 2018 r. oraz o 230 km (o 10,7%) w porównaniu z 2010 r. Gęstość linii kolejowych na 100 km² wyniosła 15,6 km i była ponad 2,5-krotnie wyższa niż średnia krajowa (6,2 km na 100 km²). W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych normalnotorowych linie zelektryfikowane stanowiły 86,6%, co wskazuje na wysoki stopień elektryfikacji w województwie (62,0% w kraju).

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 44. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach
Table 44. Passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice

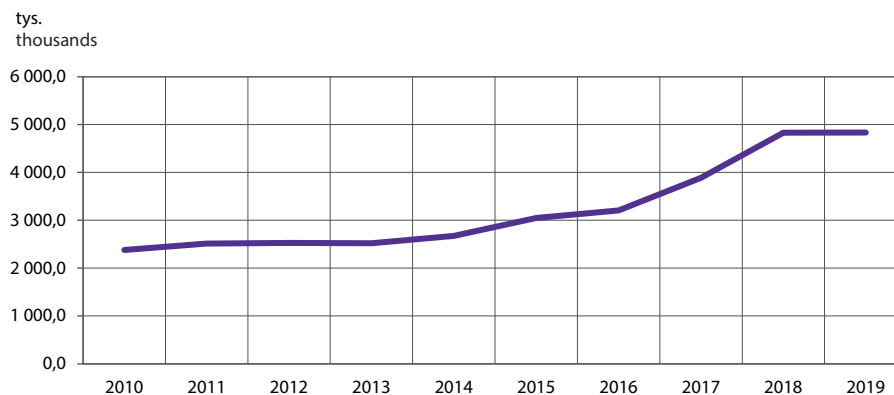
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Pasażerowie przybyli z portów ^a w tys.: Passenger arrivals from airports ^a in thousand:				
krajowych domestic	60,1	28,6	76,6	75,7
zagranicznych foreign	1123,4	1482,8	2325,6	2336,2
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	780,7	959,1	1342,1	1330,0
Pasażerowie odprawieni z portów ^a w tys.: Passenger departures from airports ^a in thousand:				
krajowych domestic	48,7	31,0	73,4	75,8
zagranicznych foreign	1149,3	1505,6	2354,2	2347,9
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	799,1	972,5	1360,8	1336,6

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach należy do podstawowej sieci lotnisk w kraju i jest w pełni przystosowany do obsługi cywilnego ruchu pasażerskiego i towarowego. Ruch samolotów w porcie lotniczym w 2019 r. wyniósł ogółem 37882 startów i lądowań i był niższy o 7,6% niż w 2018 r. oraz o 41,5% niż 2010 r. Liczba startów i lądowań w ruchu międzynarodowym w odniesieniu do 2018 r. pozostała na podobnym poziomie, natomiast w ruchu krajowym była mniejsza o 42,2%. Mniejsza była ilość lotów samolotów polskich o 6,8% oraz obcych o 8,1% w stosunku do 2018 r., natomiast większa odpowiednio: o 86,4% i o 26,2% niż w 2010 r.

Wykres 74. Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach (przyjazdy i wyjazdy)

Chart 74. International passenger traffic at Katowice International Airport in Pyrzowice (arrivals and departures)

W Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach obsłużono 4835,4 tys. pasażerów, tj. 9,9% obsłużonych pasażerów w kraju. Ruch pasażerów (bez tranzytu) był wyższy w odniesieniu do 2018 r. o 0,1% i w porównaniu z 2010 r. o 103,0%. W porcie lotniczym dominuje ruch międzynarodowy i stanowi on 96,9% ruchu pasażerów ogółem. Liczba obsłużonych pasażerów w komunikacji krajowej wzrosła o 0,9% w porównaniu z 2018 r., a w odniesieniu do 2010 r. o 39,3%. W ruchu zagranicznym odprawionych zostało o 0,1% więcej pasażerów niż w 2018 r. i więcej o 106,1% niż w 2010 r. Samoloty polskie przewiozły 31,0% ogólnej liczby pasażerów (przed rokiem – 25,5% pasażerów, w 2010 r. – 12,9%).

Dane o **przewozach ładunków żeglugą śródlądową** dotyczą transportu ładunków na drogach wodnych śródlądowych i na wodach morskich dokonanego taborem żeglugi śródlądowej.

Tablica 45. Przewozy ładunków żeglugą śródlądową według relacji przewozów
Table 45. Inland waterways transport of goods by origin/destination

Lata Years	Województwo lub kraj Voivodship or country		Tony Tonnes	Tonokilometry Tonnes-kilometres
	skąd from	dokąd to		
2010	Śląskie	Dolnośląskie	191,0	35748,0
2015	Śląskie	Opolskie	17,2	690,7
	Śląskie	Śląskie	5,9	23,6
2018	Śląskie	Dolnośląskie	164,6	32965,5
2019	Śląskie	Opolskie	50,9	1219,4

W 2019 r. w województwie żeglugą śródlądową przewieziono 50,9 tys. ton ładunków, przy wykonanej pracy przewozowej wynoszącej 1219,4 tys. tonokilometrów (w kraju 2348,5 tys. ton ładunków, praca przewozowa 66145,8 tys. tonokilometrów). W porównaniu z 2018 r. przewozy ładunków były mniejsze o 69,1%, a praca przewozowa o 96,3% oraz w porównaniu z 2010 r. przewieziono mniej ładunków o 73,4% i niższa była praca przewozowa o 96,6%. Wszystkie przewozy ładunków żeglugą śródlądową w województwie śląskim to przewozy krajowe.

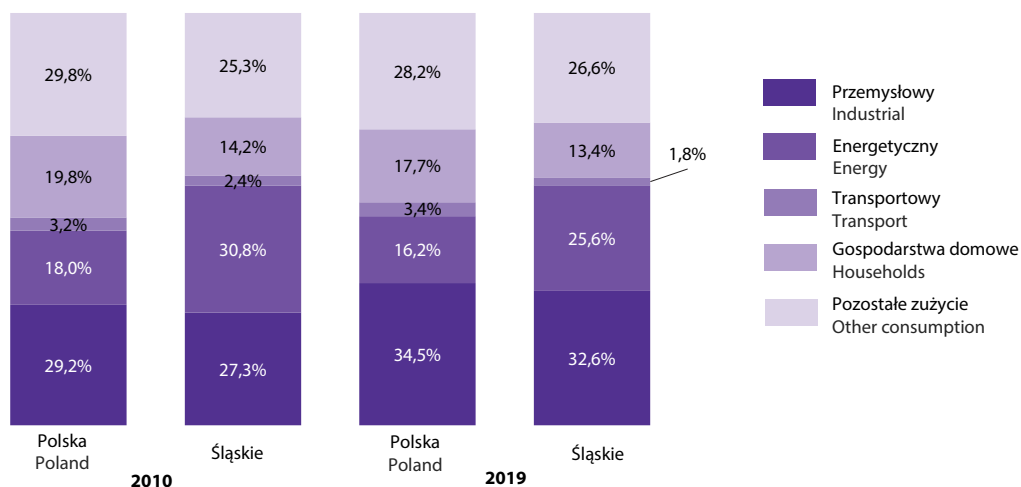
6.4.6. Energia

6.4.6. Energy

W 2019 r. w województwie śląskim, w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost zarówno mocy zainstalowanej w elektrowniach, jak i mocy osiągalnej oraz spadek produkcji energii elektrycznej ogółem. Liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych była wyższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym wzroście zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

W 2019 r. w województwie śląskim moc zainstalowana w elektrowniach wyniosła 7550,2 MW, tj. 15,9% mocy zainstalowanej w Polsce – 47436,6 MW, natomiast moc osiągalna w elektrowniach wyniosła odpowiednio 7432,8 MW (tj. 16,1%) i 46291,0 MW. Moc zainstalowana w województwie była wyższa zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 1,0%), jak i z 2018 r. (o 3,3%), natomiast w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 31,6% i o 7,0%. Moc osiągalna w województwie obniżyła się w porównaniu z 2010 r. o 0,1%, natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 3,5% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 28,4% i 7,0%). W 2019 r. w województwie śląskim 95,6% mocy osiągalnej posiadały elektrownie zawodowe, w tym 87,9% elektrownie zawodowe ciepłone (86,6% – na węglu kamiennym), a 7,7% – elektrownie zawodowe wodne i niekonwencjonalne.

Wykres 75. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 75. Structure of electricity consumption by economy sectors

Produkcja energii elektrycznej ogółem obejmuje sumę produkcji elektrowni ciepłych, wodnych i odnawialnych. W 2019 r. w województwie śląskim wyniosła ona 21 556,8 GWh i była niższa niż w 2010 r. o 33,9% oraz niższa niż przed rokiem o 13,4% (w kraju produkcja wyniosła 163 988,5 GWh i odnotowano odpowiednio jej wzrost o 4,0% oraz spadek o 3,6%). Ze źródeł odnawialnych wyprodukowano w województwie śląskim w 2019 r. 947,8 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 4,4% produkcji ogółem (w kraju udział ten wyniósł 15,5%).

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1843,3	1846,5	1912,5	1918,9
miasta urban areas	1464,5	1456,5	1509,4	1516,2
wieś rural areas	378,8	390,0	403,1	402,7
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	3719,3	3545,9	3666,7	3688,1
miasta urban areas	2861,8	2656,3	2722,9	2733,2
wieś rural areas	857,5	889,6	943,8	954,9
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2017,7	1920,4	1917,2	1922,0
miasta urban areas	1954,1	1823,8	1804,0	1802,6
wieś rural areas	2263,8	2280,9	2341,5	2371,4

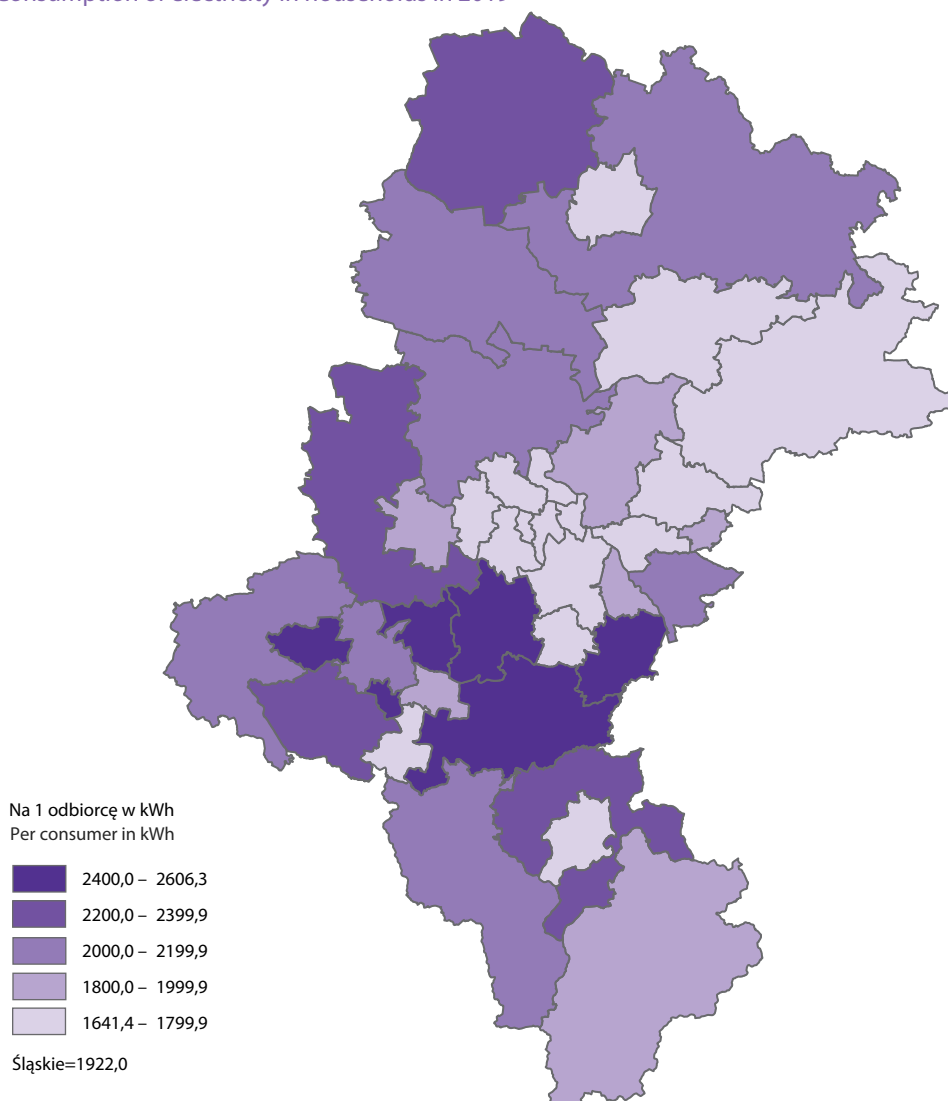
a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
 Źródło: dane Ministerstwa Energii.
 a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.
 Source: data of Ministry of Energy.

W 2019 r. w województwie śląskim odnotowano 1918,9 tys. odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, tj. 12,3% wszystkich odbiorców w kraju (2. lokata po województwie mazowieckim). Liczba odbiorców w województwie śląskim zwiększyła się zarówno w odniesieniu do 2010 r. (o 4,1%), jak i do roku poprzedniego (o 0,3%), podobne tendencje odnotowano w kraju (wzrost odpowiednio o: 9,9% i 1,2%). W 2019 r. w województwie liczba odbiorców energii elektrycznej mieszkających w miastach wyniosła 1516,2 tys., tj. 79,0% wszystkich odbiorców, natomiast mieszkających na wsi – 402,7 tys. (21,0%). W 2019 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby odbiorców wśród mieszkańców miast o 0,5%, natomiast wśród mieszkańców wsi liczba odbiorców obniżyła się o 0,1%.

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r. wyniosło w województwie śląskim 3688,1 GWh i było niższe niż w 2010 r. o 0,8%, natomiast w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost o 0,6% (w kraju w obu przypadkach odnotowano wzrosty odpowiednio o: 2,8% i o 0,4%). Zużycie energii elektrycznej w 2019 r. wśród odbiorców mieszkających w miastach województwa śląskiego wyniosło 2733,2 GWh, tj. 74,1% zużycia ogółem i było wyższe niż przed rokiem o 0,4%. Ponad jedną czwartą zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych odnotowano natomiast na obszarach wiejskich – 954,9 GWh, gdzie w relacji do roku poprzedniego odnotowano jego wzrost o 1,2%. W 2019 r. w porównaniu do roku poprzedniego zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych województwa śląskiego wzrosło o 0,9% i wyniosło 815,2 kWh, przy czym zarówno w miastach, jak i na wsi odnotowano wzrosty po 0,9% odpowiednio do poziomu 788,0 kWh i 904,7 kWh na 1 mieszkańca.

Mapa 43. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2019 r.

Map 43. Consumption of electricity in households in 2019

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finance of local government units

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2019 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r., jak i w odniesieniu do 2018 r. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, odnotowano również ich wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Ważnym elementem dochodów były dotacje, które stanowiły istotną część wydatków inwestycyjnych.

W 2019 r. łączne dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 30070,5 mln zł i były wyższe zarówno w porównaniu z 2010 r. (o 66,4%), jak i w odniesieniu do 2018 r. (o 10,3%). W kraju wyniosły one 278507,1 mln zł i były wyższe o 71,1% niż w 2010 r. oraz wyższe niż w 2018 r. o 10,6%. Najwyższe dochody w województwie uzyskały miasta na prawach powiatu, tj. 16225,6 mln zł, które wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,7%. Dochody gmin ukształtowały się na poziomie 10098,5 mln zł (wzrost o 12,8%), powiatów – 2082,9 mln zł (wzrost o 7,5%). W budżecie samorządu województwa dochody osiągnęły wartość 1663,5 mln zł, tj. o 5,1% wyższą niż przed rokiem.

Największy udział w strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. miały dochody własne – 52,9% (w kraju 48,7%). Dotacje stanowiły 27,0% (w kraju 29,1%), a subwencja ogólna – 20,1% (w kraju 22,2%). Najwyższe dochody we wszystkich trzech głównych grupach uzyskały miasta na prawach powiatu, które wyniosły odpowiednio: dochody własne – 8865,4 mln zł (wzrost w porównaniu z 2018 r. o 5,3%), dotacje – 4157,1 mln zł (wzrost o 20,3%) oraz subwencja ogólna – 3203,0 mln zł (wzrost o 9,9%). Najniższe dochody własne uzyskały powiaty – 955,3 mln zł (wyższe o 17,9% w porównaniu z rokiem poprzednim). Samorząd województwa otrzymał najmniej środków z tytułu subwencji ogólnej oraz dotacji odpowiednio: 158,8 mln zł (więcej o 10,2% w porównaniu z rokiem poprzednim) i 355,5 mln zł (mniej o 16,0% w skali roku).

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	3897	4868	6004	6647	52,9
Gminy ^a Gminas ^a	2709	3277	4479	5052	48,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3707	4763	5819	6426	54,6
Powiaty Powiats	767	844	970	1042	45,9
Województwo Voivodship	289	385	349	368	69,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2019 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6647 zł i były o 10,7% wyższe niż przed rokiem. Najwyższe dochody odnotowano w miastach na prawach powiatu – 6426 zł oraz w gminach – 5052 zł. Były one wyższe niż przed rokiem odpowiednio o: 10,4% i 12,8%. W przypadku dochodów własnych na 1 mieszkańca najwyższe wartości również odnotowano w miastach na prawach powiatu – 3511 zł (o 6,0% wyższe niż przed rokiem) oraz w gminach – 2465 zł (wzrost o 8,1%).

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne.

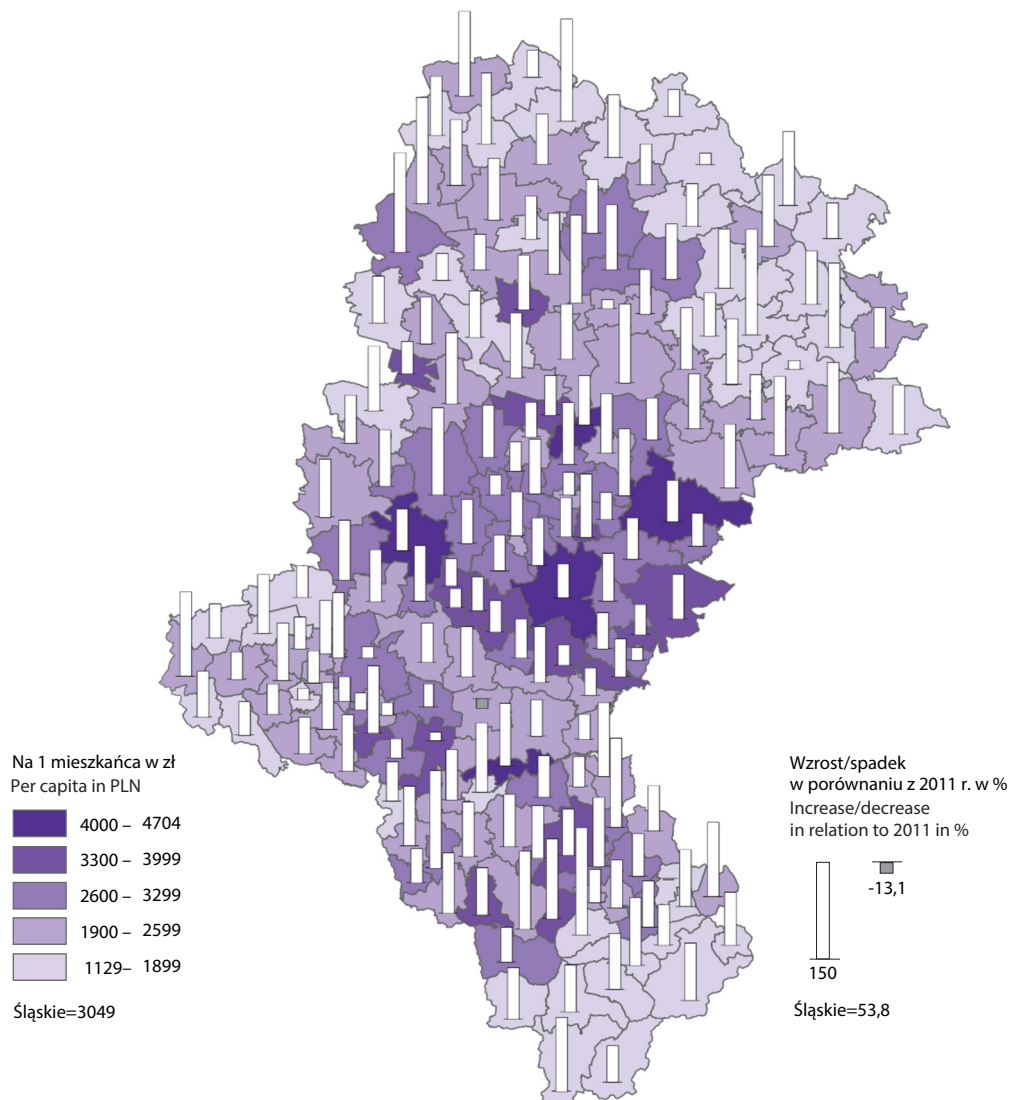
W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W 2019 r. dotacje ogółem wyniosły 8122,4 mln zł, co oznaczało wzrost o 16,9% w porównaniu z 2018 r. (w kraju wzrost o 14,5%). W strukturze dochodów ogółem w województwie dotacje stanowiły 27,0%, z tego 21,2% przypadają na dotacje celowe, a 5,8% na dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich (z paragrafów 200 i 620 oraz od 2015 r. – 205 i 625). Ponad połowa dotacji ogółem, tj. 4157,1 mln zł (51,2%), trafiła do budżetów miast na prawach powiatu, gminy otrzymały 3155,4 mln zł (38,8%), powiaty – 454,3 mln zł (5,6%), natomiast budżet województwa – 355,5 mln zł (4,4%). Na dotacje celowe przeznaczono 78,5% otrzymanych środków, tj. 6379,7 mln zł, z tego 276,6 mln zł (3,4% wszystkich dotacji) przeznaczone było na cele inwestycyjne. W ramach dotacji celowych 6072,9 mln zł (tj. 95,2%) pochodziło z budżetu państwa i przeznaczone było głównie na zadania z zakresu administracji rządowej (85,4%) oraz na zadania własne (9,6%). Dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich wyniosły 1742,7 mln zł (21,5% dotacji ogółem), z tego prawie 80% przeznaczono na cele inwestycyjne – 1382,6 mln zł. Dotacje inwestycyjne w 2019 r. miały ważny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych, i tak w budżecie województwa udział ten wyniósł 44,7%, w budżetach: powiatów – 37,4%, gmin – 35,7% i miast na prawach powiatu – 30,6%.

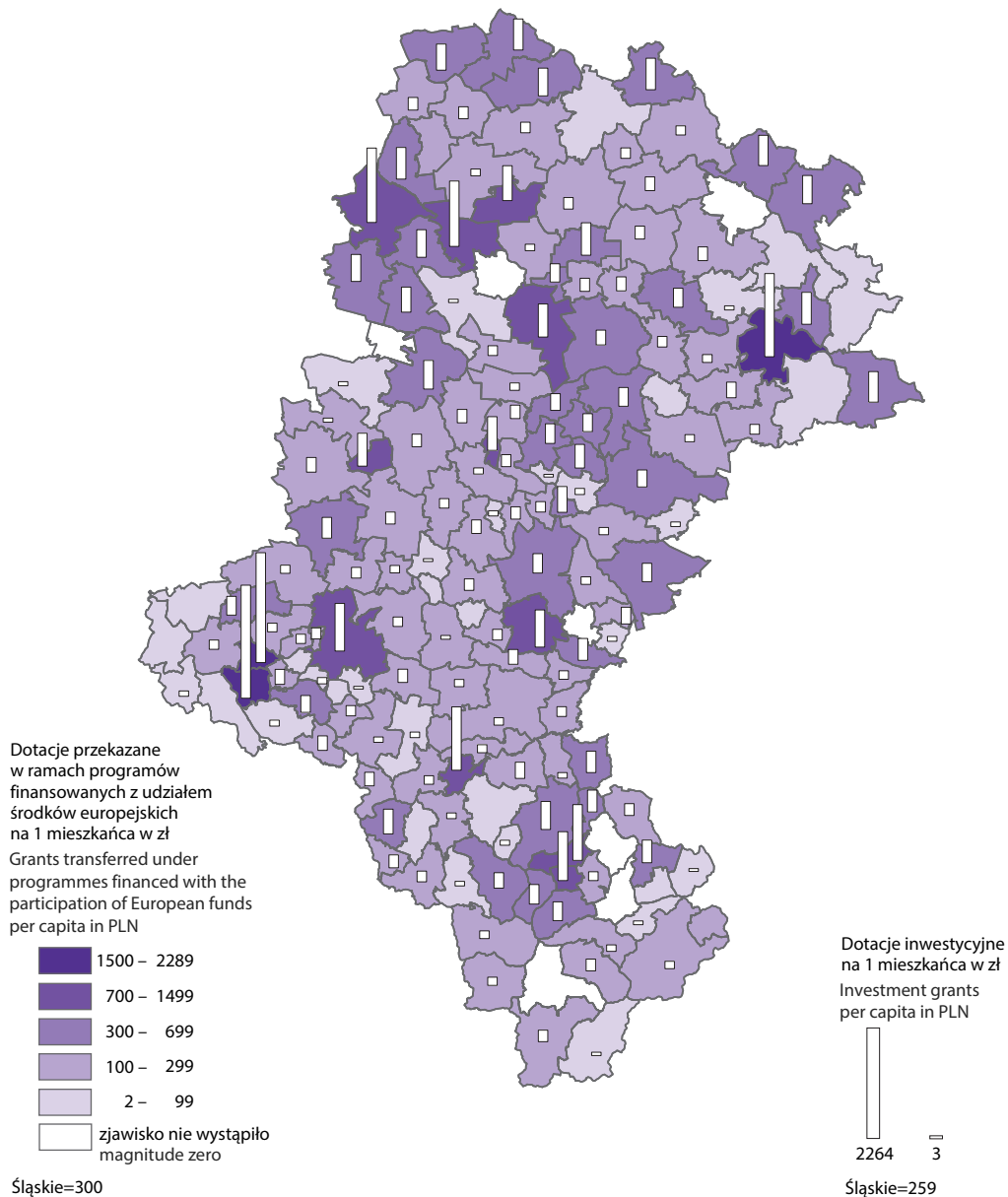

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wysokość dotacji w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich wyniosła w województwie śląskim 385 zł, przy czym największy wskaźnik odnotowano w miastach na prawach powiatu – 329 zł, a następnie w gminach – 262 zł. Najniższy wskaźnik dotyczył natomiast budżetów powiatów – 50 zł.

Mapa 44. Dochody własne^a budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.
Map 44. Own revenue^a of gminas budgets per capita in 2019

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Mapa 45. Dotacje budżetów gmin^{abc} na 1 mieszkańca w 2019 r. Map 45. Grants for gminas budgets^{abc} per capita in 2019

a Łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu. b Dotacje miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymane w ramach części gminnej i powiatowej. c Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Including of gminas which are also cities with powiat status. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. c Data relate to grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 of the classification of budgetary revenue and expenditure.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2019 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego były wyższe niż w 2010 r. oraz wyższe niż przed rokiem. W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego ponad 80% stanowiły wydatki bieżące, rozdysponowane w większości przez jednostki budżetowe. Ponad 90% wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne.

W 2019 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego wyniosły 30262,9 mln zł i były wyższe o 59,7% niż w 2010 r. oraz wyższe o 9,5% niż przed rokiem. W kraju wydatki te ukształtowały się na poziomie 280209,0 mln zł, tj. wyższym niż w 2010 r. i 2018 r. odpowiednio o: 57,6% i 8,0%. Największe wydatki spośród jednostek samorządu terytorialnego poniosły miasta na prawach powiatu – 16658,0 mln zł (wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 10,3%), następnie gminy – 10086,2 mln zł (wzrost o 10,4%) i powiaty – 2025,2 mln zł (wzrost o 4,8%). Wydatki województwa ukształtowały się na poziomie 1493,6 mln zł, tj. o 2,8% wyższym niż w roku poprzednim.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r. wydatki bieżące (w kwocie 25009,0 mln zł) stanowiły 82,6% wydatków ogółem (w kraju 81,8%), zaś wydatki majątkowe (w kwocie 5253,9 mln zł) – 17,4% (w kraju 18,2%). W 2019 r. zarówno wydatki bieżące, jak i majątkowe wzrosły w porównaniu z poprzednim rokiem odpowiednio o: 10,9% i 3,6%. Największy wzrost wydatków bieżących odnotowano w budżetach gmin i miast na prawach powiatu, który wyniósł odpowiednio: 12,5% i 10,4%. Natomiast w powiatach i w województwie ukształtował się on na poziomie wyższym o: 9,1% i 8,0%. W przypadku wydatków majątkowych wzrost w porównaniu z 2018 r. odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu – o 9,9% oraz gmin – o 0,9%. Natomiast w powiatach oraz w województwie wydatki majątkowe obniżyły się odpowiednio o: 12,4% i 9,1%.

W 2019 r. największy udział w wydatkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego miały wydatki jednostek budżetowych, które wyniosły 16294,3 mln zł (65,2%), przy czym najwięcej środków przeznaczono na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – 10166,9 mln zł (62,4% wydatków bieżących jednostek budżetowych). Większość (93,4%) wydatków majątkowych stanowiły wydatki inwestycyjne (4905,7 mln zł). Natomiast udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 16,2% i zmniejszył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,2 p. proc. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w budżecie województwa (25,6%). W jednostkach pozostałych szczebli podziału administracyjnego udział ten ukształtował się na podobnym poziomie i wyniósł: w powiatach – 16,4%, w gminach – 16,0%, a w miastach na prawach powiatu – 15,4%.

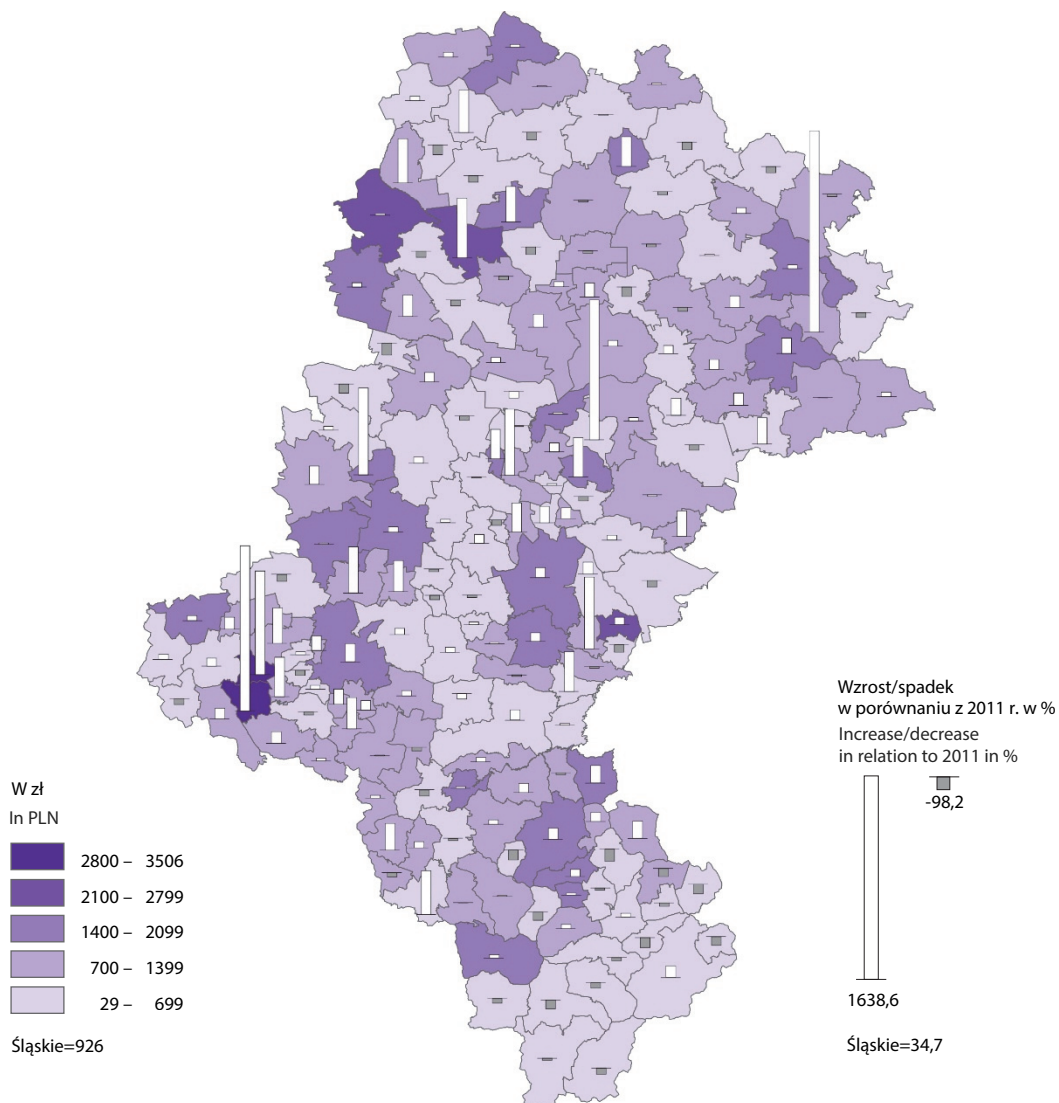
Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
 Table 48. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4086	4853	6085	6689	16,2
Gminy ^a Gminas ^a	2904	3258	4570	5046	16,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3828	4755	5944	6597	15,4
Powiaty Powiats	815	824	967	1013	16,4
Województwo Voivodship	304	391	320	330	25,6

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2019 r. 6689 zł i były wyższe niż przed rokiem o 9,9%. Najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w miastach na prawach powiatu (6597 zł), a następnie w gminach (5046 zł). W województwie i w powiatach wydatki na 1 mieszkańca były dużo niższe i wyniosły odpowiednio: 330 zł i 1013 zł. Podobne tendencje odnotowano w przypadku wydatków majątkowych inwestycyjnych, które ogółem wyniosły 1084 zł na 1 mieszkańca, przy czym wskaźnik ten osiągnął najwyższą wartość w miastach na prawach powiatu – 1019 zł, a następnie w gminach – 809 zł. W powiatach wskaźnik ten osiągnął poziom 166 zł, a w województwie – 85 zł.

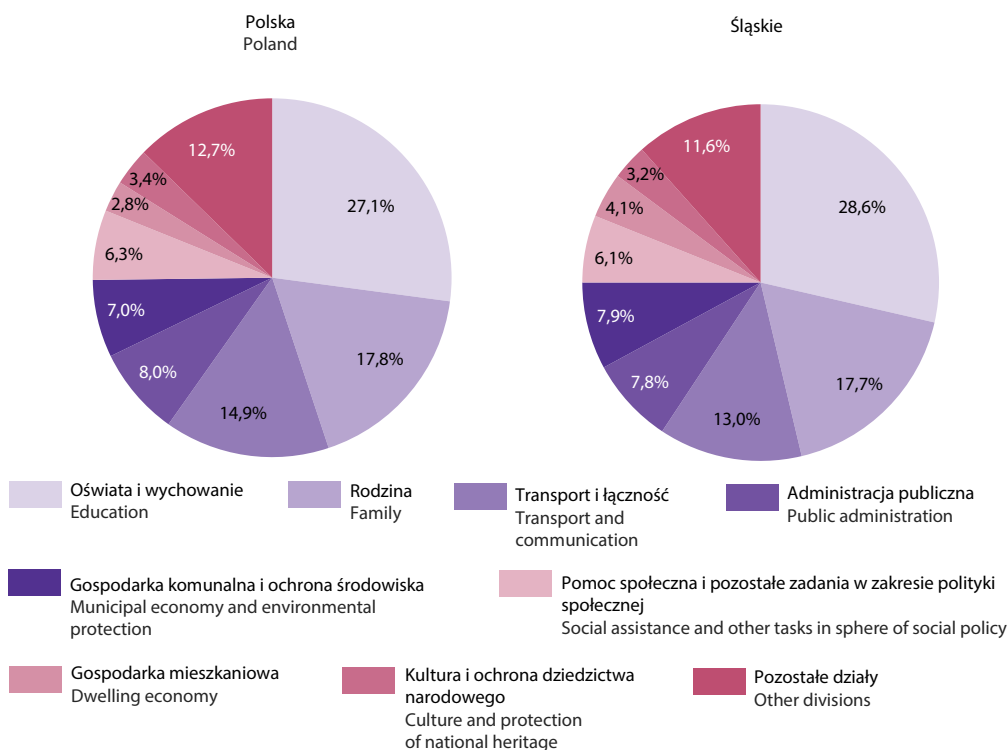
Mapa 46. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2019 r.
 Map 46. Investment expenditure of gminas budgets^a per capita in 2019

a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
 a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

Najwięcej środków finansowych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w 2019 r. rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie (28,6%, o 1,5 p. proc. więcej niż w kraju), rodzina (17,7%, mniej o 0,1 p. proc.), transport i łączność (13,0%, mniej o 1,9 p. proc.), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (7,9%, więcej o 0,9 p. proc.), administracja publiczna (7,8%, mniej o 0,2 p. proc.) oraz pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (6,1%, mniej o 0,2 p. proc.), które łącznie stanowiły ponad 81% wydatków ogółem i zamknęły się kwotą 24529,4 mln zł.

Wykres 76. Struktura wydatków budżetowych według działów w 2019 r.
 Chart 76. Structure of budgetary expenditure by divisions in 2019

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa zamknęły zbiorczo rok budżetowy deficytem, którego relacja do dochodów ogółem zmniejszyła się w skali roku.

Wzrosła wartość zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego (według stanu w końcu roku). Głównymi źródłami długu jednostek samorządu terytorialnego były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe. Zmniejszył się udział zobowiązań w dochodach ogółem.

W 2019 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego zamknęły zbiorczo rok budżetowy deficytem w wysokości 192,5 mln zł, który był prawie o połowę niższy niż przed rokiem. Na tę kwotę złożył się deficyt budżetów miast na prawach powiatu (432,4 mln zł) oraz nadwyżka budżetowa województwa (169,9 mln zł), powiatów (57,7 mln zł) i gmin (12,4 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim deficyt budżetów miast na prawach powiatu był wyższy o 36,4%. Nadwyżka budżetowa była większa niż w 2018 r. zarówno w województwie (o 31,4%), jak i w powiatach (ponad 11-krotnie).

W kraju jednostki samorządu terytorialnego w 2019 r. zamknęły zbiorczo rok budżetowy deficytem w wysokości 1701,9 mln zł. W gminach deficyt wyniósł 155,3 mln zł, a w miastach na prawach powiatu 2991,1 mln zł. Nadwyżka budżetowa wystąpiła w powiatach w kwocie 1065,6 mln zł oraz w województwach – 379,0 mln zł.

Relacja deficytu jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem w 2019 r. wyniosła 0,6% (przed rokiem – 1,3%). W miastach na prawach powiatu relacja ta wyniosła 2,7% (przed rokiem – 2,1%). W województwie nadwyżka stanowiła 10,2% dochodów ogółem (przed rokiem – 8,2%), w powiatach – 2,8% (przed rokiem – 0,3%), a w gminach – 0,1% (przed rokiem wystąpiła relacja deficytu do dochodów ogółem wynosząca 2,0%).

W kraju relacja deficytu jednostek samorządu terytorialnego do dochodów ogółem także wyniosła 0,6%. W miastach na prawach powiatu relacja ta wyniosła 3,2%, a w gminach 0,1%. W budżetach powiatów udział nadwyżki w dochodach ogółem wyniósł 3,5%, a w województwie – 2,0%.

Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

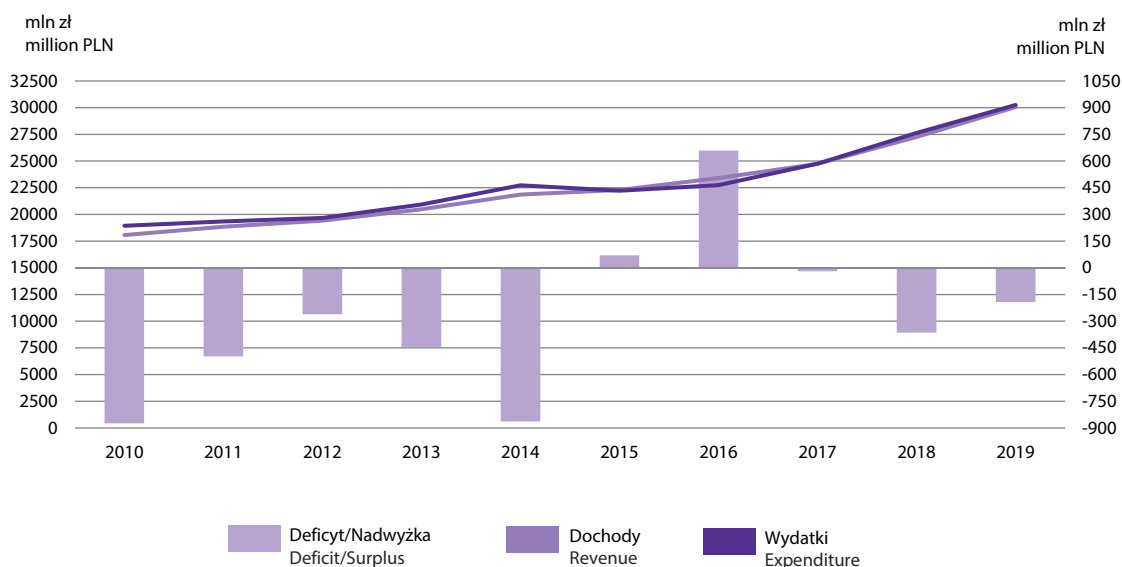
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2018	2019
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-873,9	69,7	-364,3	-192,5
Gminy ^a Gminas ^a	-386,7	37,9	-181,5	12,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-320,6	20,8	-317,1	-432,4
Powiaty Powiats	-95,5	39,4	5,1	57,7
Województwo Voivodship	-71,0	-28,4	129,2	169,9

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 77. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Chart 77. Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

Rok 2019 dla 83 jednostek samorządu terytorialnego (spośród 185 w województwie) zamknął się deficytem budżetowym (przed rokiem – 113). Dla 54 jednostek relacja deficytu do dochodów ogółem nie przekroczyła 5%, dla 19 jednostek zawierała się w przedziale 5-10%, a w przypadku 10 – wskaźnik ten był większy niż 10%. Nadwyżkę budżetową wykazały 102 jednostki (przed rokiem – 72), przy czym tylko w 5 udział nadwyżki w dochodach ogółem przekroczył 10%. Wśród jednostek, które zanotowały nadwyżkę budżetową, najliczniejszą grupę (64) tworzyły jednostki o relacji nadwyżki do dochodów nie przekraczającej 5%.

Spośród 148 gmin województwa śląskiego (bez miast na prawach powiatu) w 64 z nich wydatki przekroczyły dochody, a w 84 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Wisła, w której wydatki przekroczyły dochody o 19,7% oraz Rędziny, z deficytem rzędu 18,4% dochodów. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do dochodów – nadwyżkę budżetową należały: Ornontowice (12,8%), Pawłowice (12,2%) i Węgierska Górka (12,0%).

W 2019 r. deficyt budżetowy odnotowano w 14 miastach na prawach powiatu, przy czym relatywnie był on najwyższy w Rybniku (w wysokości 9,2% ogółu dochodów), Żorach (7,0%) i Gliwicach (6,5%). Nadwyżka wystąpiła w 5 jednostkach, w tym największa w Dąbrowie Górniczej (4,1% dochodów) oraz w Jaworznie (4,0%).

Spośród 17 powiatów województwa w 5 wystąpił deficyt budżetowy, a w 12 zanotowano nadwyżkę. Stosunkowo największy deficyt odnotowano w powiecie bieruńsko-łędzimskim (7,5% ogółu dochodów), natomiast największa nadwyżka wystąpiła w powiatach będzińskim oraz rybnickim (gdzie dochody przekroczyły wydatki odpowiednio o: 12,5% i 6,8%).

W 2019 r. deficyt budżetowy jednostek samorządu terytorialnego w województwie w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtował się na poziomie 43 zł (w kraju – 44 zł), tj. o 47% niższym niż przed rokiem. W miastach na prawach powiatu wskaźnik ten wyniósł 172 zł. Wartość nadwyżki budżetowej na 1 mieszkańca dla samorządu województwa wyniosła 38 zł, dla powiatów – 29 zł, natomiast dla gmin – 6 zł.

Zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego województwa śląskiego w końcu 2019 r. wyniosły 7589,7 mln zł i wzrosły w porównaniu z końcem 2018 r. o 8,4%. Głównymi źródłami długu jednostek samorządowych były kredyty i pożyczki oraz papiery wartościowe (łącznie 7575,7 mln zł, tj. 99,8% ogółu). Zobowiązania wymagalne w kwocie 14,0 mln zł stanowiły 0,2% ogółu zobowiązań.

W kraju zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły, przed konsolidacją, 82036,0 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 7,8%. W strukturze zobowiązań według tytułów dłużnych dominowały kredyty i pożyczki (z udziałem 96,1%). Papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne stanowiły odpowiednio: 3,9% i 0,1% ogółu zobowiązań.

Tablica 50. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 50. Debt of local government units in 2019

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2018=100
Ogółem Total	7589,7	1680	25,2	108,4
Gminy ^a Gminas ^a	1916,3	959	19,0	108,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4913,9	1951	30,3	113,2
Powiaty Powiats	271,4	136	13,0	96,1
Województwo Voivodship	488,1	108	29,3	80,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

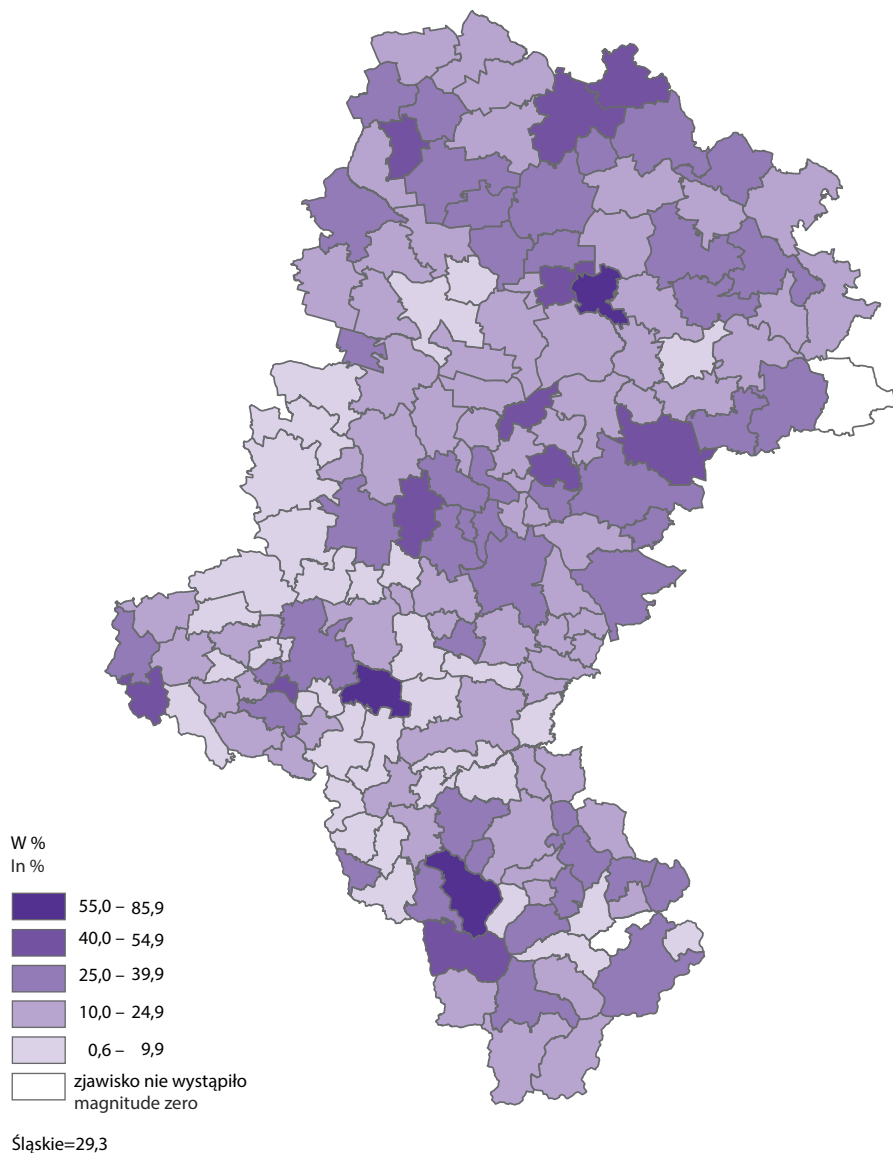

Mapa 47. Zadłużenie gmin^a w % dochodów ogółem w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 47. Debt of gminas^a in % of revenue in 2019

As of 31 December

a Łącznie z gminami mającymi również status miasta na prawach powiatu.
a Including gminas which are also cities with powiat status.

W końcu 2019 r. wartość zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego w województwie śląskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 1680 zł (w kraju – 2137 zł) i była wyższa niż przed rokiem o 8,8%. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w miastach na prawach powiatu (1951 zł), a następnie w gminach (959 zł), która w porównaniu z końcem 2018 r. wzrosła odpowiednio o: 13,9% i 8,2%.

7.4. Projekty dofinansowane z UE z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności

7.4. Projects co-financed by the EU from structural funds and the Cohesion Fund

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca była niższa niż przeciętna dla kraju. Wśród projektów dofinansowanych ze środków UE, najwyższą wartością charakteryzował się w województwie program „Infrastruktura i Środowisko”.

Wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa śląskiego do końca 2019 r. wyniosła 39859,8 mln zł i stanowiła 9,0% w skali kraju. Na tę kwotę składały się m.in. środki z następujących programów: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (w kwocie 17898,8 mln zł), Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego (16264,9 mln zł) oraz Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (4454,8 mln zł). Wartość całkowita umów/decyzji wraz z dofinansowaniem ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 8811 zł (w kraju – 11651 zł). Biorąc pod uwagę rodzaje programów, najwyższy wskaźnik zanotowano dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (3956 zł), a następnie dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego (3595 zł), natomiast najniższy dla Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (84 zł).

Tablica 51. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 na terenie województwa do końca 2019 r.^a

Table 51. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014-2020 in the Voivodship by the end of 2019^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	39859,8	24001,6	8811	9,0^b
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	17898,8	9861,2	3956	9,2
Inteligentny Rozwój Smart Growth	4454,8	2207,6	985	8,4
Polska Cyfrowa Digital Poland	379,4	235,7	84	3,0
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	861,9	728,1	191	4,7
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	16264,9	10968,9	3595	10,5

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie śląskim

Selected data on Śląskie Voivodship

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim
Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	1481987,9	1508419,0	1463250,8	1752170,9	2257832,5
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	218407,9	269500,7	301465,2	407314,1	360379,6
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,032	0,032	0,032	0,032	0,032
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	8,7	10,2	10,2	13,8	23,5
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,0	-0,6	-1,0	-1,4	-1,1
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,3	9,7	9,6	9,3	9,3
7	Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	-1,1	-1,2	-1,3	-2,0	-1,6
8	Współczynnik starości demograficznej w %	14,2	14,5	15,0	15,5	16,1
9	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	746	751	761	785	857
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w % (dane roczne)	47,5	48,4	48,4	48,3	49,2
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w % (dane roczne)	52,3	53,3	53,5	53,5	53,8
12	Stopa bezrobocia według BAEL w % (dane roczne)	9,1	9,2	9,4	9,7	8,6
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	44	40	43	37	24
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a w zł	3897,26	4073,23	4151,07	4236,00	3897,26
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	1186,5	1172,2	1160,9	1153,3	1146,7
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1978,16	2077,25	2173,90	2287,25	2365,90
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1183,88	1231,65	1278,87	1318,92	1381,68
18	Granica ubóstwa skrajnego w %	4,5	4,8	4,5	4,9	4,7
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	5,7	5,2	5,4	5,6	5,3
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	25	34	42	51
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	30,3	29,8	29,8	29,4	29,2
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	.	.	7,3	7,6	7,7
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	.	.	1422	1447	1393

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification	No.
2002913,2	1130773,5	1156678,8	1491868,4	1815350,4	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
446561,4	276581,4	485324,5	416777,1	779500,9	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,033	0,033	0,034	0,034	0,035	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
30,7	34,7	35,9	39,1	39,3	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-1,9	-1,4	-1,4	-2,1	-2,5	-4,9	Natural increase per 1,000 population	5
9,1	9,4	9,9	9,4	9,0	8,5	Live births per 1,000 population	6
-1,5	-1,0	-0,9	-1,1	-1,0	-0,8	Net migration for permanent residence per 1,000 population	7
16,7	17,3	18,0	18,6	19,2	19,8	Old age index in %	8
.	822	876	905	914	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6	9
49,3	50,5	51,3	51,4	51,5	51,2	Employment rate by LFS in % (annual averages)	10
53,1	53,3	53,4	53,2	52,8	52,6	Activity rate by LFS in % (annual averages)	11
7,2	5,4	3,9	3,5	2,4	2,7	Unemployment rate by LFS in % (annual averages)	12
17	11	8	7	8	14	Registered unemployed persons per a job offer	13
4329,71	4372,86	4590,73	4970,73	5311,15	5481,24	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^a in PLN	14
1147,3	1149,3	1151,4	1179,8	1184,6	1186,6	Annual average number of retirees and pensioners in thousand	15
2429,61	2477,08	2532,76	2622,91	2731,77	2864,70	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1420,54	1513,23	1645,75	1757,03	1897,39	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
3,4	3,0	1,8	2,9	2,3	.	Extreme poverty threshold in %	18
4,9	4,4	3,8	3,4	3,0	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
61	72	80	100	115	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	20
380,7	384,0	387,4	391,2	395,5	.	Dwelling stocks per 1,000 population	21
29,7	29,8	29,6	30,3	30,8	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22
7,8	8,0	7,8	8,0	8,0	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1411	1387	1408	1454	1470	.	Population per out-patient health care unit	24

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Tablica 52. Wybrane dane o województwie śląskim (dok.)
 Table 52. Selected data on Śląskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
1	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	95,0	94,2	96,1	96,2	96,2
2	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,2	4,8	3,3	3,3	3,4
3	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	14067,5	17443,4	17812,4	18785,7	19202,1
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	86,8	124,0	102,1	105,5	102,2
5	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^c w zł (ceny bieżące)	183,0	223,3	281,0	275,5	265,2
6	Sprzedaż detaliczna towarów ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	98,5	105,0	94,2	103,4	108,0
7	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	151,7	158,6	151,8	153,2	155,0
8	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	4,7	5,1	7,1	5,0	6,6
9	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
10	Ogółem	56,3	55,5	55,5	55,1	55,3
11	Gminy ^d	53,9	53,8	55,5	56,6	57,9
12	Miasta na prawach powiatu	62,2	60,2	59,3	58,8	58,5
13	Powiaty	33,6	32,5	34,4	35,3	36,9
13	Województwo	48,9	55,3	51,1	43,7	40,1
14	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %					
15	Ogółem	23,5	21,4	18,6	20,4	22,6
16	Gminy ^d	23,6	22,7	17,9	17,6	18,7
17	Miasta na prawach powiatu	20,5	17,9	17,1	19,4	22,9
18	Powiaty	22,4	21,5	14,6	14,7	15,2
18	Województwo	45,7	41,2	36,6	43,0	41,2
19	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
20	Ogółem	1280,5	1492,4	1398,4	1773,1	2153,7
21	Gminy ^d	407,6	483,1	363,6	348,7	361,7
22	Miasta na prawach powiatu	357,7	542,3	594,5	789,3	1082,5
23	Powiaty	166,6	245,4	156,6	151,1	145,3
23	Województwo	348,7	221,7	283,8	483,9	564,2
24	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł					
25	Ogółem	-873,9	-497,1	-261,2	-444,8	-863,9
26	Gminy ^d	-386,7	-196,0	-52,9	-60,2	-37,1
27	Miasta na prawach powiatu	-320,6	-205,0	-156,6	-280,1	-696,2
28	Powiaty	-95,5	14,9	19,4	8,2	0,3
28	Województwo	-71,0	-111,0	-71,0	-112,7	-130,9

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification	No.
97,5	96,1	94,8	96,3	96,7	99,2	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	1
1,9	3,2	4,4	3,0	2,6	0,6	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	2
20116,2	19968,9	20368,1	23732,0	25754,1	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)	3
104,8	99,3	102,0	116,5	108,5	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)	4
295,4	263,9	336,2	412,1	544,1	.	Intramural expenditure on research and development per capita ^c in PLN (current prices)	5
101,3	108,1	114,6	113,3	113,5	104,1	Retail sale of goods ^b (previous year=100; current prices)	6
153,3	154,1	154,7	154,3	156,2	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area	7
5,8	4,1	3,2	3,2	4,4	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	8
57,2	55,1	54,9	54,3	52,9	.	Share of own revenue in total revenue of local government units in %	9
57,5	51,8	51,1	50,9	48,8	.	Total	10
60,7	58,1	57,8	56,9	54,6	.	Gminas ^d	11
39,8	41,1	42,1	41,8	45,9	.	Cities with powiat status	12
48,4	62,1	66,6	64,2	69,1	.	Powiats	13
						Voivodship	13
19,7	11,5	12,5	17,4	16,2	.	Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	14
17,3	10,5	13,4	17,6	16,0	.	Total	15
18,3	11,0	11,4	15,8	15,4	.	Gminas ^d	16
15,7	12,4	14,4	19,9	16,4	.	Cities with powiat status	17
42,4	20,9	16,9	29,0	25,6	.	Powiats	18
						Voivodship	18
1906,1	797,5	613,0	1545,3	1659,2	.	Total investment grants ^d for local government units in million PLN	19
386,3	268,6	196,4	436,1	577,0	.	Total	20
808,8	316,1	239,1	689,6	786,8	.	Gminas ^d	21
147,8	94,1	103,2	201,8	124,3	.	Cities with powiat status	22
563,2	118,7	74,3	217,9	171,1	.	Powiats	23
						Voivodship	23
69,7	658,5	-19,3	-364,3	-192,5	.	Result of budgets of local government units in million PLN	24
37,9	349,7	-22,2	-181,5	12,4	.	Total	25
20,8	222,9	-36,5	-317,1	-432,4	.	Gminas ^d	26
39,4	64,5	16,4	5,1	57,7	.	Cities with powiat status	27
-28,4	21,5	23,0	129,2	169,9	.	Powiats	28
						Voivodship	28

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Katowicach

Selected data on Katowice

Tablica 53. Wybrane dane o Katowicach
Table 53. Selected data on Katowice

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):					
1	gazowych	933240	1113341	1179818	1192964	1167161
2	pyłowych	570	603	583	326	312
3	Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	2736,0	2874,1	2570,7	2324,7	2221,4
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	380,8	380,6	388,0	364,3	329,6
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,1	-3,1	-2,9	-3,2	-2,9
6	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	54,7	55,6	56,7	58,4	60,1
7	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych (w %)	.	.	8,1	8,1	11,6
8	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia)	3,8	4,2	5,2	5,4	4,7
9	Udział długotrwale bezrobotnych (w %)	27,7	37,2	41,4	50,2	57,2
10	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	15	33	23	39	41
11	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych	2,26	2,24	2,22	2,19	2,16
12	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	853	851	856	869	833
13	Liczba osób na 1 przychodnię	.	.	1086	1072	1023
14	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	.	.	11,9	12,4	13,2
15	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem (w %)	7,1	5,5	5,7	5,7	5,6
16	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	.	.	84	85	131
17	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	137,5	137,6	143,4	148,1	150,9
18	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	90,4	88,2	90,1	91,4	91,0
19	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	21,8	23,4	25,7	28,5	31,2
20	Wskaźnik rentowności obrotu netto ^b (w %)	.	6,1	3,9	3,4	2,1
21	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca ^c (ceny bieżące, tys. zł)	6,0	7,6	8,3	7,3	6,1
22	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,6	2,1	1,2	1,7	4,3
23	Dochody własne budżetu gminy ^d na 1 mieszkańca (w zł)	3098	3175	3186	3374	3538
24	Wydatki majątkowe budżetu gminy ^d na 1 mieszkańca (w zł)	1164	947	1228	1456	1925

a W ciągu roku. Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Obejmuje środki w ramach części gminnej i powiatowej.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	Specification	No.
						Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year):	
1145993	907008	1129441	1156350	966492	.	gases	1
296	196	220	243	207	.	particulates	2
1592,4	1228,0	1110,2	830,4	856,8	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)	3
320,2	327,0	345,8	349,3	317,6	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)	4
-3,4	-2,5	-3,2	-2,8	-3,5	-6,1	Natural increase per 1,000 population	5
62,0	64,2	66,3	68,6	70,8	72,6	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 December)	6
14,3	15,8	18,6	20,3	25,7	.	Share of children up to the age of 3 attending nurseries and children's club (in %)	7
3,8	2,8	2,2	1,7	1,0	1,7	Registered unemployment rate (as of 31 December)	8
56,9	55,0	54,1	55,1	38,8	32,7	Share of long-term unemployed persons (in %)	9
11	6	4	4	3	9	Registered unemployed persons per a job offer	10
2,13	2,09	2,05	2,03	2,00	.	Population per dwelling in dwelling stocks	11
754	880	932	754	974	.	Children in pre-primary establishments per 1,000 children aged 3-6	12
977	940	932	975	935	.	Population per out-patient departments	13
13,1	14,3	13,5	13,8	14,3	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita	14
5,3	5,0	4,8	4,4	4,1	.	Beneficiaries of social assistance in total population (in %)	15
160	190	218	253	291	.	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	16
155,2	158,8	162,5	161,0	165,5	171,2	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	17
91,2	90,4	90,8	93,4	95,6	98,6	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	18
34,7	38,4	41,4	38,1	40,2	42,4	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	19
-5,9	-0,7	3,1	2,4	2,1	-3,0	Net turnover profitability indicator ^b (in %)	20
6,4	6,0	8,0	6,0	6,9	.	Investment outlays per capita ^c (current prices, in thousand PLN)	21
3,9	5,6	5,5	3,0	4,6	11,8	Dwellings completed per 1,000 population	22
3879	4048	4162	4459	4704	.	Own revenue of gmina budget ^d per capita (in PLN)	23
964	489	527	1074	1 570	.	Property expenditure of gmina budget ^d per capita (in PLN)	24

a During the year. Excluding municipal waste. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Includes means in parts concerning gmina and powiat.